

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

Egz. Nr. 1

Mjr dypl. inż. Zdzisław KURASIŃSKI

**ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE
MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA
SKADROWANEGO PUŁKU I DYWIZJI
ZMECHANIZOWANEJ**

Rozprawa doktorska

49172

WARSZAWA 1989

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

Egz. Nr 1

Mjr dypl. inż. Zdzisław KURASIŃSKI

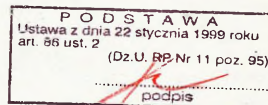
**ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE
MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA
SKADROWANEGO PUŁKU I DYWIZJI
ZMECHANIZOWANEJ**

Rozprawa doktorska

49172

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 54305

Przekl. Prot. 779/21.08.95

JAWNE

Egz. nr 1

mjr dypl.inż. Zdzisław KURASINSKI

**ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE
MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA
SKADROWANEGO PUŁKU I DYWIZJI
ZMECHANIZOWANEJ**

Rozprawa doktorska

Rozprawa opracowana
pod kierownictwem naukowym
płk. prof. dr. hab. Władysława JAKUBISIAKA

WARSZAWA 1989

SPIS TREŚCI

	str
WSTĘP	10
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA SKADROWANYCH JEDNOSTEK WOJSKOWYCH	23
1.1. Pojęcie, cel i zasady mobilizacyjnego roz- winięcia jednostek wojskowych	23
1.2. Warunki mobilizacyjnego rozwinięcia jed- nostek wojskowych	31
1.3. Sposoby mobilizacyjnego rozwinięcia jed- nostek wojskowych	36
1.4. Siły i środki wykorzystywane w mobiliza- cyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych ...	39
1.5. Zagrożenie oddziaływaniem nieprzyjaciela i jego wpływ na przebieg mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych	43
2. ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘ- CIA PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO O WYSOKIM STOPNIU SKA- DROWANIA	49
2.1. Analiza systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechani- zowanego o wysokim stopniu skadrowania	50
2.1.1. Charakterystyka pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania i właściwości zabezpieczenia technicznego jego mobiliza- cyjnego rozwinięcia	51
2.1.2. Rola i zadania służb technicznych pułku w poszczególnych stanach gotowości bojowej ...	54

2.1.3. Organizacja i zadania elementów bazy mobilizacyjnej organizowanych przez służby techniczne	62
2.1.4. Ocena możliwości wykorzystania sił i środków służb technicznych pz	69
2.1.5. Kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania ...	77
2.2. Propozycje usprawnienia organizacji zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania	83
2.2.1. Propozycje w zakresie organizacji i działania punktu przyjęcia i rozdziału środków transportowych	84
2.2.2. Propozycje w zakresie organizacji i działania grup ewakuacyjnych służb technicznych	96
3. ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE MOBILIZACYJNEGO ROZWI- NIĘCIA SKADROWANEJ DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ	109
3.1. Analiza systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej	110
3.1.1. Charakterystyka skadrowanej dywizji zmechanizowanej i właściwości zabezpieczenia technicznego jej mobilizacyjnego rozwinięcia...	110
3.1.2. Rola i zadania służb technicznych dywizji w poszczególnych stanach gotowości bojowej ...	113

3.1.3. Ocena możliwości wykorzystania sił i środków służb technicznych dywizji zmechanizowanej	117
3.1.4. Kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej	123
3.2. Propozycje usprawnienia organizacji zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej	131
ZAKOŃCZENIE	136
WYKAZ LITERATURY	145
ZAŁĄCZNIKI:	149
1. Miejsce zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych w "Organizacji sił zbrojnych"	150
2. Struktura organizacyjna pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania	151
3. Struktura organizacyjna pułku zmechanizowanego wg. etatu "W"	152
4. Zestawienie ilościowe zasadniczego uzbrojenia, sprzętu technicznego i środków transportowych pułku zmechanizowanego	153
5. Organizacja przyjęcia i rozdziału środków transportowych pobieranych z gospodarki narodowej w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego /wariant/	154
6. Organizacja dostosowania środków transportowych do potrzeb eksploatacji w wojsku i rozwinięcia PRT	

- na bazie zakładu pracy /wariant/ 155
7. Zestawienie zbiorowej jednostki ognia i urzutowanie
zapasów ruchomych amunicji pułku zmechanizowanego.. 156
8. Struktura organizacyjna służb technicznych pułku
zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania 157
9. Struktura organizacyjna służb technicznych pułku
zmechanizowanego czasu "W" 158
10. Struktura organizacyjna organów kierowania zabezpie-
czeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia puł-
ku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania... 159
11. Organizacja rejonu przyjęcia i rozdziału środków
transportowych w miejscu stałej dyslokacji pułku
zmechanizowanego /wariant/ 160
12. Organizacja rejonu przyjęcia i rozdziału środków
transportowych na bazie zakładu pracy /wariant/ 161
13. Harmonogram realizacji zadań przez grupę ewakuacyj-
ną nr 1 służb technicznych /wariant/ 162
14. Organizacja działania grupy ewakuacyjnej nr 1
służb technicznych /wariant/ 163
15. Harmonogram realizacji zadań przez grupę ewakuacyj-
ną nr 1 z wykorzystaniem MRA i świadczeń osobistych
/wariant/ 164
16. Struktura organizacyjna skadrowanej dywizji zmecha-
nizowanej 165
17. Struktura organizacyjna dywizji zmechanizowanej
wg. etatu "W" 166
18. Zestawienie ilościowe zasadniczego uzbrojenia, sprzę-
tu technicznego i środków transportowych dywizji zme-
chanizowanej 167

19. Struktura organizacyjna służb technicznych dywizji zmechanizowanej	168
20. Struktura organizacyjna batalionu remontowego skadrowanej dywizji zmechanizowanej	169
21. Struktura organizacyjna batalionu remontowego dywizji zmechanizowanej	170
22. Struktura organizacyjna organów kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej	171
23. Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 1	172
24. Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 2	182
25. Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 3	190
26. Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 4	198
27. Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 5	208
28. Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 6	220
29. Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 7	230
30. Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 8	243

WYKAZ TABEL /numer i tytuł/

1. Skład osobowy rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych organizowanego w miejscu stałej dyslokacji	88
2. Skład osobowy rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych organizowanego w zakładzie pracy...	93
3. Skład osobowy grupy ewakuacyjnej nr 1 służb technicznych	99
4. Skład osobowy grupy ewakuacyjnej nr 2 służb technicznych	106

5. Zestawienie ilościowe zasadniczego uzbrojenia i sprzętu technicznego i środków transportowych pułku zmechanizowanego	153
6. Zestawienie zbiorowej jednostki ognia i urzutowanie zapasów ruchomych amunicji pułku zmechanizowanego	156
7. Zestawienie ilościowe zasadniczego uzbrojenia, sprzętu technicznego i środków transportowych dywizji zmechanizowanej	167

WYKAZ RYSUNKÓW /numer i tytuł/

1. Etapy osiągania wyższych stanów gotowości bojowej	38
2. Elementy bazy mobilizacyjnej	41
3. Miejsce zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych w "Organizacji sił zbrojnych"	150
4. Struktura organizacyjna pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania	151
5. Struktura organizacyjna pułku zmechanizowanego wg. etatu "W"	152
6. Organizacja przyjęcia i rozdziału środków transportowych pobieranych z gospodarki narodowej w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego /wariant/...	154
7. Organizacja dostosowania środków transportowych do potrzeb eksploatacji w wojsku i rozwinięcia PRT na bazie zakładu pracy /wariant/	155

8. Struktura organizacyjna służb technicznych pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania.....	157
9. Struktura organizacyjna służb technicznych pułku zmechanizowanego czasu "W"	158
10. Struktura organizacyjna organów kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania	159
11. Organizacja rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych w miejscu stałej dyslokacji pułku zmechanizowanego /wariant/	160
12. Organizacja rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych na bazie zakładu pracy /wariant/...	161
13. Harmonogram realizacji zadań przez grupę ewakuacyjną nr 1 służb technicznych /wariant/	162
14. Organizacja działania grupy ewakuacyjnej nr 1 służb technicznych	163
15. Harmonogram realizacji zadań przez grupę ewakuacyjną nr 1 z wykorzystaniem MRA i świadczeń osobistych /wariant/	164
16. Struktura organizacyjna skadrowanej dywizji zmechanizowanej	165
17. Struktura organizacyjna dywizji zmechanizowanej wg. etatu "W"	166
18. Struktura organizacyjna służb technicznych dywizji zmechanizowanej	168
19. Struktura organizacyjna batalionu remontowego skadrowanej dywizji zmechanizowanej	169

20. Struktura organizacyjna batalionu remontowego
dywizji zmechanizowanej 170
21. Struktura organizacyjna organów kierowania za-
bezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego roz-
winięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej ... 171

WSTĘP

Doktryna wojenna państw bloku NATO i realizowane zgodnie z nią przedsięwzięcia polityczno-militarne spowodowały wyścig zbrojeń na niespotykaną dotychczas skalę. Do wyposażenia wojsk armii państw zachodnich wprowadza się coraz nowe rodzaje i generacje broni. Spowodowany tym wzrost zagrożenia bezpieczeństwa państw socjalistycznych wśród nich i Polski, zmusza je do utrzymywania sił zbrojnych dobrze wyszkolonych i również wyposażonych w nowoczesne uzbrojenie i sprzęt techniczny.

Struktura organizacyjna oraz stopień rozwinięcia i ukończenia jednostek wojsk lądowych Sił Zbrojnych PRL wynika z przyjętej przez nasze państwo obronnej doktryny militarnej i jest odpowiednia do możliwości ekonomicznych oraz zapewnienia pełnego bezpieczeństwa kraju.

Rozwinięcie wojsk lądowych powoduje konieczność mobilizacji i wszechstronnego zabezpieczenia rozwijanych jednostek wojskowych w takim zakresie i czasie aby były one w stanie osiągnąć gotowość w nakazanym terminie i wykonać zadania bojowe.

Z doświadczeń wielu ćwiczeń wynika, że mobilizacyjne rozwinięcie jednostek wojskowych staje się coraz trudniejsze; wymaga bowiem wyjątkowej sprawności organizacyjnej, kondycji fizycznej ludzi oraz utrzymania w wysokiej sprawności technicznej uzbrojenia i sprzętu technicznego, znajdującego się w wyposażeniu wojsk. Zadanie zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia oddziałów i ZT nabiera szczególnego znaczenia, zwłaszcza w odniesieniu do jednos-

tek skadrowanych; posiadają one bowiem duże ilości sprzętu bojowego w stanie konserwacji stałej, a jednocześnie dysponują małą ilością sił i środków przeznaczonych do zapoczątkowania procesu mobilizacyjnego rozwinięcia. Z powodu braku ludzi i środków transportowych nie mają one także możliwości natychmiastowego opuszczenia miejsc stałej dyslokacji i wyjścia do rejonów alarmowych w celu prowadzenia w nich mobilizacji. Poza tym jednostki skadrowane bardzo często są odpowiedzialne za mobilizacyjne rozwinięcie innych jednostek, przeważnie nowo formowanych.

Wprowadzanie do wyposażenia wojsk nowego, o lepszych parametrach bojowych i eksploatacyjnych, uzbrojenia i sprzętu technicznego stawia przed służbami czołgowo-samochodową oraz uzbrojenia i elektroniki jakościowo nowe zadania, których wykonanie zapewnia wysoki stopień sprawności i niezawodności sprzętu. Zadanie to szczególnie trudne jest do zrealizowania w skadrowanych oddziałach i związkach taktycznych, w których służby techniczne dysponują małymi siłami, a także nie w każdym przypadku odpowiednią bazą obsługowo-remontową i magazynową.

Do badań celowo założono wysoki stopień skadrowania, mając na uwadze złożoność problemów występujących w jednostkach tego typu w czasie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej. Przyjęto więc najtrudniejszy wariant potrzeb i możliwości mobilizacyjnych aby w takich warunkach w całej pełni pokazać rolę służb technicznych i znaczenie zabezpieczenia technicznego pułku i dywizji zmechanizowanej w procesie osiągania gotowości bojowej.

Głównymi zadaniami - realizowanymi przez służby technicz-

ne w procesie zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanego pułku i dywizji zmechanizowanej - jest ukompletowanie jednostek w możliwie krótkim czasie w brakujące /do etatu wojennego/ środki transportowe oraz przygotowanie, a następnie ewakuacja uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz technicznych środków bojowych i materiałowych z miejsc stałej dyslokacji do rejonu alarmowego.

Bardzo ważną rolę, w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej i jej oddziałów, spełniać będzie kierowanie procesem zabezpieczania technicznego w tym szczególnie właściwa koordynacja realizowanych przedsięwzięć i czynności oraz reagowanie na wszelkie zakłócenia w realizacji opracowanych planów.

Zakłócenia mobilizacji będą stanowić jeden z głównych celów działania przeciwnika na tym etapie eskalacji wojennej. Będzie on bowiem dążył do dezorganizacji, a nawet zerwania procesu powołania żołnierzy rezerwy i dostarczenia do jednostek środków transportowych. Zachodzi więc potrzeba stałego doskonalenia i uodporniania systemu mobilizacyjnego na zakłócenia^{1/}. Zdezorganizowanie lub nawet tylko czasowe zahamowanie działania systemu zabezpieczenia technicznego może w istotny sposób uniemożliwić terminowe osiągnięcie gotowości bojowej przez związek taktyczny lub poszczególne jego oddziały.

Problematyka badawcza rozprawy mieści się w dyscyplinie naukowej jaką jest organizacja sił zbrojnych. Dyscyplina ta bada problemy związane z zasadami: tworzenia i rozbudowy

1/ Zarządzenia Szefa Sztabu Generalnego WP nr 0199/MOB z dn. 7.11.1984r., 036/MOB z dnia 3.11.1986r., w sprawie doskonalenia działalności mobilizacyjnej i pokojowego uzupełnienia Sił Zbrojnych PRL w latach 1987-90.

sił zbrojnych; ich funkcjonowania oraz zabezpieczenia odpowiednio do wymagań ewentualnej wojny. Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego rozwinięcia, które w hierarchii teorii organizacji sił zbrojnych wynika z podspecjalności naukowej jaką jest zabezpieczenie mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych /zał. 1/ stanowi szeroką dziedzinę, występuje bowiem w obydwu podstawowych działach systemu mobilizacyjnego jakimi są planowanie mobilizacyjnego rozwijania sił zbrojnych i uzupełnianie ich potrzeb mobilizacyjnych.

Wśród problematyki badawczej tematu rozprawy rozpatrywane są zagadnienia z zakresu: przedsięwzięć planistycznych dotyczących wykorzystania sił i środków będących w dyspozycji służb technicznych; organizacji uzupełnienia jednostek środkami transportowymi; przygotowania do ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz technicznych środków bojowych i materiałowych; kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych.

Zawężenie problematyki zabezpieczenia technicznego do służby czołgowo-samochodowej i służby uzbrojenia na szczeblu pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania i skadrowanej dywizji zmechanizowanej - pozwala wnikliwie zbadać mechanizm realizacji przedsięwzięć i czynności mobilizacyjnych w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej i zaproponować racjonalne rozwiązania w tym zakresie.

W związku z powyższym określono następujący cel rozprawy:

Doskonalenie systemu mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk operacyjnych przez wypracowanie propozycji usprawnienia zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanego pułku i dywizji zmechanizowanej.

Wstępne rozpoznanie ogółu zagadnień związanych z organizacją zabezpieczenia technicznego skadrowanego pułku i dywizji zmechanizowanej w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej pozwoliło sformułować główny problem badawczy:

Zbadać w jakim stopniu istniejący system zabezpieczenia technicznego spełnia wymogi wojsk w czasie ich mobilizacyjnego rozwinięcia, stosownie do obowiązujących regulaminów, instrukcji i zarządzeń, a także planów, zakładając - na podstawie własnych doświadczeń - jego niedoskonałość oraz określić kierunki i sposoby usprawnienia tego systemu.

Tak sformułowany problem badawczy wymagał rozwiązania następujących szczegółowych zadań badawczych:

- określenia roli i zadań wykonywanych przez służby techniczne pułku i dywizji w procesie zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia;
- analizy głównych elementów systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanego pułku i dywizji zmechanizowanej;
- oceny możliwości i wykorzystania sił i środków służb technicznych w procesie mobilizacji;

- zbadania i usprawnienia procesu uzupełniania pułku w brakujące do etatu wojennego środki transportowe;
- zbadania i usprawnienia procesu przygotowania do ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowywanego jako zapas nienaruszalny;
- przeanalizowanie i określenie metody kierowania zabezpieczeniem technicznym przez zastępcę dowódcy ds technicznych w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia.

Stosownie do celu rozprawy, problemu i zadań badawczych przyjęta została na początku badań następująca hipoteza robocza:

Obecny system zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanego pułku i dywizji zmechanizowanej nie w pełni odpowiada współczesnym wymogom osiągnięcia gotowości bojowej. Hipotetycznie zakłada się, że usprawnienie tego systemu można osiągnąć przez dokonanie zmian organizacyjno-strukturalnych służb technicznych w okresie pokojowym oraz opracowania doskonalszych metod i sposobów działania elementów bazy mobilizacyjnej, organizowanych przez służby techniczne w czasie mobilizacji.

W celu rozwiązania zadań badawczych i zweryfikowania powyższej hipotezy zastosowano różnorodne metody badawcze, co pozwoliło uzyskać nowe informacje o przedmiocie badań. Informacje te uzyskano z reguły w wyniku stosowania metod empirycznych, natomiast ich opracowanie odbywało się przy stosowaniu metod teoretycznych. W procesie opracowywania rozprawy stosowano następujące metody badawcze:

- analiza literatury przedmiotu badań;
- podejścia systemowo-funkcjonalnego;
- analiza, synteza, porównanie i uogólnienie oraz modelowania opisowego i graficznego;
- obserwacja naukowa w czasie próbnych mobilizacji i prowadzonych kontroli z udziałem autora;
- badanie sądów /opinii/ ekspertów.

Analiza literatury przedmiotu badań

Głównym celem zastosowania tej metody była krytyczna konfrontacja obowiązujących ustaleń zawartych przede wszystkim w wytycznych i instrukcjach traktujących o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek z warunkami ich realizacji w praktyce.

Podejście systemowo-funkcjonalne

Zastosowanie tej metody pozwoliło na wyodrębnienie elementów systemu zabezpieczenia technicznego, określenia ich roli i zadań oraz współzależności pomiędzy nimi. W ujęciu tym rozpatrywany system stanowi również element systemu wyższego rzędu jakim jest zabezpieczenie mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych.

Metoda modelowania opisowego i graficznego

Metoda ta umożliwiła wyeksponowanie miejsca i roli jaką w procesie mobilizacyjnego rozwinięcia zajmują i odgrywają elementy bazy mobilizacyjnej organizowane przez służby techniczne. Dzięki zastosowaniu tej metody stało się możliwe:

- sprecyzowanie koncepcji usprawnienia działania punktu przyjęcia i rozdziału transportu;

- przedstawienie modelu działania grup ewakuacyjnych służb technicznych;
- sprecyzowanie koncepcji wykorzystania batalionu remontowego dywizji w czasie mobilizacji.

Obserwacja naukowa

Zastosowanie tej metody pozwoliło na uzyskanie konkretnych danych /wyników/ w procesie ćwiczebnych mobilizacji i konfrontacji założeń teoretycznych z praktyką. Obserwacja naukowa prowadzona przez wiele lat podczas pracy na stanowiskach technicznych w jednostkach skadrowanych, jak i również w czasie różnorodnych ćwiczeń mobilizacyjnych prowadzonych przez Zarząd X Sztabu Generalnego WP umożliwiła sformułowanie wniosków i propozycji usprawnienia badanego systemu.

Metoda badania sądów /opinii/ ekspertów

Metoda ta odegrała mniejszą rolę w czasie rozwiązywania zadań badawczych rozprawy. Niemniej jednak jej wyniki pozwoliły autorowi na obiektywne ukształtowanie poglądu odnośnie planowej organizacji, realizacji czynności i przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pułku i dywizji. Z wielu spotkań i rozmów z szefami służby czołgowo-samochodowej, uzbrojenia i elektroniki i zastępcami dowódców ds. technicznych, uznanych przez autora jako znawców tematu, wyniosłem przekonanie, że funkcjonujący system jest przydatny pod warunkiem jego udoskonalenia oraz bardziej elastycznego zastosowania w stosunku do specyfiki danej jednostki i miejscowych warunków jej

mobilizacyjnego rozwinięcia.

Zasadnicze badania zmierzające do rozwiązania problemu badawczego przeprowadzono w 7 i 45 pz 3PDZ, 26 pcz 9DZ oraz sztabach 8 i 9DZ. Ponadto w rozprawie wykorzystano wyniki licznych badań uzyskane w czasie prowadzonych przez Zarząd Mobilizacji i Uzupełnień Sztabu Generalnego WP w jednostkach wojskowych ćwiczeń mobilizacyjnych w 1988 r.

Problematyka zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia - podobnie jak całość zagadnień związanych z osiągnięciem przez siły zbrojne gotowości do działań z uwagi na zaostrzone wymogi w zakresie zachowania tajemnicy, szczególnie w zakresie dotyczącym praktycznych rozwiązań - nie ma obecnie szerszej literatury /opracowań teoretycznych/ ulokowanej bibliotecznie co powoduje, że dotarcie do niej jest znacznie utrudnione. Nagromadzoną i przestudiowaną w toku badań literaturę można podzielić na trzy grupy:

Pierwszą grupę stanowią obowiązujące dokumenty dyrektywne i normatywne w tym instrukcje mobilizacyjne Sztabu Generalnego WP. Do podstawowej literatury związanej bezpośrednio z zagadnieniami zabezpieczenia technicznego mobilizacji, dostępnej w jednostkach wojskowych należy:

1. Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt.Gen.1088/82; wraz z wzorami dokumentów do ww instrukcji - syg.Szt.Gen. 1089/89;
2. Instrukcja o gotowości bojowej wojsk.część II, Szt.Gen. 1985 r.;
3. Wytyczne szefów sztabów poszczególnych okręgów wojskowych w zakresie materiałowo-technicznego i kwatermis-

trzewskiego zabezpieczenia osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej.

Dokumenty te - regulujące całokształt działalności mają na celu utrzymanie stałego, wysokiego poziomu gotowości mobilizacyjnej wojsk. W zakresie zabezpieczenia technicznego mobilizacji - zawierają tylko opracowania dotyczące uzupełnienia potrzeb mobilizacyjnych środkami transportowymi /maszynami/. Nie uwzględniają one jednak specyfiki i warunków w jakich może nastąpić mobilizacyjne rozwinięcie jednostek wojskowych. Zauważa się również brak jakichkolwiek opracowań teoretycznych dotyczących zagadnień ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz technicznych środków bojowych i materiałowych z miejsc stałej dyslokacji do rejonów alarmowych. Dokumenty nie zawierają również przykładowych, modelowych wariantów rozwiązań w tym zakresie możliwych do zastosowania w jednostkach. Także, niektóre ustalenia zawarte w ww. instrukcjach i wytycznych wymagają częściowej weryfikacji i ograniczenia nadmiernej ilości dokumentów planistycznych i pomocniczych opracowywanych na szczeblach taktycznych.

Wyrażając krytykę dokumentów normatywnych, dotyczącą tematu rozprawy, autor ma świadomość, że centralne opracowanie i wydanie aktów zbyt szczegółowych, regulujących zabezpieczenie techniczne jednostek mobilizowanych w różnych garnizonach i rodzajach wojsk, a także sił zbrojnych jest bardzo trudne, a nawet niecelowe. Mogą natomiast dokonać tego dowództwa OW i rodzajów wojsk.

Druga grupe stanowią badania wewnętrzne prac naukowo-ba-

dawczych i dydaktycznych oraz publikacje zewnętrzne Akademii Sztabu Generalnego WP. Dotyczą one jednak tylko wycinkowych zagadnień związanych z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek, podobnie jak materiały opublikowane w Myśli Wojskowej i Biuletynach Informacyjnych Sztabu Generalnego WP. Niemniej jednak prace o zakresie przyczynkowym lecz zawierające sprecyzowane wnioski i uogólnienia okazały się cennym źródłem wiedzy podczas opracowywania niniejszej rozprawy.

Trzecią grupę najbardziej dostępną stanowią różne pozycje z ogólnodostępnej /batalistycznej/ literatury historycznej ujmującej jednak fakty z mobilizacji fragmentarycznie, bez jakiegokolwiek oceny i wynikających z niej wniosków.

Do zasadniczych pozycji w tej grupie należą między ~~innymi~~:

- "Mobilizacja w teorii i praktyce", Cz.BERMAN, Warszawa 1962 r.;
- "Przyszła wojna", Wł.SIKORSKI, Warszawa 1984 r.;
- "Zarys historii wojskowości w Polsce", M.KUKIEL, Kraków 1935 r.

Rozprawa składa się z: wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia i załączników zawierających graficzne i tabelaryczne dopełnienia tekstu głównego oraz materiały badawczo-pomocnicze.

W rozdziale pierwszym przedstawiono ogólną charakterystykę systemu mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych oraz zagrożenie oddziaływaniem nieprzyjaciela i jego wpływ na przebieg mobilizacji. Rozdział ten stanowi systemowe tło do rozwiązania problemu głównego, które to zawierają rozdziały drugi i trzeci.

W rozdziale drugim dokonano analizy obecnie funkcjonującego systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania. Oceniono przydatność oraz przedstawiono propozycje usprawnienia systemu zabezpieczenia technicznego, głównie w zakresie wykorzystania sił i środków służb technicznych oraz organizacji i działania elementów bazy mobilizacyjnej organizowanych przez te służby.

W rozdziale trzecim dokonano analizy funkcjonowania systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej. Przedstawiono role i zadania służb technicznych dywizji w czasie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej, oceniono możliwości wykorzystania sił i środków będących w ich dyspozycji oraz problemy związane z kierowaniem zabezpieczeniem technicznym w czasie mobilizacji. Zaproponowano między innymi wykorzystanie batalionu remontowego dywizji do realizacji zaplanowanych przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego.

W zakończeniu dokonano syntetycznego podsumowania rozważanych w pracy problemów związanych z właściwym funkcjonowaniem systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanego pułku i dywizji zmechanizowanej oraz przedstawiono możliwe kierunki a także konkretne sposoby doskonalenia procesu zabezpieczenia technicznego.

We wstępie rozprawy autor znajduje sposobność złożenia najserdeczniejszych podziękowań kierownikowi naukowemu rozprawy płk.prof.dr.hab. Władysławowi JAKUBISIAKOWI za cenne uwagi i wydatną pomoc merytoryczną i metodologiczną okazywa-

ną w okresie opracowywania tego dzieła, serdecznie dziękuję również tym wszystkim oficerom, którzy służyli radą i wiedzą w czasie opracowania rozprawy, a także moralnym wsparciem w czasie pokonywania trudów badawczych i pisarskich.

Wyrazy szczerego podziękowania składam płk.dr.hab.Julianowi BABULI i oficerom Zarządu Mobilizacji i Uzupełnień Sztabu Generalnego WP za cenne uwagi i umożliwienie udziału w ćwiczeniach mobilizacyjnych, w czasie których przeprowadziłem badania stanowiące merytoryczną podstawę opracowanej rozprawy.

dział 1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA SKADROWANYCH JEDNOSTEK WOJSKOWYCH

Brak dostatecznej ilości teoretycznych opracowań z zakresu tego tematu wpływa ujemnie na sprawną organizację mobilizacyjnego rozwinięcia, szczególnie na niższych szczeblach dowodzenia, co wynika również z niewielkiego doświadczenia często zmieniających się dowódców i oficerów sztabu, stosunkowo rzadko stykających się z problemami mobilizacyjnego rozwijania jednostek wojskowych.

W rozdziale zawarte zostały podstawowe zasady mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych, które wytyczają kierunki postępowania i racjonalnego działania dowództw i sztabów w procesie planowania, organizowania i osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Przedstawiono również uwarunkowania i sposoby mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych. W końcowej części rozdziału dokonano oceny zagrożenia oddziaływaniem nieprzyjaciela i jego wpływ na przebieg mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych, a w tym i realizowane przedsięwzięcia w zakresie zabezpieczenia technicznego mobilizacji.

1.1. Pojęcie, cel i zasady mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych

"Mobilizacja" /łac. mobilis - ruchomy/. Pojęcie to w ujęciu encyklopedycznym oznacza: 1. Przejście sił zbrojnych państwa ze stanu pokojowego w stan wojenny, przekształcenie gospodarki pokojowej na wojenną, oraz dostosowanie ad-

ministracji państwowej do potrzeb wojennych. Mobilizacja może być jawna lub tajna, powszechna lub częściowa. Mobilizacja powszechna obejmuje terytorium całego państwa i wszystkich obywateli zdolnych do noszenia broni. Dniem mobilizacji jest data rozpoczęcia mobilizacji sił zbrojnych, od niej oblicza się okres wyznaczony na osiągnięcie częściowej lub całkowitej gotowości bojowej, zakończenie koncentracji i przewozów. Dzień mobilizacji jest wspólny dla wszystkich jednostek objętych planem mobilizacyjnym. W PRL ogłoszenie mobilizacji należy do kompetencji Rady Państwa i może nastąpić wówczas, gdy wymagają tego względy obronne kraju i bezpieczeństwa państwa. 2. Powołanie rezerwistów do czynnej służby wojskowej w okresie zagrożenia wojną lub jej początkowym okresie. Mobilizacja może obejmować więcej lub jeden roczników podlegających mobilizacji^{1/}.

27
nie ma don. hasł. mobilizacji

Współcześnie, pod pojęciem mobilizacyjne rozwinięcie, w ujęciu czysto wojskowym, rozumie się zorganizowane i harmonijne przejście jednostek wojskowych ze struktury organizacyjnej czasu pokojowego na wojenną przy wykorzystaniu wydzielonych rezerw osobowych, środków transportowych i maszyn oraz zapasów materiałowych nagromadzonych w wojsku i gospodarce narodowej^{2/}.

Pojęcie "mobilizacja" pojawiło się z powstaniem sił zbrojnych. Zawsze bowiem istniał podział na wojska stałe utrzymywane ciągle /np. drużyny książęce, wojska kwarciane, chorągwie, bataliony, pułki, dywizje/ i wojska powoływane doraźnie do osiągnięcia celów militarnych /np. pospolite ruszenie, wojska

1/ Mała encyklopedia wojskowa. Wyd. MON, Warszawa 1970r., t II, s. 321.

2/ Por. Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Sztab. Gen. 1088/82, Warszawa 1982r., s. 13.

najemne itp./. Wynika to przede wszystkim z możliwości ekonomicznych. Liczebność regularnych sił zbrojnych w czasie pokoju utrzymuje się w większości państw europejskich w granicach 0,8-1,1 % stanu ludności. W latach siedemdziesiątych podane wartości znacznie przekroczyły takie państwa, jak Portugalia 1,9 % i Grecja 1,8 %. Dla porównania siły zbrojne Stanów Zjednoczonych Ameryki wynosiły w tym okresie 1,7 % stanu ludności, tj. 8,7 % mężczyzn w wieku 18-45 lat^{1/}.

Współczesne siły zbrojne to nie tylko ludzie lecz i nowoczesne uzbrojenie, pomocniczy sprzęt techniczny oraz ogromne ilości środków materiałowych, które muszą być zawczasu zgromadzone, odpowiednio przechowywane, konserwowane i odnawiane.

Stan i wyposażenie regularnych sił zbrojnych państwa zależą przede wszystkim od przyjętych założeń doktrynalnych, warunków ekonomicznych i demograficznych oraz od obowiązujących wymóg w zakresie operacyjnego rozwinięcia i osiągnięcia gotowości do prowadzenia działań bojowych.

Doktryna militarna Polski mająca charakter obronny i możliwości ekonomiczne kraju zdecydowały o przyjęciu przez Ministerstwo Obrony Narodowej takiej koncepcji organizacji sił zbrojnych, w której w stopniu rozwiniętym pozostaje w czasie pokoju tylko niezbędna ilość jednostek wojskowych przeznaczona do zapewnienia w okresie zagrożenia, osłony pełnego rozwinięcia potencjału obronnego kraju. Pozostałe to jednostki o niepełnych stanach osobowych, skadrowane i nowo formowane^{2/}.

1/ Por. Ekonomiczeskij i moralnyj potencjały w sowrjemennoj wojnie. Moskwa 1970 r.

2/ Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt. Gen. 1088/82, s. 18.

Jednostki rozwinięte w okresie pokojowym są ukompletowane stanem osobowym co najmniej w 80 %. Do tej grupy zalicza się również jednostki o stanie ukompletowania nie niższym niż 65 %, jeżeli wchodzi w skład związków taktycznych zaliczonych do rozwiniętych.

Jednostki o niepełnych stanach posiadają ukompletowanie stanem osobowym w granicach 35-80 %. W swojej strukturze organizacyjnej mogą one posiadać pododdziały rozwinięte i skadrowane.

Jednostki skadrowane są w okresie pokoju ukompletowane stanem osobowym do 35 %. Jednostki ukompletowane stanem osobowym poniżej 15 % uważa się za jednostki o wysokim stopniu skadrowania.

Jednostki nowo formowane są całkowicie rozwijane w czasie mobilizacji na bazie jednostek wojskowych lub jednostek organizacyjnych administracji państwowej i gospodarki społecznej.

Ze stopniem ukompletowania jednostek stanem osobowym ściśle związana jest ich struktura organizacyjna w okresie pokoju. W tych jednostkach, w których stopień ukompletowania stanem osobowym - w stosunku do stanu osobowego według etatów czasu wojny - jest niski, struktury organizacyjne są słabo rozwinięte, szczątkowe. Jednostki te aby osiągnąć pełną gotowość bojową muszą dokonać mobilizacyjnego rozwinięcia, uzupełniając do etatów wojennych przede wszystkim stany osobowe i środki transportowe.

Ocenia się jako racjonalne utrzymywanie jednostek wojskowych o różnym stopniu rozwinięcia przy istniejącym jednocześnie właściwym systemie mobilizacji. Rosiadanie jednostek w sta-

nie rozwiniętym spowodowałyby, konieczność utrzymywania w siłach zbrojnych dużych stanów osobowych i znacznych ilości środków transportowych, co wydatnie zwiększyłyby obciążenie finansowe budżetu państwa.

Mobilizacyjne rozwinięcie jednostek wojskowych jest jednym z głównych czynników osiągnięcia gotowości Sił Zbrojnych PRL do obrony kraju i państwa; stanowi ono zespół przedsięwzięć organizacyjnych, planistycznych i szkoleniowych, dotyczących przygotowania jednostek wojskowych i rezerw osobowych do wykonania zadań związanych z przeprowadzeniem mobilizacji sił zbrojnych^{1/}. Mobilizacyjne rozwinięcie jednostek wojskowych, jako system, obejmuje zbiór ludzi i środków oraz całości kształt zasad organizacyjnych i taktycznych, a także sposobów /metod/ działania w zakresie organizacji i przeprowadzenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych^{2/}. Kierunki postępowania w pracach mobilizacyjnych, zapewniające racjonalne działanie dowództw i sztabów, wyznaczają podstawowe zasady rozwijania mobilizacyjnego wojsk, do których zalicza się: centralizację planowania i kierowania mobilizacją; ciągłe utrzymywanie gotowości mobilizacyjnej; cykliczność szkolenia rezerw osobowych; realizację zadań mobilizacyjnych w systemie gotowości bojowej; terminowe uzupełniania sił zbrojnych; współdziałanie ogniw uczestniczących w mobilizacji i zachowanie tajemnicy przygotowań oraz kontrola gotowości mobilizacyjnej^{3/}.

1/ Leksykon wiedzy wojskowej. Warszawa, 1979 r.

2/ Zbiór podstawowych definicji, znaków i skrótów stosowanych w pracach mobilizacyjnych. Szt. Gen. 1148/83, Warszawa 1984, s.73.

3/ Por. Zarys systematyki teorii i praktyki mobilizacji sił zbrojnych. Zeszyt naukowy 06/87 ASG WP, Warszawa 1987 r., s.92.

Zasada centralizacji planowania i kierowania mobilizacją przejawia się w kolejnym ustalaniu założeń i dyrektyw oraz zadań mobilizacyjnych^{1/}. Sztab Generalny WP opracowuje dyrektywne założenia oraz ustala zadania i opracowuje kompleksowy plan rozwinięcia Sił Zbrojnych PRL. Z kolei dowództwa okręgów wojskowych i rodzajów sił zbrojnych konkretyzują sposoby realizacji zadań mobilizacyjnych i zapewniają wszechstronne ich zabezpieczenie. Dowództwa związków taktycznych zapewniają dogodne warunki do realizacji zadań mobilizacyjnych, a jednostki wojskowe, jako bazy mobilizacyjne organizują i wszechstronnie zabezpieczają proces mobilizacyjnego rozwinięcia.

Zasada ciągłego utrzymywania gotowości mobilizacyjnej wyraża się poprzez: stałą gotowość organów wszystkich szczebli dowodzenia do uruchomienia i kierowania mobilizacją; prawidłowo opracowaną dokumentację i właściwie zorganizowany proces mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek oraz nagromadzeniem w gospodarce narodowej i obszarach administracji odpowiednich zasobów rezerw osobowych, środków transportowych /maszyn/ i zapasów mobilizacyjnych.

Zasada cykliczności szkolenia rezerw osobowych polega na okresowym powoływaniu do jednostek wojskowych żołnierzy rezerwy celem doskonalenia umiejętności i nawyków zdobytych w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej. Zakłada się że żołnierze rezerwy odbywają przeszkolenie w jednostkach i pododdziałach do których posiadają aktualny przydział mobiliza-

1/ Zadanie mobilizacyjne - określony zakres czynności powierzony dowódcy jednostki wojskowej dotyczący przygotowania, rozwinięcia i sformowania jednostki wojskowej. Zadania związane z mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek wojskowych określa szef Sztabu Generalnego WP w zestawieniu zadań mobilizacyjnych, z którego zainteresowana jednostka otrzymuje wyciąg jej dotyczący.

cyjny.

Zasada realizacji zadań mobilizacyjnych w systemie gotowości bojowej znajduje odzwierciedlenie w tym, że poszczególne czynności i przedsięwzięcia mobilizacyjne są częścią składową procesu osiągnięcia pełnej gotowości sił zbrojnych i realizowane są w kolejnych stanach gotowości bojowej lub jednocześnie w przypadku osiągnięcia pełnej gotowości bojowej ze stanu stałej gotowości.

Zasada terminowego uzupełniania potrzeb mobilizacyjnych jest jedną z ważniejszych, bowiem warunkuje terminowe osiągnięcie gotowości bojowej przez jednostki mobilizowane. W ścisłym związku z tą zasadą pozostaje terytorialność i rejonizacja oraz kompleksowość uzupełnień^{1/}.

Terytorialność i rejonizacja uzupełnienia polega na przeznaczeniu żołnierzy rezerwy i środków transportowych /maszyn/ pobieranych z gospodarki narodowej na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych jednostek z obszaru macierzystego wojewódzkiego sztabu wojskowego /WSZW/. Rejonizację natomiast osiąga się poprzez powoływanie do poszczególnych jednostek żołnierzy rezerwy i środków transportowych z jak najmniejszej ilości gmin, miast, dzielnic i zakładów pracy położonych najbliżej miejsca mobilizacyjnego rozwinięcia. Zakłada się, że jednostka wojskowa powinna być uzupełniona przez macierzystą wojskową komendę uzupełnień /WKU/, a w przypadkach mniej korzystnych z obszaru sąsiednich WKU lub WSZW.

Kompleksowość uzupełnienia potrzeb mobilizacyjnych osiąga się poprzez systematyczne przygotowanie i utrzymywanie

1/ Por. Biuletyn informacyjny Sztabu Generalnego WP nr 2 /140/, 1982 r.

w obszarze macierzystych WSZW i WКУ żołnierzy rezerwy o specjalnościach odpowiadających potrzebom uzupełnianych jednostek oraz na wykorzystaniu niezbędnych rodzajów, marek i typów środków transportowych i maszyn. Stosowanie tej zasady umożliwia w sposób zsynchronizowany powoływanie do jednostek wojskowych żołnierzy rezerwy specjalistów wraz z eksploatowanymi w zakładach pracy pojazdami /maszynami/, co zapewnia również dostarczenie ich w ustalonych terminach.

Zasada współdziałania ogniw uczestniczących w mobilizacji przejawia się w ścisłej realizacji wcześniej zaplanowanych i uzgodnionych przedsięwzięć i czynności co do celu czasu i miejsca ich wykonania przez wszystkie jednostki wykonawcze: organa zabezpieczające ten proces. Na szczeblu taktycznym organizatorami współdziałania w zakresie działalności mobilizacyjnej są: sztaby związków taktycznych i wojewódzkie sztaby wojskowe, które współpracują w tym zakresie ze wszystkimi instancjami i urzędami rozmieszczonymi na obszarze rozmieszczenia podległych jednostek oraz sztaby jednostek wojskowych i komend garnizonów, które współpracują z wszystkimi instytucjami, zakładami pracy i jednostkami wojskowymi rozmieszczonymi na terenie garnizonu.

Zasada zachowania tajemnicy przygotowań mobilizacyjnych jej stosowanie ma na celu niedopuszczenie do ujawnienia osobom postronnym przygotowań mobilizacyjnych i wyraża się w: udzielaniu indywidualnych zezwoleń na wykonanie prac mobilizacyjnych, wykonywaniu tych prac w specjalnie wybranych i urządzonych pomieszczeniach, szczególnym postępowaniu z dokumentami mobilizacyjnymi oraz prowadzenie systematycznej kontroli stanu zabezpieczenia tajemnicy prac mobilizacyjnych.

Zasada kontroli przygotowań mobilizacyjnych - jej stosowanie ma na celu systematyczne dokonywanie oceny stanu faktycznego przygotowania jednostek wojskowych do mobilizacyjnego rozwinięcia, ujawnienie niedociągnięć i źródeł ich powstania oraz sposobów ich usunięcia. Stosowanie tej zasady stanowi podstawę weryfikacji - w czasie prowadzenia ćwiczeń mobilizacyjnych z wojskami - słuszności przyjętych założeń i zasad.

Z przedstawionych powyżej zasad wynika, że pozostają one ze sobą we wzajemnym ścisłym powiązaniu, wzajemnie się warunkują i oddziałują na siebie, dlatego też tylko ich całościowe zastosowanie pozwoli na sprawne rozwinięcie mobilizacyjnie jednostek wojskowych i osiągnięcia gotowości do wykonania zadań bojowych.

1.2. Warunki mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych

Mobilizacyjne rozwinięcie jednostek wojskowych jest uwarunkowane wieloma zależnościami do których należy zaliczyć: okres mobilizacji, zagrożenie oddziaływaniem nieprzyjaciela na miejsce stałej dyslokacji /MSD/, zakres zadań mobilizacyjnych nałożonych na jednostkę, możliwości wykonania przedsięwzięć mobilizacyjnych w czasie osiągnięcia WSGB, organizację powołania i przyjęcia uzupełnienia do jednostek, możliwości zabezpieczenia bojowego mobilizacji, powstawanie zakłóceń utrudniających i hamujących proces mobilizacyjnego rozwinięcia oraz możliwości materiałowego i technicznego zabezpieczenia jednostek w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej.

Zasadniczy wpływ na sprawną realizację zaplanowanych i ujętych w harmonogramach czynności ma okres mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek. Najbardziej korzystnym będzie prowadzenie mobilizacji w czasie pokoju. Mniej dogodne warunki wystąpią w stanie zagrożenia wojennego, a najbardziej zaś złożone - w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia prowadzonego po wybuchu wojny^{1/}. Niedogodności te spowodowane zostaną przede wszystkim masowo występującymi zakłóceniami hamującymi proces mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych.

Duże znaczenie ma stopień zagrożenia miejsca stałej dyslokacji jednostki /garnizonu/^{2/}. W przypadku dużego zagrożenia uderzeniami nieprzyjaciela jednostka zmuszona jest do szybkiego opuszczenia miejsca stałej dyslokacji i prowadzenia mobilizacji w rejonie alarmowym, który stwarza pewne niedogodności. Zakres dodatkowych zadań mobilizacyjnych, realizowanych przez poszczególne jednostki znacznie ogranicza ich możliwości szybkiego i sprawnego prowadzenia mobilizacyjnego rozwinięcia.

Szczególnie duże trudności w tym zakresie mają jednostki skadrowane, które w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej rozwijając się same jednocześnie mobilizują inne jednostki, przeważnie nowo formowane.

Z powyższego wynika więc, że o możliwościach realizacji zadań mobilizacyjnych przez daną jednostkę wojskową decydują

-
- 1/ Mobilizacyjne rozwinięcie jednostek może rozpocząć się i zakończyć w czasie pokoju lub rozpocząć w czasie pokoju a zakończyć po wybuchu wojny, lub też rozpocząć się i zakończyć w czasie wojny.
 - 2/ Uchwała KOK Nr 04/84 z 28.06.1984 w sprawie uznania dla potrzeb obrony cywilnej rejonów, miast i obiektów za szczególnie zagrożone, zawiera podział na trzy kategorie zagrożenia /I, II, III/ miast oraz trzy kategorie zagrożenia obiektów /zakładów pracy/ leżących poza granicami rejonów miast.

przede wszystkim: stopień ukończenia stanem osobowym w czasie pokoju, struktura organizacyjna czasu pokojowego, termin zakończenia mobilizacji i warunki magazynowo-prze-strzenne składowania i przechowywania zapasów materiałowych na pokrycie potrzeb wojennych. Czynniki te w zasadniczy sposób wpływają na opracowanie i przyjęcie koncepcji mobilizacyjnego rozwinięcia danej jednostki oraz na organizację powołania i przyjęcia przez nią uzupełnień stanem osobowym i środkami transportowymi. W najlepszej sytuacji pod tym względem znajdują się jednostki rozwinięte, które to uzupełnienia powołują własnymi siłami, natomiast jednostki o niskich stanach osobowych muszą w tym celu korzystać z pomocy organów administracji wojskowej i państwowej. Do jednostek tych w pierwszej kolejności powołuje się mobilizacyjny rzut alarmowy^{1/}, rozwija przy jego pomocy bazę mobilizacyjną^{2/} a następnie dopiero powołuje się uzupełnienie zasadnicze. Jest to duży wysiłek organizacyjny. Jednostki bowiem, których zasadniczym miejscem rozwinięcia jest rejon alarmowy zmuszone są stworzyć podwójne elementy bazy mobilizacyjnej, jeden w celu przyjęcia mobilizacyjnego rzutu alarmowego w MSD, a drugi w rejonie alarmowym, w celu przyjęcia uzupełnienia zasadniczego. Wszystkie jednostki wojskowe są zobligowane do przygo-

1/ Mobilizacyjny rzut alarmowy /MRA/ - wytypowana z etatowych potrzeb mobilizacyjnych określona ilość żołnierzy rezerwy i środków transportowych powoływanych do jednostek wojskowych z pewnym wyprzedzeniem w stosunku do uzupełnienia zasadniczego. Powoływany w celu wzmocnienia posiadanych sił i środków przeznaczonych do rozwinięcia elementów bazy mobilizacyjnej, przeprowadzenia ewakuacji do rejonów alarmowych oraz wykonania innych zadań związanych z mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek wojskowych.

2/ Baza mobilizacyjna - przygotowane /zgromadzone/ siły i środki planowane do rozwinięcia w MSD lub RA - przeznaczone do mobilizacyjnego rozwinięcia jednostki wojskowej. Organizuje się z nich poszczególne elementy bazy mobilizacyjnej.

towania i prowadzenia mobilizacyjnego rozwinięcia zarówno w rejonach alarmowych jak i miejscach stałej dyslokacji w zależności od ustaleń i zarządzeń.

W czasie mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych należy bezwzględnie realizować wszystkie przedsięwzięcia zabezpieczenia bojowego, które jest elementem składowym planowania oraz organizacji procesu osiągania wyższych stanów gotowości bojowej. W skład zabezpieczenia bojowego mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wchodzi: rozpoznanie, obrona przed bronią masowego rażenia, powszechna obrona przeciwlotnicza, maskowanie, zabezpieczenie inżynieryjne, chemiczne i ubezpieczenie. Organizuje się je na podstawie ustaleń Regulaminu Walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych PRL, cz. I /dywizja, pułk/.

Szczególne znaczenie w zapewnieniu sprawnego przebiegu mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek nabiera właściwa współpraca jednostek wojskowych mobilizujących z terenowymi organami administracji wojskowej /WKU/ i państwowej /urzędy gmin, miast i dzielnic/. Istota tej współpracy polega przede wszystkim na systematycznym okresowym aktualizowaniu dokumentacji mobilizacyjno-uzupełnieniowej, uzgadnianiu zmian w obsadach etatowych jednostek żołnierzami rezerwy i zmian w uzupełnianiu środków transportowych i maszyn zaplanowanych do powołania z gospodarki narodowej. Współpraca jednostek wojskowych z WKU, a związków taktycznych z WSzW ma na celu wzajemne informowanie się o sytuacji w zasobach rezerw osobowych i środków transportowych /maszyn/, ich właściwy przydział do jednostek, przekazywanie sygnałów i meldunków, prowadzenie wspólnej działalności kontrolnej i reagowanie na wszelkie zakłócenia występujące w czasie mobilizacji.

W dużych garnizonach, gdzie stacjonuje kilka jednostek, szczególną rolę spełnia wojewódzki sztab wojskowy, który koordynuje przedsięwzięcia mobilizacyjne poszczególnych jednostek, a w przypadku ich jednoczesnego mobilizacyjnego rozwinięcia i opuszczenia przez nie miejsc stałej dyslokacji przejmuje całość przedsięwzięć związanych z bezkolizyjnym wyjściem do rejonów alarmowych. Wymaga to szeregu uzgodnień i współdziałania między WSzW, jednostkami oraz organami ruchu drogowego MO w zakresie kierowania ruchem drogowym na drogach prowadzących do jednostek, na drogach przegrupowania do rejonów alarmowych a nawet pilotowania przez newralgiczne punkty miast pododdziałów jednostek opuszczających MSD.

Znaczny wpływ na sprawność mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek mają ich możliwości materiałowego i technicznego zabezpieczenia. Każda jednostka posiada bowiem w tym zakresie różne warunki. W zasadzie tyłowe środki materiałowe, techniczne środki bojowe i sprzęt bojowy jednostki powinny mieć zgromadzone zgodnie z etatem wojennym i tabelami należności oraz przechowywać je na zapasie nienaruszalnym^{1/}.

1/ Zapasy nienaruszalne materiałów jednorazowego użytku - materiały gromadzone na poszczególnych szczeblach organizacyjnych wojska zgodnie z ustalonymi normami czasu wojennego. Dzielią się na ruchome i operacyjne. Zapasy nienaruszalne sprzętu - uzbrojenie i inne wyposażenie określone w etatach, tabelach i normach należności czasu wojennego dla jednostek wojskowych formowanych od nowa. W jednostkach wojskowych istniejących w czasie pokoju są to zapasy sprzętu zabezpieczające uzupełnienie potrzeb wynikających z różnicy należności czasu wojennego i pokojowego, powiększone o tę ilość sprzętu użytku bieżącego, które nie zalicza się na uzupełnienie potrzeb wojennych.

Nie mniej jednak jak wykazały przeprowadzone badania^{1/} szczególnie jednostki skadrowane, mają bardzo małą, dalece niewystarczającą bazę magazynową, co zmusza je do przechowywania technicznych środków bojowych w składnicach i magazynach branżowych poza jednostką, często znacznie oddalonych od MSD. Bardzo trudne warunki koszarowe tych jednostek ograniczają możliwości organizowania odpowiedniej bazy mobilizacyjnej w miejscach stałej dyslokacji co dobitnie potwierdziły prowadzone badania^{2/}.

1.3. Sposoby mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych

Przejście jednostek wojskowych ze struktury czasu pokojowego na strukturę wojenną następuje w drodze mobilizacyjnego rozwinięcia. Jego istota polega na harmonijnym i zorganizowanym włączeniu do istniejących załączkowo lub tworzonych od nowa pododdziałów: żołnierzy rezerwy, uzbrojenia i sprzętu technicznego znajdującego się na ZN, pojazdów samochodowych i maszyn pobieranych z gospodarki narodowej oraz ukompletowaniu w należne im środki materiałowe, techniczne i bojowe. W ramach przejścia ze struktury czasu pokojowego na wojenną, jednostki wojskowe mogą^{3/}:

- pozostać na tym samym szczeblu organizacyjnym, przechodząc na wojenną strukturę i stan etatowy;

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 3, p.3; nr 7, p.5; nr 8, p.3.

2/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 3, p.2, nr 4, p.2, p.6; nr 5, p.2.

3/ Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt.Gen. 1088/82, s.16.

- przeformować się na wyższy szczebel organizacyjny;
- dzielić się na kilka oddziałów /pododdziałów/ przeformowanych wg. etatu czasu wojennego;
- formować się od nowa na bazie istniejących lub wydzielanych załączków z innych jednostek wojskowych, względnie na bazie jednostek organizacyjnych administracji państwowej i gospodarki uspołecznionej;
- zachować organizację według czasu pokojowego, otrzymując uzupełnienie stanem osobowym, środkami transportowymi i materiałowymi zgodnie z należnościami czasu wojennego.

Mobilizacyjne rozwinięcie jednostek wojskowych - w zależności od sytuacji społeczno-politycznej wewnątrz kraju i od stopnia narastania napięcia polityczno-militarnego na kontynencie europejskim może odbywać się różnymi sposobami, a więc w ramach mobilizacji częściowej lub powszechnej, skrytej i jawnej^{1/}.

Mobilizacja częściowa polega na przejściu ze struktury organizacyjnej czasu pokojowego na wojenną określonych /wybranych/ jednostek wojskowych według ustalonych zestawów^{2/} względnie wybiórczo, odpowiednio do zamiaru ich użycia. Mobilizacja powszechna natomiast polega na przejściu na strukturę wojenną równocześnie wszystkich jednostek wojskowych.

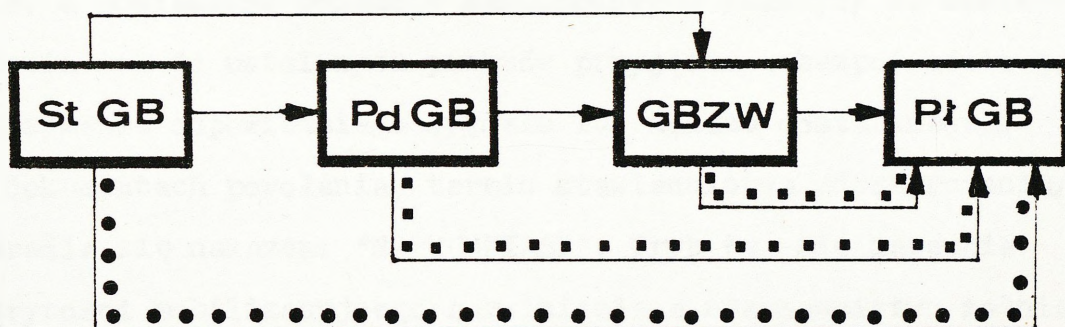
Mobilizacyjne rozwinięcie jednostek wojskowych realizowane w sposób skryty oznacza, że nie podaje się tego faktu do publicznej wiadomości, a jednostki wojskowe wybiórczo lub

1/ Tamże, s. 17.

2/ Zestaw jednostek wojskowych - grupa wybranych jednostek wojskowych, oznaczona w zestawieniu zadań mobilizacyjnych odpowiednim symbolem, która może być mobilizacyjnie rozwijana w całości w przypadku wprowadzenia określonego stanu gotowości bojowej sił zbrojnych lub na specjalne zarządzenie.

według zawczasu przygotowanego zestawu przechodzą na strukturę wojenną bez ogłaszania alarmu, pod pozorem ćwiczeń i prac na rzecz gospodarki narodowej. Sposób jawny oznacza podanie faktu powszechnej mobilizacji sił zbrojnych do publicznej wiadomości za pośrednictwem obwieszczeń i środków masowego przekazu.

Przygotowanie do rozwinięcia i mobilizacja jednostek może odbywać się etapami w miarę wprowadzania kolejnych wyższych stanów gotowości bojowej lub z pominięciem kolejnych etapów, bezpośrednio ze stanu stałej gotowości bojowej do stanu pełnej gotowości bojowej^{1/}.

Legenda:

- ▶ - rozwinięcie mobilizacyjne w okresie poprzedzającym działania bojowe;
- - - - -▶ - początek rozwinięcia mobilizacyjnego w czasie pokoju, zakończenie w czasie wojny;
-▶ - rozwinięcie mobilizacyjne w toku prowadzenia działań wojennych.

Rys.1. Etapy osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej

1/ Biuletyn Informacyjny Szt.Gen.WP nr 2/140, Warszawa 1983, s.7

Duże znaczenia dla skrócenia czasu osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez jednostki skadrowane ma sposób powołania żołnierzy rezerwy i pojazdów samochodowych /maszyn/ na uzupełnienia. Może być to realizowane w trybie zwyczajnym i alarmowym^{1/}. Powołanie tych sił w trybie zwyczajnym znacznie wydłuża proces mobilizacyjnego rozwinięcia. Sposób ten polega na stawianiu się żołnierzy rezerwy w miejscu i terminie określonym w dokumencie powołania. Ma on zastosowanie podczas skrytego rozwijania sił zbrojnych w okresie pokojowym. Powołanie uzupełnienia w trybie alarmowym wydatnie skraca czas procesu mobilizacji. Tryb alarmowy polega na obowiązku stawienia się żołnierzy rezerwy w miejscu określonym w dokumencie powołania, a posiadaczy pojazdów samochodowych /maszyn/ do dostarczenia ich do ustalonych punktów przyjęcia - bezpośrednio po otrzymaniu odpowiedniego sygnału lub nakazu dostarczenia. W dokumentach powołania, termin stawiennictwa /dostarczenia/ określa się nakazem: "NATYCHMIAST". Tryb ten nie zapewnia skrytości mobilizacyjnego rozwinięcia a stawiennictwo żołnierzy rezerwy i dostarczenie pojazdów samochodowych w trybie alarmowym, obowiązuje również bezpośrednio po ogłoszeniu mobilizacji powszechnej.

1.4. Siły i środki wykorzystywane w mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych

Jednym z warunków sprawnego i terminowego wykonania przedsięwzięć ujętych w planach osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej jednostek jest prawidłowe zaplanowanie i wykorzystanie posiadanych w czasie pokoju własnych sił i

^{1/} Por.: Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt.Gen.1088/82, s.24.

środków, jak i również przewidzianych doraźnie na wzmocnienie.

Sprawy przebieg procesu mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek zależeć będzie przede wszystkim od właściwie funkcjonującej bazy mobilizacyjnej.

W jednostkach mobilizujących o małej i niewystarczającej bazie mobilizacyjnej celowym jest takie zorganizowanie jej działania aby wraz z dopływem do niej sił i środków były tworzone warunki do przyjęcia uzupełnienia zasadniczego.

W celu zapewnienia sprawnego przebiegu mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek z bazy na okres mobilizacji wydzieła się siły i środki, które tworzą elementy bazy.

W jednostkach wojskowych organizuje się następujące elementy bazy mobilizacyjnej^{1/}:

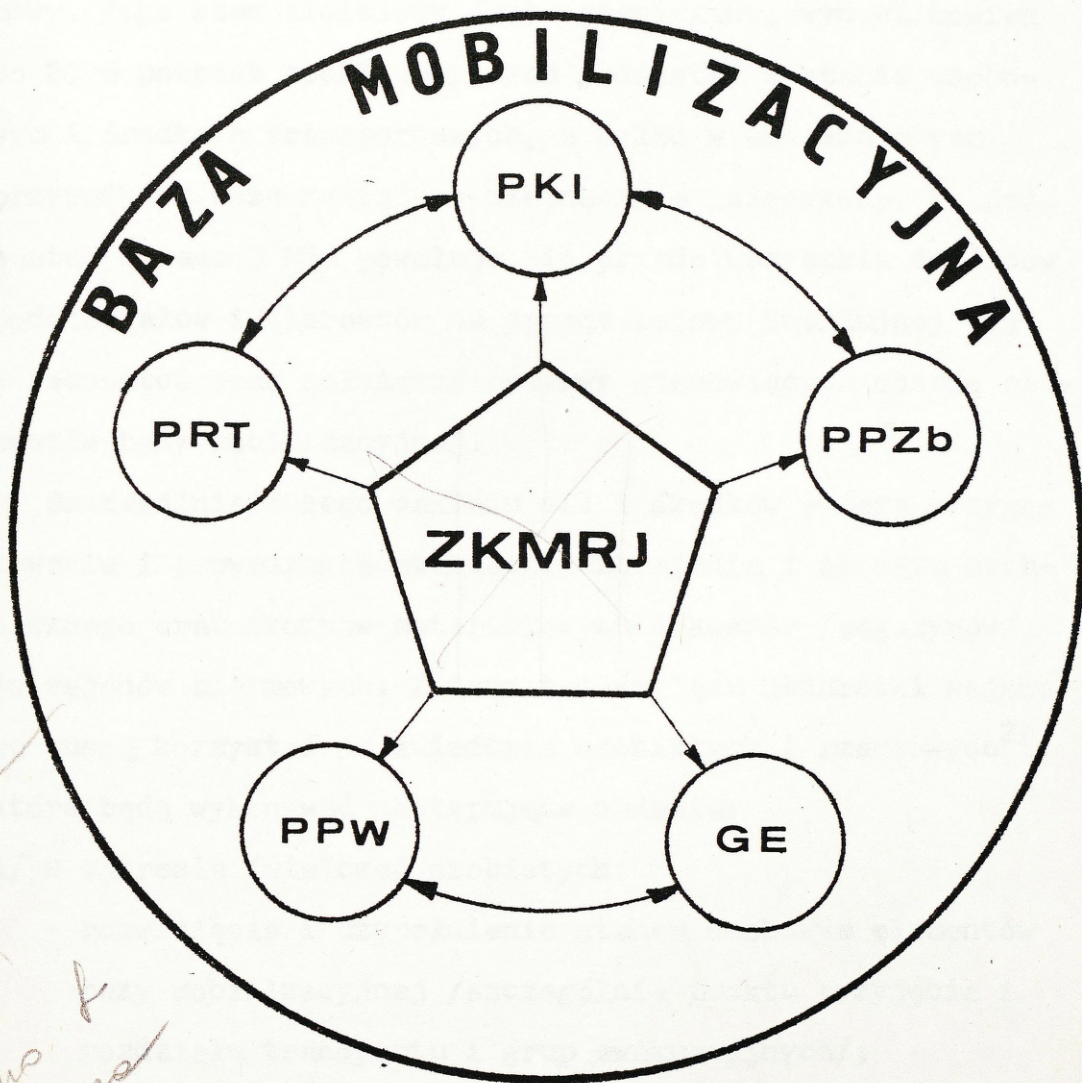
- pośredni punkt zbiórki /PPZb/;
- punkt kontrolno informacyjny /PKI/;
- punkt przyjęcia i rozdziału transportu /PRT/;
- pododdziałowe punkty wyposażenia /PPW/;
- grupy ewakuacyjne /GE/ służb technicznych i kwatermistrzowskich.

Z wymienionych powyżej elementów bazy mobilizacyjnej najważniejsze zadania realizować będą:

- w zakresie uzupełnienia jednostek stanem osobowym - PPZb, PKI i PPW;
- w zakresie uzupełnienia jednostek środkami transportowymi /maszynami/ i ewakuacji zapasów materiałowych do rejonu alarmowego - PRT i GE.

1/ Tamże, s. 20.

W ujęciu systemowym ww. elementy można przedstawić następująco:

Rys. 2. Elementy bazy mobilizacyjnej

Elementy bazy mobilizacyjnej rozwijają jednostki własnymi siłami. Jednakże posiadane w czasie pokoju siły i środki, szczególnie w jednostkach skadrowanych są dalece niewystar-

czające do ich właściwego funkcjonowania^{1/}. W tym celu do jednostek o niepełnych stanach osobowych, skadrowanych i formowanych od nowa powołuje się mobilizacyjny rzut alarmowy. Jego stan ilościowy jest ograniczony, wynosi bowiem do 20 % potrzeb mobilizacyjnych jednostki w stanie osobowym i środkach transportowych, a tylko w uzasadnionych przypadkach może zostać on nieznacznie zwiększony. Do jednostek w ramach MRA powołuje się przede wszystkim dowódców pododdziałów i kierowców na sprzęt bojowy znajdujący się w jednostce oraz żołnierzy rezerwy stanowiących obsadę elementów bazy mobilizacyjnej.

Szczególnie dużego nakładu sił i środków wymaga przygotowanie i prowadzenie ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz środków materiałowych z koszar /magazynów/ do rejonów alarmowych. Z tego też względu jednostki wojskowe muszą korzystać ze świadczeń osobistych i rzeczowych^{2/}, które będą wykonywać następujące zadania:

a/ w zakresie świadczeń osobistych:

- rozwinięcie i uzupełnienie stanem osobowym elementów bazy mobilizacyjnej /szczególnie punktu przyjęcia i rozdziału transportu i grup ewakuacyjnych/;
- załadowanie na wozy bojowe i środki transportowe technicznych środków bojowych i materiałowych;
- udzielanie pomocy w ewakuacji zapasów materiałowych służb kwatermistrzowskich;

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 1, p.4.

2/ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17.07.1981 r., w sprawie świadczeń na rzecz obrony.

b/ w zakresie świadczeń rzeczowych:

- udzielenie pomocy w przyjęciu środków transportowych i maszyn z gospodarki narodowej poprzez wykorzystanie warsztatów, hal remontowych i narzędzi z przedsiębiorstw gospodarki uspołecznionej;
- pomoc w załadunku zapasów ruchomych jednostki na środki transportowe poprzez wykorzystanie zmechanizowanego sprzętu załadunkowego;
- wykorzystanie środków transportowych do ewakuacji zapasów materiałowych do rejonu alarmowego.

Wyniki prowadzonych badań wskazują, że świadczenia osobiste w połączeniu z rzeczowymi wykonują około 25 %^{1/} zadań realizowanych w toku osiągania wyższych stanów gotowości bojowej pułku. Ustalone w trakcie badań ogólne potrzeby świadczeń dla pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania wynoszą: 55 środków transportowych i ok. 180 ludzi^{2/}.

1.5. Zagrożenie oddziaływaniem nieprzyjaciela i jego wpływ na przebieg mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych

Szczególnie duże znaczenie w przyszłym konflikcie będzie miało sprawne i szybkie operacyjne rozwinięcie wojsk. Od tego która z walczących stron dokona tego szybciej zależą będzie, między innymi wynik wojny. Wynika z tego, że

1/ WOJNAROWSKI J. Rola i zakres świadczeń z gospodarki narodowej realizowanych na rzecz pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania w procesie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej. Rozprawa doktorska. ASG WP, Warszawa 1983, s.50.

2/ Tamże, tabela 13, s. 122.

proces mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych, będzie szczególnym obiektem zainteresowania potencjalnego nieprzyjaciela.

W zależności od okresu w jakim będzie odbywało się mobilizacyjne rozwinięcie jednostek /przed lub po wybuchu wojny/ nieprzyjaciel będzie przeciwdziałał temu procesowi, stosując różne siły i środki. Oddziaływanie to na proces mobilizacyjnego rozwinięcia przed wybuchem konfliktu zbrojnego będzie miało charakter działań psychologicznych, propagandowych i dywersyjnych. Obecnie szeroko stosowaną formą, szczególnie przez polskojęzyczne zachodnie rozgłośnie radiowe jest podważanie zaufania społeczeństwa do Sił Zbrojnych PRL i kwestionowanie celowości szkolenia wojskowego na uczelniach cywilnych oraz odbywania zasadniczej służby wojskowej w okresie pokoju. W miarę zaostrzania się sytuacji polityczno-militarnej największe zagrożenie dla sprawnego funkcjonowania systemu powołania uzupełnień będą stanowiły grupy specjalnego przeznaczenia, wrogie podziemie i dywersyjne rozgłośnie radiowe.

Wybuch wojny spowoduje powstanie szeregu samoistnych zakłóceń wywołanych reakcją ludności i efektami uderzeń ogniowych. Na większą skalę przeciwnik stosował będzie działania sabotażowe, dywersyjne, propagandowe i dezinformacyjne.

Złożyć zatem należy, że po wybuchu konfliktu zbrojnego zagrożenie mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk znacznie wzrosło. Dowodem tego są szeroko propagowane koncepcje zachodnich teoretyków, tzw. "głębokich uderzeń", których idea pole-

ga między innymi na^{1/}:

- niszczeniu bazy mobilizacyjnej i paraliżowaniu procesu mobilizacyjnego sił zbrojnych;
- dezorganizowaniu przegrupowania zmobilizowanych oddziałów do rejonów wyjściowych;
- uniemożliwianiu dostaw technicznych środków bojowych i materiałowych do strefy działań bojowych.

W tym celu przewidywane jest niszczenie organów administracji państwowej i wojskowej, baz środków transportowych i jednostek wojskowych w miejscach stałej dyslokacji. Wykorzystywane do tego może być między innymi, lotnictwo strategiczne i systemy rozpoznawczo-uderzeniowe wyposażone w samonaprowadzające się bomby lotnicze i pociski raketowe, charakteryzujące się dużą celnością trafienia. Opublikowane w Związku Radzieckim dane świadczą o stałym wzroście możliwości tych systemów w dokonywaniu uderzeń na obiekty punktowe. Do niszczenia jednostek wojskowych w miejscu stałej dyslokacji i w rejonach alarmowych przewiduje się również zastosowanie systemów rozpoznawczo-uderzeniowych między innymi PLSS, który może wykrywać i niszczyć cele na głębokość do 600 km. Ponadto, posiadając techniczne środki dające możliwości określania współrzędnych położenia obiektów i naprowadzania lotnictwa oraz systemów raketowych, nieprzyjaciół może używać kierowanych bomb lotniczych typu GBU-15WW o masie 1360 kg z telewizyjnym systemem naprowadzania, a także operacyjno-taktycznych pocisków raketowych typu MPASM, których kołowy błąd trafienia wynosi około 10 m^{2/}.

1/ THOMAS, CARDWELL. Teoretyczne-praktyczne aspekty koncepcji głębokich uderzeń. Wojskowy Przegląd Zagraniczny Nr 1, Warszawa 1988, s.23.

2/ ARCHIPOW. Uprawienie dwiżenijem kałon. Tył i snabżeniye so-wietskich woorozonnych sił. Nr 10/84, s.80.

Zagrożeniem sprawnego przebiegu procesu mobilizacyjnego rozwinięcia będzie zbrojne oddziaływanie nieprzyjaciela, szczególnie jego grup dywersyjno-rozpoznawczych oraz sabotaż wrogiego podziemia. Dywersja i sabotaż będą nakierowane, przede wszystkim, na powodowanie zakłóceń w dopływie uzupełnień do jednostek wojskowych i niszczenie słabo chronionych elementów bazy mobilizacyjnej.

Prowadzone badania w jednostkach mobilizujących wykazały brak zapasowej dokumentacji i rezerwowej obsady punktu przyjęcia i rozdziału środków transportowych, co - w wypadku jego zniszczenia - spowoduje poważne zakłócenia w uzupełnieniu oddziałów w pojazdy samochodowe^{1/}.

Możliwości powstania pożarów w obiektach koszarowych i kompleksach leśnych stworzą kolejne utrudnienia w organizowaniu przyjęcia i rozdziału środków transportowych w rejonie alarmowym lub w koszarach. Również warunki zimowe i jesienne mogą ujemnie wpłynąć na sprawność przebiegu mobilizacji.

Z przeglądu zagrożeń wynika, że aby należycie zabezpieczyć proces mobilizacyjnego rozwinięcia oddziałów i związków taktycznych należy wszechstronnie przeanalizować możliwe zagrożenia ze strony nieprzyjaciela oraz wynikające z tego prawdopodobne zakłócenia w przebiegu mobilizacji. Zaplanować i wrazie potrzeby wdrożyć odpowiednie przeciwdziałania.

Do zakłóceń mobilizacji z jakimi należy się liczyć w wyniku oddziaływania nieprzyjaciela należą w szczególności:

- naruszenie systemu powołania i uzupełnienia jednostek dywizji stanem osobowym i środkami transportowymi w wyniku obezwładnienia organów administracji wojskowej i państwowej oraz dużych zakładów pracy. Spowodować może to przerwy w

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 2, p.4.

stawiennictwie żołnierzy rezerwy także służb technicznych i znacznie opóźnić lub nawet uniemożliwić ukończenie jednostek w środki transportowe;

- zniszczenie ważnych elementów systemu łączności, czego skutkiem może być opóźnienie przekazania sygnałów wykonania zadań mobilizacyjnych /np. wydzielenie na potrzeby sił zbrojnych środków transportowych przez zakłady pracy/, zbierania informacji o realizacji czynności przez jednostki wojskowe, elementy bazy mobilizacyjnej itp.;
- zahamowania w realizacji świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz jednostek przez przedsiębiorstwa, składnice i bazy transportowe w wyniku ich zniszczenia;
- ograniczenie dopływu żołnierzy rezerwy służb technicznych i sprzętu technicznego z rejonów zniszczeń, skażeń i pożarów powstałych w wyniku uderzeń ogniowych;
- zniszczenie składów i stacji CPN utrzymujących rezerwy paliw płynnych przeznaczonych do zabezpieczenia dostarczenia środków transportowych i maszyn do mobilizowanych jednostek;
- wywoływanie niepokojów społecznych i paniki co spowoduje występowanie przypadków uchylania się żołnierzy rezerwy od obowiązku służby wojskowej, nie zgłaszanie się kierowców po pojazdy do zakładów pracy oraz braki specjalistów służb technicznych w pododdziałach remontowych;
- powstawanie zatorów i blokowanie dróg przegrupowania z miejsc stałej dyslokacji do rejonów alarmowych przez żywiołowo przemieszczającą się ludność z dużych ośrodków miejskich i przemysłowych, a także w wyniku zniszczeń obiektów komunikacyjnych;
- dezorganizacja kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek w wyniku zniszczenia części punktów dowodzenia i ele-

mentów bazy mobilizacyjnej, z których punkt przyjęcia i rozdziału transportu jest ważnym obiektem a przez to szczególnie narażonym na oddziaływanie nieprzyjaciela.

W wyniku powstawania zakłóceń mogą wystąpić mniejsze lub większe zahamowania w procesie sprawnego mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych. Możliwości wystąpienia zakłóceń stawiają służbom technicznym duże wymagania w zakresie stworzenia skutecznego systemu przeciwdziałania na wszystkich szczeblach organizacyjnych, precyzyjnego opracowania wariantów działania, zaczynając od momentu rozpoczęcia mobilizacji aż do jej zakończenia z uwzględnieniem miejsc stałej dyslokacji, rejonów alarmowych, pory roku, doby i specyficznych warunków miejscowych każdej jednostki wojskowej.

rozdział 2. ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO O WYSOKIM STOPNIU SKADROWANIA

Zabezpieczenie techniczne jest jednym z ważniejszych elementów ogólnego systemu zabezpieczenia działań wojsk. Właściwe jego zaplanowanie i zorganizowanie w procesie mobilizacyjnego rozwinięcia w znacznym stopniu decyduje o osiągnięciu gotowości i zdolności oddziałów i pododdziałów do wykonywania zadań.

Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania to całokształt zasad organizacyjnych, ogół norm i reguł oraz zespół sposobów /metod/ działania w zakresie wykonywania zadań związanych z uzupełnianiem pododdziałów remontowych i służb technicznych pułku żołnierzami rezerwy; przygotowaniem uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowywanego jako zapas nienaruszalny do ewakuacji, prowadzeniem jego ewakuacji z miejsca stałej dyslokacji pułku do rejonów alarmowych; uzupełnianiem pododdziałów pułku w brakujące do etatu wojennego uzbrojenie i sprzęt techniczny oraz zaopatrywanie w techniczne i bojowe środki materiałowe.

W rozdziale tym rozpatrywane będą zasadnicze zdaniem autora problemy zabezpieczenia technicznego mobilizacji pułku zmechanizowanego. Prowadzone w jednostkach badania wykazały bowiem nie zawsze właściwe ich rozwiązywanie, co czyni system mało efektywnym i powoduje powstawanie szeregu samoistnie powstających zahamowań w czasie mobilizacji. Na przykładzie wybranego pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania dokonano analizy aktualnie funkcjonującego systemu zabezpie-

czenia technicznego mobilizacji. Wskazano na rolę i zakres zadań wykonywanych przez służby techniczne w poszczególnych stanach gotowości bojowej, znaczenie elementów bazy mobilizacyjnej organizowanych przez służby techniczne oraz dokonano oceny możliwości i wykorzystania sił i środków będących w ich dyspozycji. Rozpatrzono również zagadnienia kierowania zabezpieczeniem technicznym w czasie mobilizacji pułku. W końcowej części rozdziału przedstawiono propozycje w zakresie organizacji i działania punktu przyjęcia i rozdziału środków transportowych oraz działania grup ewakuacyjnych służb technicznych.

2.1. Analiza systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania

W celu rozpatrzenia problematyki zabezpieczenia technicznego procesu mobilizacyjnego rozwinięcia w niniejszej pracy zastosowano podejście systemowe, traktując je jako:

- podsystem - jeden z elementów nadrzędnego systemu jakim jest zabezpieczenie mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych;
- stanowiący samoistny system składający się ze zbioru elementów, których rola, zadania i wzajemna współzależność zostanie ukazana w następującym tekście.

2.1.1. Charakterystyka pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania i właściwości zabezpieczenia technicznego jego mobilizacyjnego rozwinięcia

Przyjęty do rozważań pułk zmechanizowany jest jednostką o wysokim stopniu skadrowania i należy do struktury skadrowanej dywizji zmechanizowanej.

W organizacji pułku zmechanizowanego czasu pokojowego /zał.2/ występują tylko niektóre elementy struktury czasu wojennego i są to: dowództwo, część sztabu, grupy organizacyjno-mobilizacyjne samodzielnych pododdziałów, batalionów piechoty zmotoryzowanej i batalionu czołgów. Jedynym pododdziałem rozwiniętym pułku jest kompania zabezpieczenia, w skład której wchodzi trzy plutony ochrony, pluton remontowy i pluton zaplecza. W okresie pokoju spełnia ona rolę pododdziału ochrony. Z chwilą rozpoczęcia mobilizacyjnego rozwinięcia pułku ulega rozformowaniu, wydzielając ze swego składu załóżki do pododdziałów pułku. Ogółem stan osobowy pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania wynosi: 60 żołnierzy zawodowych i 148 żołnierzy służby zasadniczej. W tym stanie osobowym jest 15 żołnierzy zawodowych i 24 żołnierzy służby zasadniczej należących do służb technicznych. Z analizy struktury pułku w czasie wojennym /zał.3/ wynika, że potrzeby mobilizacyjne pułku wynoszą 2096 żołnierzy w tym około 80 żołnierzy służb technicznych, a z analizy zestawienia ilościowego zasadniczego uzbrojenia, sprzętu technicznego i środków transportowych /zał.4/ wynika, że potrzeby mobilizacyjne w środkach transportowych wynoszą 145 pojazdów i 24 przyczepy, tj. około 60%.

Zasadniczym zadaniem pułku zmechanizowanego o wysokim stop-

niu skadrowania w okresie pokojowym jest utrzymanie stałej gotowości bojowej i przygotowanie do rozwinięcia mobilizacyjnego oraz szkolenie rezerw osobowych będących na przydziałach mobilizacyjnych zarówno pułku jak i jednostek przez niego mobilizowanych.

W związku z powyższym etat pokojowy i wszystkie przedsięwzięcia realizowane przez pz powinny wynikać z potrzeb mobilizacyjnego rozwinięcia.

Do priorytetowych przedsięwzięć realizowanych w toku mobilizacyjnego rozwinięcia pz należeć będzie:

- uruchomienie elementów systemu powołania mobilizacyjnego rzutu alarmowego, świadczeń osobistych i rzeczowych;
- utworzenie zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki /ZKMRJ/;
- rozwinięcie elementów bazy mobilizacyjnej /PPZb, PKI, PRT, PFW, GE/;
- ewakuacja uzbrojenia, sprzętu technicznego i środków materiałowych z magazynów w garnizonie do rejonu alarmowego;
- przyjęcie mobilizacyjnego rzutu alarmowego, uzupełnienia zasadniczego i włączenie ich do struktury organizacyjnej pułku zmechanizowanego.

Jak wykazały badania - jednostki o wysokim stopniu skadrowania realizują dodatkowo zadania, mobilizując inne jednostki najczęściej formowane od nowa, co wydatnie zwiększa zakres czynności związanych z mobilizacyjnym rozwinięciem^{1/}.

Z analizy struktur pokojowej i wojennej pz /zał.2 i 3/ oraz zestawienia ilości uzbrojenia i sprzętu technicznego

1/ W przypadku prezentowanego pz są to: dywizyjny batalion medyczny, zmilitaryzowane warsztaty garnizonowe i kompania ochrony garnizonu.

przechowywanego jako ZN i pobieranego z gospodarki narodowej /zał.4/ wynikają następujące właściwości charakteryzujące pułk zmechanizowany o wysokim stopniu skadrowania i mające duży wpływ na proces zabezpieczenia technicznego osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej:

- służby techniczne dysponują bardzo małą ilością sił i środków przeznaczonych do zapoczątkowania procesu mobilizacyjnego rozwinięcia;
- przechowywane są jako zapasy nienaruszalne duże ilości uzbrojenia, sprzętu technicznego oraz technicznych środków bojowych i materiałowych, które muszą być utrzymywane na bieżąco w stanie gwarantującym ich użycie po odpowiednim przygotowaniu;
- zwykle nie ma możliwości natychmiastowego wyprowadzenia sprzętu i ewakuacji technicznych środków bojowych i materiałowych do rejonu alarmowego.

Wnioski:

1. Pułk zmechanizowany o wysokim stopniu skadrowania nie jest w stanie własnymi siłami i środkami dokonać przejścia ze struktury organizacyjnej czasu "P" na strukturę organizacyjną czasu "W";
2. Etat pokojowy pułku powinien wynikać z zadań związanych z utrzymaniem stałej gotowości bojowej i z zadań przewidzianych do realizacji w początkowym okresie mobilizacji.

2.1.2. Rola i zadania służb technicznych pułku w poszczególnych stanach gotowości bojowej

Służby techniczne w procesie mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego spełniają szczególną rolę, która wynika z konieczności uzupełnienia pododdziałów pułku w środki transportowe, techniczne środki bojowe i materiały, przygotowania i prowadzenia ewakuacji amunicji i sprzętu technicznego z miejsca stałej dyslokacji oraz zabezpieczenia technicznego przegrupowania pułku do rejonu alarmowego. Jednym z ważniejszych zadań realizowanych w tym procesie jest dostarczenie pododdziałom pułku środków transportowych zgodnie z etatem czasu wojennego i tabelami należności. Od czasu w jakim służby techniczne zorganizują i zrealizują przyjęcie środków transportowych z gospodarki narodowej - w tym ich sprawdzenia i rozdzielenia do pododdziałów - zależy między innymi osiągnięcie przez pułk pełnej gotowości bojowej w nakazanym terminie. Od możliwości transportowych mobilizowanego pułku zależy bowiem skrócenie czasu ewakuacji miejsca do rejonu alarmowego i opuszczenie przez pułk miejsca stałej dyslokacji.

Szczególnego znaczenia w okresie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej nabiera dostarczenie rozwijającym się pododdziałom amunicji i technicznych środków materiałowych zgromadzonych w magazynach pułkowych lub garnizonowych w czasie pokoju.

Proces zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pułku realizowany będzie w dwóch etapach:

- etap I - to przygotowanie służb technicznych do sprawnego

wykonywania zadań w mobilizacyjnym rozwinięciu;

- etap II - wykonywanie zadań zabezpieczenia technicznego w czasie mobilizacji.

Zadania etapu pierwszego realizowane są w okresie pokojowym, tj. w stanie trwania stałej gotowości bojowej.

Całokształtem przedsięwzięć związanych z przygotowaniem służb technicznych do zabezpieczenia mobilizacji kieruje zastępca dowódcy pułku ds. technicznych. W okresie pokoju powinien on posiadać opracowaną i okresowo uaktualnianą dokumentację, ułatwiającą mu kierowanie podległymi służbami w poszczególnych fazach mobilizacji. Prowadzone w jednostkach wojskowych badania wykazały dużą dowolność w tym zakresie, tj. wytwarzanie wielu dokumentów zbędnych lub mało przydatnych, albo posiadanie dokumentacji wycinkowej - nie wystarczającej do kierowania zabezpieczeniem technicznym w czasie mobilizacji^{1/}.

Na ważność okresu przygotowania dla sprawnego przeprowadzenia mobilizacyjnego rozwinięcia pz, tylko w zakresie zabezpieczenia technicznego, wskazują liczne zadania służb technicznych, wymagające sprawnego wykonania w poszczególnych stacjach gotowości bojowej^{2/}.

W okresie pokojowym, w celu utrzymania stałej gotowości bojowej pułku zmechanizowanego służby techniczne muszą realizować następujące zadania:

1. Utrzymywać normatywne ilości /zgodnie z etatami i tabelami należności/ uzbrojenia i sprzętu technicznego w stałej spraw-

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 1, p.5; nr 5, p.6.

2/ Zadania ustalono w wyniku badań i uogólnienia.

- ności technicznej, poprzez właściwą eksploatację, obsługiwania, remonty i konserwację;
2. Utrzymywać dyrektywne zapasy resursów /km, motogodzin/ zasadniczego uzbrojenia i sprzętu technicznego;
 3. Organizować zaopatrywanie pułku w techniczne środki bojowe i materiałowe zgodnie z tabelami należności czasu "W" oraz właściwie je przechowywać i odświeżać;
 4. Przygotować magazyny służb technicznych do sprawnego wydawania technicznych środków bojowych i materiałowych w trybie alarmowym;
 5. Opracować i uaktualniać okresowo dokumentację mobilizacyjną pułku w zakresie dotyczącym służb technicznych zgodnie z obowiązującymi instrukcjami i zarządzeniami wyższych przełożonych;
 6. Brać udział w okresowych kontrolach stanu technicznego pojazdów i magazynów wyposażenia specjalnego w zakładach pracy pod względem ich przydatności i przygotowania do potrzeb sił zbrojnych;
 7. Współpracować z wojskową komendą uzupełnień w zakresie nadawania przydziałów mobilizacyjnych żołnierzom rezerwy przewidzianym na stanowiska techniczne i doboru środków transportowych z gospodarki narodowej na uzupełnienie pułku;
 8. Ustalić zasady i sposoby przekazania stacjonarnej bazy obsługowo-remontowej, obiektów i mienia służb technicznych po opuszczeniu przez pz miejsca stałej dyslokacji.

Z przedstawionych powyżej zadań największego zaangażowania sił i środków ze strony służb technicznych wymaga utrzymanie dużej ilości uzbrojenia i sprzętu technicznego w stałej

sprawności. Zakres tego zadania przekracza możliwości 24 żołnierzy plutonu remontowego pz o wysokim stopniu skadrowania szczególnie w zakresie wykonania obsługiwań sezonowych i zabiegów konserwacyjnych uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowywanego jako zapas nienaruszalny. Podjęte w tej kwestii uzstalenia przez Sztab Służb Technicznych MON, dotyczące wykonywania w jednostkach skadrowanych tych przedsięwzięć siłami jednostek rozwiniętych sprawdziły się w praktyce i stanowią znaczną pomoc dla służb technicznych pz.

W stanie podwyższonej gotowości bojowej pz przygotowuje się do bezpośredniej realizacji zadań związanych z mobilizacyjnym rozwinięciem. Służby techniczne posiadanyimi siłami i środkami realizować będą następujące zadania:

1. Kierować rozkonserwowaniem i doprowadzaniem do pełnej sprawności bojowej uzbrojenia i sprzętu technicznego grupy zapasu nienaruszalnego;
2. Kończyć wykonywanie rozpoczętych remontów, przeglądów i obsługiwań technicznych sprzętu bojowego;
3. Kierować przygotowaniem do ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego / na wszystkich pojazdach montuje się akumulatory/;
4. Organizować i kierować podstawieniem środków transportowych /zgodnie z planem ewakuacji/ pod magazyny celem załadowania zapasów materiałowych i technicznych, niezbędnych do zapewnienia zdolności bojowej oraz wykonania zadań mobilizacyjnych pierwszej kolejności.
5. Uaktualniać plany osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej pz w zakresie uzupełnienia w sprzęt techniczny;

- wykonuje się i przesyła do WKU dodatkowe zapotrzebowanie na brakujące do etatu wojennego środki transportowe;
6. Ładować na środki transportowe sprzęt i materiały bazy mobilizacyjnej /punktu przyjęcia i rozdziału transportu/ osiągając gotowość do natychmiastowego opuszczenia miejsca stałej dyslokacji;
 7. Przygotować techniczne środki bojowe i materiałowe do sprawnego wydawania dla pododdziałów pułku i ewakuacji ich z magazynów do rejonu alarmowego;
 8. Sprawdzić środki łączności radiowej i przewodowej w sieci zastępcy dowódcy pułku ds. technicznych i zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki;
 9. Przygotować do przekazania nadwyżki sprzętu technicznego, nadwyżki technicznych środków bojowych i materiałowych oraz stacjonarną bazę obsługowo-remontową i magazyny;
 10. Kontrolować stopień przygotowania poszczególnych komórek organizacyjnych i osób funkcyjnych służb technicznych do osiągnięcia kolejnych stanów gotowości bojowej oraz realizację zadań wykonywanych w stanie podwyższonej gotowości bojowej.

Z uwagi na małą ilość sił i środków będących w dyspozycji służb technicznych ww. zadania będą realizowane sukcesywnie według opracowanych w okresie pokojowym harmonogramów działania. Najbardziej pracochłonnym zadaniem w tym stanie gotowości bojowej będzie przygotowanie do ewakuacji ok. 300 egzemplarzy ważniejszego uzbrojenia i sprzętu technicznego. /zał.4/ przechowywanego w pz jako zapas nienaruszalny.

W stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego następuje rozpoczęcie mobilizacyjnego rozwinięcia pz. Służby techniczne

rozpoczynają realizację zadań etapu drugiego, obejmującego wykonywanie przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego mobilizacji. W tym stanie gotowości bojowej będą one realizować następujące zadania:

1. Pobierać z kancelarii mobilizacyjnej dokumenty osiągania wyższych stanów gotowości bojowej /kierownicza kadra służb technicznych oraz podległe osoby funkcyjne, takie jak kierownik PRT i dowódcy GE/;
2. Rozwijać punkt przyjęcia i rozdziału środków transportowych w miejscu stałej dyslokacji, przyjmować do pułku i kierować do pododdziałów środki transportowe pobrane z gospodarki narodowej w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego;
3. Rozwijać punkt przyjęcia i rozdziału środków transportowych w wybranym zakładzie pracy lub rejonie alarmowym i przygotować się do przyjęcia zasadniczego uzupełnienia środkami transportowymi;
4. Uzupełniać żołnierzami rezerwy stanowiska techniczne nie obsadzone według etatu pokojowego;
5. Rozpocząć i prowadzić całością posiadanych sił i środków ewakuację uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz technicznych środków bojowych i materiałowych;
6. Kierować żołnierzy kompanii remontowej wcielonych w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego oraz przybyłe świadczenia osobiste i rzeczowe do wykonywania zadań ewakuacyjnych;
7. Pobierać uzbrojenie i sprzęt techniczny oraz techniczne środki bojowe i materiałowe przechowywane poza jednostką;
8. Przekazywać nadwyżki sprzętu technicznego i technicznych środków materiałowych oraz stacjonarną bazę remontową i magazynową.

W stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego jak wynika z powyższych zadań zaczynają narastać - kumulować się przedsięwzięcia realizowane przez służby techniczne. Najważniejsze z nich - rozwinięcie PRT i przyjęcie do pułku środków transportowych w ramach MRA musi być zrealizowane siłami i środkami plutonu remontowego. Jednocześnie kontynuowane będzie przygotowanie uzbrojenia i sprzętu technicznego do ewakuacji a z chwilą przybycia kierowców i świadczeń w ramach MRA nastąpi rozpoczęcie ewakuacji do RA. Dogodniejsze warunki realizacji ww. zadań wystąpią w przypadku gdyby ten stan gotowości bojowej był kontynuacją stanu podwyższonej gotowości bojowej, bowiem służby techniczne część zadań będą miały wtedy już zrealizowane. W przypadku wprowadzenia stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego bezpośrednio ze stałej gotowości bojowej służby techniczne będą zmuszone realizować jednocześnie kilka zadań wymagających dużego nakładu sił i środków.

W stanie pełnej gotowości bojowej pz dokonuje rozwinięcia mobilizacyjnego zgodnie z ustalonymi terminami i osiąga gotowość do wykonania zadań bojowych. Służby techniczne w tym stanie realizować będą główne zadania zabezpieczenia technicznego mobilizacji, wymagające największego nakładu sił i środków. Równolegle same rozwijają się, osiągając gotowość do zabezpieczenia działań bojowych. W stanie pełnej gotowości bojowej przed służbami technicznymi stać będą następujące zadania:

1. Przyjmować i kierować do pododdziałów pułku pojazdy mechaniczne pobrane z gospodarki narodowej w ramach uzupełnienia zasadniczego;

2. Oznaczać pojazdy mechaniczne według zasad obowiązujących na czas wojny;
3. Przyjmować żołnierzy rezerwy służb technicznych, przybyłych w ramach uzupełnienia zasadniczego;
4. Prowadzić szkolenie zgrywające kompanii remontowej;
5. Kończyć uzupełnianie pododdziałów pułku środkami transportowymi, ewakuację sprzętu technicznego i technicznych środków bojowych i materiałowych do rejonu alarmowego;
6. Zdawać dokumentację osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez służby techniczne do kancelarii mobilizacyjnej;
7. Zabezpieczać pod względem technicznym przegrupowanie pododdziałów pułku do zasadniczego rejonu alarmowego.

Z przedstawionego zakresu zadań, jakie muszą wykonać służby techniczne pułku zmechanizowanego w celu właściwego zabezpieczenia procesu mobilizacyjnego rozwinięcia, wynikają następujące wnioski:

1. Służby techniczne powinny być rozwinięte do pełnego stanu w okresie pokojowym co również rozwiązałoby szereg problemów związanych z utrzymaniem, obsługiwaniem, przechowywaniem, konserwacją i remontami sprzętu technicznego;
2. W wypadku braku możliwości utrzymywania służb technicznych w stanie rozwiniętym należałoby stworzyć warunki do wcześniejszego rozwinięcia w stosunku do pozostałych pododdziałów pułku kompanii remontowej i drużyn remontowych pododdziałów pz.

2.1.3. Organizacja i zadania elementów bazy mobilizacyjnej organizowanych przez służby techniczne pułku

Spośród elementów bazy mobilizacyjnej rozwijanych na czas mobilizacji służby techniczne ponoszą odpowiedzialność za urządzenie i właściwe funkcjonowanie punktu przyjęcia i rozdziału środków transportowych /maszyn/ oraz grup ewakuacyjnych uzbrojenia, sprzętu technicznego, technicznych środków bojowych i materiałowych.

Z chwilą zarządzenia wyższych stanów gotowości bojowej, służby techniczne organizują przyjęcie z gospodarki narodowej pojazdów mechanicznych i maszyn na uzupełnienie pułku. Jest to przedsięwzięcie skomplikowane, stwarzające dużo trudności w jego realizacji głównie z powodu braku sił i środków. Zgodnie z obowiązującą instrukcją przyjęcie środków transportowych może odbywać się w różnych miejscach, a mianowicie:

- wytypowanych zakładach pracy, które uzupełniają jednostki wojskowe;
- w rejonie alarmowym pułku;
- w miejscu stałej dyslokacji pułku^{1/}.

Wybór miejsca organizacji PRT uzależniony jest przyjętą koncepcją mobilizacyjnego rozwinięcia pułku oraz możliwościami stworzenia nadogodniejszych warunków przyjęcia na uzupełnienie środków transportowych.

Przeprowadzone w jednostkach skadrowanych badania wykazały, że z reguły organizowane są dwa punkty przyjęcia i rozdziału środków transportowych: jeden w miejscu stałej dyslokacji w celu przyjęcia pojazdów przybyłych w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego i drugi - przeważnie w przedsiębiorstwie

^{1/}Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt.Gen.1088/82, s.97.

państwowym w celu przyjęcia uzupełnienia zasadniczego środków transportowych. Uwzględniając czas niezbędny na przekazanie zarządzeń o dostarczeniu posiadaczom środków transportowych oraz wykonanie czynności związanych z ich przygotowaniem do eksploatacji w wojsku, pierwsze pojazdy mogą przybywać do pułku po upływie 4-5 godzin a nawet /jak wykazały badania/ po trzech godzinach^{1/}. Czas normatywny, określony instrukcją na rozwinięcie PRT, wynosi do 5 godzin^{2/} od chwili wprowadzenia stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego. Czas 5 godzin /jak wykazały badania/ jest wystarczający w przypadku rozwijania PRT dla przyjęcia uzupełnienia zasadniczego. W instrukcji o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek brak jest precyzyjnego określenia czasu rozwinięcia elementów bazy mobilizacyjnej dla przyjęcia mobilizacyjnego rzutu alarmowego, chociaż jest on orientacyjnie pokazany w załączniku nr 14^{3/} gdzie dla jednostek skadrowanych zakłada się przyjmowanie MRA i świadczeń już po trzech godzinach od wprowadzenia stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego. Oznacza to, że do tego momentu muszą być gotowe do działania elementy bazy mobilizacyjnej przyjmujące mobilizacyjny rzut alarmowy, a w tym i PRT. Organizację przyjęcia i rozdziału środków transportowych pobieranych z gospodarki narodowej w ramach MRA pokazano w załączniku nr 5.

Przyjęcie i rozdział dostarczonych do pułku zmechanizowanego pojazdów mechanicznych i maszyn, w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego, odbywa się na bazie plutonu remontowego

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 2, p.3.

2/ Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt. Gen. 1088/82, zał. 7 p.7.

3/ Tamże

w pomieszczeniach warsztatowych. Po przyjęciu, środki transportowe są kierowane do właściwych pododdziałów i wykorzystywane do ewakuacji mienia do rejonu alarmowego.

Badania realizowane w ramach kontroli prowadzonej przez Zarząd X Sztabu Generalnego WP wykazały że przyjęcie pojazdów w ramach MRA nie stanowi problemu dla jednostek z uwagi na małe ilości pobieranych środków i dostateczną bazę obsługowo-remontową. Nie mniej jednak zauważono brak wyobraźni i koncepcji działania kierujących pracą PRT wynikającą z tego, że w czasie szkoleń obsady PRT pokazowo przyjmuje się jeden - dwa pojazdy, a w czasie ćwiczeń mobilizacyjnych w ciągu krótkiego przedziału czasu /szczególnie pod koniec upływu czasu normatywnego dostarczenia pojazdów przez zakłady pracy/ należy przyjąć 20-30 pojazdów.

Zgodnie z obowiązującymi rozkazami i zarządzeniami wszystkie jednostki wojskowe muszą być przygotowane do prowadzenia mobilizacji i rozwinięcia w miejscu stałej dyslokacji. Tymczasem, badania wykazały, że w jednostkach nie ma koncepcji rozmieszczenia pojazdów uzupełnienia zasadniczego. Wprowadzane w czasie ćwiczeń mobilizacyjnych utrudnienia, polegające na niszczeniu elementów bazy mobilizacyjnej, wykazały również potrzebę posiadania zapasowej dokumentacji PRT, jak i zapasowej obsady oraz wcześniejszego wybrania i przystosowania pomieszczeń zastępczych^{1/}.

Zasadniczą część uzupełnienia w środki transportowe i maszyny w pułku zmechanizowanym o wysokim stopniu skadrowania przyjmowana jest w przedsiębiorstwie, które wydziela najwięcej pojazdów mechanicznych oraz posiada niezbędne do tego za-

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 2, p.4.

plecze techniczne. Każdy zakład pracy zobowiązany jest w nakazanym czasie i ustalonym zakresie dokonać dostosowania - wyposażenia wydzielanych środków transportowych oraz skierować je do PRT rozwiniętego w zakładzie wiodącym. Po dokonaniu przyjęcia pojazdów, kieruje się je do stanowiska rozdziału, które rozmieszcza się w rejonie alarmowym lub w miejscu stałej dyslokacji^{1/}.

Badania wykazały, że celowym byłoby dokonywać rozdziału pojazdów w miejscu ich przyjęcia^{2/}.

Proces technologiczny dostosowania środków transportowych do potrzeb eksploatacji w wojsku i rozwinięcia PRT na bazie zakładu pracy przedstawiono w załączniku 6.

Pułk może również rozwijać PRT w rejonie alarmowym. Sposób ten jest jednak mniej wygodny i rzadko przyjmowany w koncepcjach mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek skadrowanych przede wszystkim ze względu na konieczność zaangażowania do przyjęcia i rozdziału środków transportowych sił i środków ze składu jednostki. Warunki pracy w rejonie alarmowym będą pod względem wyposażenia technicznego na pewno dużo gorsze, co niekorzystnie wpłynie na usuwanie ewentualnych usterek w przyjmowanych pojazdach mechanicznych oraz sprawne przyjęcie i rozdział znacznej ilości środków transportowych. W skadrowanym pz na stanowisko kierownika PRT przyjmującego pojazdy w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego wyznacza się przeważnie dowódcę plutonu remontowego, a w skład obsady personalnej punktu wchodzi żołnierze-mechanicy i pracownicy cywilni

1/ Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt.Gen.1088/82, str 97, p.266.

2/ Patrz punkt 2.2.1.

jednostki. Badania wykazały na ogół słabe przygotowanie i znajomość obowiązków personelu PRT na stanowiskach pracy, w wielu jednostkach nie angażuje się do tego celu pracowników cywilnych, co jest poważnym niedociągnięciem jednostki skadrowanej szczególnie że mają one do tego celu zbyt małe siły^{1/}.

Na kierownika punktu przyjęcia i rozdziału środków transportowych przyjmującego uzupełnienie zasadnicze w pojazdy mechaniczne wyznacza się szefa służby czołgowo-samochodowej pułku, natomiast obsadę personalną stanowią pracownicy zakładu pracy, na bazie którego rozwijany jest PRT, powołani w ramach świadczeń osobistych. Pomieszczenia i wyposażenie wydziela zakład pracy w ramach świadczeń rzeczowych.

Prowadzone w jednostkach badania wykazały, że nie wszystkie jednostki skadrowane dokonują trafnego wyboru zakładu pracy na rozwinięcie w nim PRT. Stwierdzono że zakłady pracy wydzielające duże ilości środków transportowych, pomimo posiadania odpowiedniego zaplecza technicznego nie nadają się do tego celu, zwykle z powodu nakładania się na siebie procesów technologicznych przyjęcia pojazdów do jednostki i ciągów technologicznych dostosowania pojazdów wydzielonych przez zakład pracy^{2/}.

Zauważono również bardzo mały zasób wiedzy mobilizacyjnej kadry służb technicznych. Brak doświadczenia w organizacji i kierowaniu pracą punktu przyjęcia i rozdziału transportu wynika z częstych zmian na stanowiskach szefów służb czołgowo-

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 2, p.1; nr 4, p.2; nr 5 p.2.

2/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 5, p.2.

samochodowych i zastępców dowódców ds. technicznych oraz braku przeszkolenia w tym zakresie. W toku prowadzonych badań podkreślali oni, że dopiero po przeprowadzonym ćwiczeniu mobilizacyjnym zaczynają rozumieć potrzebę i sens organizacji PRT, dostrzegają popełniane błędy i niedociągnięcia w organizacji i funkcjonowaniu punktu.

Wnioski:

1. W "Instrukcji o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych" należy precyzyjnie określić czas rozwinięcia przez jednostki mobilizujące elementów bazy mobilizacyjnej w celu przyjęcia uzupełnienia w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego;
2. W koncepcji mobilizacyjnego rozwinięcia pułku powinien być ujęty plan rozmieszczenia uzbrojenia i sprzętu technicznego pododdziałów w przypadku prowadzenia mobilizacji w miejscu stałej dylokacji;
3. Należy wprowadzić zasadę posiadania zapasowej dokumentacji i obsady PRT oraz dokonać wyboru i przygotowania zapasowego zakładu pracy na bazie którego można by rozwinąć PRT w przypadku powstania zakłóceń lub zniszczeń;
4. Oficerów wyznaczonych na stanowisko zastępcy dowódcy pułku ds. technicznych należy kierować na kursy doskonalące związane z mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek.

Istotnym problemem w czasie mobilizacji jest zabezpieczenie sprawnego przebiegu ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz technicznych środków bojowych i materiałowych. W tym celu kwatermistrz - zastępca dowódcy pułku w ścisłej współpracy z zastępcą dowódcy ds. technicznych opracowuje plan

ewakuacji, uwzględniając w nim przyjętą przez dowódę koncepcję mobilizacyjnego rozwinięcia pułku. Dla zabezpieczenia sprawnego wykonania zadań ewakuacyjnych służby techniczne organizują grupy ewakuacyjne /GE/. Jak wykazały badania jest to najsłabszy element w systemie zabezpieczenia technicznego procesu mobilizacji, a w wielu badanych jednostkach wogóle takich grup nie zorganizowano zasłaniając się brakiem sił i środków pozostawiając zadania ewakuacyjne do realizacji rozwijającym się pododdziałom.^{1/}

Literatura dotycząca działalności grup ewakuacyjnych jest bardzo nieliczna, brak również wzorców organizacyjnych, które jednostki mogły by zaadoptować do swych warunków^{2/}. Również mała ilość ćwiczeń mobilizacyjnych, prowadzonych z podejmowaniem zapasów materiałowych i wyjściem jednostek do rejonów alarmowych nie powoduje ostrości występowania problemu i właściwego do niego podejścia. Zasadniczym zadaniem grup ewakuacyjnych powinno być:

- rozkonserwowanie uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowywanego jako zapas nienaruszalny i przygotowanie go do ewakuacji;
- ewakuacja technicznych środków materiałowych /zestawów remontowych, zestawów eksploatacyjno-remontowych itp/;
- ewakuacja amunicji z magazynów do rejonu alarmowego i wydanie pododdziałom wg. urzutowania zapasów ruchomych^{3/}.

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 2,3,4,5.

2/ Np. w "Instrukcji o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych", o działalności grup ewakuacyjnych wspomina się tylko na stronie 21.

3/ Urzutowanie zapasów ruchomych i zestawienie jednostki ognia pułku zmechanizowanego przedstawiono w załączniku nr 7.

Ilość grup ewakuacyjnych uzależniona jest od specyficznych warunków każdej jednostki wojskowej. Z reguły służby techniczne organizują dwie grupy ewakuacyjne, z których jednej zadaniem jest przygotowanie uzbrojenia i sprzętu technicznego do ewakuacji z miejsca stałej dyslokacji do rejonu alarmowego, natomiast drugiej - ewakuacja amunicji.

W zależności od możliwości organizacyjnych pułku, grupy te mogą składać się z kilku podgrup specjalistycznych, wykonujących zadania cząstkowe. Na dowódców grup ewakuacyjnych wyznacza się żołnierzy zawodowych służb technicznych a podgrupami dowodzą wyznaczeni żołnierze służby zasadniczej plutonu remontowego. W celu zwiększenia operatywności działania grup ewakuacyjnych do ich struktur należy włączać pracowników cywilnych jednostek i angażować wg. potrzeb świadczenia osobiste i rzeczowe.

Wnioski:

1. W celu właściwego zabezpieczenia procesu ewakuacji niezbędne jest organizowanie grup ewakuacyjnych, które przygotują sprzęt przechowywany w konserwacji do czasu przyścia kierowców, obsługi i załóg.
2. W szerszym niż dotychczas zakresie do struktur grup ewakuacyjnych włączać pracowników cywilnych i świadczenia osobiste i rzeczowe.

2.1.4. Ocena możliwości wykorzystania sił i środków służb technicznych pz

Dokonując analizy i oceny funkcjonowania systemu zabezpieczenia technicznego pułku zmechanizowanego w czasie

mobilizacyjnego rozwinięcia należy rozpatrzyć:

- potrzeby pz w zakresie zabezpieczenia technicznego w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia;
- siły i środki będące w dyspozycji służb technicznych.

W podrozdziale 2.1.1. przedstawiono ogólną charakterystykę skadrowanego pułku zmechanizowanego, z której wynika, że znaczna ilość sił i środków, na wszystkich szczeblach organizacyjnych wojsk, jest uzupełniana i powoływana z gospodarki narodowej.

Ukompletowanie przyjętego do badań pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania w stosunku do struktury etatu wojennego wynosi:

- w ludziach około 9 %;
- w sprzęcie: - czołgi, wozy bojowe oraz sprzęt artyleryjski w 100 %;
- pojazdy samochodowe około 60 % /w tym środków transportowych około 35 %/.

Ocenia się jako racjonalne utrzymywanie w skadrowanych jednostkach wojskowych małych ilości środków transportowych przy istniejącym jednocześnie systemie ich uzupełniania.

Utrzymywanie w pz środków transportowych zgodnie z należnościami etatu wojennego spowodowałoby konieczność zapewnienia właściwego stanu ich utrzymania w sprawności technicznej i wykonywania w tym celu obsługiwań technicznych i remontów. Pociągnęłoby to za sobą potrzebę zatrudnienia dużej ilości wysoko kwalifikowanego personelu technicznego, dodatkowego zapotrzebowania na takie środki materiałowe, jak oleje, smary, płyny eksploatacyjne, ogumienie i akumulatory oraz infrastrukturę magazynową i garażową.

Struktura organizacyjna służb technicznych pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania przedstawiona jest w załączniku nr 8.

W okresie pokojowym służby techniczne pz dysponują następującymi siłami i środkami:

- ludzie: - kadra służb technicznych - 14 tj. 40 % etatu "W",
 - mechanicy czołgówi - 4^{1/};
 - kierowcy - 28^{2/};
- stan osobowy plutonu remontowego - 24 tj. 30 % etatu "W" kompanii remontowej;
- sprzęt: - pojazdy specjalne - 83 % etatu "W".

Znaczna większość uzbrojenia i sprzętu technicznego około 300 sztuk znajdującego się w pz przechowywana jest w stanie konserwacji długo terminowej i stanowi grupę zapasu nienaruszalnego /ZN/, a tylko nieznaczna część - 10-12 pojazdów stanowi grupę użytku bieżącego, przeznaczoną do zabezpieczenia szkoleniowej i gospodarczej działalności pz w czasie pokoju^{3/}.

Z badań prowadzonych w jednostkach skadrowanych, oraz ocen oficerów służb technicznych z tych jednostek wynika, że organizacja plutonu remontowego jest odpowiednia do potrzeb pz w czasie pokoju. Pluton ten jest w stanie zabezpieczyć potrzeby obsługowo-remontowe eksploatowanego sprzętu technicznego, zarówno własnego jak i przydzielonego do pz w warunkach pokojowych^{4/}.

1/ wchodzi w skład plutonu remontowego.

2/ druga specjalność żołnierzy z plutonów ochrony kompanii zabezpieczenia pełniących służby wartownicze.

3/ Wielkości liczbowe przedstawiono w załączniku 4.

4/ Skadrowany pz jest bardzo często jedynym oddziałem gospodarczym w garnizonie, co powoduje że zostają nałożone na niego dodatkowe zadania związane z wykonywaniem obsługiwań i remontów pojazdów eksploatowanych przez WSZW, WKU, WSW, pralnie garnizonowe, piekarnie, WAK, kasyna i WCH oraz jednostek czasowo stacjonujących w garnizonie.

Analiza wykorzystania plutonu remontowego wskazuje, że znacznie gorzej przedstawiają się jego możliwości w zakresie utrzymania wysokiego stopnia sprawności technicznej sprzętu bojowego znajdującego się w stanie konserwacji długoterminowej, jak również w zakresie wykonania zadań przewidzianych do realizacji w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Na bazie plutonu remontowego bowiem w czasie mobilizacji rozwijana jest kompania remontowa pułku.

Główne zadania służb technicznych pułku w okresie osiągnięcia podwyższonej gotowości bojowej zostały przedstawione w podrozdziale 2.1.2. Większość tych zadań, z których najważniejsze to: dokończenie rozpoczętych remontów i obsługiwań technicznych, przygotowanie bazy mobilizacyjnej do przyjęcia uzupełnień środkami transportowymi i żołnierzami rezerwy służb technicznych a przede wszystkim rozkonserwowanie i przygotowanie do ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego - wykonują żołnierze plutonu remontowego. W tym zakresie mają oni zadanie rozkonserwowania: około 50 czołgów i innych pojazdów gąsienicowych /WZT, RG, BAT, ZSU-57/, 110 transporterów opancerzonych, około 100 pojazdów samochodowych i około 60 jednostek sprzętu artyleryjskiego. Przedsięwzięcie to realizowane jest pod nadzorem techników pododdziałów i szefów służb. Rozkonserwowanie tak licznych jednostek sprzętu technicznego przerasta możliwości 20-24 żołnierzy plutonu remontowego i z tego powodu - jak stwierdzono w czasie prowadzonych kontroli przez Zarząd X Sztabu Generalnego WP - wiele jednostek nie podejmuje żadnych czynności związanych z przygotowaniem sprzętu do czasu przejścia z rezerwy obsługa, kierowców i ope-

ratorów oraz powołania świadczeń osobistych i rzeczowych^{1/}. Jest to podejście niesłuszne, bowiem - jak wykazały badania - nawet w jednostkach o wysokim stopniu skadrowania, po stworzeniu odpowiednich warunków, można przystąpić w szerokim zakresie do rozkonserwowania sprzętu i przygotowania go do ewakuacji w czasie wprowadzenia kolejnych stanów gotowości bojowej i przyjscia obsługi, operatorów i kierowców. Oczywiście służby techniczne dysponowanymi siłami nie są w stanie zrealizować całości zadań przygotowawczych w czasie trwania jednego stanu gotowości bojowej ale w kolejnych wyższych stanach możliwości przygotowania sprzętu do ewakuacji wznoszą się dzięki dłuższemu czasowi i wzbogaceniu sił służb technicznych w tym szczególnie rozwijanej kompanii remontowej i powoływanych świadczeń osobistych i rzeczowych.

Przyjętą koncepcję utrzymywania w pz o wysokim stopniu skadrowania w okresie pokoju sił w wymiarze plutonu remontowego uważam za słuszną, ponieważ nie występuje duże zapotrzebowanie na wykonanie remontów i obsługiwań technicznych. Uważam jednak, że brak w pz stałych sił do utrzymania sprzętu w określonym stopniu gotowości bojowej, wykonywania prac konserwacyjnych i możliwych do wykorzystania w początkowym okresie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej - powoduje nałożenie na pluton remontowy zadania przekraczające możliwości ich wykonania.

Strukturę organizacyjną służb technicznych pz czasu wojennego przedstawiono w załączniku 9. Uzupełnienie sekcji tech-

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 2, p.1; nr 3, p.3; nr 4, p.3; nr 5, p.3.

nicznej stanem osobowym i rozwinięciu kompanii remontowej do pełnego etatu wojennego następuje dopiero w czasie osiągnięcia przez pułk pełnej gotowości bojowej^{1/}. Wdrożenie takiej koncepcji ich mobilizacyjnego rozwinięcia uważam za niesłuszne, bowiem ogrom zadań, jakie mają do wykonania służby techniczne wymaga wsześniejszego rozwinięcia ich sił i środków wykonawczych w stosunku do pozostałych pododdziałów pułku.

W stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego powołuje się do prz około 400 żołnierzy w tym wszystkich kierowców mechaników czołgowych i około 50 kierowców pojazdów samochodowych. Pozostali powoływani żołnierze to dowódcy kompanii, plutonów, drużyn itd. W tym stanie gotowości przyjmuje się również na uzupełnienie pułku około 30 środków transportowych wraz z kierowcami.

Wymienione siły i środki w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego ewakuują zapasy materiałowe pułku do rejonu alarmowego. Ponieważ są to siły zbyt małe, aby szybko i sprawnie przeprowadzić ewakuację w nakazanych dyrektywnie terminach, oprócz mobilizacyjnego rzutu alarmowego - na czas trwania mobilizacyjnego rozwinięcia - do pułku powoływane są świadczenia osobiste i rzeczowe. Łącznie powołuje się około 150 ludzi i około 50 pojazdów mechanicznych i maszyn. Z tych sił w procesie zabezpieczenia technicznego mobilizacji prz służby techniczne wykorzystują około 70-80 ludzi, około 30 samochodów, a także pomocniczy sprzęt przeładunkowy /podnośniki widłowe, wózki paletowe/ oraz zaplecze techniczne zakładu pracy, w którym rozwijany jest punkt przyjęcia do pułku uzupełnienia zasadniczego środkami transportowymi.

^{1/} Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 1, p.4.

Wdrożoną koncepcję rozwiązania problemu ewakuacji sprzętu i zapasów materiałowych z koszar do rejonu alarmowego uważam za słuszną, niemniej jednak należy dążyć do powoływania w ramach MRA możliwie jak największej liczby kierowców pojazdów mechanicznych znajdujących się w pz w czasie pokoju, co wydatnie przyspieszyłoby wykonanie zadań ewakuacyjnych. Uważam, że celowym byłoby powoływanie w ramach MRA większych ilości środków transportowych na uzupełnienie pułku, co również znacznie przyspieszyłoby ewakuację, szczególnie technicznych środków bojowych i materiałowych bez konieczności ich wielokrotnego przeładowywania /w wypadku wykorzystywania do tego celu świadczeń/.

W stanie pełnej gotowości bojowej następuje uzupełnienie pozostałych sił i środków służb technicznych do etatu wojennego. W tym okresie kompania remontowa rozpoczyna szkolenie zgrywające i przystępuje do realizacji zadań związanych z pełnym zabezpieczeniem technicznym taktycznych działań pułku. Zostają również przyjęte pozostałe środki transportowe w ilości około 150 pojazdów wraz z kierowcami.

Wybór miejsca rozmieszczenia i zasady organizacji pracy PRT, z uwzględnieniem korzyści wynikających z jego rozwijania na bazie przedsiębiorstwa, zostały opisane w podrozdziale 2.1.3. W tej sprawie wyraża się pogląd, że przyjęcie środków transportowych z gospodarki narodowej na uzupełnienie pz powinno odbywać się nie na bazie dużych przedsiębiorstw transportowych, które same wydzielają duże ilości pojazdów na rzecz sił zbrojnych, lecz w zakładach remontowych, które nie wydzielają takich środków transportowych lub wydzielają ich bardzo małe ilości. Pozwalałoby to na uniknięcie chaosu organizacyj-

nego i zmniejszenie możliwości dużego nagromadzenia pojazdów w jednym miejscu co wydatnie zmniejsza zagrożenie opisane w podrozdziale 1.5. Do tego celu doskonale nadają się takie przedsiębiorstwa, jak stacje polmozbytu, państwowe ośrodki maszynowe lub warsztaty remontowe różnych przedsiębiorstw, które posiadają bardzo dobre i bogato wyposażone zaplecze techniczne. Oczywiście o wyborze zakładu pracy na urządzenie PRT w głównej mierze przesądzać będzie jego położenie. Chodzi bowiem o to, aby pojazdy przyjeżdżające na PRT nie blokowały i zagęszczały ruchu na drogach przegrupowania i ewakuacji pż do rejonu alarmowego.

Wnioski:

1. Posiadanymi siłami i środkami w okresie pokoju służby techniczne pż są w stanie zabezpieczyć jedynie wykonanie zadań wynikających z bieżącej eksploatacji uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz w niewielkim zakresie utrzymania sprzętu w stanie stałej gotowości bojowej.
2. Zakres zadań, jakie muszą wykonać służby techniczne pż w procesie zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia wymaga wcześniejszego ich rozwinięcia w stosunku do pozostałych pododdziałów pułku.
3. Brak sił do właściwego utrzymywania sprzętu znajdującego się w stanie konserwacji długoterminowej, jak i również do jego rozkonserwowania w początkowej fazie rozwinięcia mobilizacyjnego pż sugeruje utrzymanie w okresie pokoju drużyn remontowych pododdziałów.
4. Znacznie szerzej niż dotychczas do rozkonserwowania i przygotowania sprzętu do ewakuacji wykorzystywać należy pracowników cywilnych i świadczenia osobiste ludności cywilnej.

2.1.5. Kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania

Kierowanie mobilizacyjnym rozwinięciem pułku rozpoczyna się z chwilą zarządzenia mobilizacji i trwa do jej zakończenia tzn. do czasu osiągnięcia przez pułk pełnej gotowości bojowej.

Współcześnie staje się ono procesem coraz bardziej złożonym, specyficznym i niepowtarzalnym. Przejawia się to tym, że działalność dowódcy pułku i jego zastępców, sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia różni się znacznie od przyjętych zasad dowodzenia określonych w regulaminach i instrukcjach, rozkazach, zarządzeniach i wytycznych obowiązujących w okresie stałej gotowości /pokoju/ oraz przygotowania i prowadzenia działań bojowych w czasie wojny. Wypracowanie i powzięcie decyzji /koncepcji/ mobilizacyjnego rozwinięcia pułku, jak również zaplanowanie i przygotowanie bazy mobilizacyjnej odbywa się w czasie pokoju z dużym wyprzedzeniem ewentualnej mobilizacji.

Kierowanie mobilizacyjnym rozwinięciem pułku polega na pełnym i dokładnym realizowaniu zaplanowanych uprzednio czynności i przedsięwzięć mobilizacyjnych i zabezpieczeniowych, korygowaniu wykonywaniem tych działań w razie powstania zakłóceń oraz podejmowania decyzji w wypadku wystąpienia istotnych zmian warunków lub zagrożeń w terminowym wykonaniu zadań mobilizacyjnych.

Kierowanie mobilizacyjnym rozwinięciem pułku swoim zasięgiem - jak wykazały przeprowadzone badania - musi wykraczać poza

struktury i obręb pułku, nieodzownym bowiem jest stała współpraca z urzędami miast i gmin, wojkowymi komendami uzupełnień, urzędami spraw wewnętrznych czy zakładami pracy wydzielającymi siły i środki do wykonania przedsięwzięć mobilizacyjnych^{1/}.

W wyniku badań problemu dokumentacji mobilizacyjnej zastępcy dowódcy ds technicznych skonstatowano, że powinny to być: "zeszyt alarmowy"^{2/} i "Plan zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pz".

W zeszytzie alarmowym zastępca dowódcy ds technicznych powinien mieć oprócz swoich zadań wykonywanych w procesie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej^{3/}, wyciągi z harmonogramów czynności podległych mu szefów służb i z planów pracy magazynierów służb technicznych.

Plan zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pz powinien składać się z dwóch części: graficznej i legendy.

W części graficznej, opracowanej na mapie 1 : 50 000 powinny być wrysowane: miejsce stałej dyslokacji pz; zapasowe rejony alarmowe pułku, a w nich rejony alarmowe pododdziałów pułku; drogi ewakuacji z miejsca stałej dyslokacji do rejonu alarmowego i rejony rozwinięcia elementów bazy mobilizacyjnej. Ponadto na szkicu, naklejonym na mapę, powinno być narysowane rozmieszczenie dowództwa i pododdziałów pułku /uzbrojenia i sprzętu technicznego/ w miejscu stałej dyslokacji oraz bramy

1/ Patrz zał.10. Struktura organizacyjna organów kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania.

2/ Wzory dokumentów gotowości bojowej. Sztab Generalny WP, Warszawa 1985, wzór nr 14, s.99.

3/ Tamże p.III.

wyjazdu z MSD.

Legenda do planu ... powinna zawierać: organizację osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez służby techniczne; strukturę organizacyjną służb technicznych pż czasu "W"; wykaz kadry służb technicznych wydzielanej na załączki do innych jednostek i przybywającej do pułku w czasie mobilizacji; skład i zadania elementów bazy mobilizacyjnej organizowanych przez służby techniczne; harmonogram wykorzystania stanu osobowego i środków transportowych czasu pokojowego do realizacji zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacji; koncepcję przyjęcia i rozdziału środków transportowych do poszczególnych pododdziałów pż; zestawienie ilościowe zasadniczego uzbrojenia, sprzętu technicznego oraz technicznych środków bojowych i materiałowych grupy ZN i użytku bieżącego; koncepcję wykorzystania przez służby techniczne świadczeń osobistych i rzeczowych; wyciągi z planów: ewakuacji zapasów materiałowych z magazynów stałych, wydawania sprzętu i materiałów w czasie mobilizacji z magazynów oraz pobierania sprzętu i materiałów przechowywanych poza jednostką mobilizującą - w kwestiach dotyczących służb technicznych^{1/}; sposoby zbierania i przekazywania informacji /meldunków rozkazów i zarządzeń/.

Organem pomocniczym dowódcy pułku w procesie mobilizacji jest zespół kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki /ZKMRJ/, który powołuje się i organizuje w okresie stałej gotowości bojowej, a który do pracy przystępuje z chwilą wprowadzenia stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego.

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 1, p.5.

Pracą zespołu kieruje szef sztabu pułku. W skład zespołu wchodzi zastępcy dowódcy pz oraz szefowie rodzajów wojsk i służb^{1/}.

Rolę i zakres działania zastępcy dowódcy pz ds. technicznych w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia pułku przedstawiono w załączniku 10.

Prowadzone badania w czasie kontroli gotowości mobilizacyjnej wykazały, że kierowanie zabezpieczeniem technicznym nie we wszystkich jednostkach jest zorganizowane właściwie^{2/}. Przyczyną tego było to, że zastępca dcy pułku ds. technicznych rzadko przebywał w ZKMRJ, poświęcając czas przede wszystkim na bezpośrednie nadzorowanie wykonywanych zadań zabezpieczenia technicznego w pododdziałach pułku, PRT, składach amunicji lub w parku sprzętu technicznego. Nie mając więc stale aktualnych informacji o przebiegu mobilizacji pododdziałów i pracy elementów bazy mobilizacyjnej nie był on w stanie sprawnie i efektywnie kierować, w tym reagować na powstałe w czasie mobilizacji niedociągnięcia i zakłócenia. Badania wykazały również, że miejscem pracy zastępcy ds. technicznych w czasie mobilizacji powinny być pomieszczenia ZKMRJ. Z miejsca pracy zespołu ma on bowiem warunki utrzymania stałej łączności telefonicznej w ogólnym systemie łączności garnizonowej i terenowej z wszystkimi elementami bazy mobilizacyjnej w tym z PRT i GE służb technicznych oraz grupami mobilizacyjnymi /pododdziałami/. Ponadto jest ustanowiona zasada, wyrażająca się w tym, że do zespołu kierowania co 2 godziny lub doraźnie /w wypadku wystąpienia zakłóceń/ składane są meldunki przez dowódców grup mobilizacyjnych i elementów

1/ Patrz schemat - załącznik 10.

2/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 4, p.6; nr 5, p.6.

bazy mobilizacyjnej o przebiegu i stanie zaawansowania mobilizacyjnego rozwinięcia pododdziałów pułku.

Zastępca dowódcy ds. technicznych przebywając w zespole kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki będzie miał zatem warunki do bieżącego otrzymywania informacji o stanie: rozkonserwowanego uzbrojenia i sprzętu technicznego; wyprobowanego uzbrojenia i sprzętu technicznego z miejsca stałej dyslokacji do rejonów alarmowych; wyewakuowanych zapasów amunicji; uzupełnienia pułku środkami transportowymi i maszynami z gospodarki narodowej i uzupełnieniu sekcji technicznej i kompanii remontowej żołnierzami rezerwy. Tak więc ciągła znajomość przez zastępcę dowódcy ds. technicznych aktualnej sytuacji w pododdziałach pułku stwarza dogodne warunki do terminowego podejmowania decyzji usprawniających realizację zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pułku. Podczas mobilizacji pułku mogą bowiem zaistnieć liczne sytuacje wymagające reakcji decyzyjnej zastępcy dowódcy ds. technicznych lub dowódcy pułku osobiście.

Jedną z takich sytuacji może dotyczyć dostarczania przez zakłady pracy do PRT dużych ilości środków transportowych niewyposażonych zgodnie z obowiązującymi ustaleniami lub niedostosowanych do potrzeb eksploatacji w wojsku. Jak wykazały przeprowadzone badania ma to miejsce szczególnie przed upływem normatywnego czasu dostarczenia środków transportowych przez zakłady pracy^{1/}. W takim przypadku decyzję o przyjęciu pojazdów do pułku lub o odesłaniu do zakładu pracy powinien podjąć dowódca pułku.

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 4, p.4.

Podjęcie działań przez zastępcę dowódcy ds. technicznych będzie konieczne również w przypadku nie dostarczenia przez zakłady pracy, z różnych przyczyn /np. obezwładnienie, zniszczenie, sabotaż/, nakazanych ilości środków transportowych na uzupełnienie pułku. Wówczas to po dokonaniu zgodnień pomiędzy ZKMRJ a WKU, wojskowy komendant uzupełnień podejmuje decyzję o uzupełnieniu pz pojazdami samochodowymi z procentu zabezpieczenia^{1/}. Gdyby jednak potrzeby przekraczały ilości pojazdów będących w jego dyspozycji decyzję o uzupełnieniu z terenu administrowanego przez inne /sąsiednie/ WKU/ podejmuje /po uzgodnieniu z zespołem kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki/, szef wojewódzkiego sztabu wojskowego właściwego dla miejsca dyslokacji pułku.

W czasie mobilizacji może również zaistnieć sytuacja, w której PRT rozwinięte na bazie przedsiębiorstwa utraci zdolność wykonywania zadań. Wówczas dowódca pz podejmuje decyzję o przeniesieniu PRT do innego /zapasowego/ zakładu pracy. Wymaga to jednak wybrania takiego zakładu pracy w okresie pokoju, przeszkolenia jego pracowników oraz opracowania zapasowej dokumentacji PRT. Jest to ważne przedsięwzięcie z tego względu, że służby techniczne pz nie dysponują jeszcze w tym okresie mobilizacji żadnym odwozem sił i środków mogącym przejąć realizację tego zadania.

Wnioski:

1. Proces kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia powinien być stale doskonalony i organi-

1/ Procent zabezpieczenia dostarczenia pojazdów samochodowych i maszyn - określona przez wojskowego komendanta uzupełnień ilość tych środków przewidziana dla każdej jednostki mobilizującej i mobilizowanej w celu zapewnienia jej ukończenia w wypadku nie pełnego dostarczenia nakazanej ilości tych środków w normatywnym czasie.

zowany w sposób zapewniający zastępcy dowódcy ds. technicznych możliwość uzyskiwania informacji i oddziaływania na powstałe zakłócenia.

2. Miejscem pracy zastępcy dowódcy ds. technicznych w czasie mobilizacji powinny być pomieszczenia ZKMRJ.
3. Sprawność kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacji pz wymaga ciągłego uaktualniania dokumentacji mobilizacyjnych służb technicznych.
4. Służby techniczne pułku muszą utrzymywać ścisłą współpracę z wojskową komendą uzupełnień i zakładami pracy wydzielającymi środki transportowe, zarówno w okresie pokoju, jak i w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia.

2.2. Propozycje usprawnienia organizacji zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania

Najtrudniejsza sytuacja w procesie mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania wystąpi niewątpliwie w okresie osiągania pełnej gotowości bojowej ze stanu stałej gotowości bojowej. W służbach technicznych zaistnieje wówczas spiętrzenie wykonywanych zadań i możliwości niepożądanych zjawisk o charakterze organizacyjnym.

Dowództwo pz w tym służby techniczne powinny zdecydowanie zapobiegać niekontrolowanemu przebiegowi mobilizacji. Osiągnięcie tego będzie możliwe m.in. poprzez systematyczne uaktualnianie planu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pz z uwzględnieniem kilku prawdopodobnych wariantów działania.

W związku z powyższym organizacja zabezpieczenia technicznego pz w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej musi zapewniać:

- terminowe i sprawne rozkonserwowanie sprzętu i wyjście pułku z miejsca stałej dyslokacji do rejonu mobilizacji;
- terminowe uzupełnienie pododdziałów pułku w środki transportowe;
- sprawne i szybkie ewakuowanie technicznych środków bojowych i materiałowych.

Wymienione zadania służby techniczne będą mogły zrealizować pod warunkiem dokonania racjonalnego podziału i wykorzystania sił i środków ewakuacyjno-remontowych oraz szczegółowego sprecyzowania zakresu i sposobu ich działania. Należy przy tym mieć na uwadze również i to, że kompania remontowa równoległe z wykonywaniem zadań zabezpieczenia technicznego pz w czasie mobilizacji będzie sama rozwijała się do etatu czasu wojennego. Szczegółowe propozycje w tym zakresie, z uwzględnieniem struktur organizacyjno-funkcjonalnych wybranego pułku zmechanizowanego, zostaną sprecyzowane poniżej.

2.2.1. Propozycje w zakresie organizacji i działania punktu przyjęcia i rozdziału środków transportowych

W zagadnieniu tym zasadniczym rozpatrywanym problemem będzie organizacja przyjęcia i rozdziału środków transportowych skierowanych na uzupełnienie pułku. Jednak w celu jasnego przedstawienia rozwiązania problemu, uznaje się niezbędnym, w pierwszej kolejności uporządkowanie nazewnictwa poszczególnych elementów punktu przyjęcia i rozdziału środków

transportowych /PRT/, którego organizację przedstawiono w podrozdziale 2.1.3 i zobrazowano w załącznikach 5 i 6. Wydaje się, że wiele nazw tego elementu bazy mobilizacyjnej rozwijanego przez służby techniczne nie jest adekwatnych do wykonywanych zadań i znaczenia wpływającego ze spełnianej funkcji. Z zakresu zadań i roli spełnianej przez punkt przyjęcia i rozdziału środków transportowych, znacznych odległości pomiędzy stanowiskiem przyjęcia a stanowiskiem rozdziału /szczególnie w wariancie organizowania PRT w przedsiębiorstwie a rozdziału w miejscu stałej dyslokacji pż czy rejonie alarmowym/ - wynika że nazwa punktu nie jest odpowiednia. Wydaje się, że bardziej adekwatna byłaby nazwa: "rejon przyjęcia i rozdziału środków transportowych". Również i skrót proponowanej nazwy - RP i RST byłby bardziej adekwatny niż PRT^{1/}. W ramach tego elementu bazy mobilizacyjnej funkcjonowały by punkty: kontroli stawiennictwa, przyjęcia i rozdziału środków transportowych.

W ramach punktów wyodrębniały by się stanowiska. W zależności od warunków i potrzeb w ramach punktu przyjęcia organizowano by kilka stanowisk przyjęcia, a w ramach punktu rozdziału w zależności od potrzeb - stanowiska rozdziału dla każdej większej jednostki mobilizowanej. W rejonie przyjęcia i rozdziału środków transportowych wyznaczano by również miejsca wyczekiwania pojazdów na przyjęcie i miejsca formowania kolumn rozdzielonych pojazdów w celu ich użycia zgodnie z opracowanym harmonogramem. Przyjęte nowe nazewnictwo i układ organizacyjny rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych organizowanego w MSD i zakładzie pracy przedstawiono w załącz-

1/Zbiór podstawowych definicji, skrótów nazw oraz znaków umownych stosowanych w pracach mobilizacyjno-uzupełnieniowych Sił Zbrojnych PRL.Szt.Gen.1148/83,Warszawa 1984 s.99.

nikach 11 i 12^{1/}.

Uzupełnienie pułku skadrowanego pojazdami mechanicznymi następuje w dwóch etapach, tj.:

- I etap - obejmujący przyjęcie pojazdów MRA w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego w czasie do 8 godzin;
- II etap - odnoszący się do przyjęcia pojazdów uzupełnienia zasadniczego w stanie pełnej gotowości bojowej.

Uzupełnienie środkami transportowymi pz w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego w miejscu stałej dyslokacji wynika przede wszystkim z braku odpowiedniej ilości pojazdów potrzebnych do ewakuowania mienia pułku i jest podyktowane koniecznością terminowego rozwinięcia bazy mobilizacyjnej oraz przygotowania jej do przyjęcia uzupełnienia zasadniczego. Zwiększenie liczby pojazdów pobieranych z gospodarki narodowej w ramach MRA /powyżej 20 % potrzeb mobilizacyjnych/ byłoby przedsięwzięciem wielce usprawniającym mobilizację pz lecz jest to mało prawdopodobne ze względu na warunki pracy zakładów i przedsiębiorstw wydzielających je oraz możliwości czasowe dostarczenia pojazdów do pułku /wezwanie z trasy, dostosowanie i przekazanie/.

Uzupełnienie pz środkami transportowymi - przy wykorzystaniu do ich przyjęcia sił i środków zakładu pracy - powoduje konieczność zorganizowania dwóch RP i RST. Jednego w MSD w celu przyjęcia pojazdów przybyłych w MRA i drugiego w zakładzie pracy dla przyjęcia uzupełnienia zasadniczego w środki transportowe. Realizowały będą one jednakowe przedsięwzięcia polegające na:

1/ Od tego miejsca w rozprawie używana w tekście będzie zaproponowana terminologia poszczególnych elementów bazy mobilizacyjnej pz.

- sprawdzeniu zgodności skierowania pojazdów mechanicznych z nadanym przydziałem mobilizacyjnym, tzn. czy pojazd przybył do właściwej jednostki i we właściwe miejsce;
- sprawdzeniu stanu technicznego oraz dostosowania pojazdu do potrzeb eksploatacji w wojsku;
- potwierdzeniu zakładowi pracy odbioru przekazanego środka transportowego;
- rozdzieleniu przyjętych pojazdów mechanicznych do poszczególnych pododdziałów pz.

Cel i zadania obu rejonów przyjęcia i rozdziału środków transportowych są podobne i sprowadzają się do:

- zorganizowania punktów i stanowisk pracy;
- przyjęcia i rozdziału pojazdów mechanicznych zgodnie z ustalonym harmonogramem ich wykorzystania;
- składania w nakazanych terminach meldunków do zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki o narastaniu uzupełnienia pz środkami transportowymi.

Wariant organizacji RP i RST rozwijanego w miejscu stałej dyslokacji zaprezentowano w załączniku 11.

Punkt kontroli stawiennictwa rozwijany jest na biurze przepustek, przy bramie wjazdowej do jednostki. Przybywające pojazdy zgodnie z kartą drogową /po jej skontrolowaniu i odnotowaniu w wykazie zakładów pracy dostarczających środki transportowe/ skierowane zostają do punktu przyjęcia lub wydzielonego w jego pobliżu miejsca wyczekiwania /w przypadku jednoczesnego przyjazdu większej ilości pojazdów/.

Punkt przyjęcia środków transportowych zorganizuje się z reguły

w hali remontowej. Składa się on z dwóch stanowisk przyjęcia, co umożliwia jednoczesne przyjęcie dwóch pojazdów. Punkt rozdziału organizuje się na stacji diagnostycznej. Z tego punktu rozdzielone pojazdy kierowane są do pododdziałów lub podmagazyny według wcześniejszych ustaleń zastępcy dowódcy ds. technicznych i kwatermistrza - zastępcy dowódcy zgodnie z planem ewakuacji.

Tabela 1. Skład osobowy rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych organizowanego w miejscu stałej dyslokacji

Stanowisko pracy	Stan osobowy							Uwagi
	z plutonu remontowego				ze świadczeń osobistych			
	chor.	podf. zaw.	szer. prac. cywil.	mech.	pi-sarz	reg. ruchu		
Kierownik RP i RST nr 1	1x/							x/dca plutonu remontowego jest jednocześnie kier. punktu przyjęcia
Punkt kontroli stawiennictwa			1			1		
Punkt przyjęcia środ. transp.	sta-nowisko przyj. nr 1		1	1	1	1	1	
	sta-nowisko przyj. nr 2		1	1	1	1	1	
Punkt rozdziału		1xx/				1	2	xx/dca drużyny remontu poj. kołowych

Proponowany skład osobowy RP i RST nr 1 /przedstawiony powyżej/ po zakończeniu pracy w G + 8.00 pozostaje w rejonie parkowej stacji obsługi jako grupa remontowa /odwód zastępcy dowódcy pułku ds. technicznych/ do chwili opuszczenia przez pz miejsca stałej dyslokacji, tworząc jego techniczne zamykanie przegrupowania do rejonu alarmowego.

Wariant organizacji rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych w zakładzie pracy zobrazowano w załączniku 12. Na podstawie osobistych doświadczeń, nabytych na stanowisku szefa służby czołgowo-samochodowej i z kolei - zastępcy dcy pułku ds. technicznych oraz przeprowadzonych badań i opinii wyrażonych przez szefów służb czołgowo-samochodowej badanych jednostek wnioskuje się celowość uzupełnienia w "Instrukcji o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych" sygnatura Szt.Gen. 1088/82, s.97, pkt 266 przepisu - umożliwiając organizowanie punktów rozdziału w miejscu rozwijania RP i RST w wypadku jego rozwijania w przedsiębiorstwie. Takie uzupełnienie ww. przepisu rozdziału pojazdów prawdopodobnie stworzyłoby dogodniejsze warunki dysponowania przyjętymi środkami transportowymi. Dotychczas jednostki wojskowe organizujące przyjęcie pojazdów w przedsiębiorstwie państwowym zobligowane są do dokonywania rozdziału w miejscu stałej dyslokacji jednostki lub w rejonie alarmowym. Jest to rozwiązanie mało-sprawne szczególnie dla jednostek skadrowanych z następujących powodów:

a/ w przypadku organizowania punktu rozdziału w rejonie alarmowym:

- wszystkie pojazdy przyjęte do pułku z RP i RST - nie wykorzystane do ewakuacji - kierowane byłyby do rejonu

alarmowego gdzie dopiero zostałyby rozdzielone do pododdziałów pułku;

- w rejonie alarmowym zachodziłaby konieczność prowadzenia dużych prac przeładunkowych środków materiałowych ewakuowanych transportem pochodzącym ze świadczeń;
- wykorzystanie rozdzielonych do pododdziałów środków transportowych w rejonie alarmowym do ewakuacji zapasów środków materiałowych ze składów amunicji lub z miejsca stałej dyslokacji prawdopodobnie wprowadziłoby duże zamieszanie i chaos na drogach ewakuacji do rejonu alarmowego.

b/ w wypadku organizowania punktu rozdziału w miejscu stałej dyslokacji:

- wszystkie pojazdy przyjęte do pułku z RP i RST kierowane byłyby do miejsca stałej dyslokacji co przy małym objętościowo obszarze koszarowym jednostek skadrowanych powodowałoby zbyt duże zgrupowanie środków transportowych;
- po dokonaniu rozdziału tylko nieznaczna część pojazdów byłaby użyta do ewakuacji mienia, a pozostałe - niewykorzystane, utrudniając i zagęszczając ruch na drogach - kierowane byłyby do rejonu alarmowego lub magazynów amunicji;
- mała sieć dróg w miejscu stałej dyslokacji prawdopodobnie spowodowałaby ich zatarasowanie, mogłoby dojść do wymieszania pojazdów przybywających z RP i RST na punkt rozdziału a pojazdami uczestniczącymi już w ewa-

kuacji mienia pododdziałów przyjętymi w ramach MRA i świadczeń rzeczowych, co znacznie zakłóciłoby sprawność ewakuacji.

Przewiduje się, że zorganizowanie punktu rozdziału w miejscu organizacji RP i RST /w zakładzie pracy/ umożliwi racjonalne wykorzystanie przyjętych do pułku i rozdzielanych do pododdziałów środków transportowych poprzez:

- skierowanie konkretnej liczby pojazdów do miejsca stałej dyslokacji celem ewakuacji mienia pododdziałów, bez potrzeby późniejszego ich przeładowywania;
- skierowanie konkretnej liczby pojazdów /przydzielonych już do poszczególnych pododdziałów/ do magazynów amunicji, gdzie ładowano by na nie amunicję stanowiącą ruchomy zapas tego pododdziału;
- skierowanie pozostałych /przyjętych i rozdzielonych/ środków transportowych do rejonu alarmowego przez FKI, gdzie zabierałyby żołnierzy rezerwy do swoich pododdziałów.

Przyjęcie proponowanej koncepcji rozdziału środków transportowych /załącznik 12/ jest realne ponieważ kierowcy rezerwy w przeważającej większości są mieszkańcami garnizonu, w którym stacjonuje jednostka lub pochodzą z pobliskich miejscowości, powoływani są na ćwiczenia jednodniowe i krótkoterminowe - znają więc teren /układ dróg, miejscowości i położenie obiektów magazynowych/.

W przedstawionym wariantcie organizacji RP i RST, rozwijanego na bazie zakładu pracy, wykorzystano przelotowe stanowiska naprawcze państwowego ośrodka maszynowego położonego w odległości 5 km od garnizonu w którym stacjonuje pułk. Nowocześnie

wyposażona hala remontowa o czterech stanowiskach stwarza bardzo dogodne warunki zorganizowania punktu przyjęcia. Obsadę RP i RST nr 2 oprócz jego kierownika, którym jest szef służby czołgowo-samochodowej pułku i kierownika punktu rozdziału - stanowią wyłącznie przeszkoleni pracownicy POM na zasadzie świadczeń osobistych.

Kierownik RP i RST, jak również pozostałe osoby funkcyjne powinny mieć odpowiednio opracowaną dokumentację zgodnie z obowiązującymi przepisami^{1/}. Podobnie, jak w wypadku RP i RST nr 1, organizuje się punkt kontroli stawiennictwa. Obsadę tego punktu stanowi kierownik punktu dwóch pisarzy i regulujący ruchem. Kierownik punktu kontroli stawiennictwa odpowiedzialny jest za pracę punktu i po upływie każdej godziny od chwili rozpoczęcia pracy rejonu przyjęcia składa meldunki kierownikowi RP i RST nr 2, dotyczące stanu przybyłych pojazdów z poszczególnych zakładów pracy. Dwóch pisarzy wykonuje czynności wymienione w załączniku 6.

Regulujący ruchem ma zadanie utrzymania porządku na drodze dojazdowej do RP i RST i nie dopuszczenia do jej zatarasowania.

Punkt przyjęcia składa się z czterech stanowisk w tym trzech przyjmujących pojazdy sprawne technicznie i właściwie dostosowane, natomiast stanowisko czwarte wykonuje drobne naprawy i usuwa niedociągnięcia stwierdzone w dostosowaniu pojazdów. Obsada punktu jest następująca: kierownik punktu - szef służby czołgowo-samochodowej pz /jednocześnie kierownik RP i RST/; na każdym stanowisku: kierownik, 3 mechaników /silników, podwoziowy oraz elektromechanik/ i pisarz, obsady wszystkich

1/ Wzory dokumentów do Instrukcji o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Syg. Szt. Gen. 1089/82, s. 77.

Tabela 2. Skład osobowy rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych organizowanego w zakładzie pracy

Stanowisko pracy	Skład osobowy						Uwagi
	służby techniczne ofic.	podf./szer./	mech.	pisarz	regulacja ruchu	obrona i ochrona	
Kierownik RPIRST nr 2	1x/	/1/żoł.pl. remont			4 ^{xx/}	9 ^{xx/}	xx/podległe bezpośrednio kierownikom RPIRST + sam OT
Punkt kontroli stawiennictwa			2	1			x/ kierownik punktu
stanowisko przyjęcia nr 1			2	1	1		x/ kierownik stanowiska
st. przyj. nr 2			3	1			--
st. przyj. nr 3			3	1	1		--
st. naprawy			3	1	1		--
st. rozdziału nr 1				1			--
st. rozdz. nr 2		1		1	1		--

czterech stanowisk są jednakowe. Zadania wykonywane na stanowiskach przyjęcia przedstawiono w załączniku 6. Dodatkowo na dwa stanowiska wyznaczony jest jeden regulujący ruchem, którego zadaniem jest zapewnienie ciągłości pracy stanowisk przez dosyłanie z miejsca wyczekiwania kolejnych pojazdów przybyłych do RP i RST. Wszystkie stanowiska wyposażone są w awaryjne oświetlenie i niezbędne narzędzia.

W przypadku stwierdzenia niesprawności technicznej pojazdu niemożliwej do usunięcia w krótkim czasie/do 30 min/ , pojazd odsyłany jest do macierzystego zakładu pracy. W stosunku do pojazdów nie dostosowanych do potrzeb wojska, bądź źle wyposażonych, jak i również nie spełniających określonych wymagań decyzję o ewentualnym przyjęciu lub nie przyjęciu podejmuje kierownik RP i RST^{1/}. Badania wykazały, że szczególnie dużo pojazdów niewłaściwie dostosowanych przyjeżdża do RP i RST tuż przed upływem terminu dostarczenia.

Sądzić należy, że stanowisko naprawy jest w stanie sporadycznie wykonywać proste czynności związane z dostosowaniem pojazdów, pod warunkiem wyposażenia go w odpowiednie zestawy szablonów, farb oraz zestawy materiałów technicznych. Uważa się, że wykonywanie tych czynności nie spowoduje zahamowań w procesie przyjęcia pojazdów.

Wydaje się również celowe aby w przypadku dostarczenia do RP i RST większej liczby środków transportowych nie dostosowanych do eksploatacji w wojsku i nie wyposażonych zgodnie

1/ Wzory dokumentów do Instrukcji o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt.Gen. 1089/82 p.2,s.88.

z życzeniem jednostki określonym w zapotrzebowaniu na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych pojazdami mechanicznymi - decyzję o ich przyjęciu lub odesłaniu do zakładu pracy podejmował dowódca pz osobiście, on bowiem odpowiada za osiągnięcie przez pułk pełnej gotowości bojowej.

Po przyjęciu pojazdy zostają skierowane do punktu rozdziału, który składa się z dwóch stanowisk. Na jednym rozdzielane są pojazdy przyjęte na uzupełnienie pz, a na drugim - przyjęte na uzupełnienie pozostałych jednostek mobilizowanych. Obsadę punktu rozdziału stanowią: kierownik punktu - podoficer zawodowy służby czołgowo-samochodowej i na każdym stanowisku, kierownik i pisarz. Regulujący ruchem ma zadanie kierowania przyjętych pojazdów na właściwe stanowisko rozdziału. Zasadnicze zadania wykonywane na stanowiskach rozdziału przedstawiono w załączniku 6.

Po imiennym przydzieleniu kierowców z pojazdami do pododdziałów /zgodnie z obsadą etatową/ formowane są kolumny, które z kolei pilotowane przez łączników na motocyklach - kierowane są do miejsca stałej dyslokacji, magazynów amunicji lub rejonu alarmowego /zgodnie z opracowanym wcześniej harmonogramem i przyjętym wariantem działania mobilizacyjnego.

Nadzór nad pracą wszystkich punktów sprawuje kierownik rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych, który jest zobowiązany składać w określonych terminach meldunki do zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem pz o narastaniu uzupełnienia zasadniczego pułku w środki transportowe. Praca RPiRST trwa do chwili zakończenia procesu uzupełnienia pułku w pojazdy samochodowe, pobierane z gospodarki narodowej. Po jej zakończeniu następuje zwolnienie świad-

czeń osobistych i rzeczowych, a kadra zawodowa powraca do jednostki i wykonuje kolejne przedsięwzięcia określone we własnych harmonogramach czynności w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej.

2.2.2. Propozycje w zakresie organizacji i działania grup ewakuacyjnych służb technicznych

W działalności służb technicznych związanej z ewakuacją uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz technicznych środków bojowych i materiałowych można wyodrębnić dwa etapy.

Etap I - polega na tym, że podstawowe przedsięwzięcia związane z rozkonserwowaniem sprzętu technicznego i przygotowaniem go do wyprowadzenia z miejsca stałej dyslokacji realizowane są siłami plutonu remontowego i załóżków wydzielonych z kompanii zabezpieczenia pułku do poszczególnych pododdziałów z chwilą wprowadzenia wyższych stanów gotowości bojowej.

Rozkonserwowaniem przechowywanego jako zapas nie-naruszalny i przygotowaniem do ewakuacji kierują technicy pododdziałów lub wyznaczeni żołnierze.

Etap II - obejmuje ewakuację sprzętu technicznego, mienia pododdziałów i służb oraz technicznych środków bojowych i materiałowych z miejsca stałej dyslokacji do rejonu alarmowego. Realizacja tych czynności rozpoczyna się z chwilą wprowadzenia stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego.

Ewakuacją kierują dowódcy pododdziałów, dowódcy

grup mobilizacyjnych, szefowie służb oraz właściwi zastępcy dowódcy pz.

Zasady działania grup ewakuacyjnych, organizowanych przez służby techniczne, zostały wstępnie przedstawione w podrozdziale 2.1.3.

Ponieważ pułkowe zapasy amunicji znajdują się w magazynach oddziałowych od miejsca stałej dyslokacji około 3 km celowe więc wydaje się rozpatrzenie działalności dwóch grup ewakuacyjnych /GE/ z których:

GE nr 1 działałaby w MSD, zajmując się przygotowaniem do ewakuacji sprzętu technicznego;

GE nr 2 działałaby na składach amunicji zajmując się jej ewakuacją.

Zakłada się, że kierowcy - mechanicy i kierowcy pojazdów samochodowych powołani do pułku w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego przybędą w czasie $G + 5 \div 8$ godzin, należałoby więc do tego czasu przygotować sprzęt znajdujący się na ZN do ewakuacji. Z kolei uwzględniając zakres wykonywanych zadań i założonych ograniczeń czasowych proponuje się następującą organizację grup ewakuacyjnych:

Grupa ewakuacyjna nr 1 powinna składać się z następujących podgrup:

- dowozu baterii akumulatorów;
- montażu baterii akumulatorów i uruchamiania silników /tylko samochodów/;
- przygotowania do ewakuacji sprzętu artyleryjskiego.

Grupą ewakuacyjną nr 1 może dowodzić żołnierz zawodowy służby czołgowo-samochodowej /np. jeden z dowódców drużyn remontu

pojazdów kołowych/, który ze względu na niewielki zakres prac związany z kierowaniem jest w stanie swoim działaniem objąć wszystkie podgrupy. Do jego obowiązków należałoby:

- pobranie dokumentacji działania GE nr 1 z kancelarii mobilizacyjnej;
- sprawne zorganizowanie stanowisk pracy;
- kierowanie działalnością poszczególnych podgrup;
- okresowe składanie meldunków o wykonanych zadaniach do zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki;
- rozwiązanie grupy po wykonaniu zadań związanych z przygotowaniem sprzętu do ewakuacji;
- złożenie meldunku do zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem pz o zakończeniu działalności grupy i zdanie dokumentacji do kancelarii mobilizacyjnej.

Niezbędne ilości sił i środków, jakimi powinna dysponować GE nr 1 /tabela 3/ zostały ustalone na podstawie przeprowadzonych badań^{1/}.

Podgrupa dowozu baterii akumulatorów ma zadanie dostarczenia ich w czasie określonym harmonogramem /zał.13/ z przechowalni akumulatorów do miejsc postoju pojazdów ZN. Podgrupę dowodzi starszy elektromechanik - podoficer zawodowy. Podgrupa ta dzieli się na trzy zespoły, z których: jeden dowozi baterie akumulatorów do pojazdów gąsienicowych, drugi - do samochodów a trzeci - do transporterów opancerzonych SKOT. Podgrupa ta wykonuje takie zadania jak:

- uruchomienie wózków akumulatorowych i podjazd pod przechowalnię;

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 6.

Tabela 3. Stan osobowy grupy ewakuacyjnej nr 1 służb technicznych

Skład grupy ewakuacyjnej nr 1	Stan osobowy		Dysponuje sprzętem
	z plutonu remontowego	ze świadczeń mech. samochod.	
Kierownik GE nr 1	1	prac. cywilny	W-t B1/Sam
Podgrupa dowozu baterii zespoł 1 akumulatorów	2		wózek akumulacyjny z przyczepą
zespół 2	2		"
zespół 3	2		ciągnik rolniczy z przyczepą
Podgrupa nr 1 montażu baterii do pojazdów gasienicowych	4		skrzynka narzędziowa
Podgrupa nr 2 montażu baterii do pojazdów kołowych	2	1	"
Podgrupa nr 3 montażu baterii do pojazdów kołowych	2	1	"
Podgrupa nr 4 montażu baterii do pojazdów kołowych	2	1	"
Podgrupa nr 5 montażu baterii do pojazdów kołowych/transp. opanc./	2	1	"
Podgrupa ewakuacji sprzętu artyleryjskiego	2	6	ciągnik rolniczy

- pobieranie baterii akumulatorów z przechowalni i załadowanie na wózki według kolejności dowozu do pododdziałów /zał.14/ i ustawienia pojazdów mechanicznych;
- przewóz baterii do pododdziałów i ustawienie przy pojazdach mechanicznych zgodnie z numerami rejestracyjnymi.

Duże znaczenie dla zorganizowanej pracy podgrupy ma właściwe ustawienie akumulatorów w przechowalni, gdzie muszą one być ustawione w takiej kolejności jak pojazdy w miejscach garażowania. Odpowiedzialność za to ponoszą dowódcy i technicy pododdziałów. Wydawanie akumulatorów następuje na podstawie wykazu wydanych baterii akumulatorów w czasie osiągnięcia WSGB sporządzonego w książce ewidencji przechowywanych akumulatorów i podpisanego przez techników i dowódców pododdziałów.

Przeprowadzone badania wykazały że, podgrupa dowozu akumulatorów w składzie trzech zespołów jest w stanie dostarczyć baterie z przechowalni do miejsc postoju pojazdów w czasie około 5 godzin od chwili rozpoczęcia działalności^{1/}. Oznacza to, że do czasu przybycia do pododdziałów kierowców, operatorów i mechaników powoływanych w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego jedno z najbardziej pracochłonnych zadań zostanie już zrealizowane, wydatnie przyspieszając proces ewakuacji.

Po wykonaniu swoich zadań podgrupa ta wykonuje przedsięwzięcia nakazane przez kierownika GE nr 1, najczęściej będzie to pomoc innej podgrupie.

Podgrupy montażu baterii i uruchamiania silników^{2/} mają

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 6, p.1.

2/ Pojazdy gąsienicowe i transportery SKOT uruchamiane są po przybyciu kierowców w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego.

zadanie zamontowania w pojazdach dowiezionych baterii akumulatorów oraz uruchomienia silników. Podgrupy te składają się z trzech osób /dwóch żołnierzy i pracownika cywilnego/, wykonują one pracę pod nadzorem techników pododdziałów lub żołnierzy zawodowych odpowiedzialnych za sprzęt danego pododdziału.

Podgrupy realizują następujące czynności:

- sprawdzają zgodność numerów dowiezionych baterii z numerami rejestracyjnymi pojazdów;
- montują baterie akumulatorów w poszczególnych pojazdach;
- uruchamiają silniki samochodów;
- sprawdzają działanie elementów instalacji elektrycznej /obsady oświetlenia i sygnalizacji/;
- wyłączają silniki po osiągnięciu temperatury eksploatacyjnej;
- składają meldunki /przez dowódcę drużyny/ technikowi lub odpowiedzialnemu za sprzęt techniczny w danym pododdziale o zakończeniu czynności związanych z przygotowaniem sprzętu do ewakuacji.

Jak wykazały przeprowadzone badania w pułku zmechanizowanym o wysokim stopniu skadrowania zachodzi konieczność zorganizowania pięciu podgrup montażu baterii akumulatorów. Harmonogramy prac tych podgrup ujęto w załącznikach 13, 14 i 15. W pierwszym wariantcie /zał.13/ pokazano czasy realizacji zadań poszczególnych podgrup na rzecz pododdziałów pułku przy wykorzystaniu wyłącznie własnych sił i środków. Taka sytuacja będzie miała miejsce, np. podczas realizacji zadań związanych z osiąganiem stanu podwyższonej gotowości bojowej. Z przedstawionych w zał.13 wykresów pracy podgrup wynika, że całość

prac związanych z montażem baterii akumulatorów zostanie zakończona do 12 godziny trwania stanu podwyższonej gotowości bojowej, przy czym zachodzi konieczność wykorzystania do montażu baterii w transporterach SKOT podgrupy nr 3 i 4 montujących akumulatory w samochodach.

Z wariantu przedstawionego w załączniku 15, w którym założono wykorzystanie do tego celu kierowców i mechaników powołanych w ramach MRA i świadczeń osobistych wynika, że całość prac związanych z montażem baterii akumulatorów zostanie zakończona do 9 godzin w przypadku osiągnięcia stanu zagrożenia wojennego lub pełnej gotowości bojowej ze stanu stałej gotowości bojowej. Celowym wydaje się zaangażowanie sześciu mechaników powołanych w ramach świadczeń osobistych do montażu baterii akumulatorów w transporterach SKOT co pozwoli przygotować je do ewakuacji w czasie do 8 godzin.

Podgrupa przygotowania do ewakuacji ciągnionego sprzętu artyleryjskiego ma zadanie wytoczenia sprzętu artyleryjskiego z działowni i podczepienia go do ciągników /samochodów/, a następnie załadowania na ciągniki osprzętu artyleryjskiego do dział. Podgrupą tą dowodzi technik dywizjonu artylerii a następnie technicy lub dowódcy pododdziałów posiadających na uzbrojeniu sprzęt artyleryjski.

Podgrupa ta realizuje następujące czynności:

- ściągnięcie haubic i armat z podstawek i wytoczenie ich na plac przed garaże;
- załadowanie osprzętu artyleryjskiego na ciągniki;
- podczepienie haubic i dział do ciągników.

Podgrupa ta składa się z dwóch żołnierzy przy czym dodatkowo na okres prac wykonywanych dla danego pododdziału wydziela on

4 żołnierzy wykorzystywanych do podczepiania dział do ciągnika i samochodów. Harmonogram prac tej podgrupy przedstawiono w załączniku 13 a kierunki jej działania w załączniku 14. Z przeprowadzonych badań wynika że podgrupa przygotowania do ewakuacji sprzętu artyleryjskiego jest w stanie wykonać swoje zadania w ciągu siedmiu godzin pracy.

Grupa ewakuacyjna nr 1 pracuje w czasie od G + 1.00 do G + 12.00 /zał.13/ lub G + 1.00 do G + 9.00 /zał.15/.

Po wykonaniu zadań kierownik grupy odsyła podległych żołnierzy do macierzystych pododdziałów, a wykorzystywane świadczenia kieruje zgodnie z planem ich wykorzystania do następnych zadań, po czym składa meldunek do zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki i przystępuje do wykonywania dalszych zamierzeń związanych z osiągnięciem WSGB. W tym przypadku - ponieważ jest to dowódca drużyny remontu pojazdów kołowych od G + 12 , gdy prowadzona jest ewakuacja do rejonu alarmowego, może on wraz z drużyną działać jako ruchomy patrol pomocy technicznej na drogach przegrupowania pułku z MSD do RA.

Schemat obrazujący organizację działania grupy ewakuacyjnej nr 1 przedstawiono w załączniku 14, a harmonogram realizacji zadań tej grupy w załącznikach 13 i 15.

Grupa ewakuacyjna nr 2 przy służbach technicznych ma zadanie ewakuacji amunicji z magazynów do rejonu alarmowego dla stworzenia zapasów ruchomych pododdziałów i kompanii zapotrzebowania /według norm urzutowania zapasów ruchomych/ pułku. Grupą tą w pułku zmechanizowanym o wysokim stopniu skadrowania powinien dowodzić szef służby uzbrojenia; on tylko bowiem i magazynierzy, którzy będą zaangażowani do wydawania amunicji

zna jej ułożenie /podział/ w poszczególnych magazynach i komorach. Do ewakuacji amunicji z magazynów wykorzystywane mogą być tylko siły i środki świadczeń osobistych i rzeczowych, tak więc, grupa ta może rozpocząć pracę dopiero od G + 4÷5 godzin stanu GBZW lub PŁGB, tj. po przybyciu sił i środków w tym celu powołanych.

W działalności grupy nr 2 można wyróżnić trzy etapy:

Etap I - przyjęcie świadczeń osobistych i rzeczowych, rozdział do poszczególnych grup załadowczych i postawienie zadań;

Etap II - wydanie amunicji dla grup mobilizacyjnych i pododdziałów zgodnie z wymogami urzutowania zapasów ruchomych;

Etap III - ewakuacja z magazynów do rejonu alarmowego ruchomych zapasów amunicji przewożonej w kompanii zaopatrzenia pułku.

Pierwszy etap jest okresem przygotowawczym do wykonania głównych zadań ewakuacji, ale jest też niezbędny do właściwego zorganizowania pracy, krótkiego przeszkolenia ludzi w zakresie prac załadowczych oraz postawienia konkretnych zadań poszczególnym zespołom załadowczym.

W etapie drugim następuje wydanie amunicji dla grup mobilizacyjnych i pododdziałów^{1/}. Za odbiór amunicji w terminach ściśle określonych w planie ewakuacji odpowiadają dowódcy grup i pododdziałów. Wykorzystują oni do tego celu

1/ W pz o wysokim stopniu skadrowania dla pododdziałów w grupach mobilizacyjnych w okresie pokoju przechowuje się tylko amunicję alarmową przeznaczoną dla ochrony i obrony elementów bazy mobilizacyjnej. Wydanie amunicji dla pododdziałów następuje w RA lub MSD-jeżeli pułk osiąga gotowość bojową w koszarach.

środki transportowe zdjęte z konserwacji i przybyłe na uzupełnienie w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego. Z powodu jednak małych ich stanów zmuszeni są do korzystania z transportu w ramach świadczeń rzeczowych aż do chwili otrzymania uzupełnienia zasadniczego. Pozwala to na zrealizowanie zadań ewakuacyjnych amunicji w nakazanych terminach, ale powoduje konieczność dokonywania czasochłonnych i pracochłonnych przeładunków w rejonie mobilizacji.

W etapie trzecim, zadaniem tej grupy jest załadowanie i ewakuowanie pułkowych zapasów ruchomych amunicji. W przypadku wydłużenia się stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego wystąpi konieczność ewakuacji amunicji środkami transportowymi powołanymi do pułku w ramach świadczeń i składowania jej w rejonie alarmowym /mobilizacji/ na gruncie. Gdyby ten stan gotowości nie trwał zbyt długo lub od razu wprowadzony został stan pełnej gotowości bojowej to przyjęte uzupełnienie zasadnicze środków transportowych dla kompanii zaopatrzenia celowe będzie skierować bezpośrednio do magazynów amunicji, co zobrazowano w załączniku 12.

Grupa ewakuacji amunicji kończy pracę z chwilą całkowitego wyewakuowania zapasów ruchomych amunicji pułku do rejonu alarmowego /lub załadowania na środki transportowe w przypadku osiągnięcia stanu pełnej gotowości bojowej w miejscu stałej dyslokacji/. Szef służby uzbrojenia i elektroniki przekazuje opuszczone pomieszczenia magazynowe i ewentualnie pozostałą amunicję zgodnie z ustaleniami zawartymi w planie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez pułk. Również świadczenia osobiste i rzeczowe zostają zwolnione po potwierdzeniu wykonania zleconych zadań. Siły i środki jakimi

dysponuje grupa ewakuacyjna nr 2 przedstawiono poniżej.

Tabela 4. Stan osobowy grupy ewakuacyjnej nr 2
służb technicznych

Skład grupy ewakuacyjnej nr 2	Stan osobowy		Dysponuje sprzętem	Uwagi	
	ze służb technicznych	ze świadczeń ludz. i poj. mechaniczne			
Podgrupa nr 1 amunicja strzelecka	magazy-nier 1	10	6	dwa wózki paletowe	
Podgrupa nr 2 amunicja artyleryjska i czołgowa	Szef Służby UiE 1x/	20	20	dwa podno- śniki wi- dłowe dwa wózki paletowe	x/jest jednocześnie dcą grupy
Podgrupa nr 3 amunicja plot	magazy-nier 1	10	4	dwa wózki paletowe	

Wnioski:

1. System zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pz o wysokim stopniu skadrowania, nie w pełni uwzględnia zagrożenia oddziaływania nieprzyjaciela na ten proces i możliwości powstania zakłóceń.
2. Przyjmowana koncepcja rozwinięcia pz o wysokim stopniu skadrowania powinna wykazywać dążność do stworzenia jak najlepszych warunków realizacji przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego poprzez:
 - rozwijanie służb technicznych pułku, kompanii remontowej i drużyn remontowych pododdziałów do etatu wojennego ze znacznym wyprzedzeniem w stosunku do pozostałych pododdziałów pułku;

- powoływanie jak największej liczby kierowców na pojazdy mechaniczne znajdujące się w pz w czasie pokoju w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego;
- powoływanie w ramach MRA na uzupełnienie pz znacznie większej /niż 20 %/ liczby pojazdów.

3. Doskonalenie systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania realizowane powinno być poprzez:

- doskonalenie organizacji przygotowania kompanii remontowej do wykonywania zadań w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez: szczegółowy przydział zadań dla wszystkich żołnierzy służb technicznych, udzielanie instruktaży z pokazem działania wykonywania poszczególnych zadań i prowadzenie treningów w dniach gotowości bojowej;
- przygotowanie elementów zabezpieczenia technicznego do działania w czasie osiągnięcia WSGB przez: wydzielenie sił i środków do elementów bazy mobilizacyjnej organizowanych przez służby techniczne; wypracowanie zasad i form działania rejonów przyjęcia i rozdziału środków transportowych, grup ewakuacyjnych oraz określenie szczegółowych zadań w tym zakresie; opracowanie zapasowej dokumentacji RPiRST, wybranie zastępczych pomieszczeń rozwinięcia RPiRST oraz przeszkolenie osób funkcyjnych;
- przygotowanie sił i środków będących w dyspozycji służb technicznych do ewakuacji sprzętu i zapasów materiałowych przez: ustalenie zakresu i kolejności przygotowania uzbrojenia i sprzętu technicznego do ewakuacji, przeszkolenie wydzielonych do realizacji tego zadania

sił oraz opracowanie harmonogramu realizacji zadań przez grupy ewakuacyjne;

- przygotowanie utrzymywanych zapasów technicznych środków bojowych i materiałowych do sprawnego ich wydawania z magazynów i załadowania na środki transportowe przez: konteneryzację i paletyzację zapasów ruchomych pułku, mechanizację prac załadowniczych i budowę ramp, pochylni i dźwigów przy magazynach;
- ciągle uaktualnianie opracowanej dokumentacji mobilizacyjnej służb technicznych w zakresie uzupełniania potrzeb mobilizacyjnych i kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacji.

rozdział 3. ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA SKADROWANEJ DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ

Rozdział ten opracowano w celu usystematyzowanego przedstawienia teorii i praktyki organizowania i kierowania zabezpieczeniem technicznym w związku taktycznym realizującym proces osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Brak teoretycznych uzasadnień użycia sił i środków będących w dyspozycji służb technicznych dywizji, ujemnie wpływa na sprawną organizację ich wykorzystania podczas realizacji przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego.

W rozdziale tym główny wysiłek skupiono przede wszystkim na dokonaniu analizy funkcjonującego systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej oraz wysunięciu propozycji zmierzających do jego usprawnienia.

Na podstawie przeprowadzonych badań, obowiązujących instrukcji, zarządzeń i wytycznych mobilizacyjnych jak również praktycznego działania służb technicznych w związkach taktycznych można stwierdzić, że problematyka związana z planowaniem działalności służb technicznych w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia jest w zasadzie dobrze rozumiana i realizowana, natomiast wykorzystanie posiadanych sił i środków wymaga jeszcze doskonalenia. Spowodowane jest to brakiem wzorców organizacji zabezpieczenia technicznego, niewielkim doświadczeniem dowódców i zastępców do spraw technicznych, rzadko stykających się z tą problematyką oraz małymi możliwościami sprawdzenia przez nich słuszności przyjętych rozwiązań.

Rozdział opracowano na podstawie wnikliwej analizy literatury przedmiotu, własnych obserwacji oraz badań dokumentacji mobilizacyjnej służb technicznych w sztabach związków taktycznych.

3.1. Analiza systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej

Dokonując analizy funkcjonowania aktualnie istniejącego systemu w zakresie zaspokajania technicznych potrzeb mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji należy rozpatrzyć:

- siły i środki jakimi dysponują służby techniczne w procesie mobilizacyjnego rozwinięcia;
- rolę i zadania służb technicznych dywizji w poszczególnych stanach gotowości bojowej.

3.1.1. Charakterystyka skadrowanej dywizji zmechanizowanej i właściwości zabezpieczenia technicznego jej mobilizacyjnego rozwinięcia

Przyjęta do rozważań dywizja zmechanizowana jest skadrowanym związkiem taktycznym mającym w swojej strukturze pokojowej oddziały i pododdziały bardzo zróżnicowane pod względem ukończenia /zał.16/. Obok jednostek o niepełnych stanach /bsap, brem, bł/, skadrowanych /pcz, pa. bzaop/ i o wysokim stopniu skadrowania /pz/, znaczną część stanowią jednostki nowo formowane /dar, dappanc, br/. W organizacji czasu pokojowego skadrowanej dywizji zmechanizowanej występują tylko niektóre elementy struktury czasu wojennego i są to przede wszystkim dowództwo i część sztabu oraz skadrowane od-

działy. Ogółem stan osobowy dywizji w czasie pokoju wnosi 1.572 żołnierzy a termin zakończenia mobilizacji dla przyjętego do badań związku taktycznego wynosi N-3 ^{1/}.

Ze struktury czasu wojennego /zał.17/ i czasu pokojowego /zał.16/ wynika, że potrzeby mobilizacyjne dywizji wynoszą 10.951 żołnierzy, natomiast z analizy zestawienia ilości zasadniczego uzbrojenia i sprzętu technicznego /zał.18/ wynika, że braki środków transportowych kształtują się w wysokości 70 %, a na konserwacji długoterminowej w dywizji znajduje się ok. 2.500 egzemplarzy ważniejszego uzbrojenia i sprzętu technicznego. Stawia to przed służbami technicznymi dywizji trudne i złożone zadania, których realizowanie wymaga wszechstronnego przygotowania.

Organizacyjnie służby techniczne dywizji w okresie pokojowym są ukompletowane stanem osobowym w 50 % /zał.19/ w stosunku do etatu wojennego, a uzupełniane są dopiero w stanie pełnej gotowości bojowej. Podległy zastępcy dowódcy dywizji ds. technicznych batalion remontowy w czasie pokoju jest jednostką o niepełnych stanach. Wysoki stopień ukompletowania batalionu wynika przede wszystkim z wykonywanych zadań produkcyjnych, a z analizy jego struktur czasu "P" /zał.20/ i czasu "W" /zał.21/ wynika, że w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji przechodzi on znaczne przeobrażenia strukturalne.

W procesie zabezpieczenia technicznego osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez dywizję podstawowe znaczenie

1/ N-3 - oznacza, że jednostka wojskowa ma zakończyć wszystkie czynności związane z jej mobilizacyjnym rozwinięciem do końca trzeciej doby od momentu otrzymania zarządzenia nakazującego powołanie uzupełnienia zasadniczego. - Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych Szt.Gen. 1088/82, s.22.

ma - jak wynika z wcześniejszych rozważań i przeprowadzonych badań - ilość sił i środków niezbędnych do realizacji przedsięwzięć mobilizacyjnych. Wydaje się również, że jednym z ważniejszych problemów w skadrowanej dywizji zmechanizowanej będzie składowanie i dostarczanie szczególnie technicznych środków bojowych, które często są przechowywane poza jednostkami z powodu szczupłej bazy magazynowej. Niekorzystnym zjawiskiem będzie przy tym znaczna odległość między jednostkami dywizji co znacznie utrudni dokonanie przerzutów zdeponowanych technicznych środków bojowych.

W okresie pokojowym przyjęty do rozważań związek taktyczny nie ma w etacie klucza śmigłowców łącznikowo-rozpoznawczych i dywizjonu rakiet taktycznych, które to zostają podporządkowane dowódcy dywizji po wprowadzeniu stanu pełnej gotowości bojowej.

Z przedstawionej charakterystyki skadrowanej dywizji zmechanizowanej wynika że:

- służby techniczne dywizji dysponują bardzo małą ilością sił i środków zabezpieczenia technicznego, szczególnie w początkowym okresie mobilizacyjnego rozwinięcia, co ogranicza możliwości udzielania pomocy podległym jednostkom;
- w dywizji przechowuje się w konserwacji długoterminowej duże ilości uzbrojenia i sprzętu technicznego, który w krótkim czasie musi być przygotowany do ewakuacji;
- skadrowana dywizja zmechanizowana posiadanymi siłami i środkami nie ma możliwości natychmiastowego wyprowadzenia sprzętu i ewakuacji technicznych środków bojowych do rejonów alarmowych.

3.1.2. Rola i zadania służb technicznych dywizji w poszczególnych stanach gotowości bojowej

Przeprowadzone w jednostkach i sztabach związków taktycznych badania wykazały, że zasadnicze przedsięwzięcia zabezpieczenia technicznego procesu mobilizacyjnego rozwinięcia realizowane są w oddziałach i pododdziałach dywizji. Służby techniczne ZT w tym okresie sprawują przede wszystkim funkcje nadzoru i koordynacji realizowanych przedsięwzięć.

Proces zabezpieczenia technicznego osiągania przez dywizje wyższych stanów gotowości bojowej realizowany jest w dwóch etapach.

Etap pierwszy - realizowany jest w okresie pokoju, tzn. w stanie stałej gotowości bojowej i obejmuje wykonanie zadań związanych z przygotowaniem służb technicznych dywizji do realizacji zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacji. Szczególna ważność okresu przygotowawczego wynika z tego, że właściwe i realne zaplanowanie do wykonania zadań zabezpieczenia technicznego jest jednym z determinatów osiągnięcia przez dywizję pełnej gotowości bojowej w nakazanym terminie.

Etap drugi - realizowany jest w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia i obejmuje: rozwinięcie służb technicznych dywizji do etatu wojennego, ukompletowanie oddziałów i pododdziałów dywizji w brakujące uzbrojenie i sprzęt techniczny oraz techniczne środki materiałowe zgodnie z tabelami należności, zabezpieczenie techniczne przegrupowania jednostek dywizji z miejsc stałej dyslokacji do rejonów alarmowych.

Wnikliwe przestudiowanie dostępnej literatury, badania dokumentacji mobilizacyjnej w związkach taktycznych i konsulta-

cje prowadzone z osobami funkcyjnymi służb technicznych dywizji pozwoliły na wyselekcjonowanie głównych przedsięwzięć jakie będą realizowane w poszczególnych stanach gotowości bojowej.

W okresie pokojowym służby techniczne realizują następujące zadania:

1. Utrzymanie normatywnego /zgodnego z etatami i tabelami należności/ uzbrojenia i sprzętu technicznego w stałej sprawności poprzez nadzór na jego właściwą eksploatacją, prowadzeniem obsługiwań technicznych i remontów;
2. Nadzór nad utrzymaniem w jednostkach dywizji dyrektywnych zapasów resursów /km, motogodzin/ podstawowego uzbrojenia i sprzętu technicznego;
3. Organizowanie zaopatrywania jednostek dywizji w techniczne środki bojowe i materiałowe zarówno dla potrzeb pokrycia należności etatu wojennego, jak i potrzeb szkolenia pokojowego;
4. Nadzór nad właściwym przechowywaniem uzbrojenia i sprzętu technicznego znajdującego się na zapasach nienaruszalnych oraz składowaniem i okresową rotacją technicznych środków bojowych i materiałowych;
5. Przygotowanie magazynów służb technicznych do sprawnej ewakuacji technicznych środków bojowych i materiałowych stanowiących zapas ruchomy dywizji w trybie alarmowym;
6. Opracowanie i ciągłe uaktualnianie dokumentacji mobilizacyjnej dywizji w zakresie dotyczącym służb technicznych zgodnie z obowiązującymi instrukcjami i wytycznymi przełożonych.

W stanie podwyższonej gotowości bojowej dywizja przygotowuje się do wykonania zadań związanych z mobilizacyjnym rozwinięciem. Służby techniczne sprawują nadzór nad realizowanymi przez jednostki w tym stanie przedsięwzięciami w zakresie:

1. Zdjęcia z konserwacji i doprowadzenia do pełnej sprawności technicznej uzbrojenia i sprzętu znajdującego się na zapasach nienaruszalnych;
2. Przyspieszenia wykonywanych w jednostkach remontów, przeglądów i kolejnych obsługiwań technicznych sprzętu;
3. Odwołania z rejonów czasowego pobytu wydzielonych grup remontowych i sprzętu technicznego;
4. Uaktualnienia dokumentacji materiałowego pokrycia potrzeb mobilizacyjnych w zakresie służb technicznych;
5. Przygotowania do rozwinięcia elementów bazy mobilizacyjnej, za których funkcjonowanie odpowiadają służby techniczne;
6. Przygotowania magazynów do sprawnego wydawania ruchomych zap. technicznych środków bojowych i materiałowych.

W stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego do jednostek dywizji powołany jest mobilizacyjny rzut alarmowy oraz świadczenia osobiste i rzeczowe celem rozpoczęcia procesu mobilizacji. Służby techniczne dywizji w tym okresie sprawować będą nadzór nad realizowanymi w oddziałach przedsięwzięciami dotyczącymi przede wszystkim:

1. Rozwinięcia rejonów przyjęcia i rozdziału środków transportowych;
2. Uzupełnienia służb technicznych stanem osobowym a jednostek środkami transportowymi powołanymi w ramach MRA;
3. Rozpoczęcia działalności grup ewakuacyjnych, wykorzystywanych przez służby techniczne świadczeń osobistych i rzeczowych;

4. Pobierania uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz technicznych środków bojowych i materiałowych przechowywanych poza jednostkami wg. planu przerzutów środków materiałowych;
5. Ewakuacji do rejonów alarmowych uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz zapasów materiałowych;
6. Przekazania nadwyżek technicznych środków bojowych i materiałowych oraz sprzętu technicznego pozostającego w garnizonie;
7. Przygotowania służb technicznych w jednostkach dywizji do wykonania zadań osiągnięcia kolejnego stanu gotowości bojowej.

W stanie pełnej gotowości bojowej, sztab i jednostki dywizji dokonują pełnego rozwinięcia mobilizacyjnego zgodnie z ustalonymi terminami i osiągają gotowość do wykonania zadań. Do głównych przedsięwzięć realizowanych przez służby techniczne dywizji w tym stanie gotowości bojowej należeć będzie:

1. Uzupełnienie służb technicznych dywizji stanem osobowym a jednostek dywizji środkami transportowymi powołanymi w ramach uzupełnienia zasadniczego;
2. Nadzór nad sprawnym przebiegiem mobilizacyjnego rozwinięcia batalionu remontowego dywizji;
3. Kierowanie przejściem gospodarki służb technicznych na zasady wojennego zaopatrywania oraz formowanie dywizyjnych składów amunicji i sprzętu technicznego;
4. Nadzór nad szkoleniem zgrywającym oddziału i pododdziałów remontowych, załóg i obsług sprzętu technicznego;
5. Wypracowanie decyzji zabezpieczenia technicznego przegrupowania zmobilizowanych oddziałów i pododdziałów dywizji oraz przekazanie do nich zarządzeń technicznych;
6. Opracowanie zbiorczego meldunku o gotowości służb technicznych do wykonania zadań bojowych.

Wnioski:

1. Wydaje się, że zbyt mała obsada etatowa służb technicznych okresu pokojowego nie jest w stanie objąć całości problematyki zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji;
2. Zrealizowanie przez służby techniczne dywizji przedstawionych powyżej zadań wymaga wcześniejszego - niż dopiero w stanie pełnej gotowości bojowej - uzupełnienia ich stanem osobowym.

3.1.3. Ocena możliwości wykorzystania sił i środków służb technicznych dywizji zmechanizowanej

Ukompletowanie przyjętego do rozważań skadrowanego związku taktycznego w stosunku do etatu wojennego przedstawia się następująco:

- w ludziach 14 %;
- w sprzęcie: czołgi, transportery opancerzone oraz uzbrojenie w 100 %, pozostałe pojazdy samochodowe ok. 60 % w tym środki transportowe 30 % /zał.18/.

Przedstawione powyżej ukompletowanie skadrowanej dywizji zmechanizowanej uważam za uzasadnione ponieważ ogranicza utrzymanie w czasie pokoju środków transportowych, które w razie potrzeby mogą być powołane z gospodarki narodowej. Należy sądzić, że całkowite zrealizowanie koncepcji wprowadzenia do wyposażenia wszystkich samochodów specjalnych rodzajów wojsk i służb, samozdejmowalnego nadwozia typu "SARNA II" znacznie zmniejszy ich ilość przechowywaną obecnie jako zapas nienaruszalny. Koncepcja ta przewiduje między innymi przechowywanie w jednostkach skadrowanych tylko nadwozi samochodów

specjalnych, natomiast środki ciągu powoływane byłyby z gospodarki narodowej ^{1/}. W skadrowanym związku taktycznym spowoduje to zmniejszenie przechowywania na zapasie nienaruszalnym ok. 600 pojazdów, zwiększając tym samym znacznie zakres przedsięwzięć związanych z powołaniem i przyjęciem z gospodarki narodowej podwozi pojazdów specjalnych oraz zamontowaniem nadwozi.

Struktura organizacyjna służb technicznych dywizji przedstawiona jest w załączniku 19. Wynika z niej, że w okresie pokoju służby techniczne ukompletowane są w 50 %, co wydaje się adekwatne do realizowanych w czasie pokoju zadań. Przeprowadzone w sztabach związków taktycznych badania ^{2/} wykazały, że rozwinięcie służb technicznych do pełnego etatu następuje dopiero w stanie pełnej gotowości bojowej co przy ogromie realizowanych zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji uważam za niesłuszne. Powoduje to małe zaangażowanie kadry rezerwy służb technicznych w realizacji zadań mobilizacyjnych co potwierdziły badania, bowiem nie przewidziano dla nich do wykonania w tym okresie żadnych zadań ^{3/}.

W okresie pokoju służby techniczne dysponują oddziałem remontowym, którym jest batalion remontowy. Jego strukturę organizacyjną czasu pokojowego przedstawiono w załączniku 20, natomiast czasu wojennego w załączniku 21. Z przeprowadzonych

1/ Wytyczne szefa służby czołgowo-samochodowej MON w sprawie wyposażenia wojsk w ruchome warsztaty obsługowo-remontowe, komplety oprzyrządowania remontowego /KOR/, zestawy urządzeń pomocniczych /ZUP/ oraz namioty techniczne w latach 1986-1990, Warszawa 1986.

2/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 7, p.4; nr8,p.2.

3/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 7, p.4; nr 8,p.6.

badan^{1/} wynika, że podległy zastępcy dowódcy dywizji ds. technicznych batalion remontowy nie jest w stanie wykonywać na korzyść jednostek większych przedsięwzięć technicznych z powodu narzucenia mu odgórnie zadań produkcyjnych; co spowodowało, że etat pokojowy został ustalony stosownie do realizowanych zadań produkcyjnych a nie potrzeb wykonywania remontów, obsługiwać czy konserwacji uzbrojenia i sprzętu technicznego w oddziałach dywizji.

Służby techniczne w badanych związkach taktycznych nie zaplanowały oraz nie ujęły w planach zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia jakiejkolwiek pomocy mobilizującym się oddziałom dywizji, tłumacząc to zbyt szczupłymi możliwościami wydzielenia takich sił z batalionu remontowego, który sam będzie się rozwijał do etatu wojennego. Takie podejście do przedstawionego problemu uważam za niewłaściwe, bo w wypadku powstania zakłóceń podczas mobilizacyjnego rozwinięcia, oddziały mogą potrzebować pomocy w zakresie remontu sprzętu, przygotowania uzbrojenia i sprzętu do ewakuacji, czy w czasie prowadzenia jego ewakuacji do rejonów alarmowych. Należy mieć na uwadze to, że w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej w skadrowanym związku taktycznym należy rozkonserwować i przygotować do ewakuacji około 1.900 sztuk zasadniczego uzbrojenia i sprzętu technicznego^{2/} oraz podnieść ok. 2.000 ton technicznych środków bojowych i materiałowych^{3/}. Wydaje się, że związek taktyczny musi być

1/ Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 7, p.6; nr 8, p.5.

2/ Załącznik nr 18.

3/ Zbiór danych do prowadzenia kalkulacji w zakresie zabezpieczenia technicznego wojsk lądowych. ASG WP, Warszawa 1987 r., s.31.

przygotowany na konieczność udzielenia pomocy w wypadkach powstania zakłóceń przede wszystkim dlatego, że o gotowości bojowej dywizji stanowić będą jej zmobilizowane oddziały. Propozycje w tym zakresie zostaną przedstawione w dalszej części niniejszego rozdziału.

Z przedstawionej w załącznikach 20 i 21 organizacji batalionu remontowego czasu "P" i "W" wynika, że w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia przechodzi on znaczne przeobrażenia strukturalne, powołując na uzupełnienie w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego 20 żołnierzy i 6 środków transportowych, a w stanie pełnej gotowości bojowej 93 żołnierzy i 24 środki transportowe.

Przyjęcie takiej koncepcji mobilizacyjnego rozwinięcia batalionu remontowego uważam za niesłuszne, bowiem jak wykazały badania - zadania wykonane przez służby techniczne w czasie osiągania przez dywizje wyższych stanów gotowości bojowej wskazują na potrzebę wcześniejszego rozwinięcia sił i środków remontowych. Podyktowane jest to koniecznością przygotowania uzbrojenia i sprzętu technicznego do użycia /w możliwie najszerszym zakresie/ do czasu przybycia powołanych z rezerwy obsługi i załóg. Osiąganie bowiem gotowości bojowej przez batalion remontowy w tym samym czasie co pozostałe oddziały dywizji uniemożliwia wykorzystanie go do wykonywania zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji.

Badania dokumentacji mobilizacyjnej służb technicznych wykazały, że z powodu braku odpowiedniego zaplecza magazynowego znaczne ilości szczególnie technicznych środków bojowych są w okresie pokoju składowane w odległych od macierzystych jednostek garnizonach. Zachodzi zatem konieczność podjęcia

ich w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, co jest znacznym utrudnieniem procesu ukończenia jednostek w należne środki materiałowe ^{1/}. Wydaje się, że o ile jest to uzasadnione i możliwe np. w ramach garnizonu dla podejmowania takich zapasów jak papierosy czy artykuły spożywcze, których jednostki nie utrzymują w czasie pokoju a pobierają z jednostek gospodarki społecznej, to mało realnym staje się dokonywanie przerzutów znacznych ilości środków materiałowych na duże odległości przede wszystkim z powodu trudności podczas przekraczania ciągów drogowych wschód-zachód zajętych przez przegrupowujące się wojska.

W stanie pełnej gotowości w strukturę organizacyjną dywizji zostaje włączony klucz śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych. Badania wykazały, że w sztabach związków taktycznych dopracowano zagadnienia związane z przyjęciem rzutu powietrznego klucza śmigłowców - ustalono między innymi miejsca lądowań i czasy przybycia klucza. Nie dopracowano natomiast zagadnień związanych z przyjęciem rzutu kołowego klucza śmigłowców 14 samochodów i 4 przyczep, co warunkuje użycie śmigłowców w dywizji. Biorąc pod uwagę fakt, że klucz śmigłowców jest mobilizowany i osiąga gotowości do działania w czasie 48 godzin stanu pełnej gotowości bojowej, mało realnym wydaje się dotarcie rzutu kołowego do rejonu alarmowego dywizji przed zakończeniem mobilizacji przede wszystkim z powodów przedstawionych powyżej. Propozycje rozwiązania tego problemu zostaną przedstawione w podrozdziale 3.2.

1/ Np. w 9 DZ angażowano do tego celu w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego aż 130 środków transportowych. Sprawozdanie z przeprowadzonych badań nr 8, p.4.

Wnioski:

1. Przyjęty stopień ukończenia skadrowanej dywizji zmechanizowanej w uzbrojenie i sprzęt techniczny jest zasadny i uwzględnia realne możliwości uzupełnienia jednostek dywizji środkami transportowymi;
2. Służby techniczne dywizji należy rozwinąć do pełnego etatu w stanie zagrożenia wojennego a oficerom rezerwy zaplanować do wykonania konkretne zadania, z którymi zapoznać ich w czasie odbywania krótkotrwałych ćwiczeń wojskowych;
3. Służby techniczne dywizji muszą przewidywać konieczność udzielania pomocy mobilizowanym oddziałom dywizji i posiadać w tym celu odwód sił i środków;
4. Zakres realizowanych zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji predysponuje do wcześniejszego niż pozostałe oddziały pełnego rozwinięcia mobilizacyjnego batalionu remontowego;
5. W oddziałach dywizji należy stworzyć warunki do magazynowania należnych środków materiałowych, co pozwoli uniknąć małego realnych przerzutów na duże odległości;
6. Przeanalizować możliwość utrzymania na ZN dywizji rzutu kołowego i środków materiałowych dla klucza śmigłowców.

3.1.4. Kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej

Kierowanie zabezpieczeniem technicznym w czasie osiągnięcia przez dywizję zmechanizowaną wyższych stanów gotowości bojowej staje się coraz bardziej złożonym procesem działania dowódcy związku taktycznego, jego zastępców, sztabu oraz szefów rodzajów wojsk i służb. Złożoność tego procesu wynika z tego, że będzie on realizowany w warunkach znacznych ograniczeń czasowych, dużej liczby napływających informacji, zakłóceń w jej obiegu oraz konieczności współdziałania i koordynacji systemów dowodzenia i zarządzania.

Przewiduje się, że znaczny wpływ na metodę i treść kierowania zabezpieczeniem technicznym wywierać będzie przede wszystkim okres mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji i zakres przedsięwzięć przewidzianych do wykonania w jej oddziałach. Aktualnie brak jest opracowania dotyczącego całości kierowania zabezpieczeniem technicznym na szczeblu dywizji a w tym i również w okresie jej mobilizacyjnego rozwinięcia. Również w dostępnej literaturze zauważa się brak opracowań traktujących kierowanie zabezpieczeniem technicznym jako pewną całość wchodzącą w system kierowania danego związku taktycznego.

Przewiduje się, że dla kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia podstawowe znaczenie mają następujące problemy:

- określenie zakresu kompetencji osób funkcyjnych w sztabie ogólnowojskowym, pionie technicznym oraz szefów rodzajów wojsk i służb;

- określenie zjawisk wpływających na skuteczność kierowania zabezpieczeniem technicznym w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej /w tym: wpływ zakłóceń zewnętrznych na system kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacji oraz wpływ zjawisk przeciążania ogniów kierowania/;
- panowanie nad dużą ilością danych decyzyjnych /mających wpływ na przyjęcie koncepcji mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji, opracowanie planu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej związku taktycznego i planu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji/ i informacyjnych wpływających do zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek w czasie osiągnięcia przez dywizję wyższych stanów gotowości bojowej;
- określenie jakości przekazywanych informacji /treść, zakres, forma w tym zakres informacji przekazywanych z oddziałów do dowódcy i zastępcy ds.technicznych/, treści i formy meldunków a także zarządzeń o charakterze technicznym.

Rozwiązywanie problemów kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji napotyka na szereg trudności. Wynikają one z doświadczeń nabywanych wyłącznie w okresie pokoju. Prowadzone ćwiczenia mobilizacyjne z wojskami obciążone są wieloma ograniczeniami i dlatego nie dają dostatecznie wiarygodnego obrazu kierowania zabezpieczeniem technicznym jakie będzie musiało być realizowane w warunkach jednoczesnego rozwinięcia wszystkich oddziałów i pododdziałów dywizji oraz jednostek przez nie mobilizowanych.

W celu rozwiązania problematyki kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej wydaje się koniecznym wprowadzenie do rozważań precyzyjnych definicji takich jak kierowanie, dowodzenie, zarządzanie i koordynowanie^{1/}.

Przez kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej należy rozumieć zgodny z zasadami sztuki wojennej, całokształt działania organów kierowania /dowództw, sztabów, szefów rodzajów wojsk i służb/ w celu pełnego zrealizowania wcześniej zaplanowanych przez służby techniczne przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego związanych z osiągnięciem przez związek taktyczny określonego stopnia gotowości bojowej.

Przedstawiona definicja zawiera trzy składowe kierowania wojskowego, różniące się zakresem władzy. Są to dowodzenie, zarządzanie i koordynowanie zabezpieczeniem technicznym na szczeblu taktycznym.

Dowodzenie jest podstawową formą kierowania zabezpieczeniem technicznym uprawniającą do kompleksowego kształtowania wszystkich przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego realizowanych przez wydzielone siły i środki podczas mobilizacyjnego rozwinięcia.

Władzę tę sprawuje dowódca dywizji osobiście oraz za pośrednictwem sztabu w stosunku do całego stanu osobowego lub zastę-

1/ Treści poszczególnych definicji zostały opracowane na podstawie dostępnej literatury z wykorzystaniem terminologii używanej w rozprawie doktorskiej gen.dyw.prof.dr hab. W.MROZA "Organizacja i sposoby doskonalenia funkcji, systemów i struktur kierowania szczebla taktycznego wojsk lądowych /DZ, DPanc/ w świetle teorii organizacji i zarządzania.

pców do spraw technicznych i kwatermistrza oraz szefów rodzajów wojsk i służb w odniesieniu do podległych im komórek organizacyjnych danego szczebla kierowania. Zastępcy dowódcy dywizji ds. technicznych podlegają bezpośrednio służby: uzbrojenia i elektroniki, czołgowo-samochodowa oraz batalion remontowy. Występująca tutaj podległość służbowa łączy organa kierowania i organa wykonawcze.

Zarządzenie jest pomocniczą formą kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia uprawniające do kształtowania niektórych przedsięwzięć do oddziałów i pododdziałów podległych danemu szczeblowi kierowania.

Władzę tą sprawuje zastępca dowódcy dywizji ds. technicznych oraz szefowie rodzajów wojsk i służb w ramach swoich kompetencji. Jest to realizacja nadzoru służbowego /fachowego/ w wykonywaniu takich przedsięwzięć jak: przygotowanie uzbrojenia i sprzętu technicznego do ewakuacji, prowadzenie ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego z miejsc stałej dyslokacji jednostek do rejonów alarmowych czy podejmowanie ruchomych zapasów amunicji i technicznych środków materiałowych.

Układ funkcyjny kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia wykazuje powstanie nowej więzi o charakterze organizacyjnym. Wynika ona z uprawnień zastępcy ds. technicznych jako zastępcy dowódcy dywizji do koordynowania realizowanych przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego w czasie osiągnięcia przez dywizję wyższych stanów gotowości bojowej.

Koordynowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia jest to działalność prowadzona przez zastępcę dowódcy ds. technicznych z zastępcami dowódcy dywizji i szefami

rodzajów wojsk i służb w celu pełnego zabezpieczenia zaplanowanych do wykonania przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego zarówno w okresie przygotowawczym jak i w czasie mobilizacji. Strukturę organizacyjną organów kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej przedstawiono w załączniku 22.

Podobnie jak w pułku zmechanizowanym, w związku taktycznym w okresie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej organizuje się zespół kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek. Jest on organem wykonawczym dowódcy dywizji a jego pracą kieruje szef sztabu. W zespole rozwiązywane są podstawowe problemy związane z osiąganiem przez jednostki dywizji kolejnych stanów gotowości bojowej.

W wyniku badań problemu podziału funkcyjnego służb technicznych skonstatowano, że w skład zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek dywizji powinni wchodzić starszy inżynier ds. koordynacji i szef służby czołgowo-samochodowej. Ponieważ w zespole są zbierane, oceniane i opracowywane dane o sytuacji i stanie przebiegu mobilizacji w poszczególnych jednostkach dywizji, będą na bieżąco mieli informacje o realizowanych w oddziałach przedsięwzięciach zabezpieczenia technicznego. Umożliwi im to w wypadku powstania zakłóceń w realizowanym procesie na dokonanie niezbędnych ustaleń w zespole i doprowadzenie do wykonawców stosownych zadań.

Przedstawiciele służb technicznych w ZKMRJ powinni zawsze znać miejsce pobytu zastępcy dowódcy dywizji ds. technicznych.

Jest to warunek zachowania ciągłości kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji, bowiem w wypadku wystąpienia istotnych zakłóceń w realizacji zaplanowanych przedsięwzięć będzie on musiał podjąć decyzję zmierza-

jąca do zminimalizowania ich skutków i zapewnienia terminowego wykonania zadań.

Zastępca dowódcy dywizji ds. technicznych w okresie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej może przebywać w jednostkach dywizji i kontrolować wykonanie zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia, pod warunkiem, jednak, że będzie miał zapewnioną stałą łączność z zespołem kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek dywizji.

Pozostałe osoby funkcyjne służb technicznych będą zaangażowane bezpośrednio w procesie mobilizacji dywizji wykonując następujące zadania:

- starszy inżynier służby czołgowo-samochodowej do nadzoru i udzielania pomocy w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia batalionu remontowego;
- starszy inżynier służby czołgowo-samochodowej do nadzoru i udzielania pomocy w zakresie uzupełnienia służb technicznych dywizji żołnierzami rezerwy, a sztab dywizji pojazdami mechanicznymi;
- osoby funkcyjne służby uzbrojenia i elektroniki do nadzoru podjęcia przez batalion zaopatrzenia zapasów ruchomych amunicji i organizowania PSA.

Z powyższych rozważań wynika, że w wypadku powstania zakłóceń istotnie hamujących realizację przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego w jednostkach dywizji, zastępca dowódcy ds. technicznych będzie w stanie udzielić im pomocy w kierowaniu tym procesem dopiero po uzupełnieniu służb technicznych stanem osobowym.

W wyniku badań problemu dokumentacji mobilizacyjnej służb technicznych skonstatowano, że zastępca dowódcy dywizji po-

winien mieć opracowane następujące dokumenty:

- "Zeszyt alarmowy" ^{1/} zawierający harmonogram swoich czynności w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej oraz wyciągi z harmonogramów czynności podległej mu kadry;
- Plan zabezpieczenia technicznego osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez dywizję, który powinien składać się z dwóch części i zawierać:
 - a/ w części graficznej, na mapie: miejsca dyslokacji podległych dywizji jednostek, rejony alarmowe w tym rejony rozwinięcia pododdziałów remontowych, miejsca rozwinięcia RPiRST, stanowiska dowodzenia jednostek, drogi ewakuacji jednostek do rejonów alarmowych, czasy /terminy/ realizacji zasadniczych zadań zabezpieczenia technicznego w poszczególnych stanach gotowości bojowej.
 - b/ w części opisowej-legendzie: organizację osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez służby techniczne dywizji; strukturę organizacyjną służb technicznych czasu wojennego; harmonogram zasadniczych zadań służb technicznych w poszczególnych stanach gotowości bojowej; zestawienie ilościowe uzbrojenia, sprzętu technicznego oraz technicznych środków bojowych i materiałowych grupy ZN i użytku bieżącego w rozbięciu na jednostki dywizji; zestawienie ilościowe środków transportowych /maszyn/ przyjmowanych z gospodar-

1/ Wzory dokumentów gotowości bojowej. Sztab Gen. WP, wzór 14.

ki narodowej do poszczególnych jednostek dywizji; koncepcję zabezpieczenia technicznego osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez jednostki dywizji; sposoby zbierania i przekazywania informacji /meldunków, rozkazów i zarządzeń/; wyciągi z planu przerzutów środków materiałowych w zakresie dotyczącym służb technicznych .

Służby techniczne dywizji w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej współuczestniczą w opracowaniu meldunku okresowego zawierającego informację o przebiegu mobilizacyjnego rozwinięcia i stanie ukończenia związku taktycznego. Meldunek taki składa dowódca dywizji do dowódcy okręgu wojskowego przez zespół kierowania mobilizacją dwa razy na dobę co 12 godzin.

Wnioski:

1. W procesie kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia w większym zakresie niż dotychczas angażować kadrę rezerwy służb technicznych;
2. W czasie ćwiczeń mobilizacyjnych z wojskami stosować więcej utrudnień, eksponować zagadnienia związane z ewakuacją uzbrojenia i sprzętu technicznego, ewakuacją środków materiałowych, stwarzając tym samym realne warunki kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia.

3.2. Propozycje usprawnienia organizacji zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej

Osiągnięcie wyższych stanów gotowości bojowej przez skadrowaną dywizję zmechanizowaną kolejno etapami stwarza dogodne warunki realizowania przedsięwzięć zaplanowanych przez służby techniczne. Trudniejsza sytuacja wystąpi niewątpliwie w wypadku osiągnięcia przez dywizję pełnej gotowości bojowej bezpośrednio ze stanu stałej gotowości bojowej. Ogniwa kierowania zabezpieczeniem technicznym będą wówczas - na co wskazuje zakres realizowanych zadań - znacznie przeciążone. Wydaje się, że rozwiązanie przedstawionego problemu należy upatrywać przede wszystkim w uzupełnieniu obsady etatowej czasu wojennego służb technicznych w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego. Takie podejście do zagadnienia umożliwi sprawne wprowadzenie powołanej na uzupełnienie kadry rezerwy w realizację zadań wykonywanych przez służby techniczne i wykorzystanie jej w procesie mobilizacyjnego rozwinięcia. Pozwoli to zastępcy ds. technicznych szerzej oddziaływać na realizację przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego w jednostkach dywizji, między innymi poprzez skierowanie do nich w ramach nadzoru i kontroli /w razie konieczności/ osób funkcyjnych służb technicznych.

Z oceny możliwości wykorzystania sił i środków służb technicznych wynika również potrzeba wcześniejszego rozwijania batalionu remontowego dywizji i zapewnienia możliwości udzielenia, w razie potrzeby, pomocy mobilizującym się oddziałom. Jednym z możliwych rozwiązań może być przyjęcie koncepcji rozwinięcia batalionu remontowego do pełnego etatu w stanie goto-

wości bojowej zagrożenia wojennego lub systemem alarmowym. Przyjęcie takiego rozwiązania zapewniłoby możliwość udzielania pomocy tylko jednostkom stacjonującym w tym samym garnizonie co batalion remontowy lub w niedużej od niego odległości. Udzielenie pomocy jednostkom położonym w większych odległościach od MSD brem wydaje się być ze względów organizacyjnych - mało realne ^{1/}.

Racjonalnym rozwiązaniem tego problemu wydaje się przyjęcie koncepcji mobilizowania batalionu remontowego pododdziałami /częściami/ w wytypowanych jednostkach skadrowanej dywizji zmechanizowanej najdalej położonych od MSD brem. Dotyczyłoby to przede wszystkim takich pododdziałów batalionu jak, kompanii remontu pojazdów gąsienicowych, kompanii remontu pojazdów kołowych i plutonu ewakuacji. W czasie pokoju brem ma rozwinięty między innymi jeden pluton remontu pojazdów gąsienicowych i jeden pluton remontu pojazdów kołowych /zał.20/. Siłami tymi służby techniczne dywizji są w stanie udzielić pomocy i zapewnić właściwe realizowanie zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia wszystkim jednostkom stacjonującym w miejscu stałej dyslokacji batalionu remontowego. Pozostałym - wytypowanym w zależności od potrzeb - oddziałom dywizji, dyslokowanym w znacznej odległości, można by powierzyć zmobilizowanie w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego 1-2 drużyn remontu pojazdów kołowych, gąsienicowych

1/ Składać się będzie na to czas mobilizacyjnego rozwinięcia brem, wydzielenia z niego sił i środków, i czas przegrupowania do wyznaczonych jednostek, co będzie przedsięwzięciem trudnym do zrealizowania z powodu zajętości dróg.

lub drużyny ewakuacji. Wyposażenie mobilizowanych drużyn pozostałoby w tych oddziałach dywizji na zapasie nienaruszalnym. Przyjęcie proponowanego rozwiązania umożliwi:

- wykorzystanie powołanych w ramach MRA sił i środków brem bezpośrednio w jednostkach dywizji, stwarzając tym warunki udzielenia wydatnej pomocy w realizacji zadań zabezpieczenia technicznego oddziałom, które je zmobilizowały;
- zorganizowanie elementów zabezpieczenia technicznego przegrupowania oddziałów dywizji z rejonów alarmowych do rejonów ześrodkowania dywizji /rejonu poprawy położenia/.

Wydzielone do jednostek i mobilizowane przez nie siły i środki batalionu remontowego pozostawałyby w dyspozycji oddziałów do czasu osiągnięcia przez nie rejonu ześrodkowania dywizji, gdzie zostałyby włączone do struktury organizacyjnej brem. Przewiduje się, że utrzymywanie na zapasie nienaruszalnym oddziałów dodatkowo 2-3 pojazdów specjalnych nie przekroczy w tym względzie możliwości oddziałów, nie nastręczy dodatkowych trudności, a korzyści z przyjętego rozwiązania wydają się być oczywiste.

Rozpatrując problem nadmiernych i mało realnych przerzutów technicznych środków bojowych i materiałowych na znaczne odległości dochodzi się do wniosku, że jego rozwiązanie powinno zmierzać do zapewniania oddziałom odpowiedniej bazy magazynowej zbudowanej w czasie pokoju. Ponieważ jest to przedsięwzięcie inwestycyjne i długofalowe, należałoby zatem na razie urealnić czasy i terminy pobierania środków materiałowych składowanych poza miejscami dyslokacji jednostek, dokonując przy tym uzgodnień z organami komunikacji wojskowej, dotyczących dróg i czasów dowozu.

W podrozdziale 3.1.3. przedstawiono problem przyjęcia przez służby techniczne rzutu naziemnego klucza śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych dywizji. Racjonalnym wydaje się tu przyjęcie rozwiązania zmierzającego do utrzymania na zapasie nienaruszalnym skadrowanej dywizji zmechanizowanej pojazdów specjalnych i zapasów środków materiałowych na pokrycie potrzeb wymienionego klucza. Specjaliści lotnictwa rzutu naziemnego mogliby być powoływani z rezerwy z zasobów miejscowych WKU ^{1/} lub przybywać do dywizji razem z rzutem powietrznym. W okresie pokojowym w tym oddziale dywizji, który utrzymywały pojazdy specjalne klucza śmigłowców, należałoby utworzyć etat technika klucza, który odpowiadałby za ich sprawność techniczną i utrzymanie. Takie rozwiązanie rozpatrywanego zagadnienia pozwoliłoby - do czasu przybycia klucza śmigłowców - zmobilizować pododdział ich zabezpieczenia, co zapewniłoby możliwości efektywnego wykorzystania śmigłowców w dywizji od czasu mobilizacji.

Wnioski:

1. System zabezpieczenia technicznego osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez skadrowaną dywizję zmechanizowaną w zasadzie funkcjonuje poprawnie, a jego doskonalenia wymaga przede wszystkim organizacja wykorzystania sił i środków będących w dyspozycji służb technicznych;
2. Rozwinięcie służb technicznych i batalionu remontowego dywizji w stanie gotowości bojowej zagrożenia

1/ Po nagromadzeniu zapasów osobowych odpowiednich specjalności przez WKU macierzystej dla jednostki mobilizującej rzut naziemny klucza.

wojennego zapewni racjonalne i wszechstronne ich wykorzystanie w realizacji zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacji, stwarzając tym samym dogodniejsze warunki rozwinięcia oddziałów i pododdziałów.

3. Problem kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej, ze względu na swoją złożoność i ważność realizowanych przez służby techniczne przedsięwzięć, wymaga dalszego prowadzenia badań naukowych i w ich wyniku udoskonalenia.
4. Przedstawione propozycje doskonalenia organizacji zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia znacznie usprawniają osiąganie gotowości bojowej przez dywizję zmechanizowaną czyniąc system jej tworzenia bardziej efektywnym.

ZAKOŃCZENIE

Opracowanie rozprawy doktorskiej na temat: "Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanego pułku i dywizji zmechanizowanej" jest jednym z wielu przedsięwzięć realizowanych w instytucjach, dowództwach, sztabach i uczelniach wojskowych zmierzających do doskonalenia systemu mobilizacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych PRL.

W niniejszej rozprawie opracowanej w Akademii Sztabu Generalnego WP przedstawiono próbę usprawnienia systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk operacyjnych na szczeblu taktycznym.

Głównym problemem badawczym rozprawy było określenie: o ile istniejący system zabezpieczenia technicznego spełnia wymogi wojsk w zakresie ich mobilizacyjnego rozwinięcia, stosownie do obowiązujących regulaminów, instrukcji, wytycznych i zarządzeń oraz określenie kierunków i sposobów jego doskonalenia?

W rozprawie przedstawiono istniejący stan przedmiotowy w zakresie teorii tematu, materiał badawczy oraz wyniki badań w postaci wniosków i propozycji. Zaprezentowano w sposób modelowy organizację działania wybranych elementów systemu. Stan przedmiotowy ujęto systemowo w następujących zagadnieniach:

- a/ system zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania i skadrowanej dywizji zmechanizowanej;
- b/ rola i zadania służb technicznych pułku i dywizji w poszczególnych stanach gotowości bojowej;
- c/ możliwości wykorzystania sił i środków będących w dyspozycji służb technicznych pułku i dywizji zmechanizowanej;

- d/ kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania i skadrowanej dywizji zmechanizowanej;
- e/ propozycje usprawnienia organizacji zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek na szczeblach taktycznych.

Wymienione elementy systemu rozpatrzono na tle zunifikowanych warunków garnizonowych jednostek mobilizujących, związków taktycznych, zakładów pracy, organów administracji wojskowej i cywilnej oraz zagrożenia oddziaływaniem nieprzyjaciela i jego wpływu na przebieg mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych.

Rozpatrzenie ww. elementów utwierdziło autora w przekonaniu, że właściwie zorganizowane zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego rozwinięcia oddziałów i ZT stanowić będzie decydujący czynnik sprawnego i terminowego osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez te wojska.

Z analizy i oceny zagrożenia oddziaływaniem nieprzyjaciela na przebieg mobilizacyjnego rozwinięcia wynika, że system zabezpieczenia technicznego z punktu widzenia jego roli w procesie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej - w miarę wzrostu zagrożenia wojennego - będzie prawdopodobnie jednym z celów oddziaływania bojowego. Dokonana ocena możliwości nieprzyjaciela w tym zakresie dowodzi, że posiadanymi siłami i środkami może on w istotny sposób zakłócić przebieg mobilizacji. Przeprowadzone badania wykazały, że założenia organizacyjne systemu nie w pełni uwzględniają możliwości oddziaływania nieprzyjaciela na ten proces i możliwości powstania zakłóceń, co uwidoczniło się w badanych jednostkach brakami:

wytypowania zastępczych pomieszczeń, opracowania zapasowej dokumentacji, wyznaczenia i przeszkolenia zapasowej obsady specjalistów dla organizowanego przez służby techniczne rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych. Ponadto w większości badanych jednostkach organizowano przyjęcie uzupełnienia zasadniczego w środki transportowe na bazie dużych przedsięwzięć, doprowadzając do nadmiernego ich gromadzenia zwiększając tym samym zagrożenia ich zniszczenia uderzeniami nieprzyjaciela.

Badania obecnie funkcjonującego systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanego pułku i dywizji zmechanizowanej potwierdziły jego przydatność, ale i także hipotetyczne założenia, że nie w pełni odpowiada on współczesnym wymogom osiągania gotowości bojowej wojsk. Przeprowadzone badania wykazały również potrzebę racjonalnego wykorzystania sił i środków służb technicznych szczególnie w zakresie przygotowania uzbrojenia i sprzętu technicznego do ewakuacji przechowywanego jako zapas nienaruszalny. Jednym spośród sprawnie działających elementów systemu jest planowanie uzupełnienia potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych w środki transportowe /maszyny/. Udoskonalenia jednak i w tym zakresie wymaga powoływanie uzupełnienia osobowego służb technicznych, które to uzupełnienie powinno następować ze znacznym wyprzedzeniem w stosunku do pozostałych pododdziałów i oddziałów.

Ciągłego prowadzenia badań naukowych i doskonalenia wymaga kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych, bowiem w zasadniczy sposób wpływa ono na sprawność całego systemu mobilizacyjnego.

Ustalone w wyniku badań zadania służb technicznych w poszczególnych stanach gotowości bojowej jednoznacznie wskazują na ważność systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacji i jego szczególnej roli w osiągnięciu pełnej gotowości bojowej przez skadrowany pułk i dywizję zmechanizowaną. Zakres zadań związany z utrzymaniem w stałej sprawności uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowywanego jako ZN oraz wykonywanych przedsięwzięć w celu właściwego zabezpieczenia technicznego mobilizacji - wskazuje na celowość utrzymania służb technicznych w jednostkach o wysokim stopniu skadrowania w stanie rozwiniętym lub wcześniejsze - w stosunku do innych pododdziałów - ich rozwijanie do etatu wojennego.

Przeprowadzone w czasie opracowywania rozprawy badania wykazały również, że wykorzystanie posiadanych przez służby techniczne siły i środki nie zawsze jest racjonalne, pomimo dużych możliwości w tym zakresie. W wielu badanych jednostkach nie angażuje się do wykonania przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego mobilizacji pracowników cywilnych, nie organizuje się też grup ewakuacyjnych służb technicznych, pozostawiając zadania związane z ewakuacją uzbrojenia i sprzętu technicznego, przechowywanego jako zapas nienaruszalny, całkowicie do realizacji mobilizującym się pododdziałom. Nie przewidziano możliwości udzielenia w tym zakresie pomocy dla oddziałów przez służby techniczne dywizji. Nie zaplanowano dla kadry służb technicznych powoływanej z rezerwy zadań do realizacji w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Przyczyną powyższego upatruje się w niewielkim doświadczeniu mobilizacyjnym często zmieniających się dowódców i oficerów sztabu rzadko stykających się z problematyką mobilizacyjną. W związku z takim

stanem rzeczy wnioskuje się kierowanie na kursy doskonalące, organizowane centralnie, oficerów służb technicznych wyznaczonych na stanowiska zastępców dowódców ds. technicznych i szefów służb czołgowo-samochodowych skadrowanych jednostek wojskowych.

Racjonalne wykorzystanie sił i środków służb technicznych w procesie mobilizacji wymaga sprawnego kierowania realizowanymi przedsięwzięciami zabezpieczenia technicznego. Badania dowodzą, że nie we wszystkich jednostkach jest ono realizowane właściwie. Skonstatowano, że najbardziej odpowiednim miejscem pracy zastępcy dowódcy pz ds. technicznych są pomieszczenia zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem pułku, skąd ma on możliwość efektywnego kierowania procesem zabezpieczenia technicznego. Na szczeblu dywizji służby techniczne do zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek dywizji powinny delegować st. inżyniera ds. koordynacji i szefa służby czołgowo-samochodowej, natomiast zastępca dowódcy ds. technicznych powinien mieć zapewnioną ciągłą łączność z ZKMRJ.

W zakresie usprawnienia dowodzenia uporządkowania wymaga również dokumentacja mobilizacyjna służb technicznych pułku i dywizji. Na podstawie przeprowadzonych badań w rozprawie zaproponowano rodzaj i treść dokumentów jakimi powinny dysponować służby techniczne dla efektywnego kierowania zabezpieczeniem technicznym w czasie mobilizacji. Ćwiczenia mobilizacyjne /w których autor brał udział/ potwierdziły konieczność utrzymania stałej /systematycznej/ współpracy z jednostkami administracji wojskowej, państwowej, urzędami spraw wewnętrznych i zakładami pracy, zarówno w okresie pokojowym, jak i w czasie prowadzenia mobilizacji.

Wynikiem przeprowadzonych badań w celu rozwinięcia postawionych zadań badawczych /problemów/ stało się sformułowanie propozycji usprawniających system zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanego pułku i dywizji zmechanizowanej.

W pułku zmechanizowanym o wysokim stopniu skadrowania, jednym z ważniejszych zadań służb technicznych jest wyposażenie pododdziałów w brakujące do etatu wojennego środki transportowe. W tej mierze proponuje się dokonanie uzupełnienia przepisu w "Instrukcji o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych", umożliwiające funkcjonowanie punktu rozdziału w miejscu rozwinięcia rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych w wypadku jego organizowania w zakładzie pracy. Przewiduje się, że umożliwi to racjonalne wykorzystanie przyjętych do pułku środków transportowych poprzez ograniczenie prac przeładunkowych, zmniejszenie zagrożenia spowodowanego nagromadzeniem pojazdów w miejscach rozdziału /MSD lub RA/, ograniczeniem pustych przebiegów i nadmiernego zagęszczenia ruchu na drogach z MSD do RA. W sposób modelowy przedstawiono skład i organizację działania rejonów przyjęcia i rozdziału środków transportowych rozwijanych zarówno w miejscu stałej dyslokacji jednostki wojskowej jak i w zakładzie pracy.

W prezentowanej rozprawie znaczną uwagę poświęcono organizacji i działaniu grup ewakuacyjnych służb technicznych które - jak wykazały badania - są jednym z najsłabszych elementów systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacji. Uzasadniono, że pomimo dysponowania małymi siłami i środkami, szczególnie w początkowej fazie mobilizacji, służby techniczne są w stanie zorganizować działanie takich grup, co wydatnie przyspiesza

proces przygotowania do ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz właściwą ewakuację technicznych środków bojowych i materiałowych. W rozprawie zaproponowano skład organizacyjny grup i przedstawiono modelową organizację ich działania. Badania dowiodły, że pułk zmechanizowany o wysokim stopniu skadrowania jest w stanie własnymi siłami wykonać podstawowe przedsięwzięcia przygotowania uzbrojenia i sprzętu technicznego do ewakuacji w czasie do 12 godzin, a z wykorzystaniem sił mobilizacyjnego rzutu alarmowego i świadczeń osobistych - do ok. 9 godzin.

Do ewakuacji zapasów ruchomych amunicji w wypadku wprowadzenia od razu pełnej gotowości bojowej proponuje się skierowanie uzupełnienia zasadniczego środków transportowych, przydzielonych do kompanii zaopatrzenia, bezpośrednio z rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych do magazynów amunicji, co umożliwiłaby zaproponowana organizacja RPiRŚT w zakładzie pracy.

W kwestii dotyczącej udzielania pomocy rozwijającym się oddziałom przez służby techniczne dywizji dowiedziono, że pomoc taka jest możliwa i celowa. W rozwiązaniu tej tezy, wskazuje się racjonalność mobilizowania batalionu remontowego dywizji pododdziałami /częściami/. Część brem - rozwinięta w czasie pokoju zabezpieczałaby pod względem technicznym rozwinięcie jednostek stacjonujących w tym samym co brem garnizonie. Część brem przewidziana do rozwinięcia mobilizowana byłaby, z odpowiednim wyprzedzeniem, przez jednostki dywizji najdalej położone od miejsca dyslokacji brem. W ten sposób oddziały miałyby zapewnioną wydatną pomoc w czasie rozwijania swoich pododdziałów. Poza tym podzielone w ten sposób siły i środki brem two-

rzyłyby elementy zamykania technicznego przegrupowania jednostek do rejonu ześrodkowania dywizji /poprawy położenia/.

W procesie badań zauważono i zasygnalizowano problem nadmiernych i mało realnych "przerzutów" środków materiałowych pomiędzy oddziałami dywizji w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. W rozwiązaniu tego zadania celowe wydaje się urealnienie czasów pobierania przechowywanych poza jednostkami środków materiałowych. Czasy i terminy te powinny wynikać z możliwości korzystania z dróg przewozu i należy je precyzyjnie uzgodnić z organami komunikacji wojskowej, a nie tylko pomiędzy zainteresowanymi oddziałami ^{1/}.

Przeprowadzone badania wykazały również, że nie został całkowicie rozwiązany problem włączenia do struktury organizacyjnej dywizji klucza śmigłowców rozpoznaczo-łącznikowych, przybywających do ZT w stanie pełnej gotowości bojowej. Dotyczy to w szczególności uzgodnienia miejsca i czasu przybycia rzutu naziemnego klucza, bez którego wykorzystanie przybyłych drogą powietrzną śmigłowców staje się niemożliwe. Usprawnienie tego rozwiązania dostrzega się w utrzymaniu, na zapasie nienaruszalnym skadrowanej dywizji, pojazdów specjalnych rzutu naziemnego i środków materiałowych dla klucza śmigłowców.

Wypracowane na podstawie badań i przedstawione w rozprawie usprawnienia systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacji mogą się okazać przydatne w praktyce mobilizacyjnej nie tylko w pułku zmechanizowanym o wysokim stopniu skadrowania i skadrowanej dywizji zmechanizowanej, ale także w większości skadro-

1/ Wzory dokumentów do instrukcji o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt.Gen. 1089/82, p.215 s.100.

wanych i nowo formowanych jednostek rodzajów wojsk i służb zbrojnych. Wydaje się, że poruszone w rozprawie problemy wystąpią w jeszcze ostrzejszym zarysie w od nowa tworzonych bazach i ośrodkach materiałowo-technicznych, jednak ich rozwiązanie wymagać będzie przeprowadzenia oddzielnych badań naukowych.

Stale wzrastające wymagania w zakresie mobilizacyjnego rozwinięcia oddziałów i ZT powodują konieczność ciągłego doskonalenia systemu zabezpieczenia technicznego mobilizacji. Mając świadomość trudności dostępu kadry służb technicznych, szczególnie w jednostkach wojskowych do fachowej literatury mobilizacyjnej - uważam, że celowe byłoby opracowanie poradnika mobilizacyjnego ujmującego problemy zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych w sposób kompleksowy i ujednolicowy.

WYKAZ LITERATURY

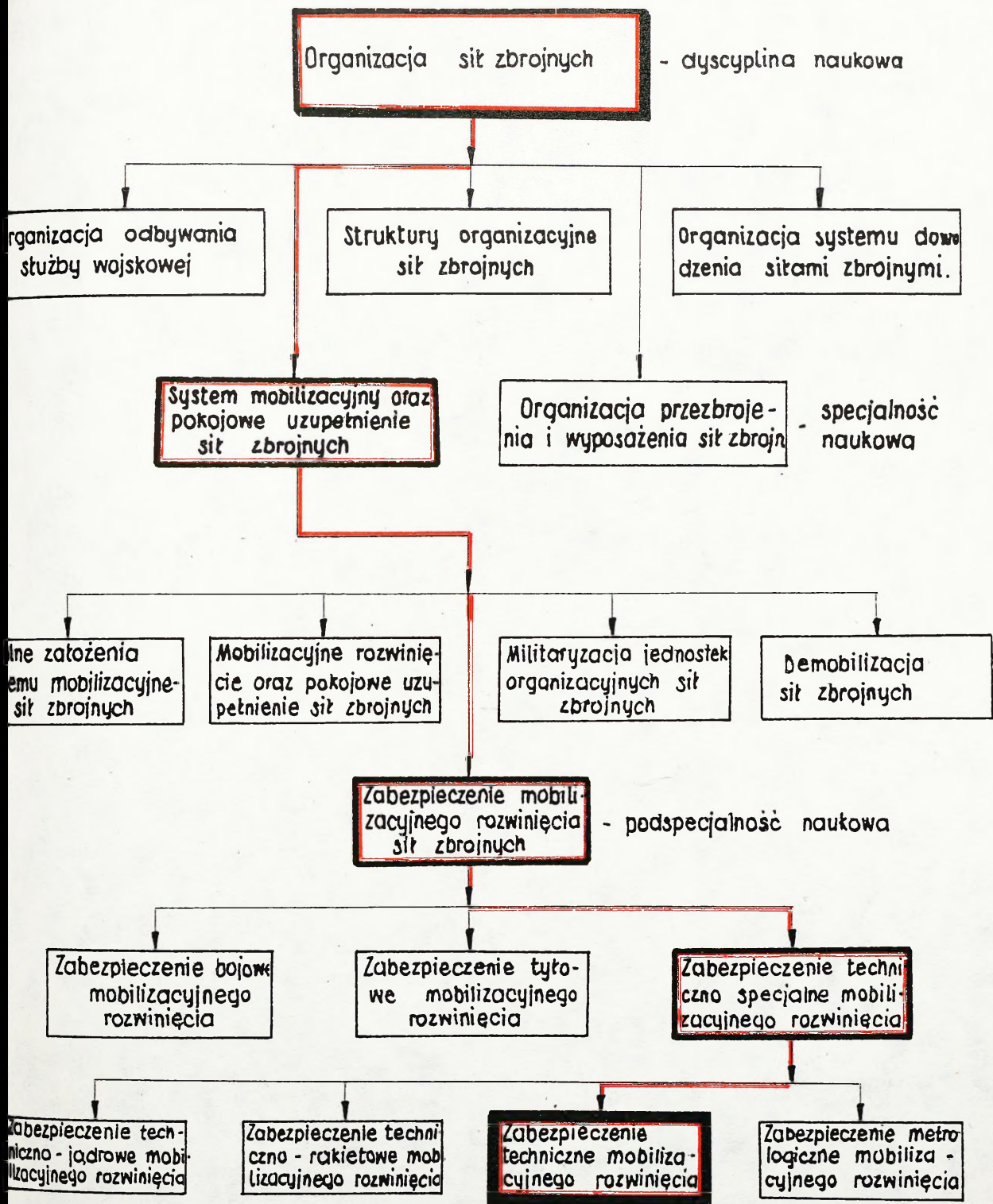
1. ARCHIPOW Walery: Uprawnienie dwizjeniem kałon. Tył i snabżeniye Sowietskich Woorużionnyh Sił, nr 10/84;
2. BABULA Jan, WOJNAROWSKI Jan: Zarys systematyki teorii i praktyki mobilizacji sił zbrojnych. Rozprawa habilitacyjna, ASG WP Warszawa 1987 ;
3. BERMAN Czesław: Mobilizacja w teorii i praktyce. Wyd.MON Warszawa 1962 ;
4. Biuletyn Informacyjny Nr 4 /109/. Sztab Generalny WP 1972;
5. Biuletyn Informacyjny Nr 1 /136/. Sztab Generalny WP 1981;
6. Biuletyn Informacyjny Nr 2 /140/. Sztab Generalny WP 1982;
7. Dokumentacja punktu przyjęcia i rozdziału środków transportowych /PRT/. ASG WP Warszawa 1984;
8. DWORECKI Stanisław, BANCERZ Bogumił: Zbiór danych do prowadzenia kalkulacji w zakresie zabezpieczenia technicznego wojsk lądowych. ASG WP Warszawa 1987;
9. Ekonomiczeskij i moralnyj potencjał w sowrjemjennoj wajnie. Moskwa 1970;
10. GOŁĄB Zdzisław: Początkowy okres wojny. Wyd.MON, Warszawa 1976;
11. GDRECKI Waldemar: Ogólne założenia systemu gotowości bojowej wojsk oraz zasady osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez jednostki wojskowe. ASG WP, wewn. 4101/87;
12. Informator o Siłach Zbrojnych Republiki Federalnej Niemiec. Szt.Gen.WP 1091/82, Warszawa 1984;
13. Instrukcja o gotowości bojowej wojsk. Część II, Sztab Generalny WP, 1985;
14. Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt.Gen. 1088/82;
15. Instrukcja o sposobie przygotowania i przekazywania środków transportowych i maszyn dla potrzeb obrony państwa przez jednostki organizacyjne gospodarki uspołecznionej. Szt.Gen. 1264/86;
16. KAMIŃSKI Józef: Możliwości współczesnych środków rażenia nieprzyjaciela, ASG WP, Warszawa 1984;
17. KRUCZYŃSKI Andrzej, RYBCZYŃSKI Zdzisław: Wybrane problemy szkolenia w dniu gotowości bojowej i mobilizacyjnej. Myśl Wojskowa Nr 1/88;

18. KURASIŃSKI Zdzisław: Planowanie i prowadzenie działalności techniczno-specjalnej przez służbę czołgowo-samochodową na szczeblu taktycznym w okresie pokoju. ASG WP, Warszawa 1987;
19. KURASIŃSKI Zdzisław: Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanego pułku zmechanizowanego. ASG WP, Warszawa 1987;
20. KURIATA Jan: Kierunki podwyższania gotowości mobilizacyjnej wojsk WOW w świetle obronnej doktryny wojennej. Myśl Wojskowa - wydanie specjalne 1988;
21. Leksykon wiedzy wojskowej. Wyd. MON, Warszawa 1979;
22. MALAK Zdzisław: Analiza i ocena wpływu wybranych zakłóceń na przebieg zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych. Rozprawa doktorska, ASG WP, Warszawa 1988;
23. Mała encyklopedia wojskowa. Wyd. MON, Warszawa 1970;
24. MARCINIAK Stefan: Kierowanie mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek wojskowych oraz zabezpieczeniem ich rozwinięcia przez terenowe organy administracji wojskowej. ASG WP, wewn. 3857/84;
25. MARCINIAK Stefan: Przegląd mobilizacyjnie rozwiniętej jednostki wojskowej. Myśl Wojskowa Nr 4/84;
26. MRÓZ Władysław: Organizacja i sposoby doskonalenia funkcji, systemów i struktur kierowania szczebla taktycznego wojsk lądowych /DZ, DPanc/ w świetle teorii organizacji i zarządzania. Rozprawa doktorska, ASG WP;
27. NODZIENSKI Józef: Z zagadnień teorii mobilizacji i uzupełnienia sił zbrojnych stanem osobowym. Myśl Wojskowa Nr 9/77;
28. PIEKARSKI Henryk: Możliwości oddziaływania nieprzyjaciela w okresie prowadzenia mobilizacji. ASG WP, Zeszyt Naukowy Nr 1/52/88;
29. PIETER Józef: Ogólna metodologia pracy naukowej. Wyd. Ossolineum 1967;
30. Regulamin walki wojsk lądowych Sił Zbrojnych PRL. Część I /dywizja, pułk/, Szkol. 636/85;
31. ROUCKA, VORLICEK: Systemy rozpoznawczo-ogniowe nieprzyjaciela oraz ich wpływ na działanie sztabów i wojsk. Myśl Wojskowa Nr 2/85;
32. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17.7.1981 r. w sprawie świadczeń na rzecz obrony;
33. ROŻNOWSKI Marian: Osiąganie stanu pełnej gotowości bojowej w miejscach stałej dyslokacji. Myśl Wojskowa Nr 3/71;

34. SIKORSKI Władysław: Przyszła wojna. Wyd. MON, Warszawa 1984;
35. STUGLIK Marian: Niektóre wnioski z ćwiczenia "LATO-84" dotyczące dalszego doskonalenia systemu mobilizacyjnego sił zbrojnych. Myśl Wojskowa - wydanie specjalne 1984;
36. STUGLIK Marian: Wymagania stawiane przed systemem mobilizacyjnym sił zbrojnych. ASG WP, Zeszyt Naukowy Nr 1/52/88;
37. SZMACIŃSKI Bolesław: Mobilizacyjne rozwinięcie oddziału w procesie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej w wojskach lądowych, ASG WP Warszawa 1977;
38. SZMACIŃSKI Bolesław, SZERSZEN Stanisław, ANIOŁ Zdzisław: Planowanie, organizacja i kierowanie osiągnięciem wyższych stanów gotowości bojowej oraz mobilizacyjnym rozwinięciem wojsk okręgu. ASG WP, wewn. 4052/87;
39. THOMAS, CARDELL: Teoretyczno-praktyczne aspekty koncepcji głębokich uderzeń. Wojskowy Przegląd Zagraniczny Nr 1/88;
40. Uchwała KOK Nr 04/84 z 28.06.1984 r. w sprawie uznania za szczególnie zagrożone rejonów, miast i zakwalifikowania ich do odpowiedniej kategorii;
41. WATOŁA Wiesław: Doskonalenie jednoczesnego mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych dyslokowanych w dużych i średnich garnizonach. Rozprawa doktorska. ASG WP, Warszawa 1987;
42. WISNIEWSKI Ernest, JAGIEŁŁO Konrad : Metodyka wojskowych badań naukowych. ASG WP, Warszawa;
43. WOJNAROWSKI Jan: Rola i zakres świadczeń z gospodarki narodowej realizowanych na rzecz pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania w procesie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Rozprawa doktorska. ASG WP, Warszawa 1983;
44. WOJNAROWSKI Jan: Ogólne problemy i podstawowe zasady mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych /jednostek wojskowych/ w ramach osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. ASG WP, wewn. 3995/86;
45. WOJNAROWSKI Jan: Prognoza systemu mobilizacji i uzupełnienia sił zbrojnych na lata 1991-2015. ASG WP, Warszawa 1987;
46. Wytyczne Szefa Służby Czołgowo-Samochodowej MON w sprawie wyposażenia wojsk w ruchome warsztaty obsługowo-remontowe, komplety oprzyrządowania remontowego - KOR, zestawy urządzeń pomocniczych - ZUP oraz namioty techniczne w latach 1986 - 1990;
47. Wytyczne Szefa Sztabu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w zakresie materiałowo-technicznego i kwatermistrzowskiego zabezpieczenia osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej związków taktycznych, oddziałów i samodzielnych pododdziałów. WOW, wewn. 227/86;

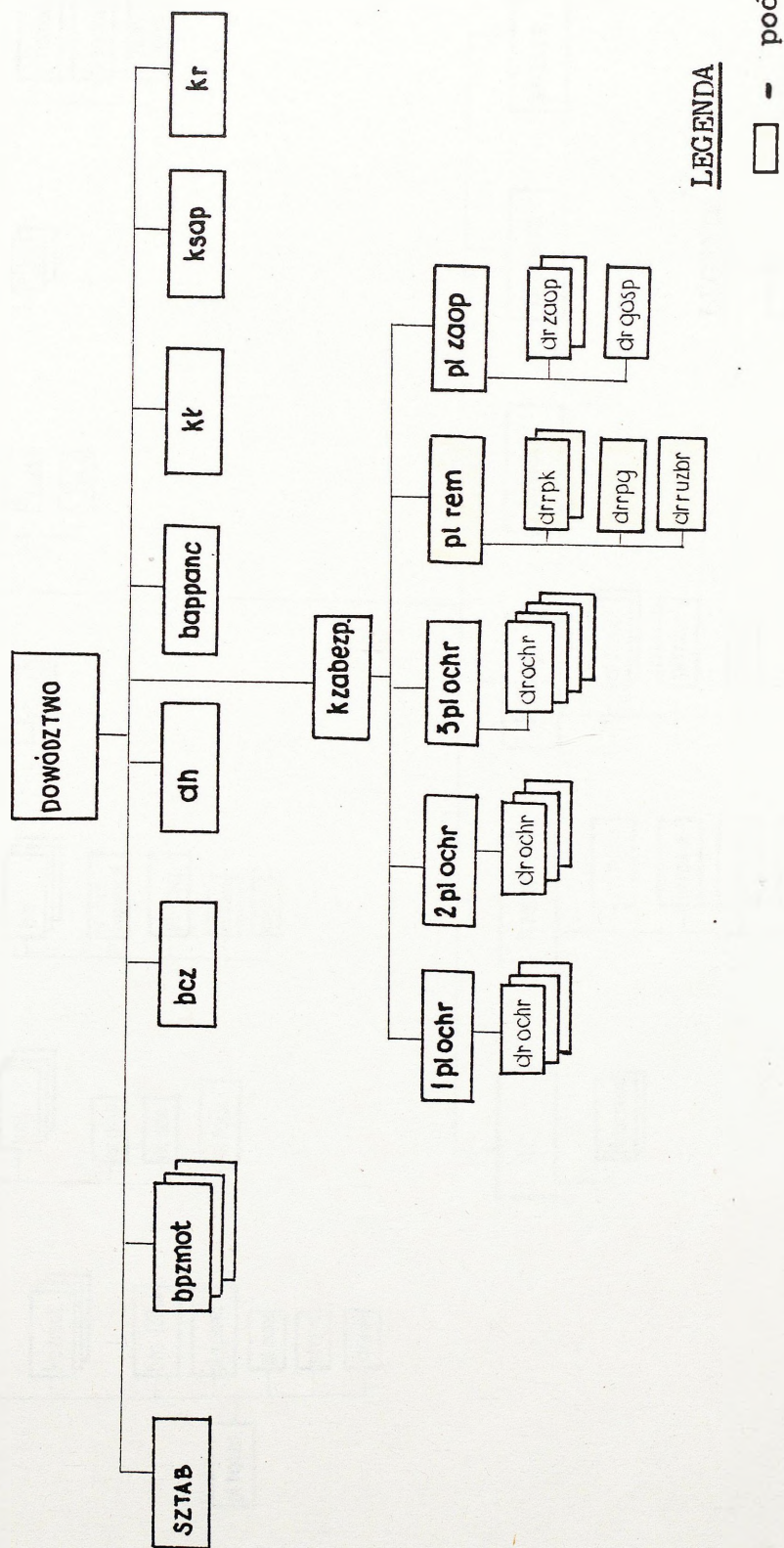
48. Wzory dokumentów do instrukcji o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Szt.Gen. 1089/82;
49. Wzory dokumentów gotowości bojowej. Załącznik nr 4 do "Instrukcji o gotowości bojowej wojsk" - część II. Sztab Generalny WP 1985;
50. Wzory dokumentów gotowości bojowej wojsk /oddział, związek taktyczny, okręg wojskowy/. ASG WP, Warszawa 1986;
51. Zarządzenie Szefa Sztabu Generalnego WP nr 0199/MOB z dnia 7.11.84 r., 036/MOB z dnia 03.11.1986 t., w sprawie doskonalenia działalności mobilizacyjnej i pokojowego uzupełnienia Sił Zbrojnych w latach 1987-1990;
52. Zbiór podstawowych definicji, skrótów nazw oraz znaków umownych stosowanych w pracach mobilizacyjno uzupełnieniowych Sił Zbrojnych PRL. Szt.Gen. 1148/83.

ZAŁĄCZNIKI

rys. 3. Miejsce zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych w "Organizacji sił zbrojnych".^{1/}

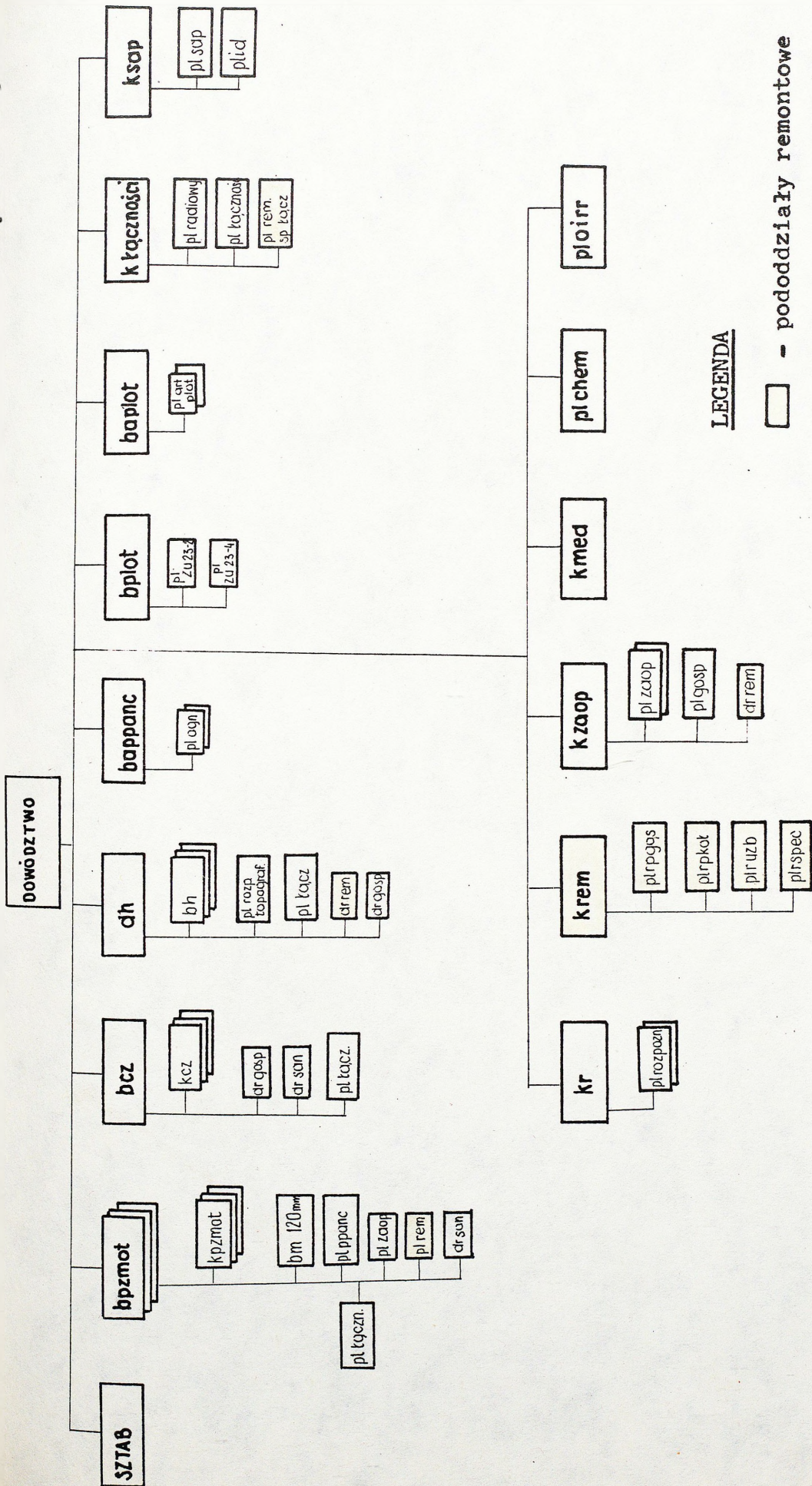
^{1/} Opracowano na podstawie: Babula J., Wojnarowski J. - Zakres systematyki teorii i praktyki mobilizacji sił zbrojnych ASG WP, Warszawa 1987 r., zał. 8, str. 217.

LEGENDA

□ - pododdziały remontu

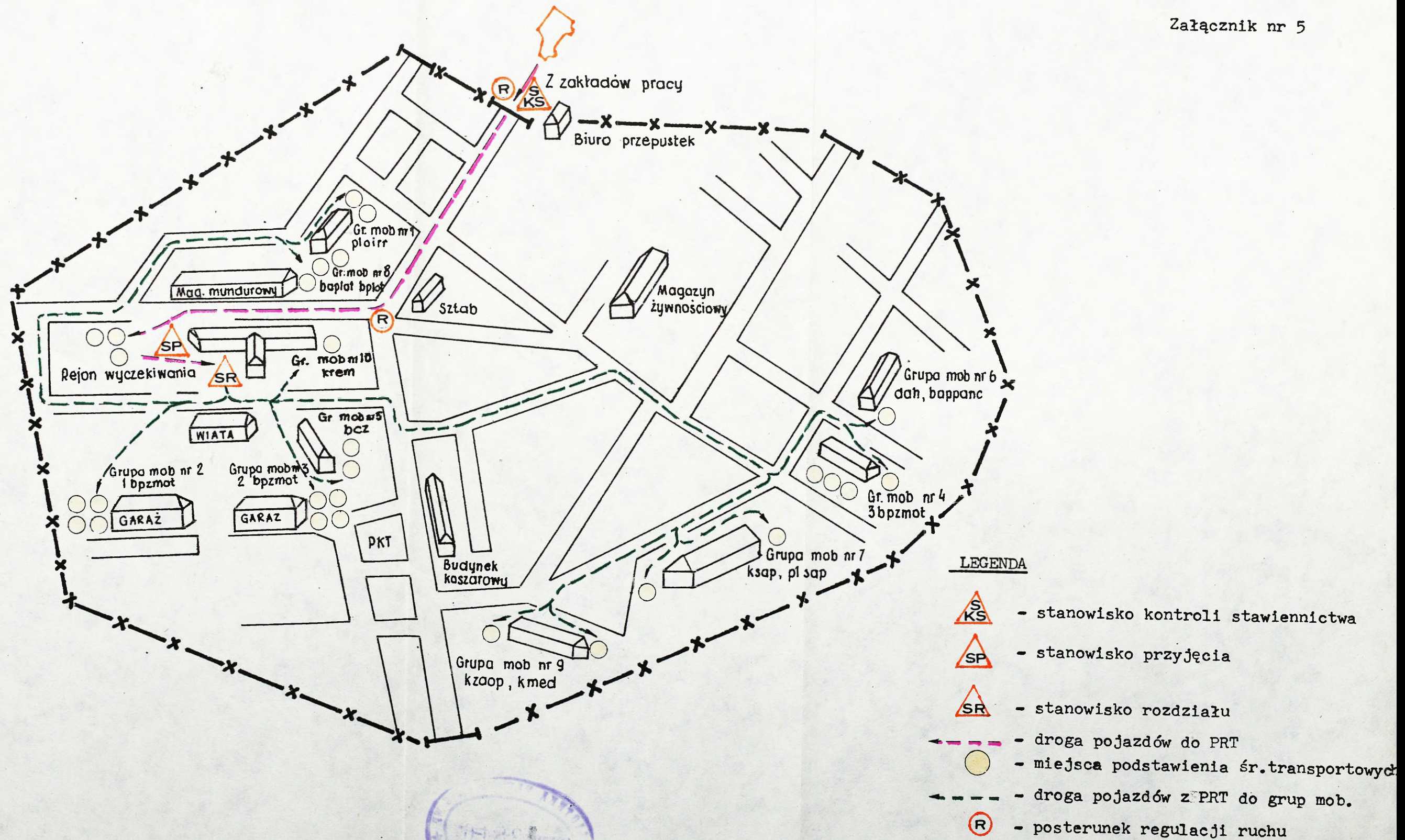
Rys. 4 Struktura organizacyjna pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania

LEGENDA

☐ - poddziały remontowe

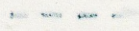
Rys. 5 Struktura organizacyjna pułku zmechanizowanego wg. etatu "W"

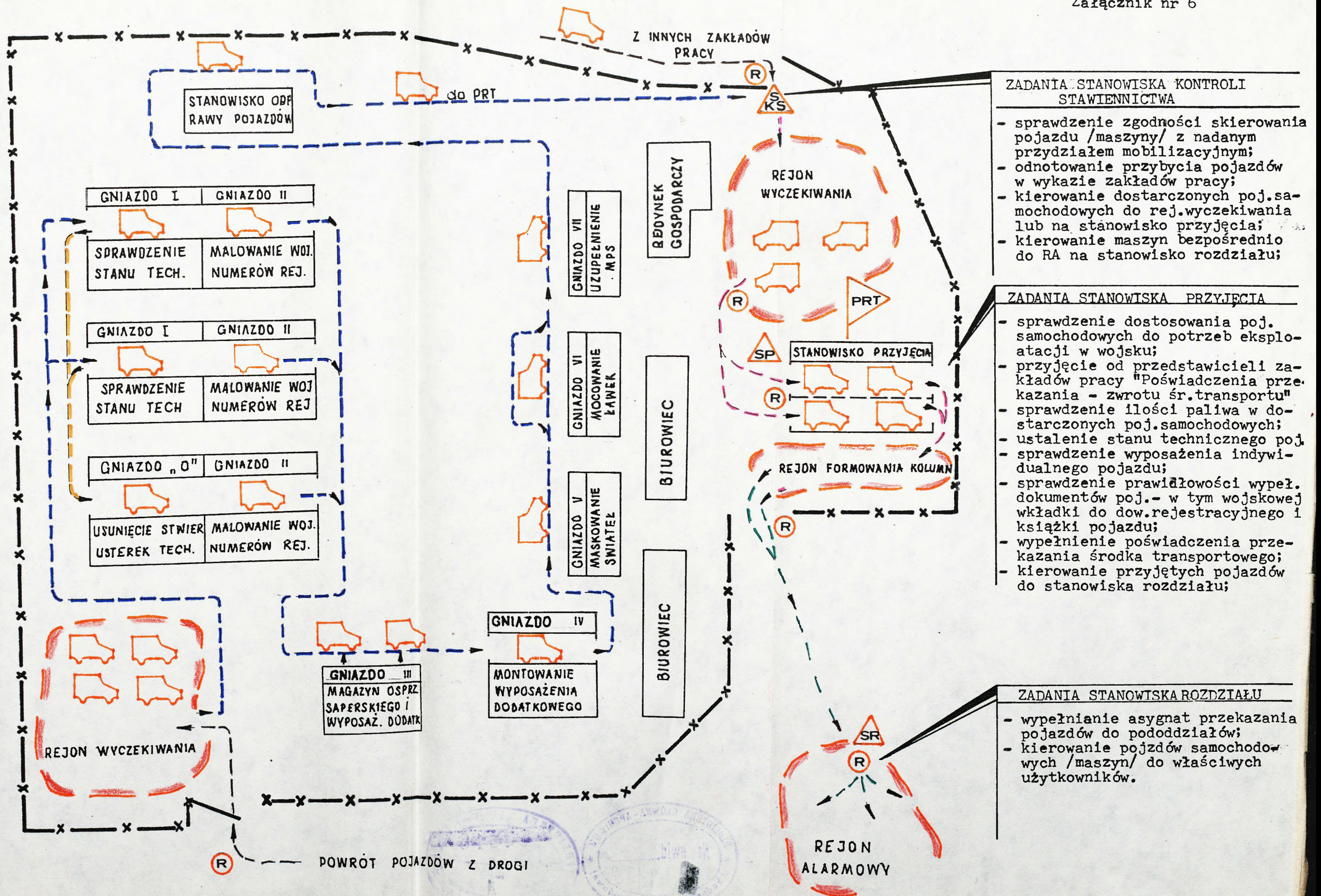

Rys. 6 Organizacja przyjęcia i rozdziału środków transportowych pobieranych z gospodarki narodowej w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego /wariant/

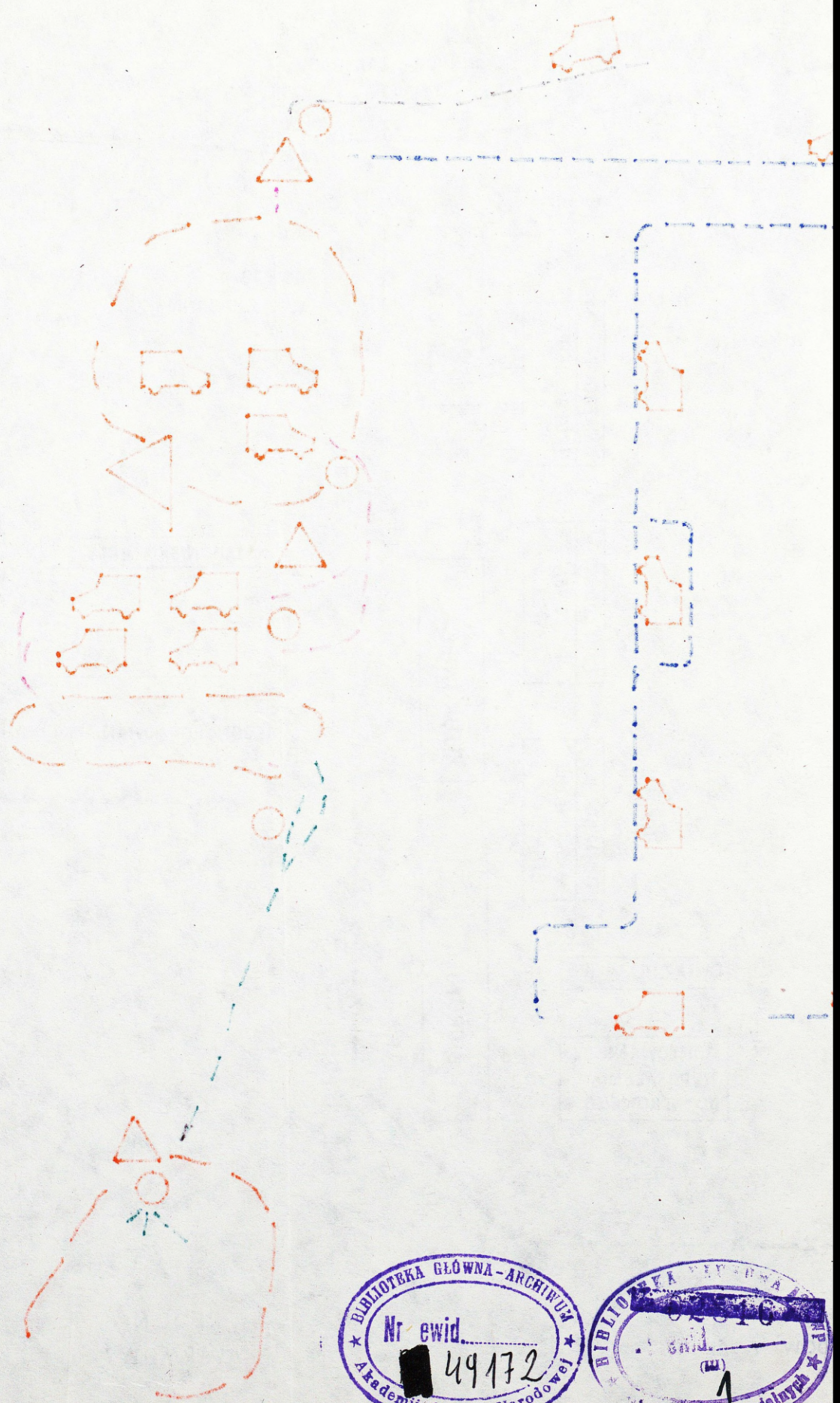
LEGENDA

- staniczko kontrolni staniczko
- staniczko przyjezdni
- staniczko wyjezdni
- droga pojedyncza do PRT
- miejsce pobrania i wyładunku
- droga pojedyncza z PRT do grup
- postójnik

Rys. 7 Organizacja dostosowania środków transportowych do potrzeb eksploatacji w wojsku i rozwinięcia PRT na bazie zakładu pracy /wariant/

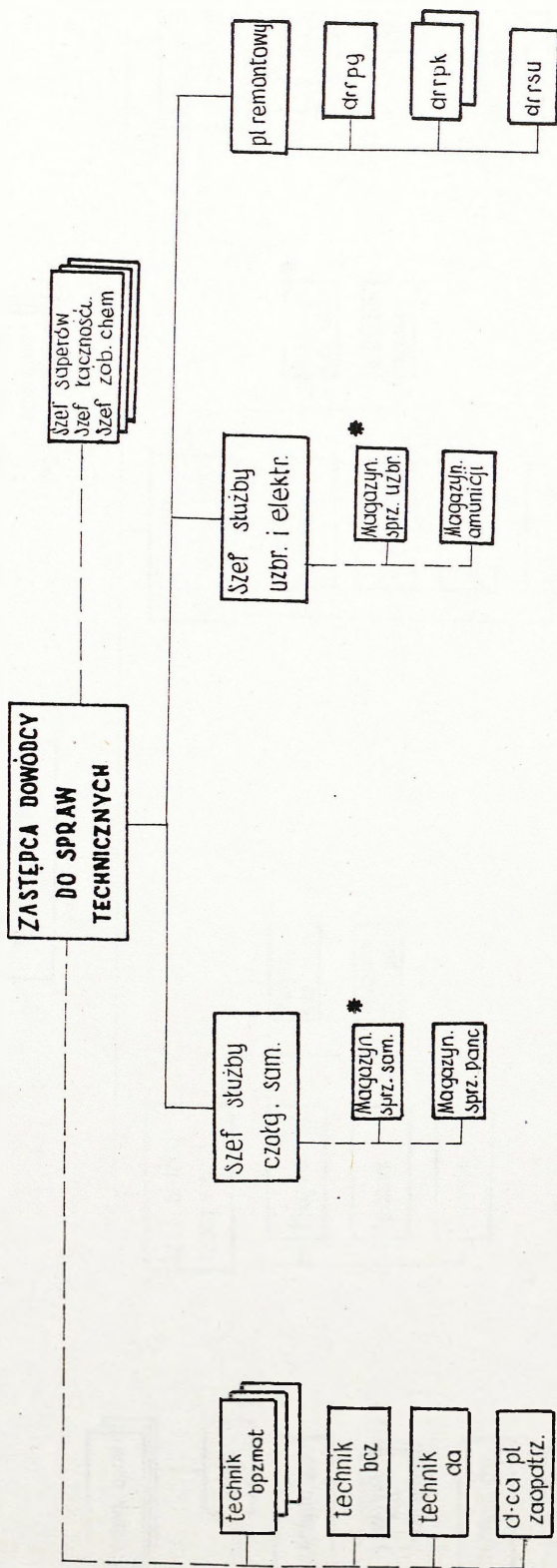
BIBLIOTEKA GŁÓWNA-ARCHIWUM
Nr ewid. 49172
Akademii Obrony Narodowej

BIBLIOTEKA REZERWNA
Nr ewid. 1
Instytut Literatury Specjalnych

Tabela nr 6. Zestawienie zbiorowej jednostki ognia i urzutowanie zapasów ruchomych amunicji pułku zmechanizowanego /SKOT - T 55/

Wyszczególnienie	Masa naboju brutto kg	bpzmot		bcz		da		ba ppanc		ba plot		b plot		k rozp		k sap		Poz
		szt	ton	szt	ton	szt	ton	szt	ton	szt	ton	szt	ton	szt	ton	szt	ton	
Amunicja strzelecka																		
9 mm nb pistolet.	0,0121	18 048	0,218	20 292	0,245	2 088	0,025	2 568	0,031	816	0,01	1 620	0,019	1 824	0,022	1 668	0,02	8
7,62 mm nb wz 48	0,0219	104 700	2,29	21 600	0,47	73 200	1,60	7 100	0,15	17 400	0,38	18 900	0,41	11 100	0,24	19 700	0,43	79
7,62 mm nb karabinowy	0,0324	84 500	2,74	120 000	3,89			6 000	0,19					10 000	0,32			
Nabój ppanc PG-9W	0,833	120	1,80															
Nabój ppanc PG-7W	5,0	1 180	5,90			120	0,60	178	0,89	20	0,10			120	0,6			
26 mm nb sygnałowy	0,124	680	0,085	800	0,10	100	0,012	540	0,07	160	0,02	180	0,02	280	0,03	360	0,045	
Granat ręczny RG-42	0,825	387	0,32	52	0,04	124	0,10	33	0,027	30	0,025	35	0,028	40	0,033	75	0,062	
Granat ręczny F-1	0,975	947	0,92	832	0,81	134	0,13	88	0,09	70	0,07	89	0,087	186	0,18	150	0,15	
Granat ręczny RPG-76	1,7083																	
Granat nasadkowy PGN-60	1,25	92	0,115	2	0,002	52	0,065	4	0,005	8	0,01	12	0,015	12	0,015	2	0,002	
Granat nasadkowy KGN	1,125	138	0,155	3	0,003	78	0,088	6	0,007	12	0,014	18	0,02	18	0,02	3	0,003	
RAZEM	x	x	14,54	x	5,56	x	2,62	x	1,46	x	0,63	x	0,60	x	1,43	x	0,71	
Amunicja moździerzowa																		
120 mm nb moździerzowy	24,0	480	11,52															
Amunicja art. ppanc																		
85 mm nb do armaty D-44	21,66	480	10,40					720	15,59									
Amunicja art.do ognia pośred.																		
122 mm nb wz 38	35,0					1 440	50,4											
Amunicja czołgowa																		
100 mm nb wz 44	42,0			1 800	75,6													
RAZEM	x	x	21,92	x	75,6	x	50,4	x	15,59									
Amunicja przeciwlotnicza																		
57 mm nb S-60	9,40									800	7,52							
23 mm nb plot	0,70											28 800	20,16					
14,5 mm nb plot	0,275	15 500	4,26											2 500	0,69			
12,7 mm nb plot	0,17			8 000	1,36													
RAZEM	x	x	4,26	x	1,36					x	7,52	x	20,16	x	0,69			
OGÓLEM AMUNICJI	x	x	40,72	x	82,52	x	53,02	x	17,05	x	8,15	x	20,76	x	2,12	x	0,71	

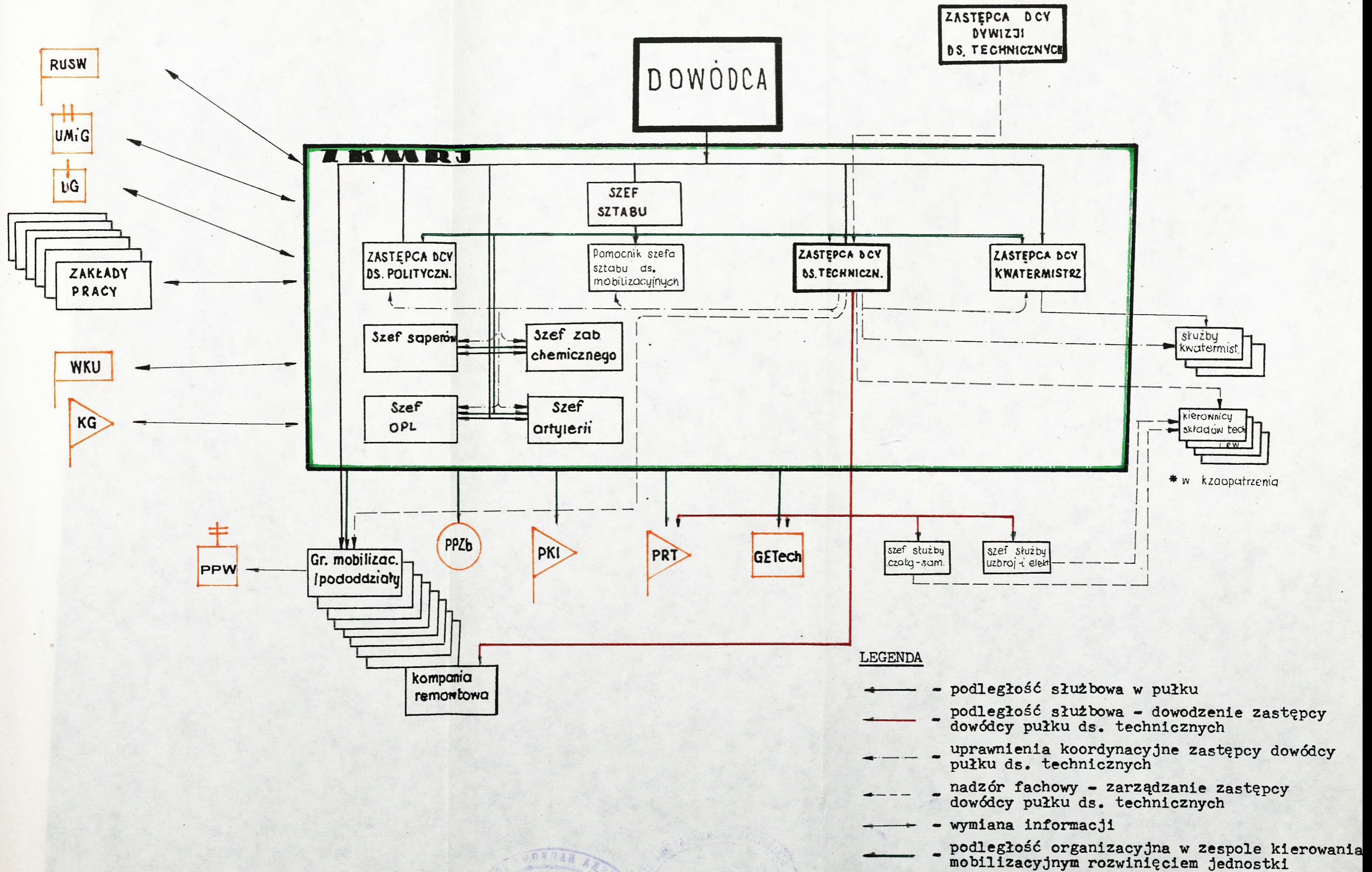
stałe		RAZEM		Zapasy ruchome w tyłach					
				pułku			dywizji dla pułku		
	ton	szt	ton	jo	szt	ton	jo	szt	ton
54	0,098	93 084	1,13	0,3	27 925	0,33	0,2	18 617	0,22
00	1,74	562 400	12,32	0,3	168 720	3,69	0,2	112 480	2,46
		389 500	12,62	0,3	116 850	3,78	0,2	77 900	2,52
		360	3,54	0,3	108	1,10	0,2	72	0,7
9	0,045	3 987	19,93	0,3	1 196	5,98	0,2	797	3,99
50	0,12	5 420	0,67	0,3	1 626	0,20	0,2	1 084	0,13
43	0,28	1 893	1,56	0,3	568	0,47	0,2	378	0,31
82	0,37	4 772	4,65	0,3	1 432	1,40	0,2	954	0,93
		480	0,82	0,3	144	0,25	0,2	96	0,16
64	0,042	402	0,50	0,3	120	0,15	0,2	80	0,10
51	0,057	603	0,84	0,3	181	0,20	0,2	120	0,11
	2,75	x	59,38	0,3	x	17,58	0,2	x	11,72
		1 440	34,56	0,3	432	10,37	0,2	288	6,91
		2 160	46,79	0,3	648	14,035	0,2	432	9,357
		1 440	50,4	0,3	432	15,12	0,2	288	10,08
		1 800	75,6	0,5	900	37,8	0,5	900	37,8
		x	207,35	x	x	77,325	x	x	64,15
		800	7,52	0,5	400	3,76	0,5	400	3,76
		28 800	20,16	0,5	14 400	10,08	0,5	14 400	10,08
00	0,10	49 000	13,475	0,5	24 500	6,74	0,5	24 500	6,74
		8 600	1,46	0,5	4 300	0,73	0,5	4 300	0,73
	0,10	x	42,61	0,5	x	21,31	0,5	x	21,31
	2,85	x	309,34	x	x	116,22	x	x	97,18

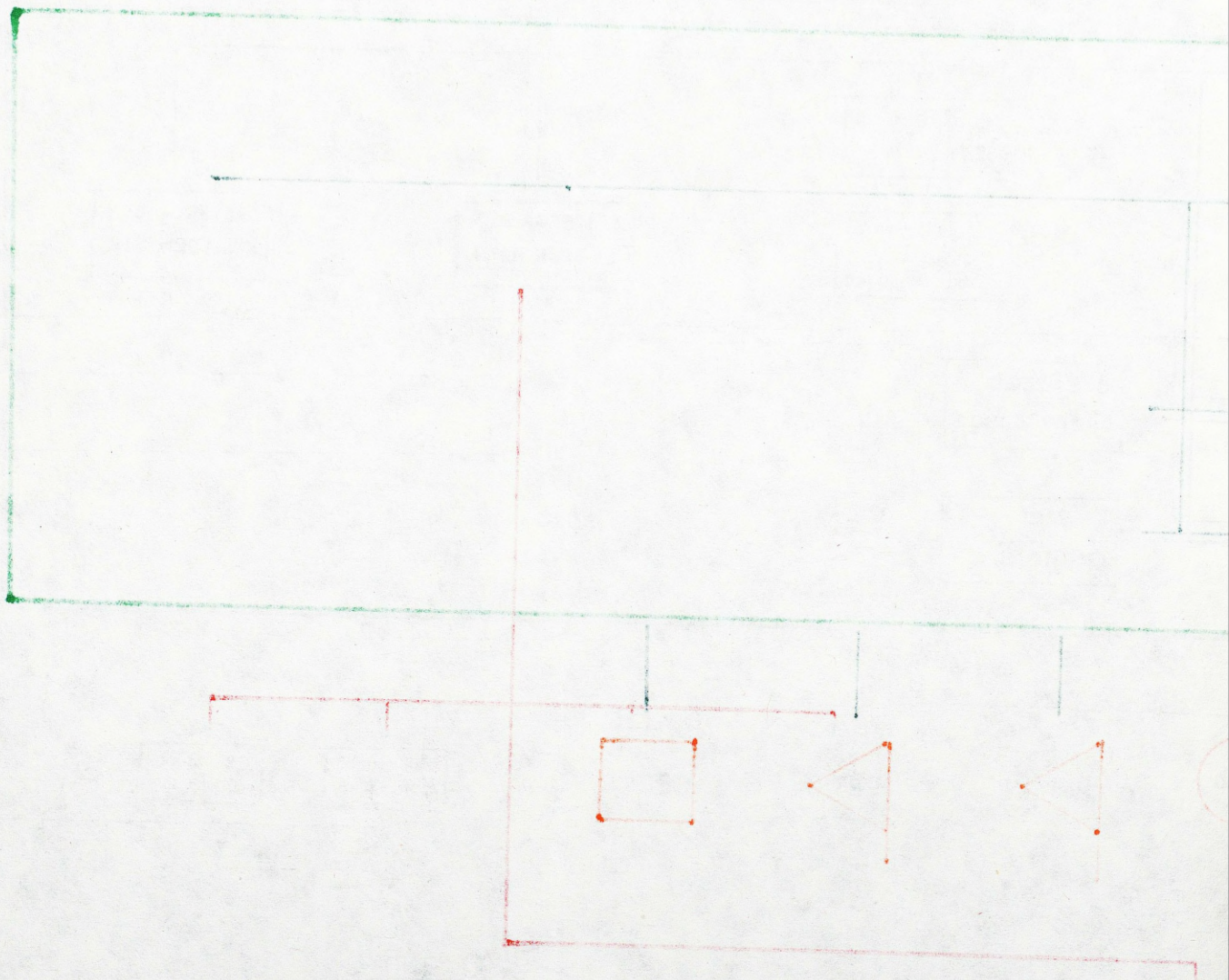
LEGENDA

- podległość służbowa
- podległość po linii techniczno-fachowej
- * - w etacie "P" wszyscy magazynierzy są w kompanii zabezpieczenia

Rys. 8 Struktura organizacyjna służb technicznych pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania

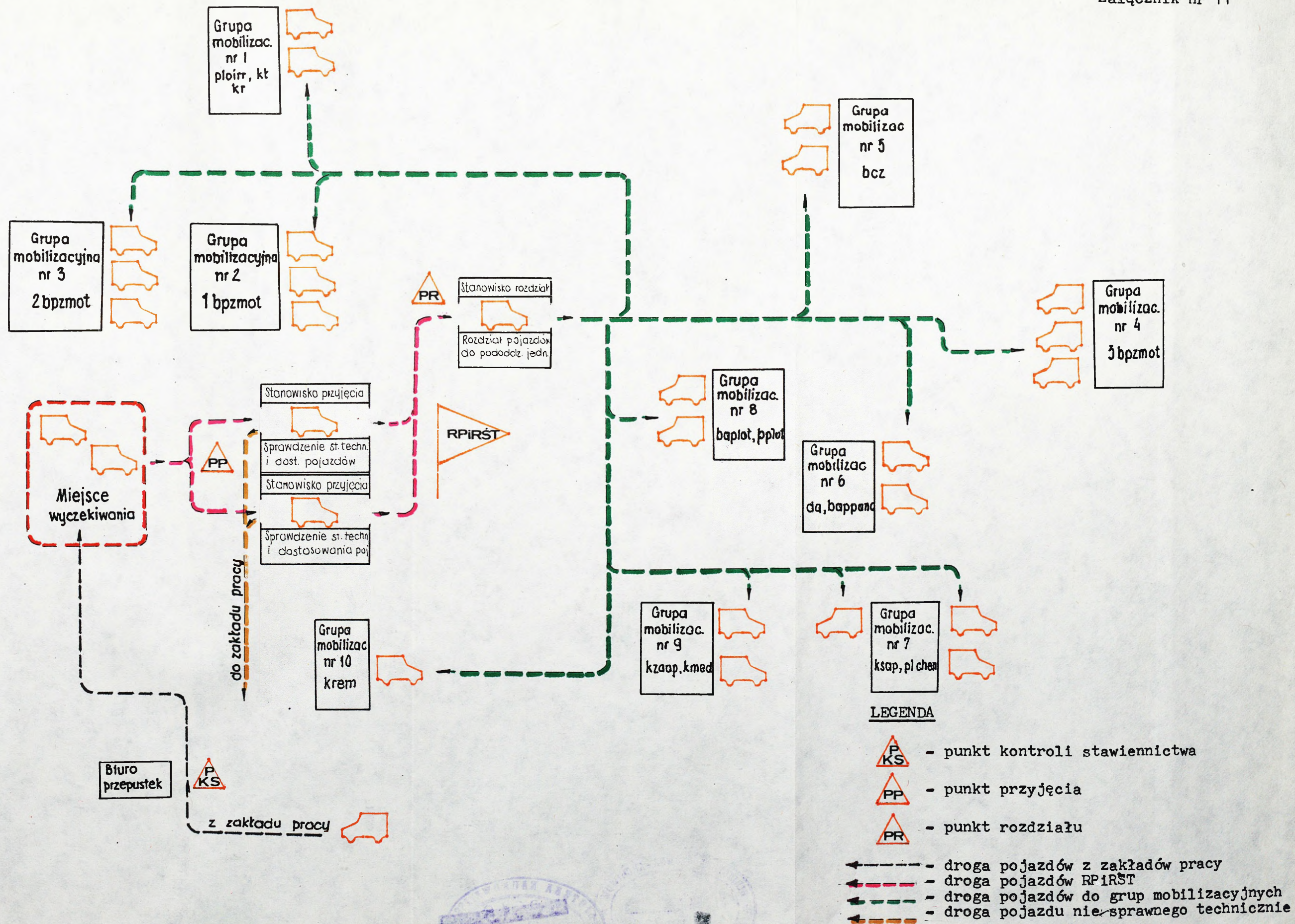

Rys. 10 Struktura organizacyjna organów kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania

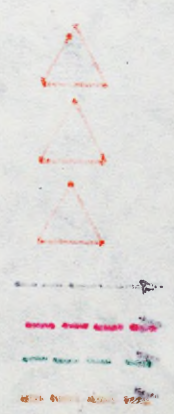
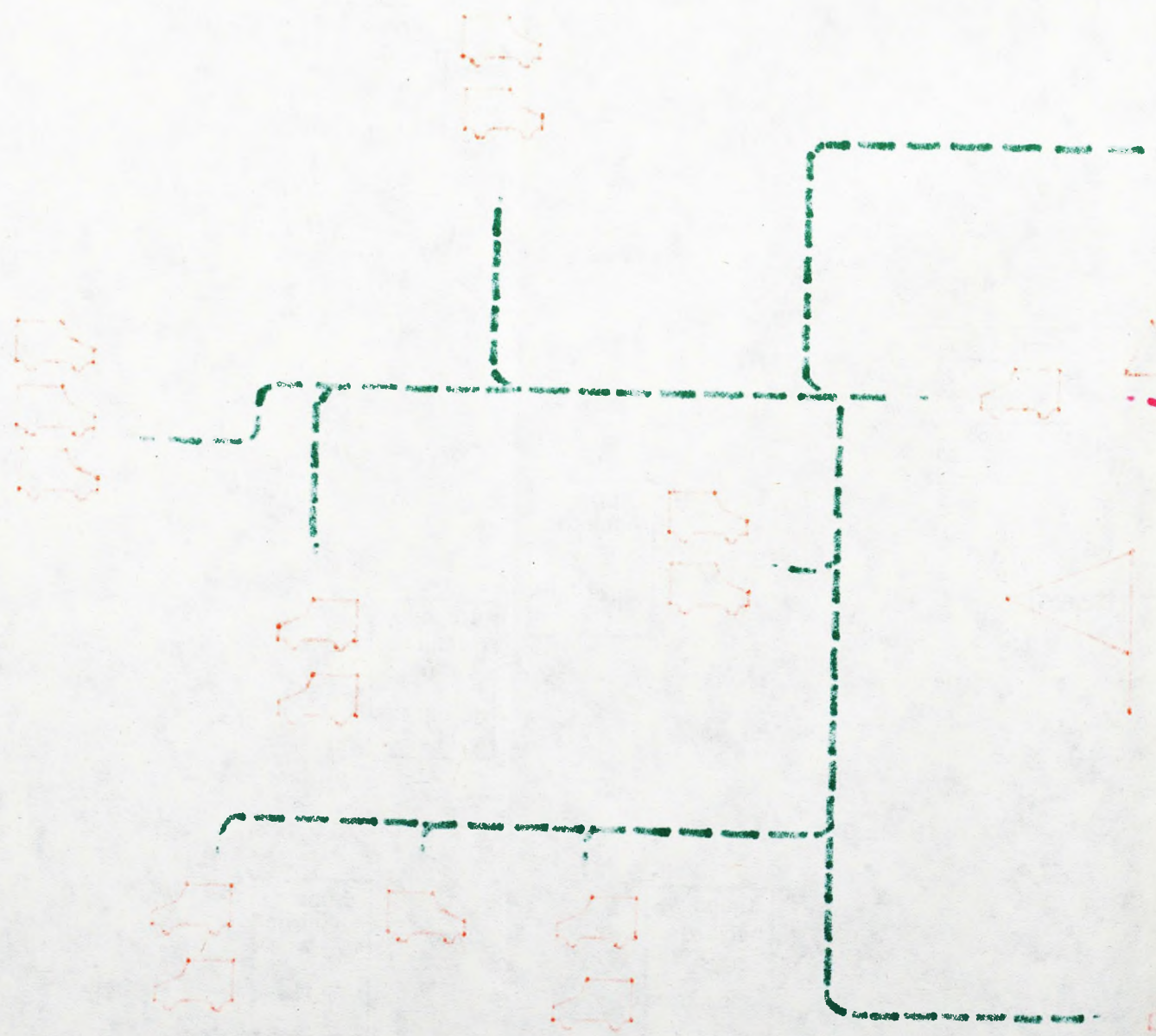

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
★ Nr ewid. 49472 ★
Akademii Obrony Narodowej

BIBLIOTEKA NAUKOWA
[REDACTED]
- 1 ewid. [REDACTED]
Instytut Zbiorów Specjalnych

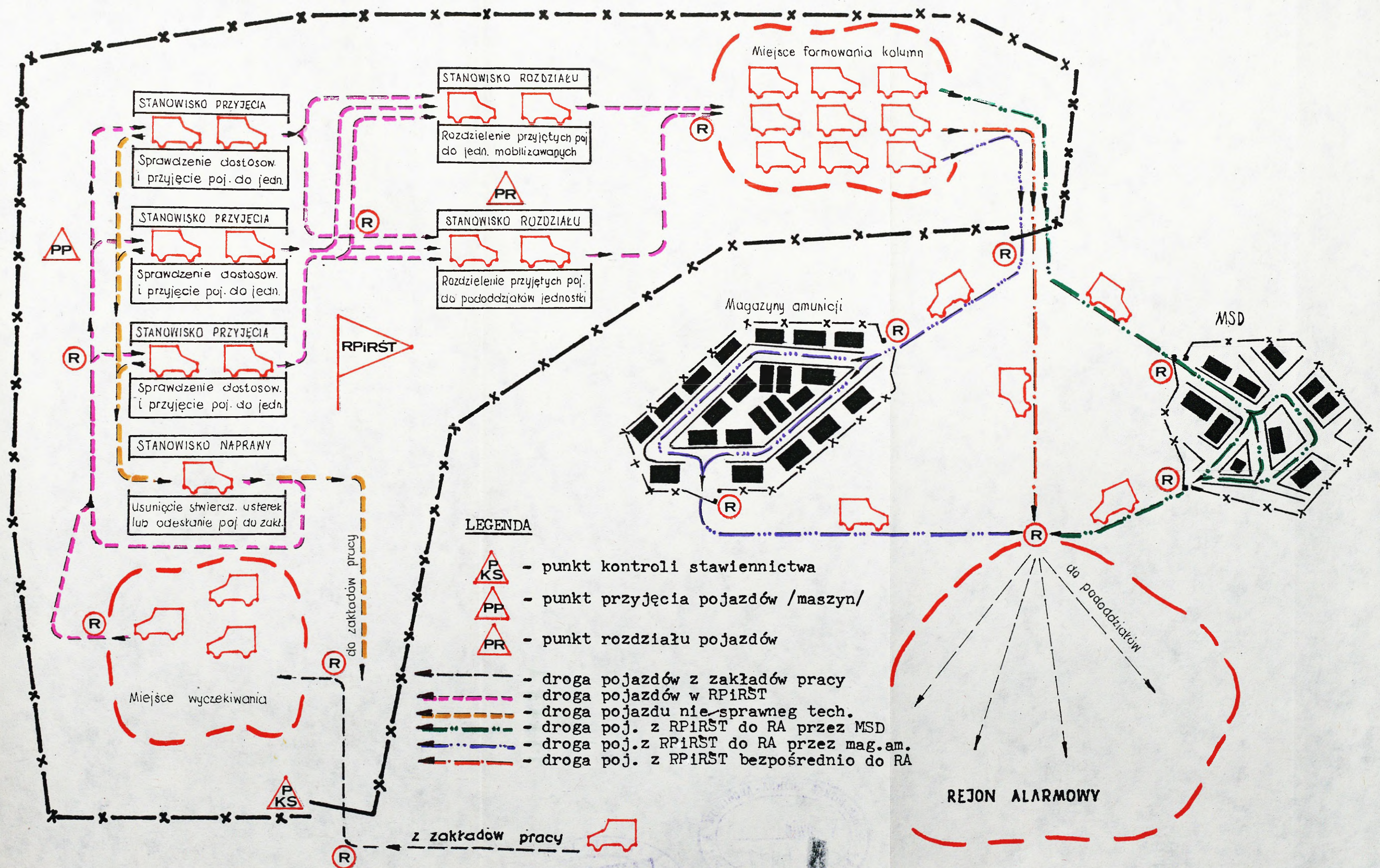

Rys. 11 Organizacja rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych w miejscu stałej dyslokacji pułku zmechanizowanego /wariant/

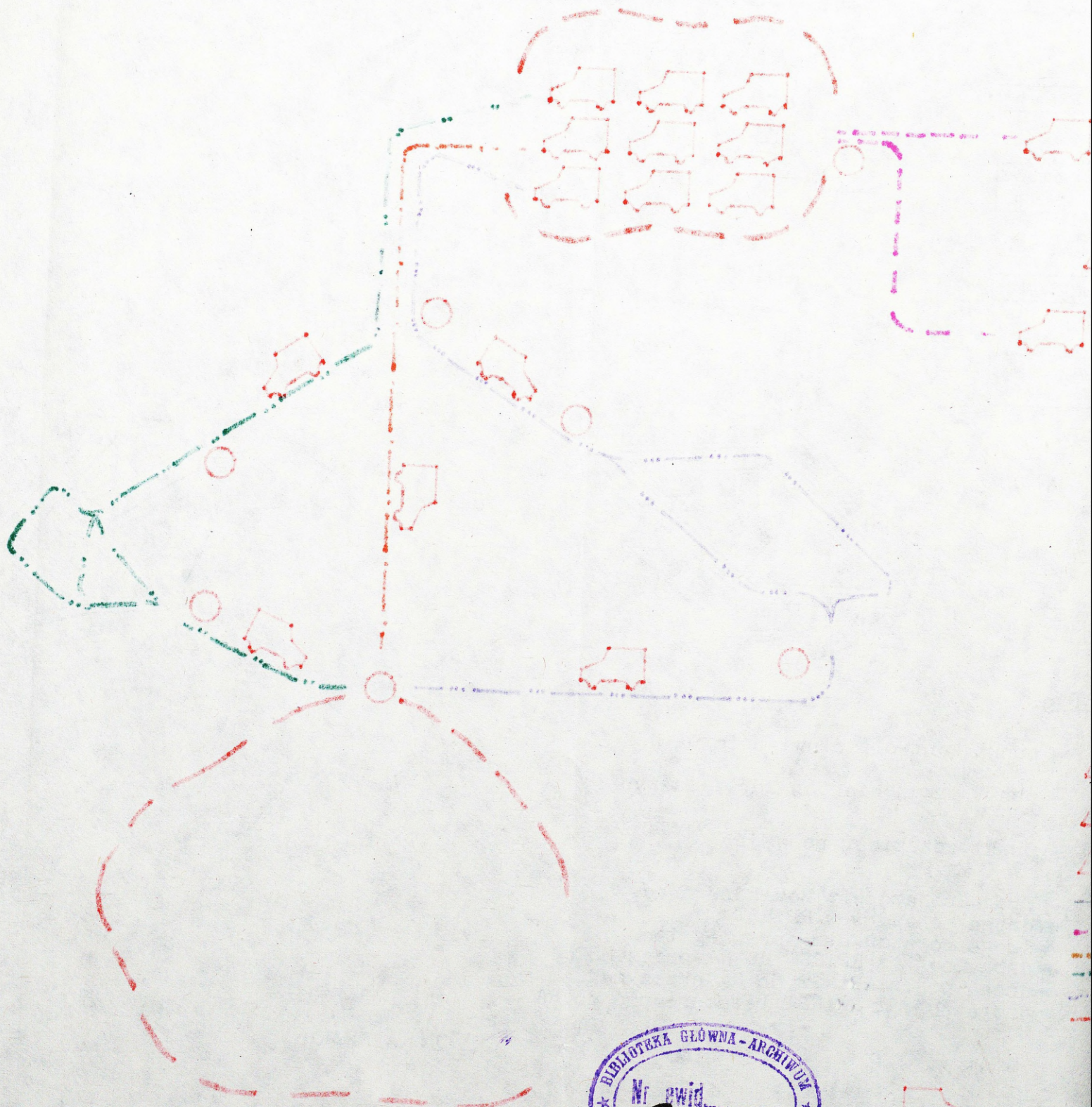

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
 Akademii Obrony Narodowej
 Nr ewid. 44172

BIBLIOTEKA NAUKOWA
 ewid. [redacted]
 Instytut Specjalnych

Rys. 12 Organizacja rejonu przyjęcia i rozdziału środków transportowych na bazie zakładu pracy /wariant/

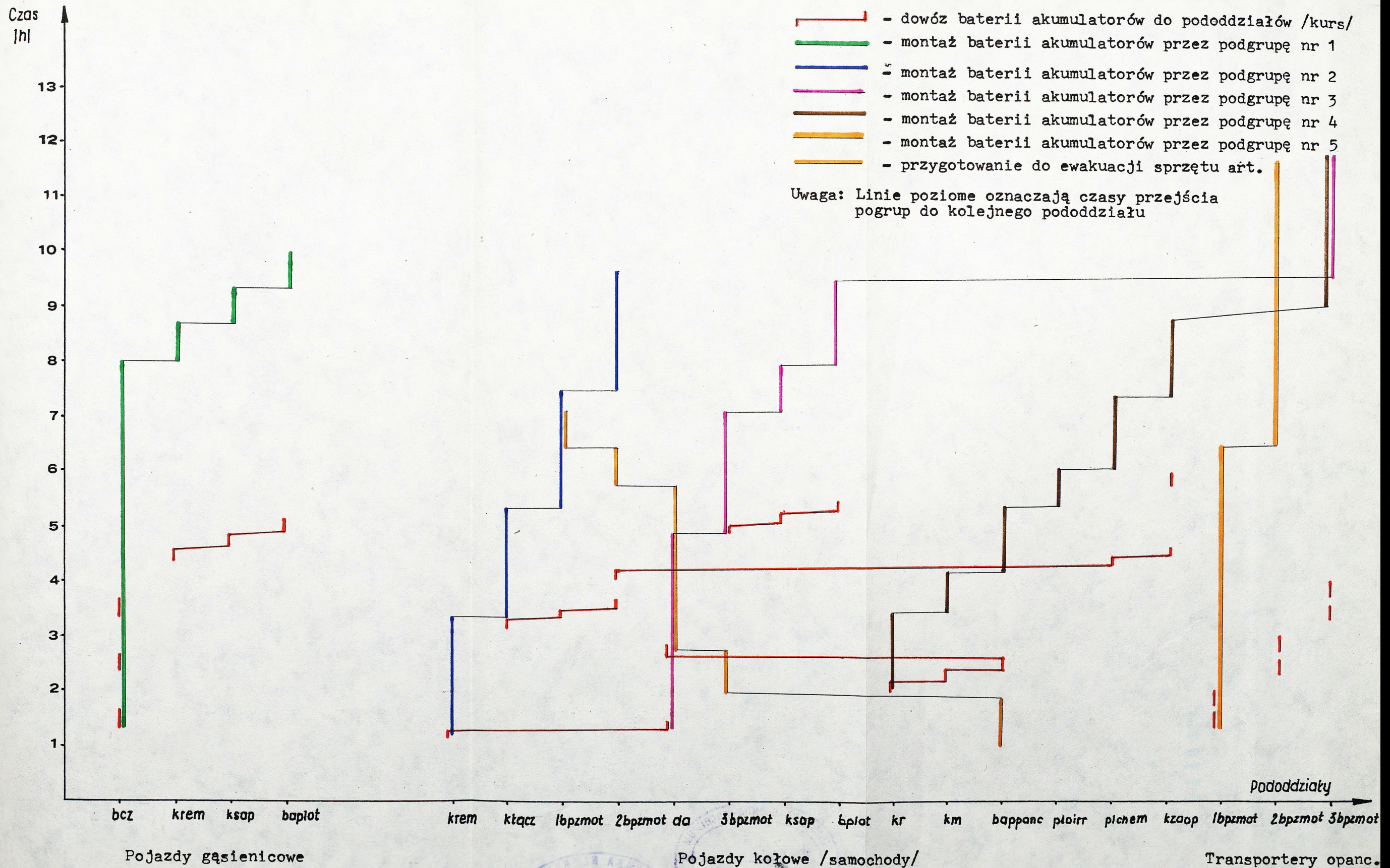

* BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM *
 Nr ewid. _____
 49172
 * Akademia Obrony Narodowej *

* BIBLIOTEKA NAUKOWA I SP. *
 Nr ewid. _____
 1
 * Instytut Studiów Strategicznych *

LEGENDA

Załącznik nr 13

Pojazdy gaśnicowe

Pojazdy kołowe /samochody/

Transportery opanc.

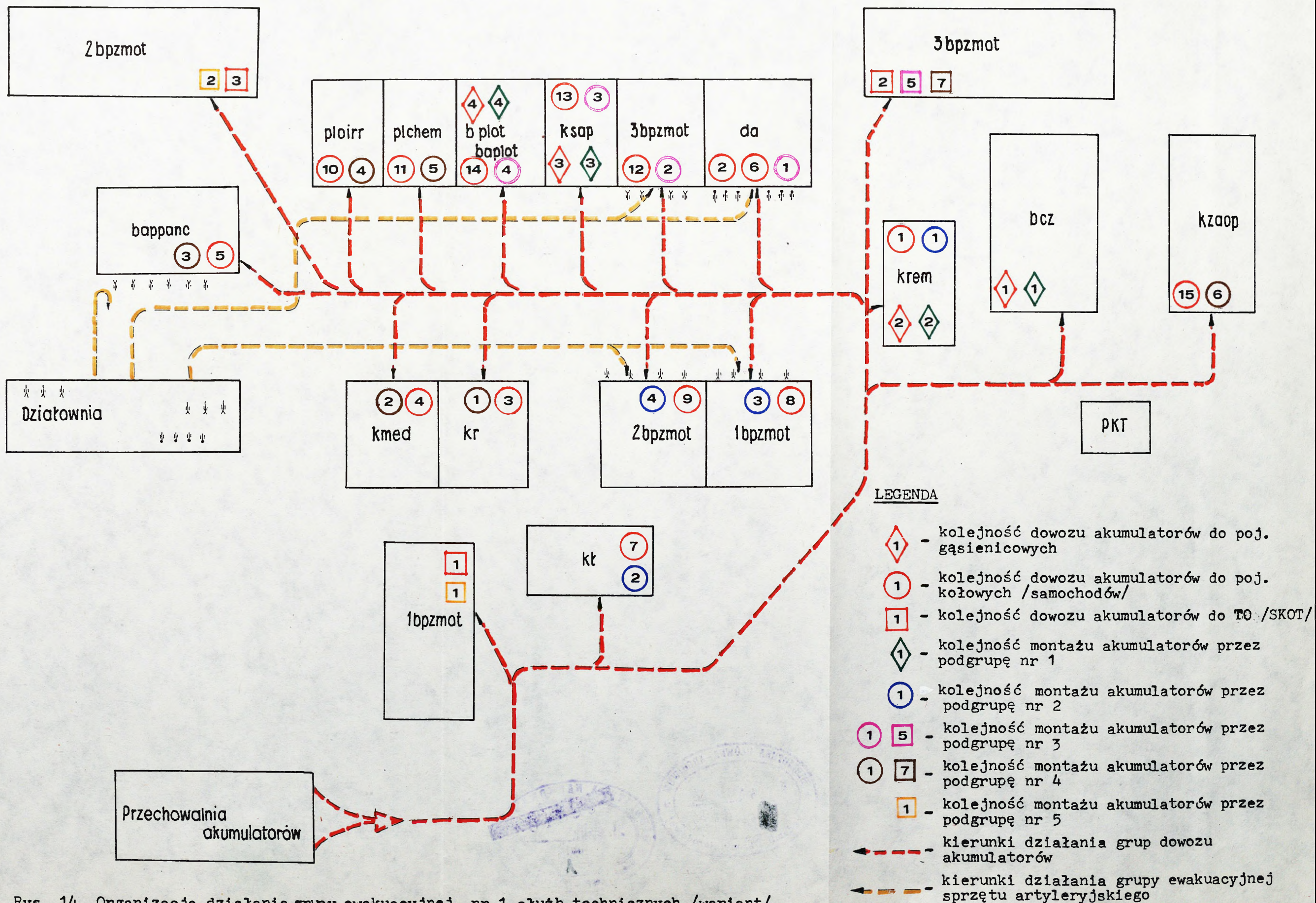
Rys. 13 Harmonogram realizacji zadań przez grupę ewakuacyjną nr 1 służb technicznych /wariant/

—
—
—
—
—
—
—

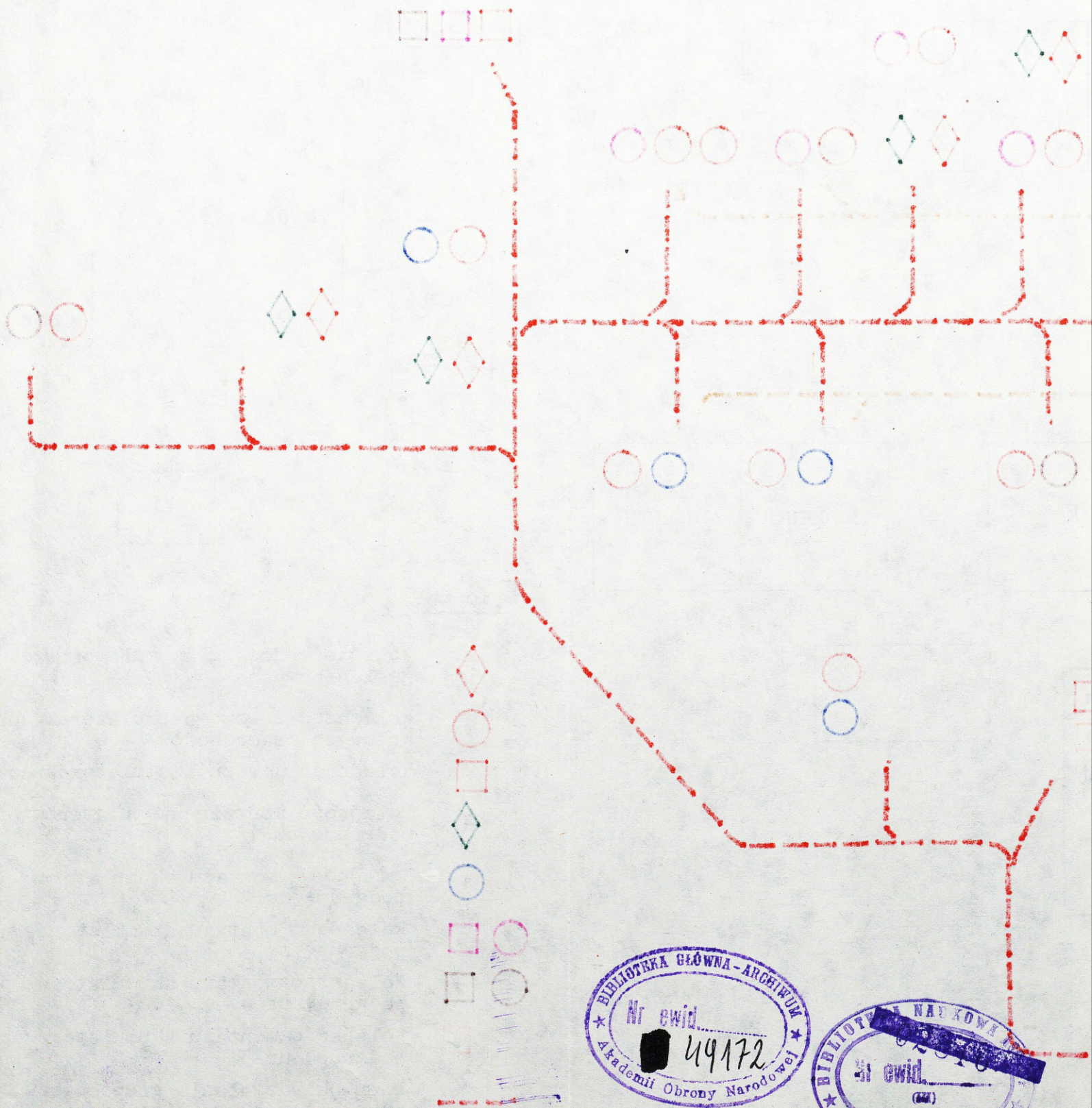

★ BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM ★
Nr ewid. 49172
Akademii Obrony Narodowej

BIBLIOTEKA NAUKOWA
Nr ewid. 1
Instytut Zbrojów Specjalnych

Rys. 14 Organizacja działania grupy ewakuacyjnej nr 1 służb technicznych /wariant/

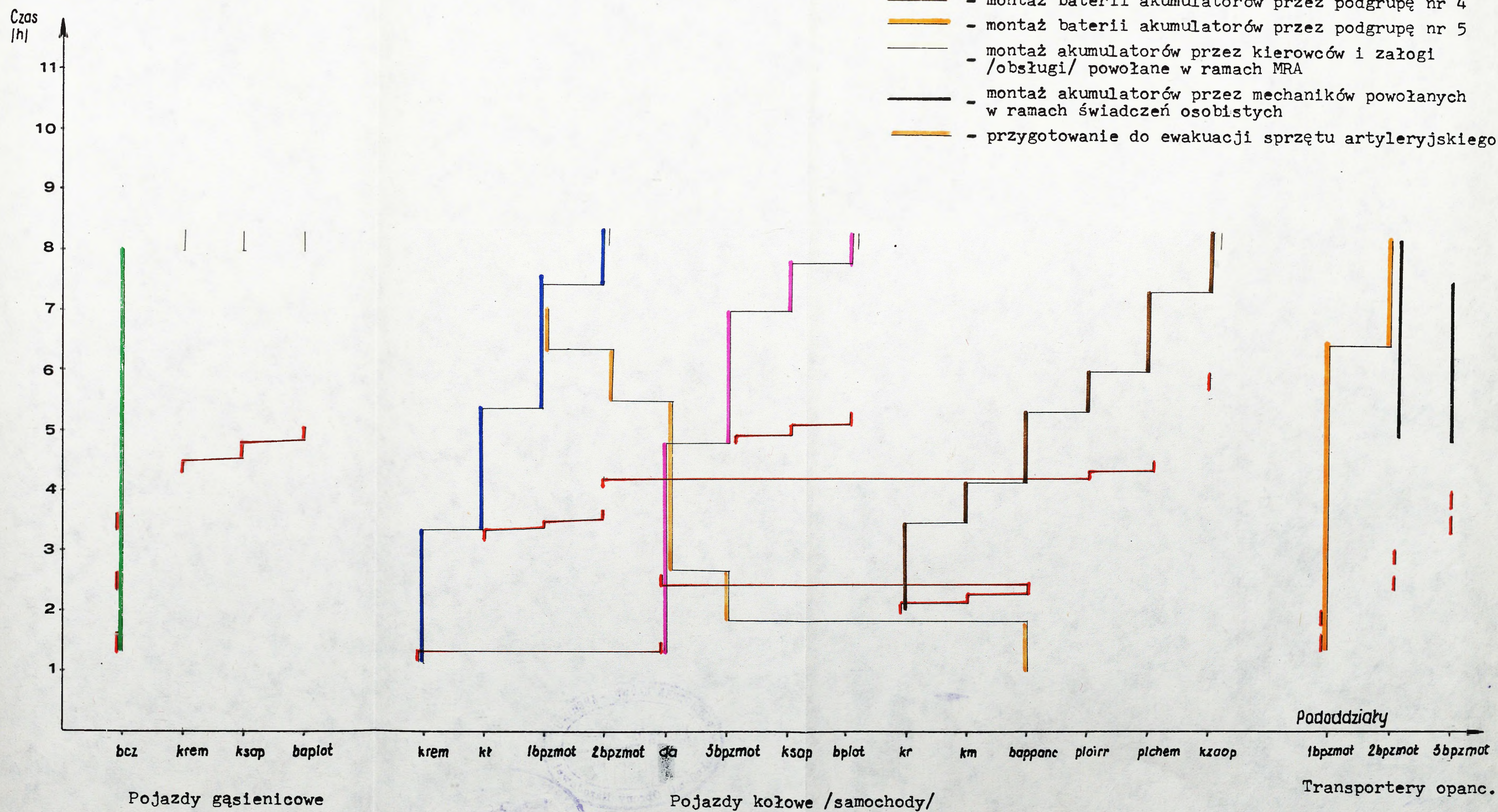

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
 Nr ewid. 49172
 Akademii Obrony Narodowej

BIBLIOTEKA NAUKOWA
 Nr ewid. [redacted]
 Instytut Zbiorów Specjalnych

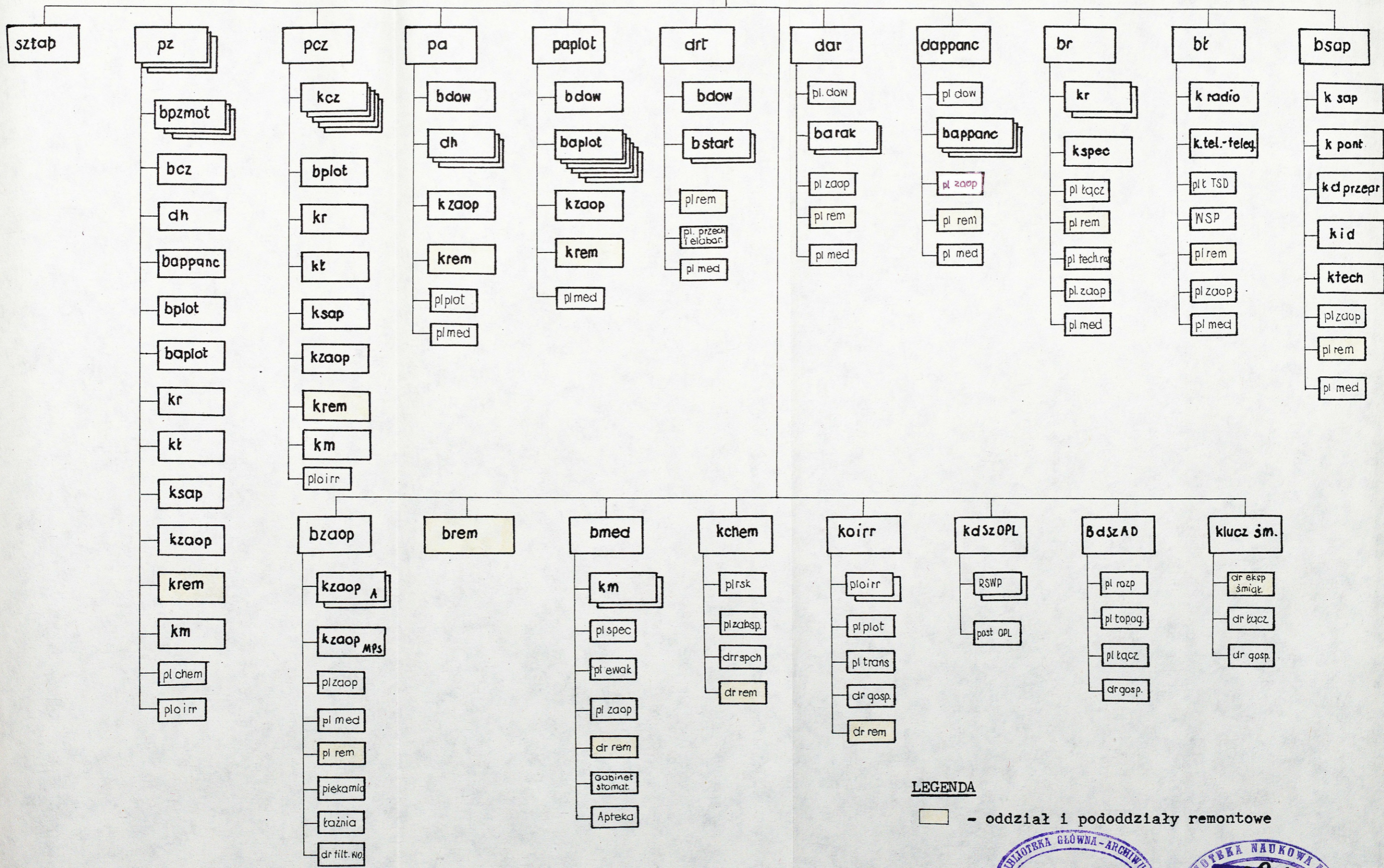
LEGENDA

- - dowóz akumulatorów do pododdziałów
- - montaż baterii akumulatorów przez podgrupę nr 1
- - montaż baterii akumulatorów przez podgrupę nr 2
- - montaż baterii akumulatorów przez podgrupę nr 3
- - montaż baterii akumulatorów przez podgrupę nr 4
- - montaż baterii akumulatorów przez podgrupę nr 5
- - montaż akumulatorów przez kierowców i załogi /obsługi/ powołane w ramach MRA
- - montaż akumulatorów przez mechaników powołanych w ramach świadczeń osobistych
- - przygotowanie do ewakuacji sprzętu artyleryjskiego

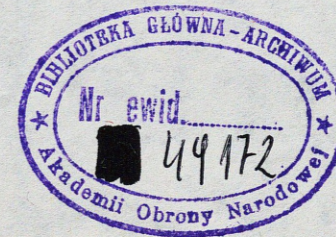
Rys. 15 Harmonogram realizacji zadań przez grupę ewakuacyjną nr 1 z wykorzystaniem MRA i świadczeń osobistych /wariant/

DOWODZTWO

LEGENDA

- oddział i pododdziały remontowe

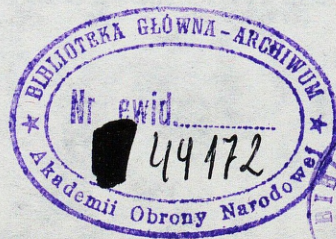

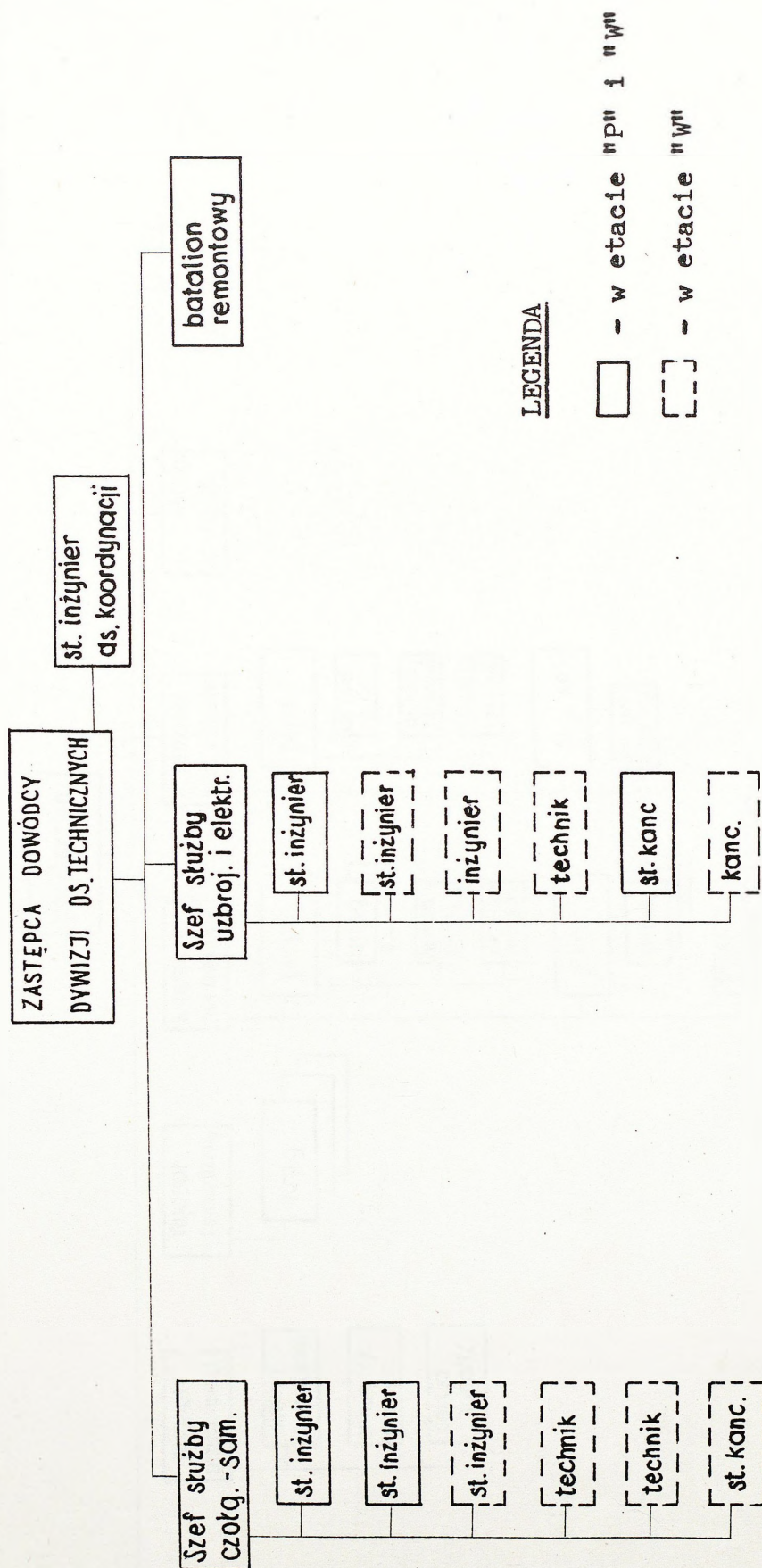
Rys. 17 Struktura organizacyjna dywizji zmechanizowanej wg. etatu "W"

Tabela 7. Zestawienie ilościowe zasadniczego uzbrojenia, sprzętu technicznego i środków transportowych dywizji zmechanizowanej

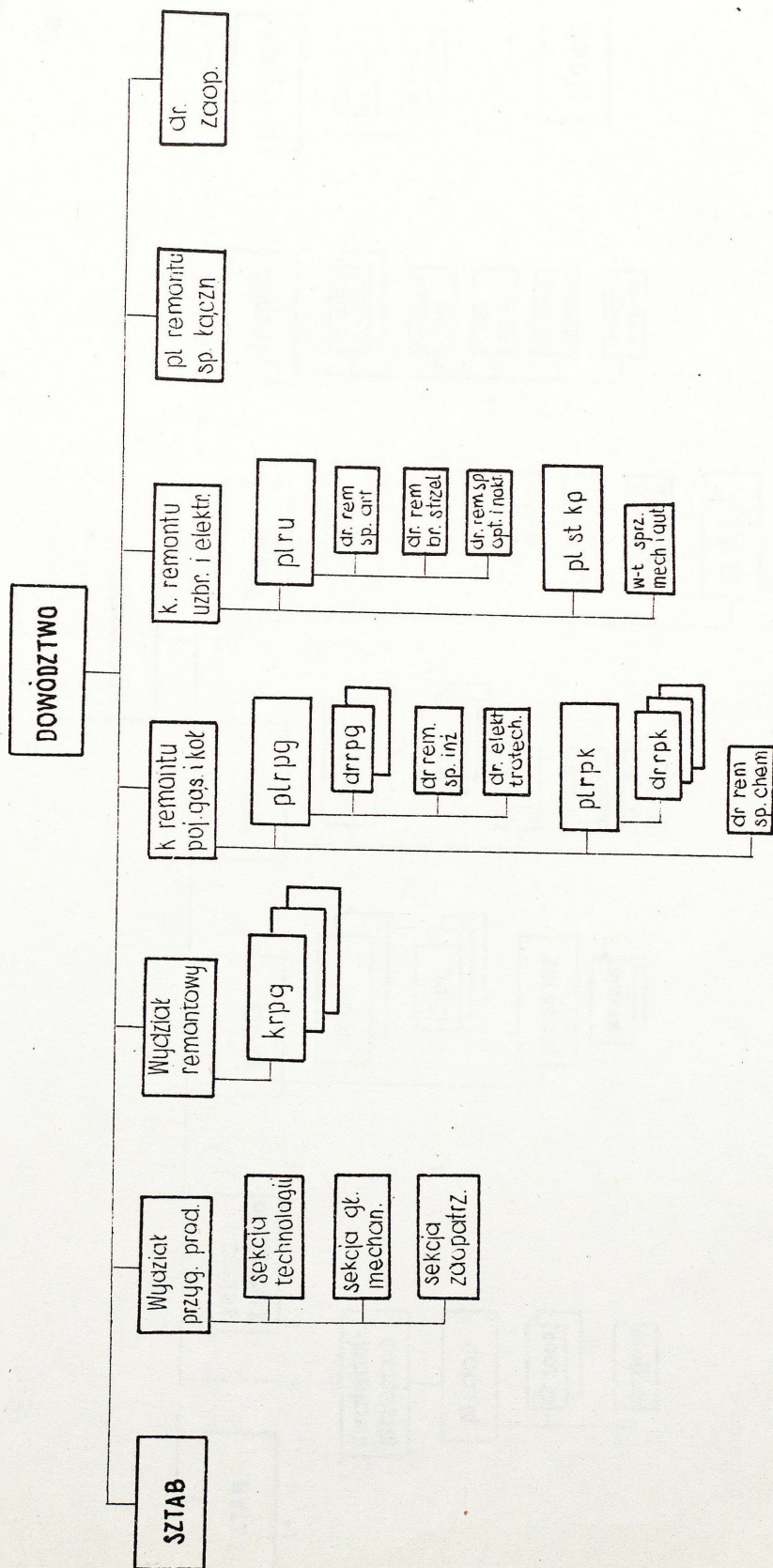
Załącznik nr 18

Oddziały	Stan osobowy		Sprzęt bojowy								ciagn ewakua- cyjne	samo- chody spec- jalne	Środki transportowe						Razem środki transportowe										
	Etat "w"	Etat "p"	Wyrzut 9P 113	czołgi	TO SO	wyrzut. BM-14	hb 122 mm	M-120	arm 85 mm	śr.OPL			Sam.osob.-teren.			Sam.cież.-teren.			ciagniki			przyczepy			Etat "w"	Etat "p"	ZN	% ukompl.	potrzeby mob.
													Etat "w"	Etat "p"	ZN	Etat "w"	Etat "p"	ZN	Etat "w"	Etat "p"	ZN	Etat "w"	Etat "p"	ZN					
Dowództwo i sztab	347	194			1					2 ZSU -57		17	28	4	-	14	6	-	-	-	4	2	-	42+4	10+2	-	23	32+2	
Klucz śmigłowców	41											10	-	-	-	4	-	-	-	-	4	-	-	4+4	-	-	0	4+4	
drt	231		4									19	7	4	-	19	14		2	2		2	2		28+2	20+2	-	71	8
pzmot x3	2 296	208		40	110		18	18	18	4 ZSU-57	3	57	20	1	4	140	5	12	61	-	61	28	4	-	221+28	6+4	77	37	138+24
pcz	890	169		81	10					4 ZSU-57	6	50	18	2	2	78	12	2	1	-	1	12	4	-	97+12	14+4	5	20	78+8
pa	1 025	186					54					24	17	2	1	83	5	-	63	-	63	5	4	-	163+5	7+4	64	43	91+1
pa plot	657	98								36 /S-60/		30	5	1	-	70	1	-	42	-	42	18	-	-	117+18	2	42	38	73+18
dar	185					8						9	4	-	-	24	-	-	-	-	-	2	-	-	28+2	-	-	0	28+2
da ppanc	285								18			7	4	-	-	21	-	-	21	-	21	3	-	-	46+3	-	21	45	25+3
bł	297	202			2							29	12	5	-	27	14	-	-	-	-	5	2	-	39+5	19+2	-	48	20+3
br	207			10 pływ.	10							12	3	-	-	12	-	-	-	-	-	4	-	-	15+4	-	-	0	15+4
b sap	577	273			3							91	11	4	-	83	12	6	2	1	1	20	10	-	96+20	17+10	7	25	72+10
b rem	262	149									4	44	6	3	-	29	2	-	1	1	-	7	5	-	36+7	6+5	-	17	30+2
b zaop	501	93										47	9	2	-	181	12	-	-	-	-	40	12	-	190+40	14+12	-	7	176+28
b med	188											22	3	-	-	18	-	-	-	-	-	6	-	-	21+6	-	-	0	21+6
k chem	75											14	-	-	-	7	-	-	-	-	-	4	-	-	7+4	-	-	0	7+4
KD Sz OPL	43											4	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	0	4
BD SzAD	61											10	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	0	7
RAZEM	12 760	1572	4	211	356	8	108	54	72	54	19	610	191	30	15	1 097	93	44	315	4	311	220	53	-	1603+220	127+53	370	31	1106+167

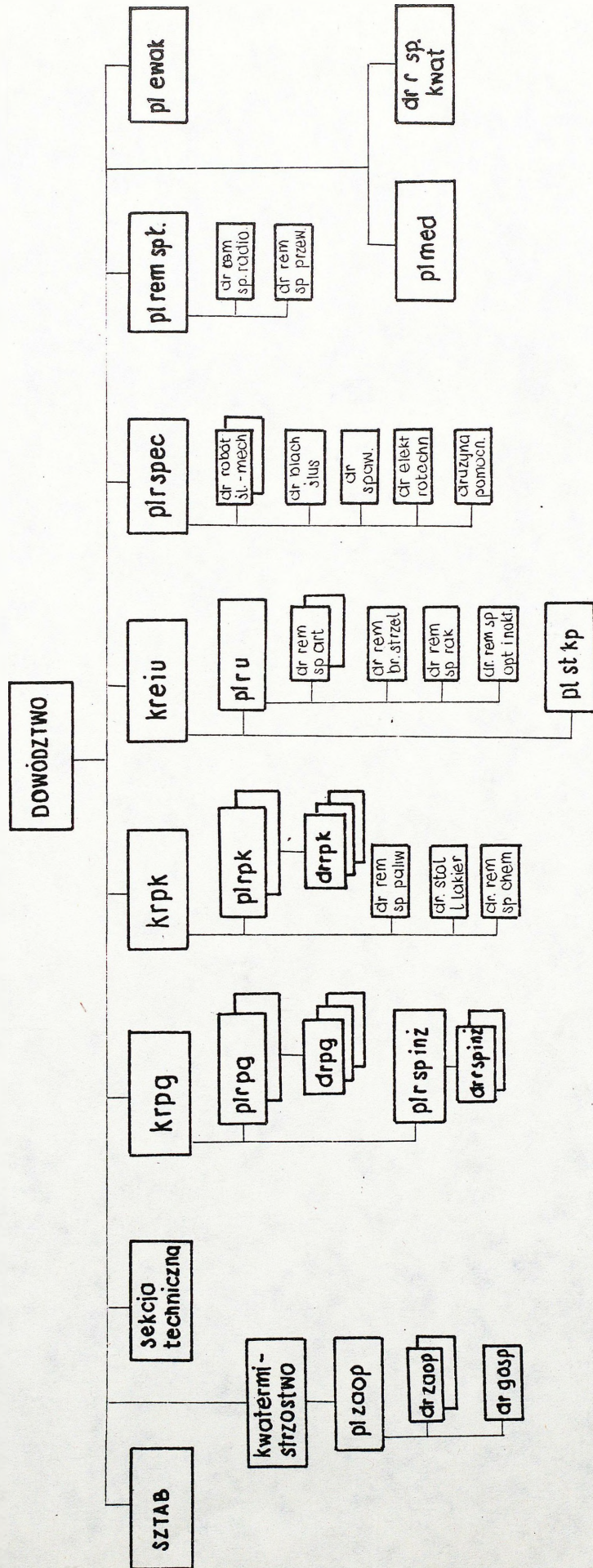

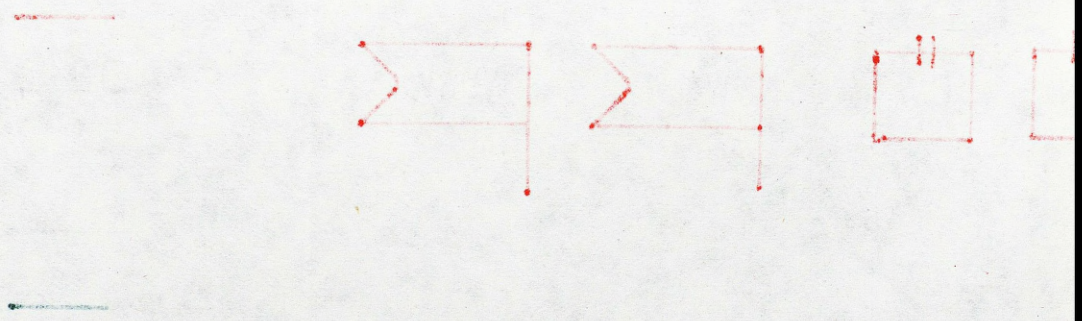
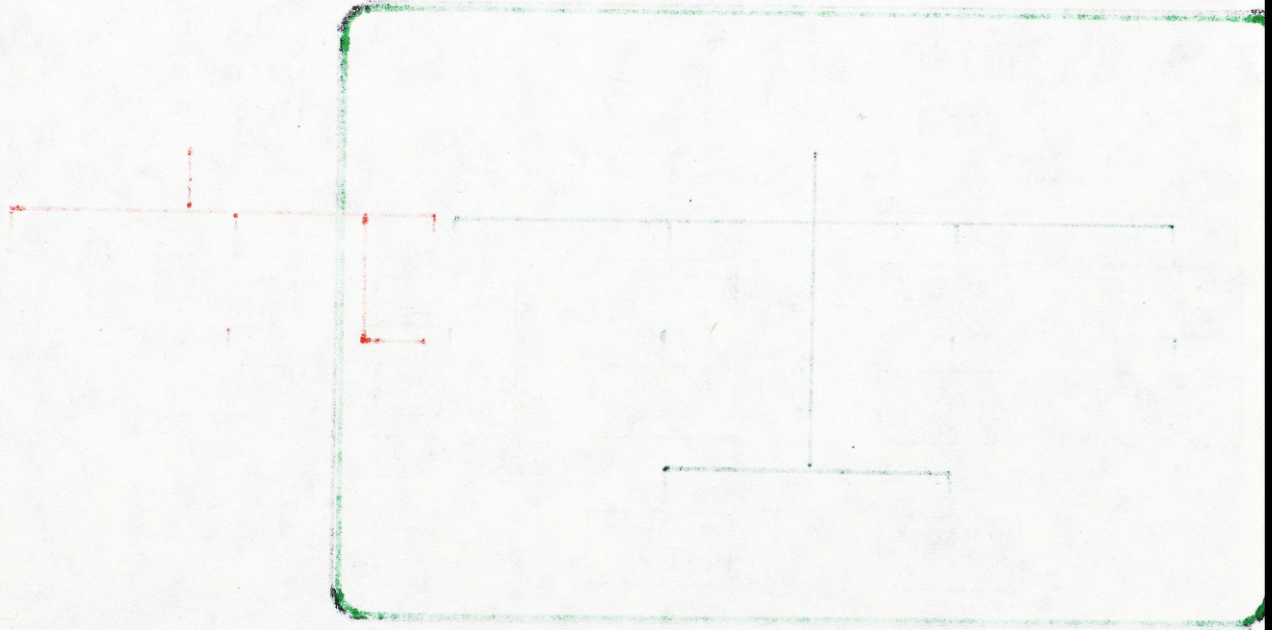
Rys. 18 Struktura organizacyjna służb technicznych dywizji zmechanizowanej

Rys. 19 Struktura organizacyjna batalionu remontowego skadrowanej dywizji zmechanizowanej

Rys. 20 Struktura organizacyjna batalionu remontowego dywizji zmechanizowanej

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Akademii Obrony Narodowej
Nr ewid. 2f 49172

BIBLIOTEKA NAUKOWA
Instytutu Studiów Strategicznych
7

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ Nr 1
=====

Temat badawczy:

Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego
rozwinięcia pułku zmechanizowanego o wysokim
stopniu skadrowania

Miejsce badań:

garnizon LUBLIN /WOW/

Czas badań:

21 stycznia 1988 r.

Badania przeprowadzono na podstawie dokumentacji mobiliza-
cyjnej służb technicznych 7 Kołobrzeskiego pułku zmechanizo-
wanego podległego 3 PDZ.

Badaniami objęto następujące zagadnienia:

1. Jaka jest struktura organizacyjna pułku zmechanizowanego w czasie pokoju, a jaka w czasie "W" ?
2. Jaka jest struktura organizacyjna służb technicznych pułku zmechanizowanego w czasie pokoju, a jaka w czasie "W" ?
3. Jakie ilości uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowuje się jako zapas nienaruszalny pz, a ile pobiera się z gospo-
darki narodowej ?
4. W jaki sposób rozwijane są służby techniczne pułku i jakie zadania wykonują w poszczególnych stanach gotowości bojowej ?
5. Jaką dokumentację prowadzą służby techniczne pułku w zakresie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej ?
6. Jak zorganizowane jest kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego ?

Opis treści badań

=====

I. Jaka jest struktura pułku zmechanizowanego w czasie pokoju, a jaka w czasie "W" ?

Strukturę organizacyjną pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania przedstawiono w załączniku 2, a strukturę organizacyjną pułku zmechanizowanego wg. etatu "W" w załączniku 3.

Wnioski:

1. Ukompletowanie pułku stanem osobowym wynosi 9 %, jest więc jednostką o wysokim stopniu skadrowania. Jedynym pododdziałem rozwiniętym jest kompania zabezpieczenia, która w czasie osiągnięcia przez pułk wyższych stanów gotowości bojowej ulega rozformowaniu;
2. W strukturze pokojowej pułku występuje tylko pluton remontowy na bazie którego rozwijana jest kompania remontowa na okres "W";
3. W strukturze pokojowej nie istnieją pododdziały pułku, a tylko kilkusobowe grupy mobilizacyjne, które mają zgromadzone wyposażenie, uzbrojenie i sprzęt techniczny mobilizowanych pododdziałów.

II. Jaka jest struktura organizacyjna służb technicznych pułku zmechanizowanego w czasie pokoju a jaka w czasie "W" ?

Strukturę organizacyjną służb technicznych pułku zmechanizowanego o wysokim skadrowaniu przedstawiono w załączniku 8, a organizację służb technicznych wg. etatu wojennego w załączniku 9.

Wnioski:

1. Struktura służb technicznych pułku zmechanizowanego o wysokim stopniu skadrowania słabo rozwinięta, co przy dużych ilościach uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowywanego jako zapas nienaruszalny stawia złożone i trudne do realizacji zadania w zakresie zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia;
2. Służby techniczne w skadrowanym pułku zmechanizowanym powinny być w okresie pokoju bardziej rozbudowane, przede wszystkim z uwagi na konieczność utrzymania przechowywanego sprzętu w stałej sprawności technicznej, jego konserwację i wykonywanie obsługiwań technicznych.

III. Jakie ilości sprzętu przechowuje się jako zapas nienaruszalny pz, a ile pobiera się z gospodarki narodowej ?

W pułku zmechanizowanym o wysokim stopniu skadrowania ogółem jako zapas nienaruszalny przechowuje się około 260 egzemplarzy zasadniczego uzbrojenia i sprzętu technicznego, natomiast z gospodarki narodowej pobiera się na uzupełnienie ok. 140 środków transportowych w tym w ramach MRA 28 pojazdów. Zestawienie ilościowe zasadniczego uzbrojenia, sprzętu technicznego i środków transportowych pułku zmechanizowanego przedstawiono w załączniku 4.

Wnioski:

1. Duża ilość sprzętu utrzymywanego jako ZN zmusza służby techniczne do dokładnego planowania i sprawnej organizacji wielu przedsięwzięć związanych z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia realizowanych w ograniczonym czasie;
2. Duża ilość środków transportowych pobieranych z gospodarki narodowej nadaje priorytetowe znaczenie przedsięwzięciu jakim jest ich przyjęcie i rozdział do pododdziałów.

IV. W jaki sposób rozwijane są służby techniczne pułku i jakie zadania wykonują w poszczególnych stanach gotowości bojowej?

Służby techniczne pułku poza kierowcami, którzy przybywają w ramach MRA, uzupełniane są do etatu czasu "W" w trybie zasadniczym, co pozwala na ich pełne wykorzystanie dopiero w końcowej fazie osiągnięcia pełnej gotowości bojowej. Z tego też względu dla kadry służb technicznych uzupełnianej z rezerwy

nie przewidziano do wykonania żadnych zadań. Podobnie rozwijana jest kompania remontowa pułku.

W okresie pokojowym służby techniczne pułku odpowiadają za:

- utrzymanie w stałej sprawności technicznej ci najmniej 80 % uzbrojenia i sprzętu technicznego, znajdującego się na wyposażeniu pułku;
- sprawne i ciągle uaktualnianie dokumentacji mobilizacyjnej służb technicznych, zgodnie z obowiązującymi zarządzeniami i instrukcjami;
- przygotowanie magazynów służb technicznych do wydawania w trybie alarmowym technicznych środków bojowych i materiałowych;
- szkolenie żołnierzy rezerwy służb technicznych w ramach krótkotrwałych ćwiczeń wojskowych;
- udział kadry służb technicznych w kontrolach stanu technicznego pojazdów i wyposażenia specjalnego w zakładach pracy, które przekazują pojazdy dla sił zbrojnych;

W okresie podwyższonej gotowości bojowej służby techniczne realizują następujące przedsięwzięcia związane z przygotowaniem do mobilizacyjnego rozwinięcia pułku:

- organizują i kierują rozkonserwowaniem sprzętu;
- kończą wykonywanie rozpoczętych remontów;
- rozpoczynają montowanie akumulatorów na pojazdach;
- kierują podstawieniem pojazdów mechanicznych I kursu pod magazyny celem załadowania zapasów;
- przygotowują do przekazania nadwyżki sprzętu technicznego oraz stacjonarną bazę remontową.

W stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego służby techniczne realizują następujące zadania:

- rozwijają punkty przyjęcia i rozdziału środków transportowych - jeden w miejscu stałej dyslokacji na bazie warsztatów stacjonarnych, w celu przyjęcia MRA, drugi na bazie zakładu pracy, w celu przyjęcia uzupełnienia zasadniczego ^{1/};
- przyjmują do pułku pojazdy przybyłe w ramach MRA i kierują do pododdziałów zgodnie z opracowanym "Planem wykorzystania pojazdów przybyłych w ramach MRA";
- kierują wcielonych żołnierzy kompanii remontowej oraz przybyłe świadczenia osobiste i rzeczowe do realizacji zadań ewakuacyjnych.

W stanie pełnej gotowości bojowej do głównych zadań realizowanych przez służby techniczne należy:

- przyjęcie na PRT uzupełnienia zasadniczego środków transportowych i dołączenie ich do pododdziałów pułku;
- oznakowanie pojazdów symbolami na czas wojny;
- przyjęcie żołnierzy rezerwy i pełne rozwinięcie kompanii remontowej;
- zakończenie ewakuacji sprzętu technicznego i środków materiałowych do rejonu alarmowego;
- zorganizowanie zabezpieczenia technicznego przegrupowania pułku do zasadniczego rejonu alarmowego.

Wnioski:

1. Planowane do wykonania zadania związane z przygotowaniem tak dużej ilości sprzętu przechowywanego jako ZN do ewakuacji, przekraczają możliwości plutonu remontowego czasu pokojowego.

1/ W tym przypadku PRT organizowane jest w bazie transportu PKS, a rozdział pojazdów następuje w rejonie alarmowym, co powoduje konieczność powrotu pojazdów z RA do MSD i magazynów amunicji-celom podjęcia zapasów.

2. Z braku sił i środków do organizowania punktu przyjęcia i rozdziału środków transportowych w pułku należy organizować dwa PRT. Jeden w MSD dla przyjęcia środków transportowych w ramach MRA /ok. 20-30 pojazdów/, na bazie plutonu remontowego i drugi w uspołecznionych zakładach pracy w oparciu o ich zaplecze obsługowo-remontowe i pracowników, w celu przyjęcia środków transportowych uzupełnienia zasadniczego.
3. W związku z dużą ilością i pracochłonnością zadań związanych z rozkonserwowaniem i przygotowaniem uzbrojenia i sprzętu technicznego do ewakuacji, służby techniczne powinny być bardziej strukturalnie rozwinięte w czasie pokoju a uzupełnienie ich powinno następować ze znacznym wyprzedzeniem w stosunku do pozostałych pododdziałów pułku.

V. Jaką dokumentację prowadzą służby techniczne pułku w zakresie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej?

Zgodnie z wytycznymi Szefa Sztabu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w zakresie materiałowo-technicznego i kwatermistrzowskiego zabezpieczenia osiągnięcia WSGB ^{1/}... służby techniczne prowadzą następującą dokumentację mobilizacyjną:

- "Zeszyty alarmowe" - wszyscy żołnierze zawodowi służb technicznych;
- "Plan przydziałów gospodarczych pz";

1/ Wytyczne Szefa Sztabu WOW w zakresie materiałowo-technicznego i kwatermistrzowskiego zabezpieczenia osiągnięcia WSGB związków taktycznych, oddziałów i samodzielnych pododdziałów. Sygn. WOW, wewn. 227/86, Warszawa 1986 r.

- "Plan wydawania sprzętu i materiałów w czasie mobilizacji z magazynów pz";
- "Plan pobierania sprzętu i materiałów przechowywanych poza jednostką mobilizacyjną";
- "Plan ewakuacji zapasów materiałowych z magazynów stałych";
- "Rejestr dowodów materiałowych służb technicznych";
- mapa rejonów alarmowych pododdziałów, na której wrysowano również miejsca rozwinięcia elementów bazy mobilizacyjnej.

Szefowie służb czołgowo-samochodowej uzbrojenia i elektrotechniki prowadzą ponadto:

- zestawienia należności i zabezpieczenia materiałowych potrzeb w swoich działach;
- protokoły stanu technicznego zaliczenia sprzętu do grupy ZN;
- książki ewidencji sprzętu i materiałów ZN;
- zestawienia sprzętu i materiałów zabieranych po opuszczeniu MSD;
- protokoły przekazania obiektów i urządzeń, mienia wojskowego przez służbę.

Szef służby czołgowo-samochodowej pułku prowadzi również całą dokumentację związaną z funkcjonowaniem punktu przyjęcia i rozdziału transportu rozwijanego w MSD, jak i rozwijanego w bazie PKS.

W czasie prowadzenia badań stwierdzono, że wszystkie plany prowadzone przez służby techniczne dotyczą całego pułku i obejmują m.in. działy podległe kwatermistrzowi, uwzględniają bowiem czasy pobierania przez oddziały takich artykułów jak chleb, mięso, papierosy, umundurowanie itp. - co w przypadku służb technicznych wydaje się zbędne. Zastępca dowódcy pułku do spraw technicznych powinien brać udział w opracowaniu tych planów na szczeblu pułku, ale w swojej dokumentacji powinien

ujmować tylko dane dotyczące służb technicznych, natomiast szefowie poszczególnych służb powinni posiadać wyciągi z tych planów dotyczących swoich służb. Ponadto nie wydaje się celowe, sporządzanie protokołów stanu technicznego zaliczenia sprzętu do grupy ZN, ponieważ te same dane znajdują się w książkach sprzętu a każdorazowe użycie sprzętu wymaga sporządzenia nowego protokołu. Ponadto, przepisy branżowe służb określają w jaki sposób następuje zaliczenie i zwolnienie sprzętu z zapasu nienaruszalnego.

Wnioski:

1. Dokumentacja związana z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku rozbudowana zbyt szeroko. Należałoby organiczyc je tylko do zagadnień związanych z działalnością służb technicznych w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;
2. Przeanalizować zasadność sporządzenia protokołu zal. sprzętu do grupy zapasu nienaruszalnego.

VI. Jak zorganizowane jest kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zmechanizowanego ?

Zabezpieczeniem technicznym w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia pułku kieruje zastępca dowódcy pułku ds. technicznych, który wchodzi w skład zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki. Ma on zapewnioną łączność z wszystkimi grupami mobilizacyjnymi pododdziałów, z PRT i PPZb, a także z stanowiskiem rozdziału w rejonie alarmowym. Co dwie godziny zbiera meldunki o sytuacji technicznej dotyczącej: ilości przyjętych z gospodarki narodowej i rozdzielonych do pododdziałów pułku środków transportowych, zaawansowania prac związanych z

rozkonserwowaniem sprzętu, ewakuacją technicznych środków bojowych i materiałowych. W przypadkach zakłóceń podejmuje decyzję zmierzającą do sprawnego wykonywania zadań mobilizacyjnych ściśle współpracując w tym zakresie z szefem sztabu i kwatermistrzem. Co sześć godzin składa meldunek do zastępcy dowódcy dywizji ds. technicznych o wykonanych przedsięwzięciach.

Stan etatowy służb technicznych czasu "P" nie pozwala na bezpośrednie kierowanie rozkonserwowaniem i ewakuacją uzbrojenia i sprzętu technicznego ponieważ:

- zastępca dowódcy ds. technicznych stale przebywa w miejscu pracy zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki;
- szef służby czołgowo-samochodowej organizuje i kieruje pracą punktu przyjęcia i rozdziału transportu;
- szef służby uzbrojenia organizuje i kieruje ewakuacją amunicji z magazynów do rejonu alarmowego.

Wnioski:

1. W służbie czołgowo-samochodowej w etacie "P" powinien być technik, który podczas osiągnięcia WSGB kierowałby rozkonserwowaniem i ewakuacją uzbrojenia i sprzętu technicznego, bezpośrednio w parku wozów bojowych.

Badania prowadził

mjr dypl. Zdzisław KURASIŃSKI

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ Nr 2
=====

Temat badawczy:

Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek nowo formowanych w miejscu stałej dyslokacji

Miejsce badań: garnizon ZEGRZE /WOW/

Czas badań: 23 - 25.02. 1988 r.

Jednostka mobilizująca: Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Łączności

Jednostki mobilizowane: 103 batalion ochrony, Centralna grupa kierowania ruchem wojsk nr 2, 44 batalion remontu sprzętu łączności.

Badania przeprowadzono w ramach kontroli prowadzonej przez zespół oficerów Zarządu X. Sztabu Generalnego WP.

Badaniami objęto następujące zagadnienia:

1. Rozwinięcie elementów bazy mobilizacyjnej organizowanych przez służby techniczne;
2. Rozkonserwowanie i przygotowanie do ewakuacji pojazdów mechanicznych oraz technicznych środków bojowych i materiałowych grupy ZN;
3. Organizacja powołania i dostosowania pojazdów mechanicznych dla potrzeb sił zbrojnych przez zakłady pracy;
4. Uzupełnienie jednostek mobilizowanych pojazdami samochodowymi w warunkach zakłóceń;
5. Współpraca jednostki mobilizującej z WКУ.

I. Rozwinięcie elementów bazy mobilizacyjnej organizowanych przez służby techniczne

Ćwiczenie mobilizacyjne rozpoczęto przekazaniem sygnału do osiągnięcia gotowości bojowej zagrożenia wojennego przez 103 batalion ochrony i centralną grupę kierowania ruchem wojsk. Sygnał przekazała DSO Sztabu Generalnego WP w realacji Sztab Gen. - OW $\begin{matrix} \swarrow \text{WSOW\dot{L}} \\ \searrow \text{WSzW - Wku} \end{matrix}$. Przebieg uruchomienia procesu mobilizacyjnego był poprawny, a służby techniczne przystąpiły do wykonania planowych zadań już po 20 minutach.

Punkt przyjęcia środków transportowych rozwinięto w normalnym czasie /do 5 godzin/, na bazie stacjonarnego warsztatu obsługowo-remontowego. Nie zorganizowano stanowiska kontroli stawiennictwa i stanowiska rozdziału. Nie opracowano dokumentacji PRT zgodnie z obowiązującą instrukcją ^{1/}. Asygnaty na przekazanie pojazdów do pododdziałów, znajdowały się w dokumentach u dowódcy mobilizowanych jednostek, a nie u kierownika stanowiska rozdziału, co uniemożliwiło przydział i formalne przekazanie pojazdów do pododdziałów. Nie zorganizowano działania i nie opracowano dokumentacji dla grup ewakuacyjnych. Obsada PRT składała się z kierownika /szefa służby samochodowej/ i czterech żołnierzy /dwóch mechaników, elektryka i lakiernika/, którzy bardzo słabo znali zakresy swoich obowiązków. Nie wykorzystano pracowników cywilnych, pracujących w

1/ Instrukcja o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych. Sztab Gen. 1088/82.

warsztacie ani też kadry zawodowej służb technicznych /kierownika warsztatu i dowódcy plutonu remontowego/.

Stanowisko przyjęcia zorganizowano na bazie przelotowego stanowiska diagnostycznego, lecz jego funkcjonowanie było bardzo ograniczone ze względu na źle zorganizowany proces przyjęcia pojazdów mechanicznych i maszyn. Krzyżujące się drogi pojazdów w obrębie parku samochodowego i nie wyznaczenie miejsc wyczekiwać przybyłych z GN środków transportowych spowodowały duże zamieszanie i niepotrzebny ruch pojazdów. Nie zapewniono oświetlenia zastępczego i podmiiany obsady PRT, a koncepcja jego rozwinięcia i funkcjonowania jest nieprzemysłana, pomimo dobrych warunków jakie zapewnia warsztat obsługowo-remontowy.

Po upływie sześciu godzin wprowadzono stan pełnej gotowości dla 44 batalionu remontu sprzętu łączności, który jest jednostką nowo formowaną. Wprowadzono również element zakłócenia mobilizacyjnego rozwinięcia poprzez zniszczenie PRT.

Wnioski:

1. Koncepcję organizacji i rozwinięcia PRT warunkują możliwości wykorzystania stacjonarnych pomieszczeń remontowych oraz układ przestrzenny jednostki;
2. Należy zwiększyć obsadę, szczególnie stanowiska przyjęcia w celu stworzenia możliwości podmiiany /przerwy w pracy związane ze spożyciem posiłku, potrzebami fizjologicznymi itp./ jego pracowników;
3. PRT należy wyposażyć w oświetlenie zastępcze umożliwiające jego pracę w nocy;
4. Do obsady PRT przewidzieć pracowników cywilnych jednostki.

II. Rozkonserwowanie i przygotowanie do ewakuacji pojazdów mechanicznych oraz technicznych środków bojowych i materiałowych grupy ZN

Służby techniczne WSOWŁ nie zorganizowały grup ewakuacyjnych oraz nie opracowały żadnych instrukcji w zakresie ich działania, co wprowadziło żywość i nerwowość w procesie przygotowania sprzętu technicznego do ewakuacji. Pojazdy znajdujące się w grupie ZN na pokrycie potrzeb 44 brsł jak i CGKRW nie były zakonserwowane, nie przeprowadzono w nich obsługiwaniami sezonowego. Akumulatory do tych pojazdów znajdowały się w PPW 44 brsł i zostały dowieszone do pojazdów. Brak konserwacji pojazdów i obsługiwaniami okresowego spowodowały obniżenie stanu technicznego, co było przyczyną zapalenia się jednego z ruchomych warsztatów sprzętu łączności wskutek zwarcia przewodów instalacji elektrycznej, podczas ewakuacji pojazdów. Nie zaplanowano żadnych zestawów remontowych i materiałów technicznych na potrzeby mobilizowanych jednostek.

Wnioski:

1. Służby techniczne WSOWŁ nie przykładają należytej wagi do rozwiązywania problemów zabezpieczenia technicznego mobilizowanych jednostek;
2. Celem należytego przygotowania sprzętu do ewakuacji należy zorganizować grupę ewakuacyjną oraz opracować dla niej konkretne zadania;
3. Dla potrzeb jednostek mobilizowanych naliczać należyne zestawy remontowe i materiały techniczne zgodnie z tabelami należności.

III. Organizacja powołania i dostosowania pojazdów mechanicznych dla potrzeb sił zbrojnych przez zakłady pracy

Organizacja powołania pojazdów nie budzi większych zastrzeżeń, a pierwsze pojazdy MRA zaczęły przybywać już po 3 godzinach od chwili przekazania sygnałów przez WKU do zakładów pracy. Wszystkie pojazdy przeznaczone do uzupełnienia jednostek mobilizowanych, przybyły w czasach normatywnych z WKU Nowy Dwór Mazowiecki do 12 godzin i WKU Warszawa-Mokotów do 14 godzin. Ogółem w ćwiczeniu powołano z gospodarki narodowej 65 pojazdów i 2 maszyny.

Pojazdy w zasadzie dostosowane były zgodnie z obowiązującą instrukcją, a zastrzeżenia budził tylko brak u ok. 15 % pojazdów, wojskowych numerów rejestracyjnych na tylnych burtach /pojazdy posiadały tylko małe przykręcane tabliczki/. Osiem pojazdów nie miało zamalowanych znaków firmowych, a cztery nie posiadały sprzętu saperskiego.

Przydział pojazdów dokonany przez Wojskową Komendę Uzupełnień znacznie odbiegał od zapotrzebowania złożonego przez WSOWŁ. Z reguły przydzielono szosowe pojazdy wielotonowe z długimi przyczepami, zamiast ciężarowo-terenowych średniej ładowności, co w trudnych zimowych warunkach atmosferycznych spowodowało bardzo duże trudności poruszania się już w miejscu stałej dyslokacji. Wszystkie pojazdy posiadały apteczki techniczne a zakłady pracy wydzieliły również zestawy eksploatacyjno-remontowe /ZER/.

Wnioski:

1. Organizacja powołania pojazdów jest dobra, nie wymaga usprawnień;

2. Zakłady pracy wydzielając środki transportowe nie w pełni dostosowują je zgodnie z wymogami i dlatego PRT musi być przygotowane do usunięcia stwierdzonych usterek w czasie przyjmowania pojazdów;
3. Jednostka mobilizująca musi ściślej współpracować z WKU w zakresie przydziału pojazdów do jednostek mobilizowanych.

IV. Uzupełnienie jednostek mobilizowanych pojazdami mechanicznymi w warunkach zakłóceń

Wprowadzenie w ćwiczeniu mobilizacyjnym utrudnienia polegającego na zniszczeniu PRT miało spowodować zorganizowanie zastępczego, w innym miejscu, z nową obsadą etatową. Służby techniczne WSOWŁ wymieniły tylko obsadę PRT i odtworzyły część dokumentacji kierownika PRT dotyczącą wykazu pobieranych pojazdów z poszczególnych zakładów pracy. Prace PRT zorganizowano ponownie w pomieszczeniu aplikacyjnie zniszczonym i tylko formalnie, bowiem całe przyjęcie ograniczyło się do zapisania w brudnopisie numeru rejestracyjnego i wydaniu poświadczeń przyjęcia dla zakładów pracy. Nie zorganizowano stanowiska kontroli stawiennictwa i stanowiska rozdziału. Pojazdy nie zostały przydzielone do pododdziałów /44 brsł/, a zgromadzono je na placu między garażami. Synchronizacja kierowców z pojazdami ok. 60 %. Taka organizacja przyjęcia środków transportowych na uzupełnienie jednostek mobilizowanych spowodowała brak obsadzenia pojazdów właściwymi kierowcami, jak również i to, że nie otrzymali oni umundurowania i osobistego wyposażenia. Nie załadowano również na środki transportowe żadnych

środków materiałowych.

Jednostki mobilizowane: 103 batalion ochrony i Centralna grupa kierowania ruchem wojsk nr 2 zostały uzupełnione pojazdami mechanicznymi w 100 %, natomiast 44 batalion remontu tylko w 65 %, ponieważ nie złożono zapotrzebowania na uzupełnienie braku należności etatowych na warsztaty B1/Sam jak i również to, że w chwili obecnej na 15 warsztatów remontowych sprzętu łączności wg. etatu "W" znajduje się tylko 8. Zastrzeżenia budzi również fakt, że zrezygnowano z powołania pojazdów w ramach MRA do 44 brsł.

Wnioski:

1. W planach mobilizacyjnego rozwinięcia jednostki należy uwzględnić możliwość zniszczenia elementów bazy mobilizacyjnej;
2. Służby techniczne powinny wyznaczyć i przygotować zapasowe miejsce rozwinięcia PRT oraz przeszkolić osoby funkcyjne /tzw. "drugi garnitur"/;
3. Należy przyjąć zasadę posiadania zapasowej dokumentacji dla PRT, którą przechowywać w kancelarii mobilizacyjnej jednostki;
4. PRT organizować zgodnie z obowiązującą instrukcją bezwzględnie wyznaczając stanowiska kontroli stawienia i stanowiska rozdziału.

V. Współpraca jednostki mobilizującej z wojskową komendą uzupełnień

Współpraca jednostki wojskowej z WKU jak wykazały badania okazała się "symboliczna". Przejawiała się tylko w przesyłaniu podstawowych dokumentów, takich jak zapotrzebowanie, meldunki itd.

Nadanie przydziałów pojazdom do poszczególnych pododdziałów WKU prowadziła sama, bez uzgodnienia z jednostką. Przedstawiciel jednostki nie brał udziału w kontrolach stanu technicznego i wyposażenia wydzielonych pojazdów w zakładach pracy. Doprowadziło to do przydzielenia pojazdów o znacznie zwiększonym tonażu a także braku synchronizacji powołanych pojazdów z kierowcami.

Wnioski:

1. Tak realizowana współpraca jednostki mobilizującej z WKU jest dalece niewystarczająca i nie zapewnia wykonania zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia.

Badania prowadził

mjr dypl. Zdzisław KURASIŃSKI

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ Nr 3
=====

Temat badawczy:

Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek skadrowanych i nowo formowanych w miejscu stałej dyslokacji

Miejsce badań: garnizon GLIWICE /SOW/

Czas badań: 7 - 9.03.1988 r.

Jednostka mobilizująca: 106 Garnizonowy Szpital Wojskowy

Jednostki mobilizowane: Komenda 5 Bazy szpitalnej frontu,
200 polowy szpital chirurgiczny i
160 polowy szpital wieloprofilowy

Badania przeprowadzono w ramach kontroli prowadzonej przez zespół oficerów Zarządu X Sztabu Generalnego WP.

Badaniami objęto następujące zagadnienia:

1. Planowanie i prowadzenie dokumentacji związanej z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia 106 Garnizonowego szpitala wojskowego i jednostek mobilizowanych;
2. Rozwinięcie elementów bazy mobilizacyjnej /PRT i GE/ i organizacja uzupełnienia jednostek mobilizowanych pojazdami mechanicznymi;
3. Rozkonserwowanie i przygotowanie do ewakuacji pojazdów mechanicznych oraz technicznych środków bojowych i materiałowych ZN;
4. Dostosowanie pojazdów mechanicznych przez zakłady pracy dla potrzeb sił zbrojnych;
5. Współpraca jednostki mobilizującej z WKU.

I. Planowanie i prowadzenie dokumentacji związanej z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia 106 Garnizonowego szpitala wojskowego i jednostek mobilizowanych

Planowaniem i prowadzeniem dokumentacji związanej z mobilizacyjnym rozwinięciem w 106 Garnizonowym szpitalu wojskowym ze względu na dużą ilość zadań mobilizacyjnych /14 jednostek/ zajmuje się wydzielony terenowy aparat mobilizacyjny w składzie 5 ludzi.

Dokumentacja planistyczna w kontrolowanych jednostkach wykonana dobrze. Zestawienie potrzeb mobilizacyjnych w zakresie uzupełnienia pojazdami mechanicznymi i maszynami wykonano poprawnie. WKU Gliwice uzupełniły potrzeby zgodnie z wymaganiami, w jednym tylko przypadku dając na pokrycie samochodu ciężarowo-terenowego średniej ładowności - samochód Star 200 z naczepą, co spowodowało brak środka ciągu do przyczepy cystermy na wodę. W zapotrzebowaniach nie uwzględniono konieczności poinformowania WKU o tym, że wszystkie pojazdy powinny mieć zamontowane haki holownicze, a w mobilizowanych jednostkach występują duże ilości sprzętu specjalistycznego na przyczepach. W książce okresowego zwalniania sprzętu znajdującego się na zapasie nienaruszalnym nie odnotowano takiego zdjęcia sprzętu od 1985 r.

Wnioski:

1. Sposób powołania uzupełnienia środkami transportowymi odpowiada potrzebom systemu zabezpieczenia tech-

nicznego mobilizacji i nie wymaga ulepszeń;

2. Należy wcześniej przewidzieć sposób wykorzystania powołanych z gospodarki narodowej środków transportowych i odpowiednio do tego w zapotrzebowaniu składanym do WKU wpisać uwagi odnośnie ich dostosowania.

II. Rozwinięcie elementów bazy mobilizacyjnej /PRT i GE/ i
organizacja uzupełnienia jednostek mobilizowanych pojaz-
dami mechanicznymi

Ćwiczenie mobilizacyjne rozpoczęto przekazaniem sygnału do osiągnięcia gotowości bojowej zagrożenia wojennego przez 106 Garnizonowy szpital wojskowy, 5 Komendę bazy szpitalnej frontu i 200 polowego szpitala chirurgicznego. Sygnał przekazała DSO Sztabu Generalnego WP w relacji DSO Szt. Gen. WP -

- SOW $\left\{ \begin{array}{l} \text{WSzW Katowice} \\ \text{106 Garnizonowy szpital wojskowy} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{WKU Gliwice} \\ \text{WKU Rybnik} \end{array} \right.$

Przebieg uruchomienia procesu mobilizacyjnego rozwinięcia - na ogół poprawny służby techniczne przystąpiły do wykazania planowanych zadań po upływie jednej godziny.

Punkt przyjęcia i rozdziału transportu w miejscu stałej dyslokacji rozwinięto w czasie normatywnym, w namiocie N-8. Ogółem 106 szpital w ramach MRA powołuje do wszystkich jednostek mobilizowanych ok. 70 pojazdów. Zorganizowanie PRT w składzie czteroosobowym nie zapewnia przyjęcia i rozdziału pojazdów w MSD. Ponadto bardzo mały teren szpitala wymagał podjęcia przez komendę szpitala decyzji o natychmiastowym usunięciu z niego pojazdów prywatnych lekarzy i pracowników. Nie uczyniono tego i w konsekwencji po rozwinięciu PPW /tylko dla

ćwiczących jednostek/ nie było żadnych możliwości dojazdu do magazynów w przypadku ewakuacji wyposażenia i środków materiałowych.

PRT zorganizowano niezgodnie z wymogami instrukcji o mobilizacyjnym rozwinięciu jednostek wojskowych, bowiem stanowisko kontroli stawiennictwa było zorganizowane przy stanowisku rozdziału już po przyjęciu pojazdu do jednostki. Brak było kierowania ruchem pojazdów przyjeżdżających do PRT a oznakowanie miejsca rozmieszczenia PRT dla poszczególnych jego stanowisk wykonano na bardzo małych formatach. Ciasne, małe uliczki dojazdowe do szpitala sugerowały zamknięcie ich na okres mobilizacyjnego rozwinięcia dla ogólnie dostępnego ruchu kołowego, a nie przewidziano tego i nie uzgodniono z odpowiednimi władzami miasta. Spowodowało to. zastawienie ulic pojazdami prywatnymi i zablokowanie ulic dojazdowych - prowadzących do szpitala dla pojazdów przybywających do PRT oraz pojazdów przybywających w ramach świadczeń rzeczowych.

W prowadzonym ćwiczeniu mobilizacyjnym do rozwijanych jednostek powołano w ramach MRA tylko 10 pojazdów i powyższe czynniki wystąpiły w średnim zarysie. W trakcie prowadzenia badań, zauważono u osób odpowiedzialnych za organizację przyjęcia i rozdziału środków transportowych, brak wyobraźni i koncepcji działania w przypadku konieczności jednoczesnego rozwinięcia wszystkich jednostek i powołania około 70 pojazdów.

Po upływie 6 godzin od chwili wprowadzenia stanu GBZW, przekazano sygnał do osiągnięcia stanu pełnej gotowości bojowej przez 160 połowy szpital wieloprofilowy.

PRT dla uzupełnienia zasadniczego pojazdami samochodowymi rozwinięto w rejonie alarmowym na bazie PGR Nieborowice udostępnionego w ramach świadczeń rzeczowych. Obsadę PRT stano-

wili pracownicy PGR w ramach świadczeń osobistych. Zorganizowano stanowiska zgodnie z wymogami instrukcyjnymi lecz nie wykorzystano do tego celu żadnych zabudowań PGR. Ogółem w ramach uzupełnienia zasadniczego do wszystkich jednostek mobilizowanych powołuje się ok. 300 pojazdów, zorganizowanie więc dwóch stanowisk przyjęcia w składzie dwuosobowym nie zapewnia przyjęcia tych pojazdów w normatywnym czasie 12-14 godzin. Koncepcja rozwinięcia PRT jest więc mało realna i niedostosowana do istniejących warunków i możliwości.

W ćwiczeniu w ramach uzupełnienia zasadniczego do 150 położonego szpitala wieloprofilowego powołano 19 samochodów i 11 przyczep. W czasie przyjmowania pojazdów do jednostki zarówno w trybie MRA jak i uzupełnienia zasadniczego zauważono pomijanie jakichkolwiek czynności związanych z kontrolą stanu technicznego pojazdu czy prawidłowym zgodnym z wymogami dostosowaniem i wyposażeniem a ograniczono się tylko do zapisywania numerów rejestracyjnych i skierowania środków transportowych do pododdziałów. Osoby funkcyjne wyznaczone do pracy na poszczególnych stanowiskach PRT, zakres wykonywanych czynności znały bardzo ogólnie.

Wnioski:

1. PRT należy organizować zgodnie z ustaleniami obowiązującej instrukcji w składzie znacznie większym niż cztery osoby. Obsada etatowa powinna zapewnić rytmiczność przyjęcia w taki sposób aby nie następowało blokowanie dróg dojazdu do szpitala;
2. Należy nawiązać i utrzymywać stałą współpracę z Wydziałem Komunikacji miasta oraz RUSW w celu zamknięcia ogólnodostępnego ruchu drogowego na ulicach

dojazdowych do szpitala w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej w MSD;

3. Przeanalizować wybór PGR Nieborowice na organizację PRT mającego przyjąć ok. 300 pojazdów a nie posiadającego żadnego zaplecza obsługowo-remontowego.

III. Rozkonserwowanie i przygotowanie do ewakuacji pojazdów mechanicznych oraz technicznych środków bojowych i materiałowych grupy ZN

Rozkonserwowanie i przygotowanie pojazdów "ZN" do eksploatacji rozpoczęto z chwilą przybycia kierowców w ramach MRA. W jednostce nie zorganizowano żadnej działalności grup ewakuacyjnych, chociaż istnieją możliwości i warunki przygotowania pojazdów do eksploatacji - do czasu przyścia kierowców z rezerwy. Akumulatory grupy ZN sprawne technicznie, przechowywane były w przechowalni i podzielone na jednostki mobilizowane. Nie zorganizowano również działalności grup ewakuacyjnych technicznych środków bojowych i materiałowych, ujmując w planach osiągnięcia WSGB tylko czasy ewakuacji, obciążając tymi zadaniami jednostki mobilizowane. Ponadto techniczne środki bojowe i materiałowe zgromadzono w budynkach, mających jedną wąską klatkę schodową, na drugim i trzecim piętrze - nie posiadając żadnych urządzeń załadowniczych.

Wnioski:

1. Zorganizowanie grup załadowniczych znacznie przyspieszy przygotowanie i osiągnięcie gotowości technicznej sprzętu przechowywanego na ZN;

2. Techniczne środki bojowe i materiałowe zmagazynować w pomieszczeniach parterowych, rozważyć możliwość zastosowania małej mechanizacji oraz ewakuacji przez okna;
3. Do ewakuacji technicznych środków bojowych i materiałowych wyznaczyć stałą grupę ewakuacyjną np. ze świadczeń osobistych.

IV. Dostosowanie pojazdów mechanicznych przez zakłady pracy dla potrzeb sił zbrojnych

Dostosowanie pojazdów mechanicznych na rzecz sił zbrojnych było zgodne z zapotrzebowaniem złożonym przez jednostkę mobilizującą. Wszystkie pojazdy przeznaczone do przewozu ludzi miały trwale zamontowane ławki, a większość posiadała nowe opony. Pojazdy były wyposażone w sprzęt saperski i apteczki techniczne, a w czasie kontroli nie stwierdzono braków paliwa.

Bardzo dobrze dostosowano do przewozu rannych autobusy wyposażając je w zestawy US-71 przez PKS RYBNIK.

Do niedociągnięć należy zaliczyć brak haków holowniczych we wszystkich pojazdach PTHW GLIWICE, co uniemożliwia holowanie przyczep.

Wnioski:

1. Dostosowanie pojazdów do eksploatacji w wojsku zgodne z obowiązującymi przepisami i zapotrzebowaniem jednostek;
2. W zapotrzebowaniach składanych do WKU jednostka winna zaznaczyć pojazdy przeznaczone do holowania przyczep.

V. Współpraca jednostki mobilizującej z WKU

Jednostka mobilizująca współpracuje szczególnie dobrze z WKU Gliwice. Prowadzone są wspólne kontrole stanu technicznego pojazdów w przedsiębiorstwach wydzielających środki transportowe. Wspólnie uzgadniane są przydziały pojazdów do jednostek mobilizowanych i pododdziałów. Wszystkie pojazdy pobierane z gospodarki narodowej są zsynchronizowane z kierowcami.

Wnioski:

1. Współpraca jednostki z WKU zorganizowana wzorowo.

Badania prowadził

mjr dypl. Zdzisław KURASINSKI

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ Nr 4
=====

Temat badawczy:

Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego
rozwińnięcia jednostek skadrowanych i nowo
formowanych w MSD

Miejsce badań: garnizon PRUDNIK /SOW/

Czas badań: 10-12.03.1988 r.

Jednostka mobilizująca: 15 pułk wojsk obrony wewnętrznej

Jednostka mobilizowana: 13 batalion WSW

Badania przeprowadzono w ramach kontroli prowadzonej przez
zespół oficerów Zarządu X Sztabu Generalnego WP.

Badaniami objęto następujące zagadnienia:

1. Planowanie i prowadzenie dokumentacji związanej z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwińnięcia 15 pułku wojsk obrony wewnętrznej i jednostek mobilizowanych;
2. Rozwińnięcie elementów bazy mobilizacyjnej /PRT i GE/ oraz organizacja i uzupełnienie jednostek pojazdami mechanicznymi;
3. Rozkonserwowanie i przygotowanie do ewakuacji pojazdów mechanicznych oraz technicznych środków bojowych i materiałowych;
4. Dostosowanie pojazdów mechanicznych przez zakłady pracy dla potrzeb sił zbrojnych;
5. Współpraca jednostki mobilizującej z WKU;
6. Kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwińnięcia pułku.

Opis treści badań

=====

I. Planowanie i prowadzenie dokumentacji związanej z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia 15 pułku wojsk wewnętrznych i jednostek mobilizowanych

Planowanie i prowadzeniem dokumentacji związanej z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku zajmują się szefowie służb: czołgowo-samochodowej i uzbrojenia i elektroniki - każdy w swoim zakresie. Zapotrzebowanie na uzupełnienie środkami transportowymi z gospodarki narodowej wykonane poprawnie ale nie ujęto w nich dwóch pojazdów dla 13 batalionu WSW ^{1/}. Zgłoszone potrzeby uzupełniają trzy WKU - Nysa, Zabrze i Rybnik. Pokrycie potrzeb zrealizowano zgodnie z obowiązującymi przepisami i nie stwierdzono uchybień w ich naliczaniu. W zapotrzebowaniach wykazano konieczność przystosowania wytypowanych pojazdów do przewozu ludzi.

Dokumentacja PRT wykonana mało komunikatywnie - nie ujmuje konkretnych zadań dla osób funkcyjnych na poszczególnych stanowiskach pracy a zredagowana jest instrukcyjnie. Plan wykorzystania pojazdów MRA wykonany dobrze, zapewnia realne wykorzystanie środków transportowych.

Prowadzone badanie wykazało brak w pułku koncepcji rozmieszczenia pojazdów mechanicznych powołanych z GN na terenie jednostki a MSD jest zasadniczym miejscem rozwinięcia 15 pułku i jednostek mobilizowanych.

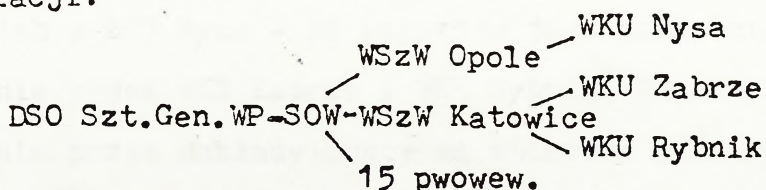
1/ Nie zapotrzebowano warsztatu B1/Sam i samochodu sanitarnego wielonozowego, pomimo tego, że lekarz pułku posiadał odpowiednie wyposażenie, US-76.

Wnioski:

1. Zestawienie potrzeb musi być uaktualniane na bieżąco, gdyż grozi to albo brakiem pojazdów do etatu "W" albo ich powołaniem bez potrzeby;
2. Dokumentacja PRT musi być wykonana tak, aby na jej podstawie funkcyjni wiedzieli jak mają wykonywać swoje czynności związane z przyjęciem i skierowaniem pojazdów do pododdziałów a nie przepisaniem instrukcji opracowanej przez Sztab Generalny WP.

II. Rozwinięcie elementów bazy mobilizacyjnej /PRT i GE/ oraz organizacja i uzupełnienie jednostek pojazdami mechanicznymi

Ćwiczenie mobilizacyjne rozpoczęto przekazaniem sygnału do osiągnięcia gotowości bojowej zagrożenia wojennego przez 15 pułk wojsk obrony wewnętrznej i 13 batalionu WSW. Sygnał przekazała dyżurna służba operacyjna Sztabu Generalnego WP w relacji:

Przebieg procesu mobilizacyjnego rozwinięcia, bardzo sprawny, służby techniczne do realizacji planowych zadań przystąpiły po ok.20 minutach.

PRT rozwinięto w MSD w czasie normatywnym tj. do 5 godzin, zarówno dla pojazdów MRA jak i uzupełnienia zasadniczego na bazie stacjonarnych warsztatów obsługowo-remontowych. Nie odwołano z chwilą wprowadzenia sygnału pododdziałów pułku, w tym części kompanii remontowej z miejsca czasowego pobytu na

poligonie w Łambinowicach - co znacznie opóźniło realizację takich zamierzeń zabezpieczenia technicznego jak rozkonserwowanie sprzętu przechowywanego jako ZN.

Nie wykorzystano pracowników cywilnych jednostki /mechaników/ do wykonywania zadań na PRT ani też do rozkonserwowania sprzętu technicznego. Do organizacji PRT wykorzystano pozostałych żołnierzy kompanii remontowej, co pozwoliło utworzyć dwa gniazda na stanowisku przyjęcia. Obsada znała swoje obowiązki tylko instrukcyjnie, nie umiejąc wyjaśnić w jaki sposób by je praktycznie wykonywała. 15 pułk wojsk obrony wewnętrznej w MRA dla siebie nie powołuje pojazdów wogóle, bowiem celem zabezpieczenia procesu szkolenia szkoły podoficerskiej w etacie pokojowym posiada około 50 samochodów ciężarowo-terenowych, natomiast dla 13 batalionu WSW powołano 4 samochody ciężarowo-terenowe.

Po siedmiu godzinach wprowadzono sygnał do osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez 13 batalion WSW, powołując na jego uzupełnienie 61 pojazdów z GN. Ze względu na brak pokrycia potrzeb w WKU Nysa - 38 pojazdów jest uzupełniane eksterytorialnie przez WKU Zabrze i WKU Rybnik. Pojazdy te po przygotowaniu przez zakłady pracy są zbierane w jednym miejscu wyznaczonym przez WKU w Rybniku i Zabrzu, a następnie dwoma kolumnami prowadzone do PRT w jednostce. Spowodowało to prawie jednoczesny przyjazd 40 pojazdów - co wskutek nie wyznaczenia miejsca wyczekiwania doprowadziło do zablokowania drogi dojazdowej do PRT i pobieżnego przyjęcia pojazdów chociaż do upływu normatywnego czasu włączenia pojazdów do pododdziałów pułku pozostawało jeszcze około 4 godzin. Ponadto WKU Zabrze skierowało od razu do jednostki procent zabezpieczenia sta-

wiennictwa w ilości 6 pojazdów na 3 godziny przez upływem normatywnego czasu dostarczenia uzupełnienia zasadniczego - co okazało się niepotrzebne, gdyż wszystkie zapotrzebowane pojazdy zostały dostarczone. Jednostka w uzgodnieniu z WKU nakazała zakładom pracy oznakowanie pojazdów numerami pododdziałów /w prawym dolnym rogu przedniej szyby/ - co miało ułatwić rozdział pojazdów. Zakłady pracy, zamiast wykonać to na kartonikach i przyklejać do przedniej szyby, namalowały oznaczenia na szybach farbą, co spowodowało duże zamieszanie w przypadku zamiany pojazdów i przydzielenia do innych pododdziałów /pojazdy posiadały dwa oznaczenia za szybami/.

Stanowisko rozdziału zostało urządzone funkcjonalnie na bazie stanowika diagnostycznego. Nie opracowano jednak konkretnych obowiązków dla personelu., co spowodowało, że praca na stanowisku ograniczyła się tylko do wpisania wojskowego numeru rejestracyjnego w asygnacie przekazania do pododdziału. Nie wydawano skierowań na doprowadzenie pojazdu do pododdziałów. Nie wykonano na terenie jednostki oznaczeń miejsc postoju pojazdów pododdziałów, ani nie zorganizowano regulacji ruchu. Pojazdy po przyjęciu rozmieszczono na terenie pułku dowolnie, co powodowało duże utrudnienie w ruchu.

Wnioski:

1. Z chwilą wprowadzania wyższych stanów gotowości bojowej, należy bezwzględnie odwołać z miejsc czasowego postoju wydzielone siły, celem zabezpieczenia procesu mobilizacyjnego rozwinięcia;
2. Do pracy na PRT należy bezwzględnie zaangażować pracowników cywilnych jednostki w ramach świadczeń osobistych;

3. Zorganizować PRT na bazie przedsiębiorstwa w Rybniku gdzie przyjmowanoby pojazdy z Zabrzea i Rybnika, a w MSD dokonywać tylko rozdziału do pododdziałów;
4. Nie kierować pojazdów procentu zabezpieczenia do jednostki przed upływem czasu normatywnego dostarczenia lub tylko wtedy kiedy zakład pracy powiadomi WKU, że nie jest w stanie dostarczyć /z różnych względów/ nakazanej ilości pojazdów;
5. Oznaczenie pojazdów symbolami pododdziałów może odbywać się tylko na stanowisku rozdziału, bowiem tylko to stanowisko może decydować o skierowaniu pojazdu do danego pododdziału;
6. Wyznaczyć w MSD miejsca postoju pojazdów pododdziałów jednostek mobilizowanych oraz zorganizować regulację ruchu lub oznakować dojazdy do tych miejsc ze stanowiska rozdziału;
7. Osoby funkcyjne wyznaczone do pracy na PRT cechuje brak wyobraźni działania tego elementu bazy mobilizacyjnej przy jednoczesnym rozwinięciu jednostki mobilizującej i wszystkich jednostek mobilizowanych.

III. Rozkonserwowanie i przygotowanie do ewakuacji pojazdów mechanicznych oraz technicznych i bojowych środków materiałowych grupy ZN

W ćwiczeniu zagadnienie to nie zostało przebadane w pełnym zakresie, ponieważ sprzęt ZN /tylko pojazdy specjalne/ nie był zdejmowany z konserwacji. Pojazdy grupy ZN odciążone przechowywano zakonserwowane w garażach, akumulatory znajdowały się w przechowalni sprawne technicznie. Techniczne środ-

ki materiałowe nie były ładowane na środki transportowe, ale wydzielone grupy żołnierzy były gotowe do działania po 4 godzinach. Badanie wykazało, że brak jest w jednostce koncepcji organizacji rozkonserwowania sprzętu znajdującego się na ZN. Nie przewidziano do tego żadnych sił i środków, pozostawiając to zadanie mobilizowanym pododdziałom, pomimo tego, że jednostka mobilizująca także możliwości posiada.

Wnioski:

1. Zorganizować pracę grupy ewakuacyjnej pojazdów ZN, zaplanować zadania - włącznie z podstawieniem pojazdów w rejonie gromadzenia sprzętu pododdziału.

IV. Dostosowanie pojazdów mechanicznych przez zakłady pracy dla potrzeb sił zbrojnych

Dostosowanie pojazdów mechanicznych dla potrzeb sił zbrojnych nie zostało wykonane zgodnie z zapotrzebowaniem złożonym przez jednostkę mobilizującą. Na 61 powołanych pojazdów 20 nie zostało wyposażonych w łavky i opony, a przeznaczone były do przewozu ludzi w kompaniach manewrowych 13 batalionu WSW. Wszystkie pojazdy dostarczyło przedsiębiorstwo "TRANSMLECZ" z Zabrze. Jak wykazało badanie zakład ten nie był kontrolowany przez przedstawiciela jednostki i inspektora samochodowego WKU. Zauważono zbyt małą wymagalność ze strony inspektora gospodarki pojazdami samochodowymi z WKU Zabrze w stosunku do zakładów pracy w zakresie ciążących na nich powinnościach dostosowania pojazdów zgodnie z wymogami. Ponadto 6 pojazdów dostarczonych przez Głuchołaskie Zakłady Odzieżowe "OTEX" nie posiadało paliwa /tylko na doprowadzenie/ - ponieważ w

przedsiębiorstwie zabrakło bonów paliwowych. Pozostałe pojazdy dostosowane były zgodnie z wymogami, posiadały należne wyposażenie indywidualne a kierowcy mieli wymagane dokumenty. W sześciu przypadkach pojazdy doprowadzili kierowcy zakładowi ponieważ kierowcy zsynchronizowani nie zgłosili się po pojazdy do zakładów pracy.

Wnioski:

1. Wzmocnić wymagalność i sankcje w stosunku do tych zakładów pracy, które nie wywiązują się ze swych obowiązków należycie w zakresie dostosowania pojazdów;
2. Prowadzić okresowe szkolenie dla kierowniczej kadry przedsiębiorstw wydzielających pojazdy dla potrzeb sił zbrojnych.

V. Współpraca jednostki mobilizującej z WKU

Współpraca jednostki mobilizującej z WKU jest zróżnicowana. Dobra z WKU Nysa, gdzie wspólnie uzgadnia się przydziały pojazdów do pododdziałów i nadawanie przydziałów mobilizacyjnych kierowcom. Uzgodniono również prowadzenie kolumn z Rybnika i Zabrze w obrębie miasta przez patrole MO, co zdało egzamin i nie dopuściło do pogubienia się pojazdów w mieście.

Współpraca z WKU Zabrze i WKU Rybnik praktycznie nie istnieje, a do dnia kontroli inspektorzy samochodowi z ww. WKU nie nadesłali do 15 pułku wojsk wewnętrznych planów kontroli zakładów pracy w 1988 r. Dużym utrudnieniem jest tutaj 100 km odległość z Zabrze i Rybnika do Prudnika. Wszystkie pojazdy powoływane na uzupełnienie są zsynchronizowane z kierowcami, co wymaga wielkiego wysiłku ze strony WKU, a podyktowane jest specyfiką jednostki jaką jest 13 batalion WSW /dobór kwalifikowany/.

Wnioski:

1. Nawiązać i realizować współpracę z WKU Zabrze i Rybnik w zakresie doboru pojazdów samochodowych oraz zsynchronizowania kierowców i prowadzenia wspólnych kontroli.

VI. Kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku

Przeprowadzone badanie wykazało, że przyjęty przez zastępcę dowódcy ds. technicznych sposób kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacji jest niewłaściwy. Uwidoczniło się to przede wszystkim w tym, że przez cały okres trwania ćwiczenia nie był on w stanie określić:

- ilości środków transportowych pobieranych z gospodarki narodowej;
- aktualnego stopnia ukończenia w środki transportowe poszczególnych pododdziałów oraz stopnia ukończenia stanem osobowym służb technicznych.

Brak aktualnych informacji został spowodowany prawdopodobnie tym, że zastępca dowódcy rzadko przebywał w ZKMRJ poświęcając czas przede wszystkim na bezpośrednie przebywanie w mobilizowanych pododdziałach pułku, PRT, w magazynach amunicji czy parku sprzętu technicznego. Posiadał więc aktualne dane tylko w momencie przebywania w danej grupie mobilizacyjnej. Z braku informacji nie podjęto też żadnych działań koordynujących w celu rozwiązania problemu zatarasowania dróg w pułku jednoczesnym przyjazdem do PRT ok. 40 pojazdów.

Badania wykazały również, że dowódcy grup mobilizacyjnych i elementów bazy mobilizacyjnej, meldunki sprawozdawczo-

informacyjne do ZKMRJ składali dopiero na żądanie zespołu lub doraźnie w przypadku wystąpienia zakłóceń. Brak meldunków okresowych składanych co 2 godziny /choć ujęto to w planie/ powodował trudności w opracowaniu przez zespół meldunku mobilizacyjnego za pułk, który zespół był obowiązany składać 4 razy na dobę co 6 godzin do sztabu SOW.

Wnioski:

1. Zasadniczym miejscem pracy zastępcy dowódcy pułku ds. technicznych podczas mobilizacyjnego rozwinięcia powinno być miejsce pracy ZKMRJ przede wszystkim dlatego, że zabezpiecza pełen obieg informacji;
2. W pododdziałach i elementach bazy mobilizacyjnej zastępca powinien przebywać tylko doraźnie;
3. Należy zobowiązać dowódców grup mobilizacyjnych i elementów bazy mobilizacyjnej do składania okresowych meldunków mobilizacyjnych, które powinny zawierać informacje o przebiegu rozwinięcia i stanie ukończenia mobilizacyjnie rozwijanych pododdziałów pułku.

Badania prowadził

mjr dypl. Zdzisław KURASINSKI

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONYCH BADAN Nr 5
=====

Temat badawczy:

Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego
rozwinęcia skadrowanego pułku czołgów i
mobilizowanych jednostek nowo formowanych

Miejsce badań: garnizon SANOK /WOW/

Czas badań: 14 - 18.04.1988 r.

Jednostka mobilizująca: 26 pułk czołgów średnich

Jednostka mobilizowana: 77 rezerwowy pułk czołgów, Komenda
garnizonu, kompania ochrony

Badania przeprowadzono w ramach kontroli prowadzonej przez
zespół oficerów Zarządu X Sztabu Generalnego WP.

Badaniami objęto następujące zagadnienia:

1. Planowanie i prowadzenie dokumentacji związanej z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia 26 pułku czołgów średnich i jednostek mobilizowanych;
2. Rozwinięcie elementów bazy mobilizacyjnej /PRT i GE/ i organizacja uzupełniania jednostek mobilizowanych pojazdami mechanicznymi i maszynami z gospodarki narodowej;
3. Rozkonserwowanie i przygotowanie do ewakuacji pojazdów mechanicznych oraz technicznych i bojowych środków materiałowych grupy ZN;
4. Dostosowanie pojazdów mechanicznych przez zakłady pracy dla potrzeb sił zbrojnych;

5. Współpraca jednostki mobilizującej z WKU;
6. Kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku.

Opis treści badań
=====

I. Planowanie i prowadzenie dokumentacji związanej z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia 26 pułku czołgów średnich i jednostek mobilizowanych

Planowaniem i prowadzeniem dokumentacji związanej z zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku i jednostek mobilizowanych zajmuje się zastępca dowódcy ds. technicznych wraz z podległymi mu szefami służb: czołgowo-samochodowej, uzbrojenia i elektroniki, łączności, chemicznej i saperów.

Dokumentacja planistyczna w badanych jednostkach wykonana dostatecznie i wymaga usunięcia wielu nieprawidłowości. Zestawienia należności potrzeb mobilizacyjnych wykonano w poszczególnych służbach na ogół poprawnie, ale nie ujęto w nich brakujących na pokrycie potrzeb 26 pcz trzech samochodów sanitarnych wielonoszowych i nie wykazano nadwyżek dwóch samochodów dostawczych, samochodu osobowego oraz autobusu. W czasie kontroli stwierdzono rozbieżności w dokumentach osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, między innymi różne dane liczbowe przewidzianych na uzupełnienie z gospodarki narodowej środków transportowych w dokumentacji szefa służby czołgowo-samochodowej, zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem

jednostki i inne w planie osiągnięcia WSGB przez 26 pcz.

Zasadniczym niedociągnięciem w dokumentach była niezgodność tytułowych stron zapotrzebowań na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych pojazdami samochodowymi i maszynami z gospodarki narodowej /wzór Mu9B/ za kompanię ochrony i Komendę garnizonu. W egzemplarzu w WKU termin zakończenia mobilizacji określono jako SA natomiast w egzemplarzu jednostki w N +1. Dokumentacja PRT wykonana szablonowo nie uwzględniająca lokalnych warunków rozwinięcia i pracy. Nie opracowano obowiązków osób funkcyjnych na poszczególnych stanowiskach pracy PRT. Dobrze opracowany plan wykorzystania środków transportowych powołanych w ramach MRA zapewnia ich realne wykorzystanie. Brak natomiast w 26 pcz planu rozmieszczenia sprzętu pododdziałów pułku w przypadku osiągnięcia WSGB w miejscu stałej dyslokacji. Nie opracowano żadnej dokumentacji działania grup ewakuacyjnych służb technicznych, pomimo powoływania świadczeń osobistych i rzeczowych do podjęcia technicznych środków bojowych i materiałowych.

Wnioski:

1. Zestawienie należności i zabezpieczenia materiałowych potrzeb mobilizacyjnych musi być uaktualniane na bieżąco, należy zagospodarować nadwyżki posiadanego sprzętu na pokrycie potrzeb innych jednostek;
2. W przypadku zmiany ilości pobieranych z gospodarki narodowej środków transportowych i maszyn należy dokonać poprawek w tych dokumentach OWSGB, które je zawierają;

3. Niedopuszczalne jest występowanie różnego rodzaju niezgodności w poszczególnych egzemplarzach tego samego dokumentu;
4. Dokumentacja PRT musi być wykonana komunikatywnie;
5. Należy opracować plan rozmieszczenia sprzętu pododdziałów pułku po zmobilizowaniu w miejscu stałej dyslokacji.

II. Rozwinięcie elementów bazy mobilizowanej /PRT i GE/ i organizacja uzupełnienia jednostek mobilizowanych pojazdami mechanicznymi i maszynami z gospodarki narodowej

Ćwiczenie rozpoczęto przekazaniem sygnału do osiągnięcia gotowości bojowej zagrożenia wojennego przez 26 pułk czołgów średnich, 77 rezerwowy pułk czołgów, kompanię ochrony i Komendę garnizonu. Sygnał przekazano w relacji:

DSO Szt.Gen. - WOW	{	WSzW Rzeszów	{	WKU Jasło
				WKU Sanok
		DSO -9DZ	—	26 pcz

Przebieg zapoczątkowania procesu mobilizacyjnego rozwinięcia sprawny. Kadra służb technicznych do jednostki przybyła po 45 minutach od chwili otrzymania sygnału, a do działania przystąpiono po odprawie przeprowadzonej przez dowódcę pułku.

W czasie prowadzenia badań stwierdzono, że PRT do przyjęcia rzutu alarmowego środków transportowych i maszyn rozwinięto w czasie wyznaczonym harmonogramem OWSGB ale nie zorganizowano stanowiska kontroli stawiennictwa i stanowiska rozdziału - tylko stanowisko przyjęcia mające spełniać wszystkie trzy funkcje. PRT rozwinięto w stacjonarnym warsztacie obsłu-

gowo-remontowym, organizując tylko jedno stanowisko przyjęcia co okazało się niewystarczające, bowiem większość pojazdów przewidzianych dla wszystkich jednostek /razem 41/ przybyło do PRT w 7 i 8 godzinie trwania stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego. Pojazdy przyjmowano formalnie, bez sprawdzania stanu technicznego i dostosowania do potrzeb sił zbrojnych. Nie wydano również skierowań do pododdziałów a tylko informowano kierowców gdzie mają podstawić pojazdy. Karty powołania kierowców MRA dostarczono na PKI dopiero po 16 godzinach. W czasie normatywnym do 8 godzin, najniższe stawiennictwo pojazdów było w 26 pcz - tylko 44 % tj. 7 pojazdów na zapotrzebowanych 16. Pozostałe jednostki: 77 rpcz zgodnie z harmonogramem ma czas do 12 godzin i stawiennictwo wyniosło 94 % /18 na 19 zapotrzebowanych pojazdów/, kochrony i KG rozwijane w trybie SA do 12 godzin - stawiennictwo 100%.

PRT dla przyjęcia uzupełnienia zasadniczego zorganizowano na bazie oddziału PKS Sanok. PRT osiągnęło gotowość do działania dopiero po 12 godzinach /czas normatywny 5 godzin/. Przyczyną opóźnienia było dostarczenie dyrektorowi oddziału rozkazu realizacji świadczeń rzeczowych, które dostarczono dopiero po 8 godzinach. PRT zorganizowano mało funkcjonalnie /krzyżujące się drogi pojazdów, brak oznaczenia dojazdu do PRT i oznaczenia poszczególnych stanowisk pracy/. W uzupełnieniu zasadniczym do mobilizowanych jednostek należałoby przyjąć 205 pojazdów, z których 90 % wydziela oddział PKS Sanok. W ćwiczeniu powoływano uzupełnienie zasadnicze tylko do 26 pcz w ilości 59 pojazdów a spowodowało to duże zamieszanie, ponieważ nastąpiło nałożenie się na siebie ciągów technologicznych przyjęcia pojazdów do jednostki i dostosowania pojazdów przez

oddział PKS. Stanowisko rozdziału zorganizowano w MSD. Ponieważ nie zaplanowano miejsc postoju pojazdów pododdziałów, zablokowano wszystkie drogi w pułku i w przypadku konieczności opuszczenia MSD wystąpiłoby wiele trudności i komplikacji. Służby techniczne nie zaplanowały i nie zorganizowały żadnej działalności grup ewakuacyjnych sprzętu ZN, pozostawiając to przedsięwzięcie całkowicie do realizacji mobilizowanym pododdziałom pułku - pomimo posiadania sił i środków /w etacie "P" pluton remontowy 18 żołnierzy oraz uzupełnienia w ramach MRA 10 żołnierzy/. Nie zaplanowano użycia do tego celu pracowników cywilnych jednostki i powołania świadczeń osobistych.

Do ewakuacji technicznych środków bojowych i materiałowych powołano świadczenia osobiste i rzeczowe ale nie zaplanowano ich podziału i użycia. Należy przypuszczać, że w przypadku ewakuowania amunicji nastąpiłoby duży chaos organizacyjny, co doprowadziłoby do znacznego przekroczenia terminu ewakuacji wyznaczonego dla 26 pcz-jedną dobę.

Wnioski:

1. Wzory dokumentów PRT w instrukcji opracowane są dobrze, funkcjonalnie ale nie są w pełni realizowane przez jednostki, co znacznie utrudnia zorganizowanie przyjęcia środków transportowych do jednostek mobilizowanych;
2. Nie należy organizować PRT w celu przyjęcia uzupełnienia zasadniczego w zakładach pracy, które wydzielają duże ilości środków transportowych na potrzeby wojska ponieważ doprowadza to do dużego chaosu organizacyjnego i nadmiernego gromadzenia pojazdów mechanicznych. Należy do tego celu wybierać przedsiębiorstwa, które posiadają dobre zaplecze techni-

- czne a same nie wydzielają wogóle lub bardzo małe ilości środków transportowych dla potrzeb wojska;
3. Należy systematycznie szkolić obsady PRT w działaniu praktycznym opracowując dla każdej osoby funkcyjnej zakres obowiązków;
 4. W jednostkach skadrowanych celowe byłoby część pojazdów uzupełnienia zasadniczego skierować bezpośrednio do ewakuacji amunicji przez co można uniknąć czasochłonnych przeładunków ale wymaga to dokonania przydziału do poszczególnych pododdziałów pułku w miejscu rozwinięcia PRT.
 5. Wykorzystanie świadczeń musi być zaplanowane i zorganizowane - każdy szef służby musi wiedzieć jakie ilości świadczeń osobistych i rzeczowych będą w jego dyspozycji oraz zaplanować konkretne ich wykorzystanie zgodnie z czasami realizacji poszczególnych przedsięwzięć osiągnięcia WSGB.

III. Rozkonserwowanie i przygotowanie do ewakuacji pojazdów mechanicznych oraz technicznych i bojowych środków materialowych grupy ZN

Do rozkonserwowania i przygotowania do ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego grupy ZN w pułku nie wydzielono żadnych sił i środków pozostawiając to przedsięwzięcie całkowicie do realizacji pododdziałom pułku. W początkowym okresie skierowano do podjęcia akumulatorów czołgowych i samochodowych ok. 20 żołnierzy, czasowo przebywających w jednostce na kursie sanitariuszy, a więc nie przewidzianych planem OWSGB do realizacji tego przedsięwzięcia. Do rozkonserwowania sprzętu przystąpiono po około 10 godzinach siłami pododdziałów po po-

wołaniu mobilizacyjnego rzutu alarmowego. Akumulatory do pododdziałów pułku zakończono wydawać w 18 godzin od chwili otrzymania sygnału. Biorąc pod uwagę fakt, że znaczna część kierowców mechaników czołgów i kierowców samochodów znajdujących się na ZN jest powoływana w ramach uzupełnienia zasadniczego w przypadku prowadzenia mobilizacji w rejonie alarmowym wystąpiłaby konieczność ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego kolejnymi kursami. Jest mało prawdopodobne aby w czasie jednej doby pułk zdążył ewakuować do rejonu alarmowego wszystkie sprzęt bojowy i pojazdy mechaniczne /S1 czołgów i ok. 50 pojazdów mechanicznych/.

Techniczne środki bojowe i materiałowe gromadzone są w magazynach odległych około 5 km od jednostki. Poukładane są grupami pododdziałów i przygotowane do ewakuacji. Przygotowano front załadowczy ale brak urządzeń ładunkowych i prostej mechanizacji znacznie wydłuża proces ewakuacji. Ponadto wszystkie pojazdy przewidziane do przewozu amunicji zarówno w ramach świadczeń jak i w pododdziałach były oplandeczone co umożliwiłoby ich załadunek tylko od tyłu i duże trudności w razie przeładowywania.

Wnioski:

1. Z posiadanych sił i środków zorganizować grupę ewakuacyjną rozkonserwowania uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowywanego jako ZN, która zajmowałaby się dowiezieniem i montowaniem akumulatorów na pojazdach. Skład tej grupy byłby poszerzony z chwilą przybycia żołnierzy kompanii remontowej w ramach MRA jak i również możnaby do tego celu użyć świadczenia osobiste;

2. Do ewakuacji technicznych środków bojowych i materiałowych należy zapotrzebować w ramach świadczeń rzeczowych zmechanizowany sprzęt załadunkowy.

IV. Dostosowanie pojazdów mechanicznych przez zakłady pracy dla potrzeb sił zbrojnych

Prowadzone badania wykazały bardzo dużo nieprawidłowości w dostosowaniu pojazdów mechanicznych przez zakłady pracy.

Na ogólną ilość 100 pojazdów powołanych w ćwiczeniu:

- 45 pojazdów - miało źle namalowane numery rejestracyjne;
- 18 pojazdów - nie miało na wyposażeniu kanistra z olejem;
- 16 pojazdów - nie wyposażono w osprzęt saperski;
- 27 kierowców- przybyłych do jednostki nie było zsynchronizowanych z pojazdami.

Najwięcej pojazdów z usterkami w dostosowaniu przekazał PKS Sanok. Takiej ilości usterek obsada PRT nie jest w stanie usunąć posiadanymi siłami. Nie stwierdzono uchybień w zakresie wyposażenia indywidualnego pojazdów w apteczki techniczne i sanitarne, jednakże zakłady pracy poza PKS Brzozów nie wydzieliły zestawów eksploatacyjno-remontowych dla przekazywanych pojazdów.

Wnioski:

1. Duża ilość usterek w dostosowaniu pojazdów świadczy o pobieżnej znajomości obowiązujących w tym zakresie przepisów;
2. Należy organizować praktyczne szkolenie osób odpowiedzialnych za wydzielenie i dostosowanie środków transportowych dla potrzeb sił zbrojnych.

V. Współpraca jednostki mobilizującej z WKU

Współpraca jednostki mobilizującej z WKU jest zróżnicowana. Dobra z WKU Sanok, z którą jednostka ma ścisły kontakt. Wspólnie dobiera się na przydziały pojazdy i kierowców. Prowadzone są wspólne kontrole stanu technicznego wydzielonych pojazdów przez zakłady pracy, np. w roku 1987 przeprowadzono takich kontroli 6, a na 1988 r. zaplanowano takich kontroli 4.

Brak takiej współpracy wykazały badania z WKU Jasło, która wogóle nie przysłała planu kontroli pojazdów w zakładach pracy w 1987 i 1988 roku, ale i jednostka też nie uczyniła nic żeby ten stan rzeczy zmienić.

Wnioski:

1. Wzmocnić wymagania w czasie kontroli stanu technicznego pojazdów i przygotowania ich do przekazania dla sił zbrojnych;
2. Nawiązać i utrzymywać ścisłą współpracę z wojskowymi komendami uzupełnień w zakresie doboru środków transportowych i synchronizacji kierowców z powoływanyymi środkami transportowymi z GN.

VI. Kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku

Prowadzone badanie wykazało brak kierowania realizacją poszczególnych przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego.

Dokumentacja kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia pułku składa się tylko z mapy zastępcy dowódcy ds. technicznych na której naniesiono drogę

przegrupowania pułku z MSD do RA i stanowiska dowodzenia pułku. Pozostałe dokumenty zawierające koncepcję zabezpieczenia i zestawienia ilościowe w służbach czołgowo-samochodowej i uzbrojenia i elektroniki posiadali szefowie tych służb. Zastępca dowódcy pułku bardzo mało przebywał w zespole kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki. Chciał być wszędzie: na PRT, w składach amunicji i w pododdziałach. Nie znał na bieżąco sytuacji, nie mógł też reagować w przypadku występowania nieprawidłowości i zakłóceń. Dlatego też między innymi nie podjął interwencji w WKU i zakładach pracy, kiedy dobiegał normatywny czas dostarczenia środków transportowych w ramach MRA. Nie przyjmował meldunków z pododdziałów o ilości przygotowanego do ewakuacji sprzętu, o gotowości do ewakuacji technicznych środków bojowych. Nie znał również aktualnego ukończenia kompanii remontowej i sekcji technicznej. Nie składał także żadnych meldunków o przebiegu mobilizacyjnego rozwinięcia zastępcy dowódcy 9 DZ do spraw technicznych.

Wnioski:

1. W pułku o wysokim stopniu skadrowania zasadniczym miejscem pracy zastępcy dowódcy ds. technicznych powinien być zespół kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki;
2. Wszystkie grupy mobilizacyjne i elementy bazy muszą mieć szczegółowo postawione zadania w zakresie mobilizacyjnego rozwinięcia, o których wykonaniu powinny meldować w określonym czasie lub natychmiast w przypadku wystąpienia zakłóceń i odstępstw od przyjętych harmonogramów działania;

3. Dokumentacja mobilizacyjna zastępcy dowódcy ds. technicznych nie zapewnia możliwości kierowania realizacją przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego mobilizacji.

Badania prowadził

mjr dypl. Zdzisław KURASINSKI

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ Nr 6
=====

Temat badawczy:

Możliwości i potrzeby pułku zmechanizowanego
o wysokim stopniu skadrowania w zakresie
przygotowania uzbrojenia i sprzętu technicznego
do ewakuacji

Miejsce badań: garnizon SIEDLCE /WOW/

Czas badań: 8 - 9.09.1988

Badania przeprowadzono w 45 pułku zmechanizowanym 3 PDZ.

Badaniami objęto następujące zagadnienia:

1. Możliwości i potrzeby służb technicznych pułku w zakresie dowozu baterii akumulatorów do uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowywanego jako zapas nienaruszalny;
2. Możliwości i potrzeby służb technicznych pułku w zakresie montażu baterii akumulatorów do sprzętu znajdującego się w konserwacji długoterminowej;
3. Możliwości i potrzeby pułku w zakresie przygotowania do ewakuacji sprzętu artyleryjskiego .

Opracowanie wyników badań pozwoliło na przedstawienie w załączniku 13 i 15 harmonogramu realizacji zadań przez grupę ewakuacyjną nr 1.

Opis treści badań

=====

I. Możliwości i potrzeby służb technicznych pułku w zakresie dowozu baterii akumulatorów do uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowywanego jako zapas nienaruszalny

Do badań zaangażowano następujące siły i środki:

- wózek akumulatorowy z przyczepką;
- ciągnik rolniczy z przyczepą;
- pięciu żołnierzy plutonu remontowego /dca dr st. elektromechanik - dca podgrupy, dwóch żołnierzy - obsługa akumulatorowni, po jednym żołnierzu do obsługi wózka i ciągnika jako podgrupa dowozu/.

W czasie prowadzonych badań ustalono za pomocą pomiaru:

a/ czas dowozu baterii akumulatorów do pojazdów gaśnicowych:

- czas załadowania akumulatorów czołgowych na przyczepę przez dwóch żołnierzy - 18 min.
- czas dowozu akumulatorów do miejsca postoju czołgów - 3 min.
- czas rozładunku - rozstawienia akumulatorów przy czołgach - 10 min.
- czas powrotu ciągnika z przyczepą pod akumulatornię - 3 min.
- ilość akumulatorów dowożona jednym rejssem - 54 baterie
- czas odpoczynku podgrupy po wykonaniu każdego rejsu /w tym czasie załadowywane są akumulatory do samochodów i do T0/ - 20 min.
- czas jednego pełnego cyklu dowozu /załadunek, dowóz, rozstawienie i odpoczynek/ - 60 min.
- ilość akumulatorów czołgowych jakie należy dowieźć do sprzętu gaśnicowego -200 szt.
- ilość rejsów jaką należy wykonać w celu dowiezienia akumulatorów - 4 rejsy
- czas dowozu akumulatorów do sprzętu gaśnicowego -240 min. /4 godz./

Wnioski:

1. Pnieważ grupa ewakuacyjna nr 1 rozpoczyna działalność po upływie 1 godz. od chwili wprowadzenia sygnału do osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej akumulatory przy pojazdach gąsienicowych będą dowiezione do G + 5 /załączniki nr 13 i 15/;
2. Czas dowozu G + 5 jest wystarczający, bowiem zapewnia dowóz baterii do czasu przyjscia kierowców mechaników, którzy powoływani są w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego.

b/ Czas dowozu baterii akumulatorów do transporterów opancerzonych SKOT.

- czas załadowania akumulatorów do transporterów SKOT na wózek akumulatorowy i przyczepkę - 12 min.
- czas dowozu akumulatorów do miejsc postoju transporterów - 3 min.
- czas rozładunku /rozstawienia akumulatorów transportowych/ - 8 min.
- czas powrotu wózka z przyczepą pod akumulatorownie - 3 min.
- ilość akumulatorów dowożona jednym wózkiem - 32 szt.
- potrzebna ilość akumulatorów do jednego bpzmot - 62 szt.
- ilość rejsów w celu dowiezienia akumulatorów do batalionu piechoty zmotoryzowanej - 2
- czas odpoczynku podgrupy po wykonaniu jednego pełnego cyklu dowozu do kpzmot /2 rejsy/ - 20 min.
- czas pełnego cyklu dowozu baterii akumulatorów do TO bpzomt /załadunek-przewóz-rozstawienie-powrót-załadunek-przewóz-rozstawienie-powrót-odpoczynek/ - 72 min / 80 min/

- ilość wykonanych rejsów w celu odwiezienia akumulatorów - 6
- ilość odpoczynków - 2
- czas dowozu baterii akumulatorów do transporterów SKOT -240 min /4 godz./

Wnioski:

1. Akumulatory do transporterów SKOT batalionów piechoty zmotoryzowanej będą dowieszone do G + 5;
2. Czas dowozu jest wystarczający podobnie jak w przypadku pojazdów gąsienicowych.

c/ Czas dowozu baterii akumulatorów do pojazdów samochodowych

- czas załadowania akumulatorów pojazdów samochodowych na wózek akumulatorowy z przyczepką - 12 min
- czas dowozu baterii akumulatorów do miejsc postoju pojazdów samochodowych - do 5 min.
- czas rozstawienia akumulatorów przy pojazdach - 10 min.
- czas powrotu wózka z przyczepką - 5 min.
- ilość akumulatorów dowożona jednym rejssem - 32 szt.
- czas odpoczynku po wykonaniu jednego rejsu - 10 min.
- czas pełnego cyklu dowozu - 42 min. ~ 50 min.
- ilość akumulatorów jaką trzeba do samochodów - 176 szt.
- ilość wykonywanych rejsów - 6
- czas dowozu baterii akumulatorów do pojazdów samochodowych - 300 min. /5 godz./

Wnioski:

1. Akumulatory do pojazdów samochodowych będą dowieszone do G + 6 godzin;

2. Czas dowozu jest do przyjęcia - wyprzedza bowiem czas przybycia kierowców powoływanych w ramach MRA.

Z przeprowadzonych badań wynika, że aby dowieźć baterie akumulatorów do pojazdów znajdujących się na ZN przed przybyciem kierowców załóg, w ramach MRA należy do tego zaangażować:

- dwa wózki akumulatorowe z przyczepkami;
- ciągnik rolniczy z przyczepą;
- utworzyć trzy zespoły dowozu w składzie dwóch żołnierzy.

Niezwykle ważnym elementem jest właściwe ustawienie akumulatorów w przechowalni - zgodnie z ustawieniem pojazdów na miejscach postoju. W czasie prowadzenia badań stwierdzono, że w przypadku nie spełnienia tego wymogu czas dowozu baterii może się wydłużyć o 3-4 godziny lub baterie pomieszczone nie zostaną dowieszone do właściwych pojazdów. Również ważnym dla sprawnego wydania akumulatorów z przechowalni wydaje się wcześniejsze ich wypisanie i pokwitowanie przez techników i dowódców pododdziałów np. w książce ewidencji przechowywanych akumulatorów.

II. Możliwości i potrzeby służb technicznych pułku w zakresie montażu baterii akumulatorów do sprzętu znajdującego się w konserwacji długoterminowej

Do badań zaangażowano następujące siły i środki:

- zespół w składzie dwóch mechaników - żołnierzy plutonu remontowego i jednego pracownika cywilnego.

Założono, że do transporterów opancerzonych i pojazdów gąsienicowych montowane są baterie akumulatorów bez uruchamiania silników, natomiast w pojazdach samochodowych po zamontowaniu

akumulatorów jest uruchamiany silnik i sprawdzone zostają obwody sygnalizacyjne.

a/ Czas montażu akumulatorów do pojazdów gąsienicowych

- czas zamontowania akumulatorów do czołgu przez dwóch mechaników - 16 min /~20 min./
- czas zamontowania akumulatorów do wszystkich pojazdów gąsienicowych
 $50 \times 20 \text{ min.} = 1000 \text{ min.} = 16 \text{ godz. } 40 \text{ min.}$

ponieważ w etacie plutonu remontowego znajduje się czterech mechaników czołgowych, stwarza to możliwość zorganizowania podgrupy montującej akumulatory do dwóch pojazdów gąsienicowych jednocześnie

- czas zamontowania akumulatorów do pojazdów gąsienicowych
 $16 \text{ godz. } 40 \text{ min.} : 2 = 8 \text{ godz. } 20 \text{ min.}$

Wnioski:

1. Ponieważ podgrupy montażu działają w składzie GE nr 1 i rozpoczynają pracę w G + 120 min, akumulatory do pojazdów gąsienicowych zostaną zamontowane do G + 9 godz. 40 min.

b/ Czas montażu akumulatorów do pojazdów samochodowych:

- czas zamontowania akumulatorów do samochodu sprawdzenia układu sygnalizacji i uruchomienia silnika - 8 min. /~10 min./
- czas zamontowania akumulatorów do pojazdów samochodowych przez jeden zespół
 $140 \text{ poj.} \times 10 \text{ min} = 1400 \text{ min} = 23 \text{ godz. } 20 \text{ min.}$

Wnioski:

1. Czas montażu akumulatorów do pojazdów samochodowych zbyt długi, można go skrócić poprzez wydzielenie do tego celu większych sił, np. trzech zespołów a wówczas czas ten wyniesie około 8 godzin;

2. Należy tak zorganizować pracę podgrup montażu aby nie musiały one tracić zbyt dużo czasu na przemieszczanie się pomiędzy miejscami postoju sprzętu technicznego;
3. Należy tak zorganizować dowóz akumulatorów aby podgrupy montażu nie czekały na dowóz baterii akumulatorów.

c/ Czas montażu akumulatorów do transporterów opancerzonych

SKOT:

- czas zamontowania akumulatorów do jedno- 8 min./ 10 min/
go transportera przez dwóch żołnierzy
/jedna podgrupa/
- czas zamontowania akumulatorów do
wszystkich SKOT pułku
 $100 \text{ szt.} \times 10 \text{ min} = 1000 \text{ min} = 16 \text{ godz. i } 40 \text{ min.}$

Wnioski:

1. Biorąc pod uwagę czas rozpoczęcia pracy grupy montażu baterii akumulatorów /G + 1 godz./ czas zakończenia montażu akumulatorów w TO wynosiłby około G + 18 godz., co jest czasem zbyt długim;
2. W związku z małą ilością sił i środków plutonu remontowego nie można utworzyć większej ilości grup montujących. Po ukończeniu montażu baterii w samochodach podgrupy, te mogą przejść do montażu baterii w TO, co pozwoli zakończyć montaż baterii do G + 12 godz. Akumulatory w transportach kłacz i ksap muszą zamontować podgrupy montujące akumulatory w samochodach ww. pododdziałów.

III. Możliwości i potrzeby pułku w zakresie przygotowania do ewakuacji sprzętu artyleryjskiego

- ilość sił jakie mogą wydzielić służby techniczne do realizacji przedsięwzięcia związanego z przygotowaniem do ewakuacji sprzętu artyleryjskiego:

Etat pokojowy plutonu remontowego 24 żołnierzy

$$24 - 3 + 1 + 18 + 2 = 0$$

- Uwaga:
- 3 - żołnierze zaangażowani w pracy RP1RST nr1;
 - 1 - żołnierz kierowca samochodu OT zaangażowany w pracy RP1RST nr 2;
 - 18 - żołnierze zaangażowani do pracy w podgrupach dowozu o montażu akumulatorów;
 - 2 - żołnierze zaangażowani w przygotowaniu i rozwinięciu krem.

Z rozliczenia etatu pokojowego plutonu remontowego wynika, że do realizacji tego zadania służby techniczne nie są w stanie wyznaczyć żadnych sił, a jedynie wydzielić ciągnik rolniczy celem holowania dział i armat z działowni do miejsc postoju ciągników. Oznacza to, że zachodzi konieczność wydzielenia okresowo 4-6 żołnierzy z tych pododdziałów na których korzystać wykonywane są prace przygotowawcze.

- czas przygotowania do ewakuacji jednej haubicy lub armaty

$$T = t_1 + t_2 + t_3 + t_4 + t_5$$

na podstawie badań ustalono:

- t_1 - czas zdjęcia z podstawek - 0,5 min.
- t_2 - czas wyholowania działa z działowni do 2 min.
- t_3 - czas podczepienia działa do ciągnika rolniczego-0,5 min.
- t_4 - czas holowania do miejsca postoju ciągnika art.-3 min.
- t_5 - czas podczepienia do ciągnika art. -0,5 min.
- t_6 - czas powrotu ciągnika rolniczego -3 min.

$T = 0,5 \text{ min.} + 2 \text{ min.} + 0,5 \text{ min.} + 3 \text{ min.} + 0,5 \text{ min.} + 3 \text{ min.} = 9,5 \text{ min.}$
do kalkulacji przyjęto 10 min.

- czas pracy podgrupy przygotowania sprzętu artyleryjskiego
36 dział i armat x 10 min. = 360 min. = 6 godz.

Wnioski:

1. Biorąc pod uwagę czas rozpoczęcie pracy podgrupy przygotowania do ewakuacji sprzętu artyleryjskiego G + 1 sprzęt artyleryjski zostanie przygotowany do ewakuacji do czasu G + 7 tj. do czasu przyścia kierowców ciągników artyleryjskich w ramach MRA.

W przedstawionych powyżej badaniach wzięto pod uwagę wyłącznie siły i środki jakie do tego celu może wydzielić pułk zmechanizowany o wysokim stopniu skadrowania z etatu pokojowego. Będzie to miało miejsce podczas osiągnięcia stanu podwyższonej gotowości bojowej.

Harmonogram realizacji zadań przez grupę ewakuacyjną nr 1 przedstawiono w załączniku nr 13.

W wypadku osiągnięcia stanu gotowości bojowej zagrożenia wojennego lub stanu pełnej gotowości bojowej ze stanu stałej gotowości pułku do przedsięwzięć związanych z przygotowaniem i ewakuacją sprzętu zaangażuje kierowców powołanych w ramach MRA oraz świadczenia osobiste.

Z przeprowadzonych badań wynika, że pułk własnymi siłami:

- do G + 6 godzin dowiezie wszystkie baterie akumulatorów do sprzętu przechowywanego jako zapas nienaruszalny;
- do G + 8 godzin zamontuje większość baterii akumulatorów w pojazdach mechanicznych przechowywanych jako zapas nienaruszalny;
- przygotuje sprzęt artyleryjski do ewakuacji do czasu przyścia kierowców w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego.

Wnioski:

1. W pojazdach, w których nie zostaną zamontowane baterie akumulatorów czynności te wykonają kierowcy, obsługi i załogi powołane w ramach MRA;
2. Celowym byłoby zaangażowanie świadczeń do montowania baterii akumulatorów w TO 2 bpzmot - w ilości 2 ludzi i 3 bpzmot → w ilości 4 ludzi, co pozwoli zakończyć realizację tych czynności w czasie G + 8 godzin 20 min.
3. Przy wykorzystaniu mobilizacyjnego rzutu alarmowego i świadczeń przygotowanie sprzętu do ewakuacji zakończy się do G + 9 godzin.

Harmonogram realizacji zadań przez grupę ewakuacją nr 1 z wykorzystaniem sił mobilizacyjnych rzutu alarmowego i świadczeń osobistych przedstawiono w załączniku 15.

Badania prowadził

mjr dypl. Zdzisław KURASINSKI

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ Nr 7

Temat badawczy:

Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego
rozwinęcia skadrowanej dywizji zmechanizowa-
nej

Miejsce badań: garnizon LUBLIN / WOW/

Czas badań: 19 - 20 styczeń 1988 r.

Badania przeprowadzono na podstawie dokumentacji mobiliza-
cyjnej służb technicznych 3 Pomorskiej Dywizji Zmechanizowa-
nej.

Badaniami objęto następujące zagadnienia:

1. Struktura organizacyjna dywizji zmechanizowanej czasu "P"
i "W";
2. Struktura organizacyjna służb technicznych dywizji czasu
"P" i "W";
3. Jakie ilości uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowuje
się w dywizji jako zapasy nienaruszalne, a ile pobiera się
z gospodarki narodowej na uzupełnienie potrzeb mobilizacyj-
nych ?
4. W jaki sposób rozwijane są służby techniczne dywizji oraz
jakie wykonują zadania w poszczególnych stanach gotowości
bojowej ?
5. Jaka dokumentację prowadzą służby techniczne dywizji zmecha-
nizowanej w zakresie osiągnięcia wyższych stanów gotowości
bojowej ?
6. Jakie zadania realizują służby techniczne dywizji w zakre-

sie udzielenia pomocy podległym jednostkom w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia ?

7. Jak zorganizowane jest kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji ?

Opis treści badań

I. Struktura organizacyjna dywizji zmechanizowanej czasu "P"

i "W"

Strukturę organizacyjną skadrowanej dywizji zmechanizowanej przedstawiono w załączniku 16, a organizację czasu wojennego w załączniku 17.

Wnioski:

1. Dywizja jest jednostką skadrowaną, a wysoki poziom ukompletowania batalionu łączności /68 %/ wynika z jego zadań w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, natomiast batalionu remontowego /54 %/ z zadań produkcyjnych wykonywanych w czasie pokoju /remont konserwacyjny czołgu T-55/;
2. Siedem oddziałów dywizji nie istnieje w czasie pokoju, są to jednostki nowo formowane na bazie jednostek o wysokim stopniu skadrowania;
3. Służby techniczne w skadrowanych jednostkach związku taktycznego w czasie pokoju dysponują tylko plutonami remontowymi wchodzącymi organizacyjnie w skład pododdziałów zabezpieczenia.

II. Struktura organizacyjna służb technicznych dywizji zmechanizowanej czasu "P" i "W"

Strukturę organizacyjną służb technicznych dywizji zmechanizowanej przedstawiono w załączniku 19.

Wnioski:

1. Struktura organizacyjna służb technicznych dywizji czasu "P" słabo rozbudowana i z tego względu nie są one w stanie zrealizować w pełni przedsięwzięć związanych z mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek dywizji;
2. Przeanalizować możliwość rozwinięcia służb technicznych dywizji wcześniej niż dopiero w stanie pełnej gotowości bojowej.

Strukturę organizacyjną batalionu remontowego dywizji przedstawiono: okresu pokojowego w załączniku 20, czasu wojennego w załączniku 21.

Wnioski:

1. Batalion remontowy skadrowanej dywizji zmechanizowanej /wg. etatu "P"/ znacznie rozbudowany strukturalnie /55 % stanu osobowego/, ale nie wynika to z jego zadań wykonywanych na rzecz oddziałów dywizji o wysokim stopniu skadrowania, a przede wszystkim z wykonywanych zadań produkcyjnych /remonty konserwacyjne czołgu T-55/;
2. Na okres czasu "W" następuje znaczne przekształcenie struktury organizacyjnej. Ogółem do brem powołuje się 30 środków transportowych zGM, w tym w ramach MRA 8 oraz 142 żołnierzy, z tego 26 w MRA.

III. Jakie ilości uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowuje się w dywizji jako zapasy nienaruszalne, a ile pobiera się z gospodarki narodowej na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych ?

Ogółem w jednostkach dywizji przechowuje się łącznie na zapasach nienaruszalnych, przeznaczonych na pokrycie etatów wojennych ok. 1.900 sztuk zasadniczego uzbrojenia i sprzętu technicznego. Sprzęt ten wymaga okresowej konserwacji, przeglądów i remontów. Jest on również okresowo eksploatowany w czasie szkolenia rezerw osobowych, bardzo intensywnie, przez okres 2-3 tygodni w ciągu roku.

Na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych dywizji ogółem pobiera się z gospodarki narodowej ok. 1.100 środków transportowych, w tym w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego 224 pojazdy. Ogółem do zabezpieczenia realizacji przedsięwzięć mobilizacyjnych przeznaczono około 800 środków transportowych, w tym 370 z etatu pokojowego i ZN, 224 powołanych w ramach MRA i około 200 powołanych w ramach świadczeń rzeczowych.

Wnioski:

1. W oddziałach dywizji w okresie pokoju znajduje się ok. 31 % środków transportowych; są to przeważnie ciągniki artyleryjskie i pojazdy w pododdziałach zaopatrzenia, eksploatowane w okresie pokojowym;
2. Nie ma potrzeby utrzymywania na ZN środków transportowych ogólnego przeznaczenia, a także przypadki mają miejsce i jak wykazały badania, ogółem w dywizji stwierdzono około 40 pojazdów ciężarowych przechowywanych na ZN.

IV. W jaki sposób rozwijane są służby techniczne dywizji i jakie wykonują zadania w poszczególnych stanach gotowości bojowej ?

Służby techniczne dywizji poza starszym inżynierem służby czołgowo-samochodowej uzupełnianie są w trybie zasadniczym, w stanie pełnej gotowości bojowej, co powoduje zbyt późne włączenie się kadry przybywającej z rezerwy w realizację przedsięwzięć mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji. W dokumentacji mobilizacyjnej służb technicznych brak jest określenia zadań dla kadry rezerwy służb technicznych.

W zakresie utrzymania stałej gotowości bojowej służby techniczne:

- kierują całokształtem działalności podległych służb czołgowo-samochodowej oraz uzbrojenia i elektroniki w zakresie kompleksowego zabezpieczenia technicznego OWSGB i mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek dywizji;
- odpowiadają za utrzymanie w pełnej gotowości technicznej i użytkowej z niezniżalnym zapasem nakazanych wielkości zasobów uzbrojenia i sprzętu technicznego, środków transportowych oraz technicznych środków bojowych i materiałowych /co najmniej 80 % stanu ewidencyjnego/.

W czasie osiągania podwyższonej gotowości bojowej służby techniczne dywizji prowadzą nadzór nad realizacją przedsięwzięć wykonywanych w podległych jednostkach w zakresie:

- rozkonserwowania i doprowadzenia do pełnej sprawności technicznej uzbrojenia i sprzętu technicznego, w pierwszej kolejności samochodów pierwszego rejsu /na wszystkich pojazdach montuje się akumulatory/;

- przyspieszenia remontów i przeglądów oraz kolejnych obsłu-
giwań technicznych sprzętu bojowego i środków transporto-
wych ;
- odwołania z rejonów czasowego pobytu wydzielonych grup re-
montowych i sprzętu;
- uaktualniania dokumentacji materiałowego pokrycia potrzeb
mobilizacyjnych;
- przygotowania do rozwinięcia elementów bazy mobilizacyjnej -
punktu przyjęcia i rozdziału transportu /PRT/;
- załadowania na transport ruchomych zapasów materiałów tech-
nicznych;
- przygotowania magazynów do sprawnego wydawania zapasów tech-
nicznych środków bojowych i materiałowych.

Realizacja ww. przedsięwzięć powinna być zakończona do 16
godzin.

W czasie osiągnięcia stanu gotowości bojowej zagrożenia wo-
jennego służby techniczne sprawują nadzór nad realizacją przed-
sięwzięć dotyczących:

- rozwinięcia PRT;
- uzupełnienia służb technicznych stanem osobowym i środkami
transportowymi, powołanymi w ramach mobilizacyjnego rzutu
alarmowego oraz uruchomienia świadczeń osobistych i rzecz-
owych dla służb technicznych;
- pobrania sprzętu technicznego i materiałów przechowywanych
poza jednostkami wg. planu przerzutów materiałowych;
- ewakuacji do rejonów alarmowych sprzętu i zapasów technicz-
nych środków bojowych i materiałowych;
- przekazania nadwyżek technicznych środków bojowych i mate-
riałowych oraz niewyremontowanego sprzętu pozostającego w
garnizonach.

Realizacja ww. przedsięwzięć, powinna być zakończona ze stanu stałej gotowości bojowej i stanu podwyższonej gotowości bojowej z powołaniem należytego uzupełnienia MRA w czasie do 36 godzin.

W czasie osiagania stanu pełnej gotowości bojowej służby techniczne dywizji sprawują nadzór nad realizacją przedsięwzięć dotyczących:

- sprawnego przebiegu mobilizacyjnego rozwinięcia batalionu remontowego, służb technicznych podległych jednostek dywizji oraz formowanych od nowa: batalionu remontu pojazdów gąsienicowych, zmilitaryzowanych warsztatów rejonowych, dwóch zmilitaryzowanych warsztatów garnizonowych i pięciu jednostek rezerwowych;
- przejścia gospodarki sprzętem służb technicznych na zasady wojennego zaopatrywania oraz formowania dywizyjnych składów amunicji i sprzętu technicznego;
- zgrywania pododdziałów remontowych, załóg i obsługa uzbrojenia i sprzętu technicznego;
- opracowują decyzje zabezpieczenia technicznego przegrupowania oddziałów i samodzielnych pododdziałów dywizji oraz przekazują zarządzenia techniczne podległym jednostkom;
- opracowują zbiorczy meldunek o gotowości służb technicznych do wykonania zadań bojowych.

Realizacja ww. przedsięwzięć powinna być zakończona w czasie do 72 godzin.

Wnioski:

1. Zakres zadań realizowanych przez służby techniczne dywizji w czasie jej mobilizacyjnego rozwinięcia ujęty w "Planie działania służb technicznych" jest zapisem instrukcyjnym, formalnym bowiem niemożliwym

do wykonania przez sześciu oficerów przy znacznym oddaleniu od siebie jednostek dywizji. Cała działalność służb technicznych dywizji ogranicza się tylko do zbierania meldunków i przekazywania zarządzeń podległym jednostkom;

2. Przy tak dużych ilościach uzbrojenia i sprzętu technicznego utrzymywanego jako ZN oraz pobieranego z gospodarki narodowej, służby techniczne dywizji w celu zrealizowania zadań zabezpieczenia technicznego powinny być rozwinięte w całości w okresie pokojowym lub uzupełniane w ramach mobilizacyjnego rzutu alarmowego.

V. Jaką dokumentację prowadzą służby techniczne dywizji zmechanizowanej, w zakresie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej?

Zasadniczym dokumentem służb technicznych dywizji w zakresie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej jest "Plan działania służb technicznych", opracowany w zeszycie formatu A-4 zawierający następujące zagadnienia:

- I. Organizacja osiągania wyższych stanów gotowości bojowej;
- II. Struktura organizacyjna służb technicznych sztabu dywizji;
- III. Organizacja alarmowania i powiadamiania kadry służb technicznych;
- IV. Harmonogram zasadniczych czynności realizowanych przez służby techniczne dywizji;
- V. Sygnały alarmowe i powiadamiania;

VI. Zasadnicze normy czasowe i obowiązki osób funkcyjnych służb technicznych w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;

Plany działania służb czołgowo-samochodowej i uzbrojenia i elektroniki wykonane podobnie z tym, że w dokumentacji służby uzbrojenia i elektroniki znajduje się jeszcze "Plan przetrzutów materiałowych w okresie mobilizacji, w którym ujęte są normy czasowe oraz siły i środki przewidziane do podjęcia amunicji przechowywanej w depozycie przez 45 pz dla 3.pa i 7 pz.

Zestawienie naliczeń i potrzeb mobilizacyjnych w służbach prowadzone jest na bieżąco zgodnie z obowiązującymi wymaganiami.

Do planu działania dołączona jest mapa rejonów alarmowych sztabu dywizji i jednostek jej podległych, na której wrysowano między innymi drogi przegrupowania do RA, miejsca rozwinięcia PRT i rejony rozwinięcia pododdziałów remontowych.

Wszystkie zestawienia potrzeb mobilizacyjnych w środkach transportowych w poszczególnych jednostkach oraz ilości powoływane w MRA opracowano w formie graficznej na planszach, w pomieszczeniach zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek dywizji.

Wszystkie osoby funkcyjne służb technicznych mają zeszyty alarmowe aktualizowane na bieżąco, z opracowanymi zadaniami do realizacji w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej.

W planie działania służb technicznych i planach poszczególnych służb nie ujęto organizacji łączności z podległymi jednostkami, elementami bazy mobilizacyjnej czy osobami funkcyjnymi.

Wnioski:

1. W planie działania służb technicznych należy ująć organizację łączności z elementami bazy mobilizacyjnej, poszczególnymi służbami technicznymi podległych jednostek oraz z terenowymi organami administracji wojskowej, zabezpieczającymi proces mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek dywizji.

VI. Jakie zadania realizują służby techniczne dywizji w zakresie udzielania pomocy podległym jednostkom w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia ?

W czasie prowadzenia badań ustalono, że służby techniczne dywizji nie realizują żadnych zadań w zakresie udzielenia pomocy podległym jednostkom w czasie ich mobilizacyjnego rozwinięcia. Spowodowane jest to przede wszystkim tym, że same w tym czasie rozwijają się, a batalion remontowy w zasadniczy sposób zmienia swoją strukturę organizacyjną. O ile istnieje możliwość udzielenia pomocy technicznej przez brem jednostkom stacjonującym w tym samym garnizonie, chociaż w bardzo małym zakresie, to w przypadku oddalonych jednostek, takiej możliwości nie ma. Problem ten, jak wykazują badania, był dostrzeżony przez służby techniczne i częściowo rozpatrywany teoretycznie.

W ćwiczeniu "KALINA 87", dotyczącym zabezpieczenia techniczno-specjalnego mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk armii, służby techniczne 3 DZ zaplanowały i zorganizowały wydzielenie sił i środków z batalionu remontowego dla 5 pcz w składzie: drprg, dr ewak i zestawu KD - 85. Siły te jednak dołączyły do pułku już w trakcie marszu do rejonu ześrodkowania dywizji, nie bra-

ły więc udziału w procesie zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia, a jedynie zabezpieczały marsz pułku. Wydzielono również drprg, drprk, samochód z częściami zamiennymi i zestaw KD-85 do udzielenia pomocy 7 pz, stacjonującemu tak jak brem w garnizonie Lublin. Wydzielone siły i środki wydatnie pomogły służbom technicznym pułku w czasie rozkonserwowania i usprawnienia sprzętu znajdującego się na ZN, a następnie zabezpieczały marsz pułku do rejonu ześrodkowania dywizji.

Wnioski:

1. W związku z dużymi ilościami sprzętu bojowego przechowywanego jako zapasy nienaruszalne /szczególnie w pz/, powinny one otrzymać pomoc ze szczebla dywizji w okresie mobilizacyjnego rozwinięcia i przegrupowania do rejonu ześrodkowania dywizji /poprawy położenia/;
2. Przeanalizować możliwość mobilizacyjnego rozwinięcia części sił batalionu remontowego bezpośrednio w jednostkach dywizji w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego. Mogłoby one wówczas udzielić oddziałom pomocy technicznej w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia, zabezpieczałyby przegrupowanie, a do batalionu remontowego dołączyłyby w rejonie ześrodkowania dywizji;
3. Obecna struktura organizacyjna brem czasu "P" nie pozwala na wydzielenie sił i środków w celu udzielenia pomocy oddalonym jednostkom w czasie ich mobilizacyjnego rozwinięcia.

VII. Jak zorganizowane jest kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji ?

Zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek dywizji kieruje zastępca dowódcy dywizji ds. technicznych poprzez przedstawicieli służb technicznych, wchodzących w skład zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek. Są to starszy inżynier ds. koordynacji i szef służby czołgowo-samochodowej dywizji. Są oni odpowiedzialni za gromadzenie napływających z jednostek informacji i meldunków w zakresie rozkonserwowania sprzętu znajdującego się na zapasie nienaruszalnym, rozwinięcia elementów bazy mobilizacyjnej organizowanych przez służby techniczne, ukompletowania jednostek środkami transportowymi pobieranymi z gospodarki narodowej i uzupełnienia służb technicznych żołnierzami rezerwy. Pozostali oficerowie służb technicznych dywizji zaangażowani są do bezpośredniego nadzoru i koordynacji przedsięwzięć związanych z: ukompletowaniem sztabu dywizji w środki transportowe; rozwinięciem batalionu remontowego i ewakuacją zapasów ruchomych amunicji dywizji oraz formowaniem polowych składów amunicji. Meldunki o przebiegu mobilizacji składane są cztery razy na dobę, przez zespoły kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek. Przedstawiciele służb technicznych w zespole kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek dywizji składają zbiorczy meldunek zastępcy dowódcy dywizji ds. technicznych co 6 godzin, a doraźnie w przypadku wystąpienia zakłóceń w czasie mobilizacji i przekazują podjętą przez niego decyzję do realizacji. Uczestniczą oni również w opracowaniu meldunku dowódcy dywizji dla dowódcy okręgu, który jest składany dwa

razy na dobę, co 12 godzin.

Wnioski:

1. Zastępca dowódcy dywizji do spraw technicznych musi mieć przez cały czas zapewnioną łączność z zespołem kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek dywizji;
2. Zbyt mała ilość kadry służb technicznych dywizji, szczególnie w początkowym okresie mobilizacji nie pozwala na udzielenie pomocy jednostkom w zakresie kierowania zabezpieczeniem technicznym ich rozwinięcia w wypadku powstania zakłóceń.

Badania prowadził

mjr dypl. Zdzisław KURASINSKI

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ Nr 8

Temat badawczy:

Zabezpieczenie techniczne mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej.

Miejsce badań: garnizon RZESZÓW /WOW/

Czas badań: 27 - 28 październik 1988 r.

Badania przeprowadzono na podstawie dokumentacji mobilizacyjnej służb technicznych 9 Dywizji Zmechanizowanej.

Badaniem objęto następujące zagadnienia:

1. Struktura organizacyjna dywizji zmechanizowanej czasu "P" i "W".
2. Struktura organizacyjna służb technicznych dywizji zmechanizowanej czasu "P" i "W" oraz sposób ich rozwinięcia w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej.
3. Jakie ilości uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowywane się jako zapas uniwersalny w dywizji a ile pobiera się z gospodarki narodowej ?
4. Jakie zadania realizują służby techniczne w czasie osiągnięcia przez związek taktyczny wyższych stanów gotowości bojowej ?
5. Jakie zadania realizują służby techniczne dywizji w zakresie udzielania pomocy mobilizującym się oddziałom i pododdziałom ?
6. Jak zorganizowane jest kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej ?

Opis treści badań

I. Struktura organizacyjna dywizji zmechanizowanej czasu

"P" i "W"

Strukturę organizacyjną skadrowanej dywizji zmechanizowanej przedstawiono w załączniku 16, a organizację czasu wojennego w załączniku 17.

Wnioski:

1. Dywizja jest skadrowanym związkiem taktycznym mającym w swojej strukturze organizacyjnej w czasie pokoju oddziały i pododdziały bardzo zróżnicowane pod względem ukończenia stanem osobowym.

2. Batalion remontowy w czasie pokoju jest jednostką o niepełnych stanach ale jego stopień ukończenia wynika przede wszystkim z wykonywanych zadań produkcyjnych w czasie pokoju /remont konserwacyjny transporteru opancerzonego SKOT/.

3. W strukturze organizacyjnej czasu pokojowego nie ma oddziałów i pododdziałów nowo formowanych: dar, dappanc, br, bmed, kchem, kd SzOPL, bd SzAD, które są mobilizowane przez oddziały dywizji.

4. W strukturze organizacyjnej czasu pokojowego nie ma klucza śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych, który jest mobilizowany przez pułk śmigłowców wojsk lądowych a zostaje włączony w skład dywizji w stanie pełnej gotowości bojowej. Brakuje również dywizjinu rakiet taktycznych, który w czasie pokoju jest jednostką rozwiniętą ale podlega bezpośrednio dowódcy okręgu wojskowego. W skład dywizji drt zostaje włączony w rejonie ześrodkowania dywizji /poprawy położenia/.

II. Struktura organizacyjna służb technicznych dywizji zmechanizowanej czasu "P" i "W" oraz sposób ich rozwinięcia w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej

Strukturę organizacyjną służb technicznych dywizji zmechanizowanej przedstawiono w załączniku 19. Z przeprowadzonej analizy uzupełnienia służb technicznych stanem osobowym wynika, że są one rozwijane dopiero w stanie pełnej gotowości bojowej.

Wnioski:

1. W okresie pokoju służby techniczne rozwinięte w 50 % co wydaje się adekwatne do realizowanych zadań.
2. Rozwijanie służb technicznych do pełnego etatu dopiero podczas osiągnięcia stanu pełnej gotowości bojowej nie pozwala na zaangażowanie w procesie mobilizacji kadry rezerwy, co wydaje się konieczne ze względu na szczupłą obsadę i duży zakres realizowanych przedsięwzięć.
3. Służby techniczne dywizji należy rozwijać do pełnego etatu w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego.

Strukturę organizacyjną batalionu remontowego dywizji czasu "P" przedstawiono w załączniku 20, natomiast czasu "W" w załączniku 21. Batalion remontowy jest jednostką o niepełnych stanach, ukompletowany stanem osobowym w 54 %. W okresie pokoju wykonuje remonty konserwacyjne transporterów opancerzonych SKOT.

Wnioski:

1. Struktura pokojowa brem wynika przede wszystkim z realizowanych w okresie pokoju zadań produkcyjnych.

2. Batalion remontowy nie ma możliwości udzielania w większym zakresie pomocy technicznej oddziałom i pododdziałom dywizji.
3. W czasie mobilizacji ulegają rozformowania wydział przygotowania produkcji i wydział remontowy.
4. Rozwinięcie brem następuje w dwóch etapach: część sił i środków przybywa w ramach MRA w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego a pozostałe w ramach uzupełnienia zasadniczego w stanie pełnej gotowości bojowej.

III. Jakie ilości uzbrojenia i sprzętu technicznego przechowuje się jako zapas nienaruszalny dywizji, a ile pobiera się z gospodarki narodowej ?

W celu przeprowadzenia analizy prezentowanego problemu wykonano "Zestawienie ilościowe zasadniczego uzbrojenia sprzętu technicznego i środków transportowych dywizji zmechanizowanej" /załącznik 18/, z którego wynika, że na zapasie nienaruszalnym w dywizji przechowuje się ok. 1.900 egzemplarzy zasadniczego uzbrojenia, sprzętu technicznego i środków transportowych. W zasadzie dywizja sprzętu bojowy posiada zgromadzony w całości i przechowuje jako ZN a z gospodarki narodowej na uzupełnienie pobierane są środki transportowe w ilości ok. 1.000 pojazdów i 200 przyczep.

Wnioski:

1. Utrzymywanie dużych ilości uzbrojenia i sprzętu technicznego na zapasie nienaruszalnym wymaga zaangażowania do tego celu znacznych sił i środków zabezpieczenia technicznego w czasie pokoju.

2. Szczególnie duże spiętrzenie przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego wystąpi w czasie zdejmowania z konserwacji uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz podczas przygotowania go do ewakuacji.
3. W początkowym okresie mobilizacji szczególnie przydatne są do ewakuacji środki transportowe, których dywizja w okresie pokoju użytkuje ok. 100. Po powołaniu kierowców w ramach MRA wielkość ta wzrasta do 400 ^{1/}, co pozwala przygotować bazę mobilizacyjną w dywizji do przyjęcia uzupełnienia zasadniczego.

IV. Jakie zadania realizują służby techniczne dywizji w czasie osiągnięcia przez związek taktyczny wyższych stanów gotowości bojowej ?

W czasie prowadzenia badań stwierdzono, że zasadnicze przedsięwzięcia zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia realizowane są bezpośrednio w oddziałach i pododdziałach dywizji. Służby techniczne dywizji prowadzą w tym okresie przede wszystkim działalność nadzoru i koordynacji, mającą na celu terminowe wykonanie zaplanowanych i realizowanych zadań.

W okresie pokojowym oprócz zadań wynikających z konieczności utrzymania eksploatowanego i przechowywanego uzbrojenia

1/ W okresie pokoju w oddziałach dywizji utrzymuje się jako ZN ok. 300 ciągników kołowych, które po przybyciu uzupełnienia kierowców w ramach MRA wykorzystuje się w pierwszej kolejności do realizacji zadań ewakuacyjnych /załącznik 18/

i sprzętu technicznego w ciągłej sprawności technicznej, realizują przedsięwzięcia mające na celu przygotowanie służb technicznych do działania w czasie mobilizacji. Do przedsięwzięć tych należy między innymi:

- opracowanie i ciągle uaktualnianie dokumentacji mobilizacyjnej służb technicznych i podległych służb uzbrojenia i elektroniki oraz czołgowo-samochodowej;
- wypracowanie koncepcji zabezpieczenia technicznego dywizji podczas jej mobilizacyjnego rozwinięcia oraz przygotowanie do tego celu wydzielonych sił i środków.

W czasie osiągania przez dywizję stanu podwyższonej gotowości bojowej służby techniczne prowadzą nadzór nad realizowanymi przez oddziały, pododdziały przedsięwzięciami zabezpieczenia technicznego przewidzianymi do wykonania w tym okresie ^{1/}. Nadzór ten służby techniczne realizują poprzez zbieranie meldunków, głównie za pomocą sieci telefonicznej, ponieważ zbyt mała ilość osób funkcyjnych służb technicznych nie pozwala na realizację bezpośredniego nadzoru w jednostkach dywizji a tylko wybiórczo w niewielkim zakresie.

W czasie osiągania gotowości bojowej zagrożenia wojennego służby techniczne dywizji skupiają główny wysiłek nad realizacją takich przedsięwzięć jak:

- zapoczątkowanie rozwinięcia służb technicznych i pododdziałów remontowych jednostek dywizji;
- rozwinięcie punktów przyjęcia uzupełnienia środków transportowych do mobilizowanych jednostek;

1/ Zadania realizowane w tym okresie przedstawiono w podrozdziale 3.1.2.

- pobieranie uzbrojenia, sprzętu technicznego i środków materiałowych przechowywanych poza jednostkami;
- ewakuacja uzbrojenia i sprzętu technicznego oraz technicznych środków materiałowych do rejonów alarmowych.

Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem wydaje się być w tym okresie potrzeba dokonywania przerzutów znacznych ilości, szczególnie środków materiałowych pomiędzy poszczególnymi jednostkami dywizji. W 9 DZ w tym celu zaplanowano użycie aż 130 środków transportowych. Wydaje się mało realne aby w tym okresie środki transportowe z jednostek 9 Dywizji mogły poruszać się w ściśle określonych ale tylko wewnętrznie terminach pomiędzy Rzeszowem, Kielcami, Tarnowem - Krakowem, przede wszystkim z powodu wydzielenia dróg dla przegrupowujących się wojsk i znacznych trudności w przekraczaniu ciągów drogowych wschód-zachód.

Wnioski:

1. Należy ograniczyć konieczności dokonywania przerzutów środków materiałowych na duże odległości.
2. Stworzyć jednostkom możliwości składowania środków materiałowych zgodnie z tabelami należności.
3. Realnie zaplanować czasy odbioru przechowywanych poza jednostkami szczególnie technicznych środków bojowych a drogi dowozu i czasy przejazdu zaplanować w porozumieniu z organami komunikacji wojskowej.

W czasie osiągania pełnej gotowości bojowej służby techniczne dywizji sprawują nadzór nad realizacją przedsięwzięć dotyczących rozwinięcia batalionu remontowego, służb technicznych podległych jednostek, nowo formowanych jednostek nie

wchodzących organizacyjnie w skład dywizji, zakończenia ewakuacji uzbrojenia i sprzętu technicznego do rejonów alarmowych, formowania dywizyjnych składów, amunicyjnego i technicznego, oraz przyjęcia podporządkowywanego w tym stanie dowódcy dywizji klucza śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych.

Badania wykazały, że nie uzgodniono czasu i miejsca przybycia rzutu kołowego klucza śmigłowców tj. 10 samochodów specjalnych i czterech ciężarowo-terenowych. Klucz śmigłowców jest mobilizowany przez pułk śmigłowców wojsk lądowych i osiąga gotowość do działania w ciągu 48 godzin. W przypadku rzutu powietrznego klucza uzgodniono czas przebazowania i miejsca lądowania co znalazło swoje potwierdzenie w notatce służbowej sporządzonej pomiędzy sztabem 9 DZ a Pśwład. Ponieważ czas zakończenia mobilizacji 9 DZ ma określony jako N3 prawdopodobnie rzut kołowy klucza nie zdąży dotrzeć do rejonu alarmowego dywizji, z powodu zajętości dróg i zabezpieczyć dalsze wykorzystanie śmigłowców w dywizji.

Wnioski:

1. Przebazowanie rzutu kołowego klucza śmigłowców musi być uzgodnione z organami komunikacji wojskowej.
2. Przeanalizować możliwość przechowywania rzutu naziemnego i środków materiałowych klucza śmigłowców na zapasie nienaruszalnym i rozwijać mobilizacyjnie jednocześnie z innymi oddziałami dywizji.

V. Jakie zadania realizują służby techniczne dywizji w zakresie udzielenia pomocy mobilizującym się oddziałom dywizji ?

W czasie prowadzenia badań ustalono, że służby techniczne przewidziały i zaplanowały możliwość udzielenia pomocy w niewielkim zakresie jedynie jednostkom stacjonującym w tym samym garnizonie co batalion remontowy tzn. pułkowi zmechanizowanemu i batalionami łączności. Nie przewidziano i nie zaplanowano udzielenia pomocy jednostkom położonym dalej od Rzeszowa, tłumacząc to brakiem sił i środków.

Wnioski:

1. Przewidzieć możliwość udzielenia pomocy przede wszystkim jednostkom utrzymującym w okresie pokoju na zapasach nienaruszalnych największe ilości uzbrojenia i sprzętu technicznego;
2. Przeanalizować możliwości mobilizowania batalionu remontowego częściami, a szczególnie plrpg i plrpk - drużynami bezpośrednio w jednostkach dywizji najdalej położonych od Rzeszowa np. w Kielcach, Tarnowie i Sanoku;
3. Batalion remontowy dywizji rozwijać w gotowości bojowej zagrożenia wojennego, bowiem rozwijanie go w tych samych zasadach co pozostałych jednostek dywizji uniemożliwia wykorzystanie go do realizacji zadań zabezpieczenia technicznego mobilizacyjnego rozwinięcia.

VI. Jak zorganizowane jest kierowanie zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia skadrowanej dywizji zmechanizowanej ?

Zabezpieczeniem technicznym mobilizacyjnego rozwinięcia dywizji kieruje zastępca dowódcy dywizji ds. technicznych poprzez przedstawiciela służb technicznych, który jest członkiem zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek /ZKMRJ/. Jest to starszy inżynier ds. koordynacji. Pozostali oficerowie służb technicznych w zakresie kierowania mają wyznaczone następujące zadania:

- szef służby czołgowo-samochodowej dywizji - nadzór i udzielenie pomocy w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia batalionu remontowego;
- st.inż. służby czołg.-sam. - nadzór nad funkcjonowaniem pośredniego punktu zbiórki w zakresie służb technicznych;
- st.inż. służby czołg.-sam. - nadzór nad funkcjonowaniem pododdziałowego punktu wyposażenia przyjmującego kadry rezerwy służb technicznych dywizji;
- osoby funkcyjne służby uzbrojenia i elektroniki - nadzór i formowanie dywizyjnych składów amunicji.

W czasie badań ustalono, że w czasie ćwiczeń mobilizacyjnych z wojskami, jakie odbywały się w dniu 14-18 kwietnia 1988 r., służby techniczne dywizji zmuszone były oddelegować do pracy w ZKMRJ dwóch przedstawicieli. Okazało się bowiem, że jeden przedstawiciel nie był w stanie objąć swoim zasięgiem działania rozwijanych jednostek dywizji /zbierać dane liczbowe, meldunki, opracować zestawienia itd./, a rozwijano tylko część jednostek.

W dokumentacji mobilizacyjnej służb technicznych nie zaplanowano dla kadry rezerwy żadnych zadań w okresie mobilizacji, tłumacząc to zbyt późnym okresem powołania uzupełnienia stanem osobowym służb technicznych.

Wszystkie osoby funkcyjne służb technicznych skadrowanej dywizji zmechanizowanej, w czasie prowadzonej konsultacji, potwierdziły potrzebę wcześniejszego rozwinięcia służb technicznych, oddziałów, i pododdziałów remontowych w stosunku do innych jednostek dywizji podkreślając, że najpierw trzeba przygotować w możliwie najszerszym zakresie uzbrojenie, a dopiero potem mobilizować jednostki.

Zasadniczym dokumentem służb technicznych dywizji w zakresie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej jest "Plan działania Szefa Służb Technicznych - zastępcy dowódcy" opracowany w zeszycie formatu A-4 przechowywanym w kancelarii mobilizacyjnej sztabu dywizji.

W planie działania ujęto następujące zagadnienia:

- I. Organizacja osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;
- II. Struktura organizacyjna służb technicznych na okres "W" i podział na elementy dowodzenia;
- III. Organizacja alarmowania, powiadamiania i stawiennictwa kadry służb technicznych;
- IV. Wyciąg z planu zwiezienia kadry;
- V. Harmonogram zasadniczych czynności realizowanych w poszczególnych stanach gotowości bojowej;
- VI. Sygnały ostrzegania i alarmowania;
- VII. Normy czasowe osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;
- VIII. Podstawowe obowiązki osób funkcyjnych służb technicznych podczas osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;

- IX. Skład sił i środków uzupełnienia jednostek z uwzględnieniem potrzeb mobilizacyjnych uzupełnianych przez terenowe sztaby wojskowe w czasie OWSGB;
- X. Zestawienie ilościowe pojazdów mechanicznych z etatu "P" i pobieranych z GN w oddziałach ZT;
- XI. Zestawienie należności i zabezpieczenia sprzętu uzbrojenia i elektroniki w oddziałach 9 DZ;
- XII. Wykaz rozwijanych PRT przez oddziały 9 DZ dla uzupełnienia potrzeb MRA i zasadniczego.

Pozostali szefowie podlegli zastępcy dowódcy ds. technicznych mają opracowane podobne plany działania w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Na szczeblu związku taktycznego opracowano plan przerzutów materiałowych, który przechowywany jest w teczce zastępcy dowódcy dywizji ds. technicznych.

Do planu działania szefa służb technicznych - zastępcy dowódcy dołączona jest mapa "Plan osiągnięcia WSGB służb technicznych" zawierająca: rejon alarmowy, drogi przegrupowania sztabu 9 DZ i batalionu remontowego, miejsce rozwinięcia PRT i PPW uzupełniającego służby techniczne i batalion remontowy oraz rubież zatrzymania brem.

Wnioski:

1. Służby techniczne dywizji muszą wydzielić do zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek co najmniej dwie osoby funkcyjne;
2. Obecne wykorzystanie dwóch st.inż. służby czołgowo-samochodowej mało przydatne dla służb technicznych;

3. W procesie kierowania zabezpieczeniem technicznym mobilizacji należy zaplanować i wykorzystać do działania kadrę rezerwy powoływaną na uzupełnienie służb technicznych;
4. Wydaje się, że dokumentacja mobilizacyjna służb technicznych powinna być jedna, ujmując w zasadniczy sposób główne problemy zabezpieczenia technicznego mobilizacji, którą wykorzystywaliby oficerowie służb technicznych, wchodzący do zespołu kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki, szefowie służb posiadaliby oprócz zeszytów alarmowych kadry dokumentację szczegółową /naliczenia, zestawienia zapotrzebowania itd/ - np. punkt III, IV, VI prezentowanego powyżej planu działania zastępcy dowódcy ds. technicznych jest ujęty w zeszycie alarmowym /zał. 14 - wzory dokumentów gotowości bojowej Szt.Gen. 1985 r./;
5. Przeanalizować, jakie informacje powinny zawierać dokumenty mobilizacyjne służb technicznych przeznaczone do kierowania procesem mobilizacji.

Badania prowadził

mjr dypl. Zdzisław KURASIŃSKI

Wydrukowano w 10 egz.
Egz.nr 1-10 Bibl.Nauk.DZS
Wyk. mjr Z.Kurasiński
Druk:BG dn.18.02.89r
Druk ASG WP nr 0239/WW
Korekta autorska

